

## ***Főter, Szabadság, cikkek***

A palánk, a védőfal árnyékában, sőt takarásában történt munkálatok során lassan elnyerte mai, 21. századnak – korszerűnek – szánt arculatát Kolozsvár évszázadokon át meghatározó közterülete, elnevezésében a mindenkori politikai meghatározottságot tükröző – Főter.

### ***Sas Peter 2011 június 6.***

A közzétett és vitára bocsátott tervek ismeretében nagy meglepetés senkit sem érhetett. A közügyben megszületett hozzászólások régi vitákat, elvi, de a gyakorlatban leszűrhető egyet nem értéket konzerváltak. A megvalósítás és átadás minduntalan felmerülő és tetemre hívott anomáliáit kifogásoló hangokat egyetlen jól artikulált szónoki kérdésben lehetne összefoglalni – Erdély egyik rendi nemzetének nevében és nyelvén – Presser Gábor időtálló szerzeményének egyik sorával: Miénk itt a tér (?)

A kérdésként is értelmezhető, rövid kijelentő mondat birtoklásra utaló része nem az ebben a városban is együtt élő különféle nemzetek szembeállításának elvtelen és eleve elvetésre ítélt kísérlete akar lenni. Inkább a Főter jellegének, jövőbeni használatának, lehetséges funkciójának elképzelésében megnyilvánuló véleménykülönbségekre utal. Volt, aki a közterület elnevezésében rejlő primátusát vigyázta, volt, aki a templom és a szoborcsoport kompozíciójában megnyilvánuló ünnepélyesség elhomályosulását féltette, volt, aki a rendre megnyilvánuló, a közösségépítés szempontjából öröndetesnek számító csoportos együttlét megújuló kiindulópontjaként üdvözölte.

A belváros szívében időközben egyre jobban kibontakozó, testet öltött, turistacsalogatónak, vagy inkább a mindenkori, kifejezetten pénzügyi és gazdasági értelemben szentté avatott, „szakrált” Vásárlónak összeálló anizksz minden képzeletet felülmúlt. Megerősítették bennem azt a nézetet, hogy az események különböző koronként megismétlődhetnek, a történelem újra formálhatja önmagát. Régi metszetekről, korabeli fényképfelvételekről, Veress Ferenc és a Dunky testvérek ma is kifogástalanul éles fotóiról ismert látvány köszönt vissza a Főter mai arculatában: a különféle bódékkal, vevőcsalogató áruboltokkal lassan körbeépülő templom. A 19. században egész mozgalom indult a templom kiszabadítása érdekében, hogy minél erőteljesebben érvényesülhessen a nagyszerű látvány, az internacionális gótikus építészet helyi remekműve.

Akkor sem lehetett kevésbé zavaró a vásári tülekedés, a mészárszékekben működő mesterek bárdjainak tompa puffanása, a lacikonyhák nyársait kezelő asszonyok harsány kínálókialtásai. A sistergő pecsenyék illata a téren keletkező egyéb szagokkal és az egymást erősítő hangok kavalkádjával füstszerűen kanyarodott a templom felé, hogy kis idő múlva érezhető és hallható legyen az istenháza belsejében is. Így már nemcsak a gótikus hatást tompították, hanem az istentisztelet, a szentmise rendjét, nyugalját, Isten és az ember találkozási lehetőségének bensőségét, meghittségét, a hitben való elmélyülés lehetőségét is megzavarták. A hasonló jellegű mostani tapasztalatokért lehetett deja vu érzésem, ezért gondolhattam, érezhettem magam időutazónak Kolozsvár mai főterén.

A Főter, az egykori Nagypiac évszázadokon keresztül a város szíve volt, ahol a korabeli emberek kevésbé méltányolt zsenialitása eredményeképpen kialakult a tökéletes, de napjainkban nem eléggé méltányolt, vagy megértett építészeti tér. A téren bekövetkezett változásoknak és történéseknek – egyeseknek valószínűleg meglepő módon – nemcsak politikai, hanem esztétikai vetülete is van. S ez nem akar valahogy sehogyan sem érvényesülni. A teret uraló plébániatemplom a déli oldala előtt elhelyezett Mátyás király szoborcsoporttal Kolozsvár egymással összhangban, harmóniában álló, emblematikus jellegű kompozíciójává vált. Mennyi ország, hány város előljárósága és lakossága alélta el örömeiben, ha ilyen térrel büszkélkedhetne.

A Főtér néha drámai, vagy olykor szappanoperába illő fejezetciklusainak megörökítésére, találó bemutatására az én tollam gyenge és gyarló. Ehhez egy ma élő Ion Luca Caragiale kellene, az ő szépirodalmi eszköztárával lehetne igazán „mediatizálni” a helyzetet, és tükröt tartva végre megnevetetni a kincses város társadalmát. Bár, régen elhunyt szerzőnk életműve éppen elég gazdag ahhoz, hogy találhassunk erre az alkalomra is utalásszerű, kijózanítóan találó életképeket és dialógusokat ahhoz, hogy ki-ki magára ismerhetne akár a *Conu Leonida fațã cu reacțiunea* (Leonida naccsás úr és a reakció), vagy az *O scrisoare pierdută* (Az elveszett levél) idevonatkoztható sorait, mondatait olvasva.

Azoknak is igazuk lehet, akik teljesen más nézőpont szerint, nem színpadi értelemben vett drámaiságában sokkal tragikusabbnak látják és láttatják a Főtérrel kapcsolatos mai helyzetet. Tulajdonképpen azért kezdtem hozzá ehhez a kis íráshoz, hogy a posztumusz Magyar Örökség-díj egyik várományosának levelezéskötetén dolgozva, megoszthassam mindenkivel Kelemen Lajos (1877–1963) levéltáros-történész ma is aktuális, vagy ha úgy tetszik még aktuálisabb „sziget-elméletét”. A meggyőző, hatásos levél mindig tömör – mondotta Kós András szobrászművész. Amikor Bethlen Gábor szobrának nagyváradi felállításáról tárgyalt Tókécs László püspök úrral, levélfogalmazványát mindig féloldalas írásbeli diskurzussá rövidítette, s úgy küldte el. Lehetett valami igazsága, mert a sokak által visszasírt fejedelem szobra azóta is háborítatlan békében, fenséges nyugalommal fogadja a nyugat felől érkezőket. Milyen sajnálatos – villan belém a gondolat, – hogy a Mátyás-szobor ügyében nem Kós András levelezett.

Kelemen Lajos gondolatai, melyeket jó barátjának, írói nevén Keöpeczi Sebestyén Józsefnek, a 20. század legnagyobb magyar heraldikusának küldött levelében fogalmazott meg, nem a főtér, annál sokkal nagyobb egység keretében születtek meg. A Főtér bizonyos értelemben sokkal több, mint egy építészeti tér. Kolozsvár szíve, az Óvár ideszámításával a középkori, védőfállal kerített és bástyákkal erősített történelmi városmag. Nemcsak embléma, szimbólum, az identitástudatnak egyik meghatározó része és egyik forrása. Kereszttel ékesített temploma mindegyik magyar történelmi egyház tagjának kedves kell hogy legyen, hiszen az eltelt évszázadok alatt – hosszabb vagy rövidebb ideig – mindegyik felekezetre a gazda gondosságának feladata jutott. A templom, a Főtér láttán – Kelemen Lajos-i értelemben – az egésznek kell szem elé tűnnie, az egész várost látni kellene benne. Kolozsvárt, mely ebben a helységnév elnevezés-formában is fogadhatná a feléje érkezőket, pedig ettől a világ ugyanaz maradna, semmi nem változna, a múlt csupán az erdélyi tolerancia megjelenésében jelentkezne.

S végül Kelemen Lajos 1928-ban írott gondolatai. A több mint nyolc évtizede leírt mondatok aktualitástartalmát döntse el ki-ki saját magának. „Ma szigetek már a városok, lakóik szigetlakók. Csak a Székelyföld nagyobb sziget, de ennek a városai nem elég nagyok és fejlettek vezetésre, s Kolozsvár feladásával területileg a fél Erdély veszne el a magyarságra. Minden, ami Kolozsvártól nyugatra és északra van. Szigeteket mindenütt nehéz kormányozni, a közbe eső tenger miatt! S hát a mi tengerünk, ez az igazi keserű vizű, fekete tenger!... Milyen nehéz áthidalni a szigeteket!”

A 21. század fiatalsága nem szeret, és nem akar foglalkozni a múlttal. Legalább a kolozsvári kivételt tehetne, a jövő(jé)vel.

„Visszafoglaltuk” Kolozsvár Főterét!

Schmitt Pál is láthatta: Erdély fővárosa nem halott város

OIB PAM

### **2011 augusztus 22**

Rég nem látott sokadalom gyűlt össze vasárnap este Kolozsvár Főterén, a Kolozsvári Magyar Napok második kiadásának záró estjén. Tizenötezer, de egyesek szerint közel húszezer ember vonult Erdély fővárosának a szívébe, hogy meghallgassa a gálaest fénypontjának, a magyarországi 100 tagú cigányzenekarnak az előadását – és előtte Schmitt Pál magyar köztársasági elnököt. Schmitt nemhivatalos látogatásra érkezett Kolozsvárra, ahol a

Kolozsvári Magyar Napok záró rendezvényét is megtisztelte jelenlétével. Román nyelvre is tolmácsolva beszédében Schmitt Pál hangsúlyozta: közösséget megtartani a legjobban a kultúra által lehet. Az ünnepi szónoklatok sorát Máté András Levente parlamenti képviselő, az RMDSZ megyei elnöke, az esemény társfőszervezője, majd a Kolozsvári Magyar Napok főszervezője, Gergely Balázs, az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács közép-erdélyi régióelnöke folytatta, aki hangsúlyozta: nem igaz, hogy Kolozsvár halott város lenne.

Nemhivatalos látogatásra Kolozsvárra érkezett tegnap Schmitt Pál: a magyar államfő ma megnyitja a VII. Nemzetközi Hungarológiai Kongresszust. Schmitt látogatásának első állomásaként negyvenperces beszélgetést folytatott Florin Stamatian prefektussal, amelyet követően – tekintettel itt tartózkodásának nemhivatalos jellegére – nem nyilatkozott a sajtónak. A továbbiakban tárgyalt László Attila polgármester-helyettessel, Fekete Emőkével, a megyei tanács alelnökével, majd a Főtéren találkozott a XIII. Szent István-napi Néptáncalálkozó résztvevőivel, mely során ő maga is táncra perdült.

Délután részt vett a Szent Mihály-templomban megtartott ünnepi szentmisén és a Liszt Ferenc tiszteletére rendezett orgonakoncerten, majd megkoszorúzta Márton Áron szobrát és a Mátyás király szoborcsoportot.

A Iorga-tábláról is beszéltek

A prefektúrán lefolyt beszélgetést követően Florin Stamatian prefektus a sajtónak elmondta: Schmitt Pál nagyra értékelte azt a gesztust, hogy a prefektus pihenőnapon is fogadta őt, annak ellenére, hogy csak magánjellegű látogatáson van városunkban. Stamatian kifejtette: nagyra értékeli a kolozsvári hungarológiai kongresszust, amely a román hatásokkal is gazdagodott helyi sajtós magyar kulturális hagyományok elismerése. Mint elmondta, szóba került a Mátyás szoborcsoporthoz utólag elhelyezett Iorga-idézetes tábla ügye is. A prefektus szerint minimális a véleménykülönbség, és az a jelképek félremagyarázásából ered. Annak idején, 1920-ban, Iorga ezzel a szöveggel diplomatikusan megmentette a szobrot a nacionalista népharagtól, szövege pedig nem sértő a magyarokra – mondta el Stamatian. Schmitt Pál ezután rövid megbeszélést folytatott László Attila polgármester-helyettessel és Fekete Emőke megyei tanácsi alelnökkel, melyek során a magyar államfő ígéretet tett arra, hogy támogatja Kolozsvárt a kétoldali gazdasági kapcsolatok bővítésében és az európai kulturális fővárosi cím elnyerésében.

Európa legszebb terén

Miután a Szent Mihály-templomban részt vett a Kovács Sándor főesperes által celebrált ünnepi istentiszteleten és a Liszt Ferenc tiszteletére rendezett orgonakoncerten – közben rövid beszédében a kettős állampolgárságot szorgalmazta –, megkoszorúzta Márton Áron püspök szobrát és a Mátyás király szoborcsoportot. A II. Kolozsvári Magyar Napok főtéri záróműsora előtti beszédében Schmitt Pál kiemelte: nagyon örül, hogy Európa egyik legszebb terén, Európa egyik legidősebb és legszebb templománál, Európa legszebb lovasszobránál és Európa legjobb cigányzenekara előtt lehet. A magyar államfő hangsúlyozta, hogy gyönyörű hét áll Kolozsvár mögött, amely magyar mivoltunk szépségeiről szól. Schmitt Pál elmondta: Kolozsvár mögött ott áll az egész magyarság, minden magyar egyformán számít. Nem engedjük el egymás kezét, senki sincs egyedül. Kiemelte azonban: nem szabad elfeledkezni arról, hogy Kolozsvár a térségben évszázadok óta együtt élő népekről, románokról és szászokról is szól, és a kultúra összekötőként szolgál a nemzetek között. A magyar államfő köszönetet mondott azoknak, akik éltek a magyar állampolgárság megszerzésének a lehetőségével, amely Schmitt Pál szerint erősíti a hitet, a nemzetet és az összetartozás érzését. Az államelnök hangsúlyozta, hogy közösséget megtartani legjobban a kultúra által lehet, s mindaz, amit Kolozsváron tapasztal és érez, bizakodóvá teszi.

Máté András Levente parlamenti képviselő, az RMDSZ megyei elnöke beszédében kiemelte, hogy a magyar napokon nincs helye a politikának, itt kultúráról van szó. Mutassuk meg, hogy ezen a téren mindig itt tudunk lenni, mert igenis otthon vagyunk Mátyás király szobránál – fejtette ki az esemény társfőszervezője.

Az ünnepi beszédek sorát Gergely Balázs, a Kolozsvári Magyar Napok főszervezője zárta, aki úgy fogalmazott: a legtermészetesebb csoda a világon, hogy hatvan virtuóz muzsikusz nyilvánosan soha nem látott tömegben összehozza a románokat és a magyarokat. „Az az igazi kolozsvári tábla, amit mi az elmúlt egy hétben a világ szeme elé tártunk” – fejtette ki az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács (EMNT) közép-erdélyi régióelnöke, majd végezetül arra kérte a magyar államfőt, hogy vigye haza a jó hírünket: nem igaz, hogy Kolozsvár halott város lenne.

### **2011 augusztus 24**

Huszárpanasz a magyar napokon.

Cáfolják és nem értik a vádakat a szervezők

BB KHI

Megalázva érezte magát a fogadtatás és az ellátás miatt az a mintegy 40 hagyományőrző huszár, aki felvonult a Főtéren a Kolozsvári Magyar Napok (KMN) rendezvénysorozata keretében – derül ki a huszárokat tömörítő 5 huszáregyesület és 2 honvédegyesület közös közleményéből. László Attila alpolgármester, id. Deák Ferenc kisbácsi RMDSZ-képviselő és a „huszár-projektben” önkéntesen segítő ifj. Deák Ferenc, valamint Gergely Balázs és Máté András, a KMN főszervezője és társ-főszervezője sorra cáfolta a huszárok vádjait.

A huszárok szerint a meglepetések már megérkezésükkor elkezdődtek: a szervezők részéről senki nem fogadta őket és nem közölte a tudnivalókat, a kisbácsi ifjúsági központnál pedig annyira minősíthetetlen szavakkal „tessékelték” őket asztalhoz, hogy el sem fogadták a „meghívást”. Az éjszakát a szabad ég alatt kellett tölteniük a falumúzeum kertjében, ahol alig csordogáló víznél kellett megitatniuk a lovakat, és kaszáljniuk is kellett.

A huszárok azt is felróják, hogy a Kolozsvári Magyar Napok (KMN) programjában a rendezvény nem szerepelt, a felvonulás időpontját folyamatosan változtatták. Végül délután két órakor kivonultak a Főtérre, de senki sem üdvözölte őket hivatalosan: „a felemelőnek induló pillanat fényképezkedéssé alakult, mintha valami bohócokat vezényeltek volna ki a térre” – áll a közleményben. Végül, bár László Attila alpolgármester megígérte, hogy azoknak, akik aznap nem utaznak el, szállást és étkezést biztosít a kisbácsi ifjúsági központban, ott ifj. Deák Ferenc azzal fenyegette őket, hogy rendőrséget hív, ha nem mennek el.

„A kolozsvári emberek nagy szeretettel fogadtak, és megható pillanatok voltak azok, amikor bemutatkoztunk – a szervezők azonban gyalázatosan viselkedtek” – összegezte a közlemény, amely rendre elmarasztalja László Attilát, ifj. Deák Ferencet és Gergely Balázst, a KMN szervezőjét.

Túl sok huszár jött

„Két hónappal ezelőtt keresett meg a parancsnokuk, hogy szeretnék Kolozsvárról indítani a Bem József-emléktúrát. Felhívtam a figyelmüket arra, hogy templomszentelés is esedékes a szóban forgó időszakban” – közölte lapunknak László Attila alpolgármester, akitől megtudtuk, hogy 13–15 huszár fogadásában egyeztek meg, ezzel szemben 42 lovas érkezett, a kísérő személyzettel együtt pedig 54-en voltak. A szerda este jelzett változást figyelembe véve igyekeztek szállást és étkezést biztosítani huszároknak, kísérőknek, lovaknak egyaránt.

Id. Deák Ferenc, a kisbácsi RMDSZ vezetője elmondta, hogy ők 20 magyarországi személy fogadására készültek, de mindössze négyen érkeztek Debrecenből. A székelyföldi huszárok a Hója-erdei Romulus Vuia Néprajzi Parkban állomásoztak, várták a későbbi érkezőket. Ekkor történtek az első kellemetlenségek: a lovak nem legelhettek szabadon, mivel csődör és kanca is volt az állatok között. Id. Deák Ferenc ezért kaszát küldetett a huszároknak, hogy legyen, amivel füvet kaszáljanak a lovaknak. Ez a megoldás elégedetlenséget keltett a lovasok körében. „Két apámtól örökölt kaszát és egy fenőt küldtem, azokat sem láttam viszont. Lehet, még azt is elvárták volna, hogy én kaszáljak a lovaknak vagy László Attila alpolgármester” – mondta id. Deák.

Este 8 órában határozták meg a székelyföldi huszárokkal való közös vacsora időpontját. „Messzi útról érkeztek a huszárok, levessel, meleg másodikkal vártuk. Vásároltunk 10 liter széki szilvapálinkát, 30 liter enyedi bort, két láda sört és jó sok ásványvizet is” – ecsetelte id. Deák a vendégfogadás bőségességét.

Lekésték a vacsorát. 23 órakor csak a magyarországi huszárok hagyták el a lakoma színhelyét. A székelyföldiek „dorbézolni” szándékoztak – maguk a huszárok éltek ezzel a kifejezéssel. Id. Deák azt is megjegyezte, hogy a néprajzi parkból nem jött meg minden huszár a vacsorára, ehelyett inkább tekeregni mentek. Éjjeli fél 1-kor, amikor elmentek a megvacsorázott huszárok, érkezett további három vitéz, akik vacsorát követeltek. A reggeltől estig dolgozó kisbácsiakat az ekkora mértékű pofátlanság már nem hatotta meg, „a konyha bezárt”. A székely huszárok dorbézolása azonban folytatódott, és másnapi távozásuk után id. Deák mintegy harminc sörös pillepalackot talált a szemetesben, amely nem a vacsorától származott.

Kellemetlenséget okozott az is, hogy a huszárok közül csak néhányan éltek a szálláslehetőséggel, holott a protestáns teológián várták őket: 35 szálláshelyet tartottak fenn számukra, de mindössze heten mentek oda. Szombaton korán reggel a debreceni huszárok már a lovaikat csutakolták, a székelyföldiek egy része azonban a reggelire, sőt a fél 9-kor kezdődő ökumenikus istentiszteletre sem ért el időben, pedig díszelegniük illett volna. Másfél óras késéssel indultak el Kisbácsból, és volt olyan székelyföldi huszár, aki az öltözetét és a kardját is ott felejtette a faluban, anélkül vonult fel Kolozsváron. Csak vasárnap ment valaki a felszerelés után.

Rendőri kísérettel vonultak, és a közrendészet, ahol szükséges volt, az utakat is lezárta a lovak és a huszárok biztonsága érdekében – jegyezte meg László Attila. Az alpolgármester Kovács Sándor római katolikus főesperessel együtt fogadta őket Kolozsvár főterén – a huszárok ennek ellentmondó kijelentése újabb alaptalan vád a részükről.

A kisbácsiak szerepe szombaton 11 órakor a huszárok távozásával lejárt. Azaz lejárt volna, ha 17 székelyföldi huszár nem dönt úgy, hogy egy nappal tovább marad. Döntésüket „megkönnyítette”, hogy a lovakat szállító kamion vezetője az ebéd alkalmával felöntött a garatra, így nem tudta továbbvinni a lovakat Kolozsra, a túra következő állomására, ahol egyébként vacsorával várták a huszárokat. A Donát (Grigorescu) negyedi Szent István-templom felszentelése után így ők visszatértek Kisbácsba, és az ifjúsági ház kerítésén átmászva, végül lovakkal együtt bementek a katolikus templom kertjébe. Műveletükre a rendőrség is felfigyelt, és értesítették ifj. Deák Ferencet, aki később elmondta a huszároknak, hogy a rendőrség is tud a manőverről. Ifj. Deák szerint ezt a megjegyzést vélték fenyegetésnek a huszárok. „Ha otthon lettem volna, nem kerülne szóba rendőrökkel való fenyegetés, mert magam raktam volna ki őket. Huszárként kellett volna viselkedniük, nem orosz katonaként! Ilyen huszárokra nincs szükségem. Milyen hitelem van nekem személyesen ezután a falumbeli katolikus pap előtt?” – panaszkolta id. Deák Ferenc.

A kisbácsi RMDSZ-képviselő László Attilával egyetemben hangsúlyozta, hogy a magyarországi huszárok – akiket eredetileg vártak – példamutatóan viselkedtek, a szégyenteljes magatartás őket nem jellemezte (a huszárok közös közleményét viszont a magyarországiak is aláírják – szerk. megj.).

Nem volt a magyar napok része a huszár-felvonulás

Gergely Balázs, az EMNT régióelnöke, a KMN főszervezője és Máté András Levente, a Kolozs megyei RMDSZ elnöke, a KMN társ-főszervezője közleményben arról tájékoztattak: „A Kolozsvári Magyar Napok szervezői stábjá megdöbbenéssel értesült a székely huszárok elmarasztaló leveléről, amelyben a Kolozsváron tapasztalt megaláztatásokat teszik szóvá. Kolozsvár és a rendezvény jó hírének megtartása érdekében kötelességünknek érezzük a nyilvánosság elé tárni a következőket:

1. A huszárok esetleges érkezéséről májusban értesültünk, de nem a Kolozsvári Magyar



Napok szervezői voltak a meghívó fél. A tudomásunkra jutott információk alapján a huszárokat egy párhuzamos eseményre hívták meg Kolozsvárra.

2. A programfüzetbe nem kerülhetett be az esemény, mivel ismételt kérésünk ellenére sem kaptunk pontos információkat a programról, miképpen arról sem, hogy biztos-e a huszárok érkezése.

3. A huszárok szállását és étkeztetését nem a KMN szervezői biztosították, ennek ellenére, amikor szombat éjszaka értesítettek bennünket arról, hogy a csapat tizennégy tagja Kisbácsban a szabad ég alatt tölti az éjszakát, azonnal intézkedtünk, és szállást kerestünk számukra, amelyet néhányuk el is fogadott.

□A leírtak fényében a szervezők nevében kijelentjük, hogy sajnáljuk a történeteket, de nem vállalhatunk felelőséget olyan dolgokért, amelyeket nem a Kolozsvári Magyar Napok szervezői koordináltak. A rendezvényünk keretében lebonyolított, mintegy kétszáz program meghívottjait méltó módon láttuk vendégül, és fogadtatásukkal kapcsolatban egyetlen panaszt vagy negatív visszajelzést sem kaptunk.”

### **Augusztus 22** Piroska es a kiraly

SBA KHI

Mesebeli jelzővel is illelhetjük a péntek esti főtéri koncerteket, hiszen a színpadon ott volt Piroska – a Knock Out előadásában –, utána pedig fellépett a király is, no nem a Mátyás, hanem a magyar blues királya: Deák Bill Gyula. Bár az előző estek koncertjeihez képest a téren valamivel kevesebben sereglettek össze, aki eljött, az remekül érezte magát, így a rajongók számára valóban mesebeli volt az est.

Tizennyolc éves fennállása óta most először koncertezett a Főtéren Kolozsvár egyik emblemikus együttese (ahogyan a műsorvezetői tisztebet betöltő Majoros Csilla nevezte őket), a Knock Out. Deák Bill Gyulát előzték meg a színpadon, és alaposan fel is izzították a hangulatot szűk egy órán át tartó muzsikálásukkal. A Főtéren már kora este szép számban összegyűltek a rajongók, akik ezúttal is biztosították a fiúkat és Évát szeretetükről és tiszteletükről.

Gábora-Máthé Éva hangja (és hegedűje is) különösen szépen szolt a *Fiatalon nem jó szépet szeretni* című népdalfeldolgozásnál, és a *Ha te tudnád, amit én* sem maradhatott ki a ráadásból. A Kolozsvári vándornál természetesen a bemutatkozás is megtörtént, bár talán alig akad olyan kolozsvári, aki nem tudná kapásból felsorolni a fiúk (Albert András, Miklós György és Lénárd József Yogi) nevét. A buli jól sikerült, a rajongók valószínűleg bírták volna még egy órán át akkor is, amikor Yogiék már fél órával megtoldották a koncertet. Pedig az est tetőpontja még csak ezután következett: a magyar blues királya, Deák Bill Gyula lépett fel a főtéri színpadon. Ezrek vártak Bill koncertjére, és a felfokozott hangulatot figyelembe véve ő volt az, aki az idei Kolozsvári Magyar Napok legfergetegesebb buliját csapta. Deák Bill Gyula öreg motoros, és mindannyian tudjuk, hogy a hangsúly az öregen van. Ennek ellenére egyik koncertje a másikat éri, és akkor is játszik, ha éppen „elesik és megüti a csonkját” – a különbség csak annyi, hogy ülve énekel.

Az öregséghez azonban nem csak negatívumokat csatolhatunk. Igaz, hogy a hangja nem a régi, de a rutinja, a karizmája minden hiányosságot pótol: ellentétben például Rúza Magdival, ő képes volt végig fenntartani a kiváló hangulatot, és a lassú számok idejére sem „esett szét” a közönség. Nem esik nehezebbre úgy összeállítani a setlistet, hogy meglepődve térjen haza a rajongótábora. A *Rossz vér* – amelyet a fellépés első számai között adott elő – a maga lassúságával ugyanúgy élvezhető volt, mint a hajrában előadott *Kopaszkutya*. Meglepetés volt az *István, a király* rockoperából eljátszott sámánének, az *Áldozatunk fogadjátok* – talán ekkor tombolt a legjobban a közönség.

Summa summarum, Deák Bill Gyula mindenféle fizikai nehézség ellenére képes óriási bulit csapni. Néha „szavalja” ugyan a dalait, és ilyenkor nem lehet együtt énekelni vele, de a zenéje ugyanazt a kegyetlenül magával ragadó lüktetést hordozza magában, amely mindig is jellemezte őt. S bár lovasszobra sosem lesz a Főtéren, péntek este ő volt a király!

### **Augusztus 22** Foter foglalat huszar modra KHI

Mintegy 45 hagyományőrző huszár vonult be Kolozsvár főterére szombaton, meglepetésképpen, a Kolozsvári Magyar Napok keretében. A huszárok közt találkozhattunk hat debreceni lovassal is, akik a Bem József-emléktúrát teljes hosszában teljesítik: bejárják lóháton azokat a településeket, ahol Bem apó is megfordult az 1848–49-es szabadságharc idején.

A debrecenieken kívül itt voltak Csíksomlyó, Koronka, Marossárpatak, Marosvásárhely, Székelyudvarhely, Szentegyháza, Szováta hagyományőrző huszárezredeinek egyes tagjai is – mondta el Lázár Béla, a Szováta Mátvás Huszárezred kapitánya, hozzátéve, hogy a huszáröltözet a sajátjuk. Később kiderült, hogy a lovak is általában az őket megülő tulajdona. A huszárok pénteken gyűltek össze a Hója-erdei néprajzi parkban, majd szombat délelőtt Kisbácsba látogattak. Ezt követően bevonultak Kolozsvárra, ahol délután fél kettőkor felsorakoztak Mátvás király szobra előtt, majd 18 órakor részt vettek a Donát (Grigorescu) negyedi Szent István-templom felszentelése alkalmából tartott ünnepi szentmisén.

### **Augusztus 8** KMN Ruzsa Magdi koncertje

Szerda este a Főteren a vajdasági születésű Ruzsa Magdi fergetegesen koncertezett a Kolozsvári Magyar Napok keretében.

### **Agusztus 18 2011** Ferenc Zsolt

Fesztivál – Reggeli kávé a Magyar Napokon...

#### Kalit Eszter evangélikus lelkésszel

Tartalmas programmal várja az érdeklődőket reggelenként a Magyar Ifjúsági Tanács (MIT) a főtéri nagyszínpad szomszédságában lévő kávéházba: miközben a különböző felekezetek ifjúsági, egyetemi lelkészeivel iszogatjuk a reggeli kávé, mindeddig kevésbé ismert szférákba nyerhetünk betekintést.

A rendezvénysorozat első, tegnapi meghívottja a barcasági, négyfalusi származású Kalit Eszter evangélikus lelkészjelölt volt, aki 2010. augusztusa óta szolgál Kolozsváron. Mint mondta, különböző programokat szerveztek az elmúlt időszakban a Collegium Lutheranicummal (CAL), amely a kincses városban tanuló egyetemista fiatalok szervezeteként működik: volt évről évre filmnézés a Fellegvár oldalában lévő Luther-házban, ifis karnebál a zene és a tánc jegyében, adventi vesperák az evangélikus templomban stb.

Kolléganőjével, Boldizsár Beátával egyetemben Kalit Eszter is igyekszik minél több olyan esemény megvalósításába bekapcsolódni, amely által a Barcaságról Kolozsvárra érkező evangélikus fiatalok szellemi és lelki szempontból is feltöltődhetnek, gazdagodhatnak. Nincsenek könnyű helyzetben, hiszen kevés olyan fiatal tanul itt, aki vallását tekintve evangélikus, pozitívum viszont, hogy igyekeznek lelkesen tevékenykedni, az elsődleges „célcsoport” mellett a kolozsvári magyarságért is. Az egyházközség belső udvarán zajló pünkösdi és adventi sokadalmak lebonyolítása mellett nemrég országos bábfesztiválra vitték a gyermekeket Magyarországra, s néhányan részt vettek a Kommandón megtartott Országos Konfirmandus Táborban is. „Néha elkeseredünk, hogy nem vagyunk sokan, de véleményem szerint meg lehet találni azokat a fiatalokat, akikben – sok időt eltöltve velük – tudatosíthatjuk: fontosak számunkra és Jézus számára egyaránt” – hangsúlyozta Kalit Eszter.

Tervezik, hogy a magyarországi Szélrózsa Országos Evangélikus Ifjúsági Találkozó mintájára hasonló eseményt szervezzenek Erdélyben is, ugyanakkor, hogy egy–másfél éven belül olyan 5–10 fős alapszervezetet hozzanak létre, akikkel bármikor ellátogathatnak különböző rendezvényekre. Mint kiderült, reményeik szerint nemsokára táncanfolyamot is beindítanak, a mostani beszélgetésen résztvevők ötletei nyomán pedig focibajnokság, színjátszó kör és beszélgetős-imádkozós est szervezésétől sem zárkoznak el. Elengedhetetlen azonban, hogy mindezek érdekében havi egy-két alkalommal találkozzanak, hogy hasznosan

töltsék el idejüket közösen a fiatalok. A beszélgetés keretében Sándor Krisztina MIT-elnök az Ifjúsági Keresztyén Egyesülettel (IKE) és az Országos Dávid Ferenc Ifjúsági Egylettel (ODFIE) való együttműködés lehetőségét ajánlotta, Gergely Balázs, az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács (EMNT) közép-erdélyi régióelnöke pedig az elsősorban elsőéves fiataloknak szóló tematikus városnézések szükségességét említette, amelyek kivitelezésében ifjúsági szervezetek, fiatal lelkészek részvételére is számítanak. Ehhez hasonlóan, a kolozsvári városszépítő egyesület bejegyzése kapcsán is várják a fiatalok jelentkezését.

### **2011 augusztus 18** SAB Amit nagyon szeretek 2011

... a Kolozsvári Magyar Napokban, azt idén már a szervezési szakaszban is alkalmam volt látni és tapasztalni. Legalább is az egyik részét. Nevezetesen azt, hogy hihetetlen mértékben tudja mozgósítani a fiatalokat. A csapatban ott vannak az önkéntesek, akik lelkesen vállalják az egész heti gyűródést, és ez nem kis dolog. A műszak ugyanis többnyire hajnaltól késő éjszakáig tart, mindenhol ott vannak, mindenütt segítenek. Jó volt látni hétfőn délelőtt a Főtéren a sok egyforma pólós középiskolást, olyan érzésem támadt a látványtól, hogy ez a rendezvénysorozat voltaképpen abban segíti őket, hogy erősödjön a kolozsváriság-tudatuk. Biztos, hogy számukra ez szórakozás is, de a szervezői munka is erősen jellemformáló hatással bír, és évtizedek múlva remélhetőleg büszkén mesélik majd gyermekeiknek, hogy önkénteskedtek a Magyar Napokon. Más a helyzet az egyetemistákkal, akik közül a legtöbb nem is kolozsvári, de mégis magukénak érzik, tartják a várost és a rendezvényt. És nem is baj, hogy nem vagyunk mind kolozsváriak, hiszen a résztvevők sem mind azok, a betelepültek azonban szeretik Kolozsvárt, szeretik a Főteret, és értékelik, ha szerveznek számukra valamit.

Ehhez kapcsolódik a Napok másik, általam igencsak kedvelt vetülete is: az esti koncerteken ott van az egész család. Szépkorúak és karonülők, totyogók és fiatalok, és úgy tűnt, hogy ez így rendjén is van, mert odafigyelnek egymásra. Az ifjak a színpad előtti ugrálás közben sem lökik félre az ott ücsörgő piciket, mindenkinek jut elég hely a téren. És persze nagyon jó érzés ismerősökkel találkozni, látni, hogy az emberek az időjárási viszontagságok ellenére is kitartanak, és még esernyővel a kezükben is képesek tapsolni az előadóknak. Igaz, a keddi rosszidőre felkészülhettünk, hiszen az előrejelzések egész héten erre az egy napra ígértek vihart. Ennek tudatában tehát bátran készülünk a hétvégi rendezvényekre, közös sétákra, főzésre, kóstolgatásra, zenehallgatásra, néptáncre, de családi programokra is, bábelőadásra és koncertekre, hiszen azután ilyen kaliberű magyar közösségélményre egészen biztos, hogy legalább egy évet várnunk kell majd.

### **2011 augusztus 16**

KO OIB Határon Túra 2011 – biciklis invázió a Főtéren

Tegnap délután 4 órakor érkezett Kolozsvárra a Határon Túra 2011 – Élmény, teljesítmény mintegy 200 bringása, akik a Főtéren az ebből az alkalomból felfújt „kapun” haladtak át.

A Kolozsvári Magyar Napok szervezői részéről Talpas Botond KMDSZ-elnök üdvözölte a jelenlevőket, majd Révész Máriusz, a FIDESZ országgyűlési képviselője – aki maga is részt vesz a Gyimesbükkötől Budapestig terjedő 850 kilométeres, augusztus 13–20. között zajló túrán –, elmondta: fontos eleme ez a túra a magyarországi és a határon túli magyarok kapcsolatrendszerének. Kiemelte: külön köszönetet érdemel a román rendőrség, a példás segítségnyújtásért. Az országgyűlési képviselő értékelte, hogy a Kolozsvár Teker Kerékpárklub román anyanyelvű bringásai a megyehatárhoz közel csatlakoztak a magyarokhoz, s együtt kerékpároztak Kolozsvárig.

### **Augusztus 10**

KO Észérvek vagy polgári engedetlenség – melyik a nyerő?

Az uborkaszegzon ellenére az elmúlt napokban-hetekben négy kirívó eset borzolta fel a kedélyeket Erdélyben, Romániában, de Magyarországon és Nyugat-Európában is: július 19-én Hantz Péter, a Bolyai Kezdeményező Bizottság (BKB) ügyvivő alelnöke és Soós Sándor, az Erdélyi Magyar Ifjak (EMI) elnöke négynyelvű műanyagablát ragasztott a Mátyás-



szoborcsoport talapzatán törvénytelenül elhelyezett, Iorga-idézetet tartalmazó táblára. Nem sokkal ezután, pontosabban július 26-án Landnam Gábor holland állampolgár, a Németalföldön bejegyzett Európai Magyar Emberi Jogok Alapítvány Közép-Európa elnevezésű szervezetének képviselője villámakció során két öntapadóst ragasztott a Iorga-tábla jobb alsó és bal felső sarkára. Pénteken, augusztus 5-én az RMDSZ Kolozs megyei szervezete úgy döntött, felbontja a koalíciós megállapodás a PDLvel.

Főtérnek a magyar főkonzulátus felőli oldalán, a parkolóban. Hétfőn, augusztus 8-án hat magyar állampolgárt – köztük egy tízéves kislányt – kísérték be a kolozsvári 6-os számú rendőrsre, amiért magyar nyelvű táblát helyeztek el a város Torda felőli bejáratánál. Négyet közülük kihallgattak, a csoporthoz tartozó nő és a kislány szabadon mozoghatott, őket nem hallgatták ki, vádat sem emeltek ellenük.

Négy eset, négy teljesen más forgatókönyv, érvrendszer, politikai vonalvezetés, szemlélet és eljárás.

Hantz, Soós és Landnam akciója beillik a polgári engedetlenség kategóriájába. A három szereplő közül kettő (a BKB ügyvivő alelnöke és az Európai Magyar Emberi Jogok Alapítvány Közép-Európa képviselője) marad néhány napot, aztán elhagyja a várost, mi pedig itt maradunk viselni a következményeket.

Ez a helyzet áll fenn a miskolci magyarok esetében is, akik közül az egyik, nevezetesen Miklós Árpád a Jobbik Magyarországért Mozgalom Borsod-Abaúj-Zemplén megyei közgyűlési frakcióvezetője... Ne feledjük: nemrég Gergely Balázs, az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács (EMNT) közép-erdélyi régióelnöke is hasonló akcióra buzdított. Nevezetesen arra, hogy helyezzünk virágokat a Iorga-táblára. Az sem mindegy, hogy május 30-án Füzes Oszkár, Magyarország bukaresti nagykövete is egy csokor virágot tett volna a törvénytelenül elhelyezett táblára, de a Kolozsvári Polgármesteri Hivatal közösségi rendőre, aki őrizte a táblát, magyar nyelven közölte a diplomatával, hogy nem teheti a csokrot a táblára, csak mellé.

Olyan jelzések ezek, amelyek világosan mutatják az erdélyi, a romániai, a magyarországi és a világ szinte bármely táján élő magyarok bosszúságát, frusztráltságát annak kapcsán, hogy Kolozsváron Sorin Apostu polgármester a funári időkhoz hasonló, de más köntösbe öltöztetett eszközökkel próbálja ugyanazt elérni, mint a szélsőségesen nacionalista, nagyromániás ex-városvezető: ellehetetleníteni a kolozsvári magyarság életét, feladásba, közönybe és beletörődésbe kergetni bennünket.

Hétfőn este a *Realitatea* hírtelevízió kolozsvári stúdiójának műsorában azt is elmondtam, hogy a felháborodás, a frusztráció érthető. A kolozsvári magyarságot zavarja és bántja, hogy míg Emil Boc ex-városvezetővel többnyire lehetett tárgyalni (ne feledjük, a volt polgármesternek köszönhető, hogy részben betömték a gödröket a Főtéren), Sorin Apostu azt tesz, amit akar, nem egyeztet az RMDSZ-szel, sem úgy mint koalíciós partnerrel, de úgy sem mint a magyarságnak a helyi döntéshozó testületben képviselt érdekvédelmi szervezetével.

Emlékeztettem a nézőket, hogy 2009 novemberében az RMDSZ városi tanácsosai László Attila alpolgármesterrel 11 pontba foglalták össze a magyarság kéréseit. Felsoroltam, hogy ezek közül mi valósult meg: kikerültek a 2002-ben elfogadott (!!!) városi tanács határozatában rögzített, tehát törvényes és kötelező többnyelvű helységnévtáblák? Nem. A város műemléképületeire kihelyezték a többnyelvű tájékoztató feliratokat? Nem. Nyomtattattak hivatalos turisztikai tájékoztató-anyagokat magyarul? Nem. A polgármesteri hivatal által rendezett események hivatalos hirdetései, plakátjai magyar nyelven is megjelentek? Nem (kivéve a Pécsi Napok Kolozsváron). Van magyar tartalom a városháza honlapján? Részben teljesítve, de csakis Csoma Botond városi tanácsos személyes „keresztes hadjáratának” köszönhetően. A város új utcáinak elnevezésekor (de a régi utcák átnevezése esetén is) tiszteletben tartották a város etnikai megoszlását? Nem. Sőt! A Dsida Jenő utca neve sem került vissza! A városháza által szervezett vagy társszervezett rendezvényekre

meghívtak magyar együtteseket, illetve előadókat is? Részben. A gyűléstre szító, kétes értelmű emléktáblákat kicserélték? Nem. A *Városházi Közlöny*-ben van magyar oldal? Nincs. Ugyanakkor a rendes átalakítás helyett (az se kellett volna!!!) a Főteret valósággal bemocskolták, mi több: itt és csakis itt (miért nem például a Bocskai/Avram Iancu, Széchenyi/Mihai Viteazul téren?) szerveznek sörfesztivált, könyvvásárt, virágvásárt, fagyaltfesztivált, és létesítenek korcsolyapályát stb.

Ezeken kívül törvénytelenül helyezték el a Iorga-táblát (kit érdekel a jogszabályok betartása?), a Házsongárdi temetőben sírokat, tumbákat rongálnak meg.

Ezeket az észérveket talán már fölösleges felsorolni, ugyanis a 80 százalékos román többség s annak képviselője, Sorin Apostu polgármester azt tesz, amit akar. Vagy mégsem? Kérdezem ezt azért, mert kedden délben Máté András a *Szabadságnak* azt nyilatkozta: minden valószínűség szerint érvénytelenítik a helyi koalíciós megállapodás felbontását, ugyanis találkozott kollégájával, Daniel Budával, a Demokrata-Liberális Párt (PD-L) megyei vezetőjével és Sorin Apostu polgármesterrel, s arra a következtetésre jutottak: meg kell őrizni az együttműködést.

Tájékoztatása szerint az előljáró vállalta, hogy amennyiben sikerül értesítenie az őstermelőket, akkor már ettől a szombattól máshová költöztetik a mozgó zöldség- és gyümölcs piacot, így a Megyei Állandó Tanács jövő héten dönt majd a tárgyalás eredményeképpen létrejött helyzetről, s folytathatják a helyi együttműködést.

A zöldség- és gyümölcs piac az utolsó csepp volt a pohárban. Miért is?

Egyrészt mert törvénytelen. A városi tanács 2002-ben elfogadott tanácsi határozata szerint csakis a helyi döntéshozó testület beleegyezésével és jóváhagyásával lehet hasonló rendezvényeket szervezni a Főtéren. Anno ezt a határozatot azért hozták az akkor ellenzéki szabadelvű, szociáldemokrata és RMDSZ-es városatyák, hogy megfékezzék a szélsőségesen nacionalista Gheorghe Funar ámokfutását. Lám-lám, Sorin Apostu esetében ezt ma is lehetne alkalmazni. Másrészt a műemléképületek, templomok mellett jogszabályba ütköző ilyesmit szervezni. De úgy látszik, a törvényes rendelkezések nem számítanak.

A tehetetlenségi érzés jelzései másképp nyilvánulnak meg: míg egyesek műanyag táblát ragasztanak, mások az öntapadós mellett döntenek, az EMNT és a diplomata inkább virágokat helyez el az ominózus táblára. Előbbiek a polgári engedetlenség jeleit hordozzák magukon, a másik kettő pedig a finom jelzések eszköztárát használja. Pedig, ugye, az EMNT részéről erélyesebb, határozottabb fellépést várna az ember, ugyanis ebben is más akar lenni, mint az RMDSZ. Egyébként a polgári engedetlenség gondolatát éppen a sokak által puhánynak titulált érdekvédelmi szövetség képviselője, Csoma Botond, a városi tanácsosok frakcióvezetője vetette fel először. Nem is akárhol, azaz nem magánbeszélgetésen, hanem a szervezet Megyei Állandó Tanácsában és a sajtóban.

Visszatérve azokra a magyar állampolgárokra, akik a polgári engedetlenség opciót választották: szerintem kissé fura és gyermeketeg módszert alkalmaztak. Hogyhogy éjjel jövünk Székelyföldről, s Tordán, illetve Kolozsváron magyar nyelvű helységnevtáblával akarjuk lefényképeztetni magunkat!? Világos, s ezt több forrás is megerősítette, hogy esetükben a kolozsvári rendőrség, a titkosszolgálat közbenjárásával és talán segítségével is, példát akart statuálni. Míg a valamelyik évben december elsején hőzöngő magyar gárdást hamar kiengedték, addig a miskolciakat több mint 12 órán keresztül bent tartották a 6-os számú rendőrőrsön. Az ellenük felhozott vádak egyszerűen nevetségesek: közerkölcs elleni vétség és közrendháborítás. Miért? Valaki megmutatta az intim testrészeit, vagy üvöltöztek, mint Tarzan? Egyértelmű, hogy képtelenek voltak más jogi besorolást találni. Kérdés viszont, hogy az ügyészség megőrzi vagy megváltoztatja a rendőrség besorolását. Amúgy Miklós Árpád, az egyik bekísért a Jobbik Magyarorszáért Mozgalom Borsod-Abaúj-Zemplén megyei közgyűlési frakcióvezetője. Ismét egy olyan közszereplő, aki egy könnyen szélsőségesnek is nevezhető szervezet képviselője, s aki Erdélybe jön, feszültséget kelt, majd hazamegy Borsod-

Abaúj-Zemplén megyébe, s nyugodtan éli tovább az életét. Mi több, odahaza már-már hősként tekintenek majd rá, aki védeni próbálta a nyelvi jogokat Erdélyben, s szembeszállt a „túlkapásairól híres román rendőrséggel.”

Nincs szükségünk Kolozsváron ilyen hözöngésekre, fotózásokra, HVIM-es és magyar gárdás, jobbikos feszültségkeltésre!

Érdekes viszont, hogy a „jobbikos kocsiban” a rendőrök nem találtak semmilyen szerszámot, amellyel kifüggeszthették volna a Kolozsvár feliratot. A bekísértek elmondása szerint kábelkötegelő segítségével rögzítették volna a táblát azért, hogy fényképeket készítsenek. Érdekes, hogy amikor László Attila alpolgármester és az RMDSZ-es városi tanácsosok többnyelvű üdvözlő táblát helyeztek el a város bejáratainál, akkor bezzeg egyetlen kékruhás sem mozdult. Íme, az újabb kettős mérce.

A műsorban elmondtam azt is, hogy egyetértek Máté Andrással, aki azt nyilatkozta: Sorin Apostu megelőzhetné volna az ehhez hasonló incidenseket, ha betartja a törvényt, s kihelyezi a többnyelvű helységnevtáblát a város be- és kijáratainál. Magyarán: kihúzta volna a probléma méregfogát. De nem tette. Hátha a kolozsvári és az erdélyi románság egy része átlátja, hogy az épített örökségnek azt a részét akkor hozták létre, amikor a mostani többség kisebbség volt a városban, azaz szinte teljesen fordítottak voltak a mai etnikai arányok.

A jelenlegi többségnek nem sok köze van ehhez az épített örökséghez, ezért úgy tűnik, nem is értékelik azt. Hátha átérzik viszont, hogy számunkra fontos és jelentőséggel bír, s ha ott piacot létesítenek, táblát helyeznek el, akkor az bennünket zavar és bánt.

Kolozsvár polgármestere Focşani városában született, meg sem fordul a fejében, hogy a kolozsvári magyarságot zavarja, ha a templom közelében, a Főtéren zöldség- és gyümölcs piac létesül. Nincs többnemzetiségi, interetnikus tapasztalata, nem érez rá. Lehet viszont, hogy nem ilyen egyszerű a képlet, s talán még egy kis rosszindulat is van a dologban...

Egyelőre sem az észérvek felsorolása, sem a politikai egyeztetés, sem a polgári engedetlenség nem járt eredménnyel. Ha sikerül azonban elérni a zöldség- és gyümölcs piac elköltöztetését, akkor lépéselőnyben van a kerekasztal-megbeszélés, az érzelmi és észérvek felsorolása és a politikai egyeztetés, közigazgatási intézkedés.

### **2011 augusztus 08 BT**

A piac, és ami mögötte van Velemeny oldal

Várható volt, hogy az RMDSZ felfüggeszti a Demokrata-Liberális Párttal (PD-L) az együttműködési megállapodását.

Egyelőre nem felbontásról, hanem csak felfüggesztésről van szó, ami lényeges különbség, hiszen a megkülönböztetett szóhasználat is jelzi: a felek nem vágták el a párbeszéd csatornáit. Kétséges azonban, hogy sikerül-e jelentős áttörést elérni a hét eleji tárgyalásokon, hiszen a jövő évi választások előtt nem várható, hogy a PD-L-nek gyökeresen megváltozik az RMDSZ-szel szemben tanúsított arrogáns magatartása, ami Apostunak a kétharmados többséggel való polgármesterré választásából táplálkozik. A PD-L választási fölénye tudatában az elmúlt években soha nem tekintette komoly partnernek az RMDSZ-t, sőt az elmúlt hónapokban a város polgármestere egyre gyakrabban kijátszotta a nacionalizmus kártyáját. A jelek azt mutatják, hogy a jövő év júniusáig ez az irányzat erősödni fog a PD-L-ben, amivel helyi szinten megpróbálják kiküszöbölni azt a tekintélycsorbulást, amit a PD-L országos szinten az RMDSZ ellenállása nyomán szenved el – jó példa erre a területi-közigazgatási átszervezés története, amit formailag az RMDSZ hiúsított meg, bár sokan nem értettek egyet vele a PDL ben sem.

A szombati zöldséges piac megnyitása ügyében is zajlik a félremagyarázás, a mellébeszélés, amiért valószínűleg az RMDSZ is hibás, hiszen rosszul időzítette a koalíciós megállapodás felfüggesztésének drasztikus lépését. Tény, hogy nem a huszonnyolc termelőt felvonultató

piac volt a legfelháborítóbb a polgármesteri hivatal magatartásában, de ez még nem ok arra, hogy úgy tegyünk, nem tudjuk, miről van szó valójában. Nem az ideiglenes jelleggel felállított úgynevezett mozgópiac képezi a vita lényegét, hanem az, hogy miként viszonyul a város Főteréhez a kisebbségi neurozisa hajlamos magyar politikai és véleményformáló elit, és a többségi arrogancia bűnébe rendszerint vissza-visszaeső román városvezetés.

Kolozsvár Főterének funkciójáról nem sikerült közös nevezőre jutni, s lehet, hogy tartós, szilárd megállapodást nem is sikerül kötnie az RMDSZ-nek a városvezetéssel, hiszen olyan alapvető különbségekkel kellene szembenézni, ami a magyar és a román történelem évszázadaiba nyúlik vissza. Vagy ha sikerül is ilyen megállapodást kötni, akkor az évszázados hagyományokat, mindenképpen figyelembe kellene venni. Hagyományok esetében főként arra gondolok, amit Virgil Pop kolozsvári műemlékvédő húzott alá a [Buzznews.ro](http://Buzznews.ro) kolozsvári portálon. Ez utóbbi július 2-án a Nap nyilatkozata című rovatában idézi a jeles műemlékvédőt, aki Kolozsvár történelmi központjában egyes épületek szánalmas kinézete kapcsán kifejti: a román nép tradicionális, elsősorban nem városi, hanem falusi civilizációjú nép, ezért nem rendelkezik a régi városi polgári civilizációhoz alkalmazkodó öntudattal. A románok nem hoztak létre városi tereket – sommázza merész véleményét a műemlékvédő.

Persze, még mielőtt bárki is felülne a többségi arroganciával egyformán káros magyar kultúrfölény magas lovára, jó lenne nem elfeledni azt sem, hogy Kolozsvár Főterének kialakulásában a németeknek is fontos szerepük volt. Tény, hogy az évszázadok során sikerült olyan nagyvárosi impozáns Főteret kialakítani Kolozsváron, amely bármely európai, nagy múltú város központi terével összemérhető.

A fő gond az, hogy a tradicionális hagyományokkal rendelkező többségi lakosság, valamint az urbánusabb múltra visszatekintő kolozsvári magyarság ma különbözőképpen értékeli a Főtér szerepét. Ez az urbánus jelleg a magyar közösség kollektív tudatában sokat veszített fényéből, hiszen a rendszerváltás utáni kivándorláhullámok éppen a tósgyökeres városi magyarságot tizedelték meg, de még így is erőteljesen él a kolozsvári magyarok köztudatában ez a nagyvárosi, polgári öntudat. A nézeteltérésekben az a történelmi mentális törésvonal is fontos szerepet játszik, ami a Főtér és a Széchenyi/Mihai Viteazul tér, illetve a Bocskai/Avram Iancu tér versengésében merül ki. A román és a magyar közösség tudat alatt a Főteret a város magyar központjának tekinti, a másik két teret pedig csaknem kilencven éve úgynevezett román Főtérre próbálta változtatni a román városvezetés, és egyfajta versengést alakított ki a terek között, amit a nacionalizmus mérges indulatai tápláltak.

Gheorghe Funar tizenkét éves ténykedése – a város piros-sárga-kékbe öltöztetése, a magyargyűlöletet szító táblák kifüggesztése, a Mátyás király szoborcsoport feltáblázása, a főtéri régészeti ásítás – mind azt a célt szolgálta, hogy rombolja a magyar közösség közérzetét, és e pszichológiai háború nyomán minél több magyar hagyja el a várost.

A sebek még nem gyógyultak be, ezért kellene a városvezetésnek nagyobb empátiával viszonyulnia a Főtér kérdéséhez. Az elmúlt hónapokban azonban láthattuk, hogy a polgármester kétes ügybuzgósággal tüzelte a kedélyeket azzal, hogy sorozatosan vitatható rendezvényeket szervezett a Főtéren. A sörfesztivállal sem az volt a baj, hogy a fellépő zenekarok által képviselt zenei műfajok nem tetszettek, hanem a rendezvény méretei egyszerűen túlhaladták a Főteret, és bebizonyították, hogy a város központja alkalmatlan az ilyen túlon túl zajos, eszem-iszom (főleg iszom) mamutrendezvények szervezésére. A megoldás érdekében ismét csak azt javasolhatom, hogy vissza kell térni a kultúrához. Olyan megállapodásnak kellene születnie – persze, amit mindenki maradéktalanul betart –, hogy csak kulturális rendezvényeket lehet szervezni a Főtéren, meghatározva például azt is, hogy hány decibelt nem szabad túllépniük a szervezőknek. Ehhez elsősorban jóízű, kulturált emberekre lenne szükség mindkét oldalon, akik kétségtelen, hogy léteznek, csak nem mindig érvényesül az akaratuk.

## **2011 augusztus 08** Mozgó piac, függő koalíció

UI

Mindent, mi szem-szájnak ingere, meg lehetett találni szombaton – no nem a piactéren, hanem a Főtéren, a magyar konzulátus és a Szent Mihály templom közti parkolóban, amelyet ebből az alkalomból az árusok és vásárlók rendelkezésére bocsátott Sorin Apostu polgármester.

A zöldség és gyümölcs mellett mézet, tejterméket és friss halat is kínáltak a vásárlóknak, akik esetleg vették a fáradságot, hogy mellőzzék valamelyik távoli lakónegyedük helyi piacát a főtéri kedvéért, szinte azonos áráért. A mozgó piac azonban – amelyet a politikusok, többek között Máté András Levente képviselő, megyei RMDSZ elnök, valamint a polgármester is megtekintett – komoly változást okozott az érdekvédelmi szövetség és a PD-L közötti, városi szintű koalíciós megállapodásban. A Főtérre szervezett piac volt ugyanis a tétje annak, hogy marad, vagy felbomlik az egyezség.

A szombaton a Főtérre szervezett mezőgazdasági terménypiac politikai következményeinek több korábbi előzménye is volt. Ezért jelentette Sorin Apostu polgármester ezen legújabb kezdeményezése „az utolsó cseppet a pohárban”, amint azt lapunknak Máté András Levente képviselő, megyei RMDSZ elnök elmondta. Amint arról korábban beszámoltunk, a szövetség Megyei Állandó Tanácsa (MÁT) pénteken úgy döntött, amennyiben szombaton megnyitják a mozgópiacot a főtéri parkolóban, az RMDSZ felfüggesztettnek tekinti a PD-L-vel kötött városi szintű egyezséget. A politikusok azért is elégedetlenek, mivel a polgármester egyéb alkalmakkor sem tanácskozott a szövetség képviselőivel, ugyanakkor kihelyezték a Iorga-idézetes táblát a Mátyás-szoborcsoport elé, majd közrendet és – csendet is sértő sörfesztivált rendeztek a Főtéren, megcsúfolva a templom kertjét is. Mint mondta, hasonló piacnak az ortodox katedrális szomszédságában történő elhelyezése esetén elsőként tiltakozna.

A képviselő korábban többször próbált beszélni a polgármesterrel, de sikertelenül. Szombaton elmondta, a koalíciós megállapodást felfüggesztettnek tekintik városi szinten, a megyei szintű megállapodás azonban érvényben marad. A tárgyalásoktól azonban nem zárkoznak el a továbbiakban, ellenben most már konkrét intézkedéseket várnak, az ígéretekben elég volt – mondta Máté. A kolozsvári helyzetről a koalíció hétfői, bukaresti esedékes ülésén is szó lesz, a héten pedig helyi szintű tárgyalásokat folytatnak a PD-L Kolozs megyei szervezetével.

Daniel Buda képviselő, a PD-L Kolozs megyei elnöke szombaton a *Mediafax*nak elmondta: a PD-L és az RMDSZ által aláírt protokollum a kolozsváriak fontos gondjainak orvosolása érdekében született, nem pedig „mozgópiac létrehozásáról vagy nem létrehozásáról”, ő pedig hajlandó tárgyalni arról is, hogy más helyet találjanak az idénypiacnak. Sorin Apostu polgármester szintén szombaton, miután megnézte a főtéri piacot, közölte: 28 mezőgazdasági termelő árul a piacon, ebből öten magyar nemzetiségűek, ami azt bizonyítja, hogy a piacot nem valamely pártnak hozták létre, hanem a terményeiket közvetlenül eladni kívánó termelők és a vásárlók számára, mivel ideje tiszteletet tanúsítani a szavazók iránt. Azt is elmondta, hajlandó más helyszínekről is tárgyalni ilyen piacok létrehozása végett.

„Bízom a helyiek bölcsességében”

Az ügyben Emil Boc miniszterelnök is nyilatkozott vasárnap, a prefektusokkal tartott videokonferencia keretében, bizakodását fejezve ki, hogy a helyi politikusok kellőképpen bölcsék és kiegyensúlyozottak lesznek hogy megtalálják a közösség problémáira a megfelelő megoldást. Elmondta, amennyiben szükségesnek látják, akkor erről az ügyről központi szinten is tárgyalni fognak a koalíció hétfői ülésén, de reméli, a helyzet illetve nézeteltérés majd helyben megoldódik.

## **2011 augusztus 06**

Mate Andras Igeretekbol Eleg volt intezkedesek kellenek

A különféle nézeteltérések poharában az utolsó cseppet jelentette a szombati zöldség- és



gyümölcs piac, amelyet Kolozsvár Főterén, a Szent Mihály plébániatemplom melletti parkolóban szervezett meg Sorin Apostu polgármester. Ezért a városi szintű koalíciós egyezséget felfüggesztettnak tekinti az RMDSZ Kolozs megyei szervezete - mondta lapunk érdeklődésére Máté András Levente képviselő, megyei RMDSZ-elnök.

Miután a Megyei Állandó Tanács pénteki üléséről (amelyen a tagok eldöntötték a koalíciós megállapodás felfüggesztését) tudomást szerzett a polgármester, megpróbált beszélni Máté Andrással, ezzel az igyekezettel azonban már elkésett, előtte kellett volna hajlandóságot mutasson a megbeszélésre és egyeztetésre, tájékoztatott az képviselő, aki méltatlannak tartja a piacolásnak kijelölt helyet. "Elsőként tiltakoznék, ha például az ortodox katedrális mellett akarnának zöldségpiacot szervezni" - mondta Máté, hozzáfűzve, a továbbiakról majd az elkövetkezőkben egyeztetnek, hiszen tárgyalni a helyzetről mindenképpen kell. (5)

### **Augusztus 6 2011**

Piacfüggő az RMDSZ és a PD-L közti koalíció Kolozsváron

NHD

Péntek délben az RMDSZ Kolozs megyei szervezetének székházában ülésezett a Megyei Állandó Tanács (MÁT), hogy megvitassa: a jelenlegi körülmények közepette hogyan folytatható a Demokrata-Liberális Párt (PD-L) és az RMDSZ közötti koalíció Kolozsváron? Mint ismeretes, Sorin Apostu polgármester bejelentette: kísérleti jelleggel a főtéri parkolóban mozgópiacot létesítenek szombatonként 7 és 15 óra között. A városháza ingyenesen bocsátja az őstermelők részére a főtéri parkolót, mert azok korábban arra panaszkodtak, hogy nincs pénzük megfizetni a városháza által üzemeltetett piacokon a bérleti díjat. Máté András Levente, az RMDSZ Kolozs megyei elnöke a MÁT-gyűlés szünetében határozottan kijelentette: amennyiben szombaton megnyitják a mozgópiacot a főtéri parkolóban az RMDSZ a felbontottnak tekinti a koalíciós megállapodást.

Máté András Levente, az RMDSZ Kolozs megyei elnöke tegnap megbeszélést folytatott a kibővített Megyei Állandó Tanácsal (MÁT), hogy megvitassák az RMDSZ és a Demokrata-Liberális Párt kolozsvári együttműködését. – Természetellenesnek tartom, hogy egy műemlék templom közelében és Magyarország kolozsvári főkonzulátusával szemben mozgópiac működjön. Erre a célra sokkal megfelelőbbnek tartom a Széchenyi téren lévő parkolót, ahol már rendeztek ilyesmit. Amennyiben szombaton reggel 7 órakor megnyílik a mozgópiac a főtéri parkolóban, akkor az RMDSZ felfüggesztettnak tekinti a Demokrata-Liberális Párttal kötött koalíciót városi szinten – nyilatkozta a sajtónak Máté András Levente megyei elnök. Hozzátette: a koalíció városi szintű felbomlása azt jelenti, hogy a városi tanács ülésén az öt RMDSZ-tanácsos úgy szavaz, ahogy akar, tehát nem kell figyelembe venni a PD-L álláspontját. Máté András Levente kitért arra is, hogy a Kolozs megyei tanácsbeli és parlamenti együttműködés még működik, ám személy szerint nehezen fogadná el a demokrata-liberális párti javaslatok megszavazását, ha a PD-L helyi szinten szabotálja az RMDSZ-t.

Ma már többször kerestem telefonon Sorin Apostu polgármestert, ám nem vette fel a telefonját. Az RMDSZ nem kihallgatást kér a polgármestertől, hanem együttműködést – tette hozzá a megyei elnök. Máté kitért arra is, hogy a kolozsvári koalíció esetleges felfüggesztésének semmi köze Cseke Attila volt egészségügyi tárcavezető lemondásához. – Cseke lemondása saját döntése, amelyet tiszteletben kell tartani. Még a kolozsvári koalíció felfüggesztése esetében sem merül fel az RMDSZ-nek a kormányból való távozása. Meg vagyok győződve továbbá arról, hogy László Attila alpolgármestert nem mozdítják el tisztségéből. Türelmes embernek tartom magam, de nem nézem el, ha a koalíciós partner packázik velünk – hangsúlyozta Máté, majd megemlítette a PD-L-nek a kolozsvári magyarságot sértő történéseit: a Iorga-tábla elhelyezését a Mátyás király szoborcsoport előtt, a főtéren júniusban megrendezett Ursus sörfesztivált.

Csoma Botond, a kolozsvári városi tanács RMDSZ-es frakcióvezetője is azt hangsúlyozta: ha a koalíció felbomlik, akkor az RMDSZ városi tanácsosai saját belátásuk szerint szavaznak, és nem vesznek részt a tanácsülések előtti szokásos egyeztetésen. Csoma elképzelhetőnek tartotta azt is, hogy a román tanácsosok vagy ellenségesen, vagy értetlenül állnak majd a koalíció felbontása miatti lépéseik előtt.

### **Augusztus 4 2011**

Zöldség- és gyümölcs piacot létesítenek a főtéri parkolóban

A kolozsvári polgármester nem egyeztetett a városi tanáccsal

Kísérleti jelleggel Kolozsvár főtéri parkolójában zöldség- és gyümölcs piacot létesítenek minden szombaton 7–15 óra között, ahol csakis az őstermelők árulhatnak – jelentette be tegnap Sorin Apostu polgármester. A városvezető szerint ilyen kezdeményezést már több európai nagyváros központjában tapasztalt. A kezdeményezés mögött az áll, hogy az őstermelők többször elpanaszolták: árujukkal nem tudnak bekerülni a kolozsvári piacokra, és nincs anyagi lehetőségük a bérleti díj kifizetésére. Ezért a városháza úgy döntött, hogy ingyenesen a rendelkezésükre bocsátja a főtéri parkolót. A szombati délelőtti piacon jelen lesznek a városházi rendőrség és a mezőgazdasági igazgatóság munkatársai, akik majd felügyelnek a rendre és a tisztaságra. Az őstermelők kötelesek a vásárlási idő befejezése után tisztán átadni a területet.

A kolozsvári polgármester minden szombat délelőtt zöldség- és gyümölcs piacot létesítene a főtéri parkolóban. Az új piacon 90–100 őstermelőnek biztosítanak majd helyet; az árusításhoz szükséges asztalt a termelőnek kell beszereznie. Az ötlet háttérében az áll, hogy az őstermelők többször panaszkodtak arra, hogy nincs pénzük megfizetni a városháza által működtetett piacokon a bérleti díjat. Helyi román lapokban is megjelentek olyan újságcikkek, amelyekben az interjúalanyok arra kérik a polgármestert: az őstermelők támogatása érdekében létesítsenek ún. mozgó piacokat, ahol az érintettek annyiért árulhatnák termékeiket, amilyen áron akarják.

Máté András Levente szerint a kezdeményezésnek nincs törvényes alapja, hiszen egy ilyen döntést minden esetben tanácsi határozatnak kell megelőznie. A Kolozs megyei szervezet elnöke ugyanakkor elítéli a PDL és Sorin Apostu polgármester önkényes döntéshozatalát: az RMDSZ önkormányzati frakcióját és az RMDSZ-es alpolgármestert még konzultációra sem hívták meg a döntés meghozatala előtt, ami azt bizonyítja, hogy a helyi koalíció nem működik.

László Attila alpolgármester sem tartotta alkalmasnak a Főteret a piacleítésre. – Egyáltalán nem tartom erre megfelelőnek a Főteret. Ki lehetne próbálni, ám szerintem a zöldség- és gyümölcs piacnak jobb helye lenne a Széchenyi téri parkolóban, ahol már volt erre precedens, vagy a lakónegyedekben – vélte az alpolgármester.

A főtéri parkolóban létesítendő zöldség- és gyümölcs piac ötletére vonatkozólag Apostu nem egyeztetett az RMDSZ-es önkormányzati képviselőkkel. Egy 2002-es városi tanácsi határozat értelmében ilyesmit a tanácsnak is engedélyeznie kell. Ez eddig nem történt meg. Úgy látszik, Apostu most is kerüli a törvényességet. Az őstermelők számára sokkal jobb lenne a Széchenyi tér – mondta Csoma Botond RMDSZ-es városi tanácsos, frakcióvezető Molnár Attila, az Erdélyi Kézműves Céh (EKC) adminisztrátora az ügy kapcsán elmondta: – Amikor az EKC kezdeményezte a Mátyás király szülőháza előtti téren a kézműves vásárok megtartásának engedélyezését a városházánál, arra kértek: a sátrak ne legyenek különböző színűek. Mi nem csak ennek a kérésnek tettünk eleget, hanem saját költségünkön 20 nagy és 10 kisebb egyforma színű sátrat és asztalt gyártottunk. A kolozsvári polgármester legújabb ötletéről úgy vélem: nem a főtéri parkoló az erre megfelelő hely. Vajon az őstermelők hol tartanák a zöldséges és gyümölcsös ládáikat? Remélhetőleg nem a templomkertben... Amúgy a zöldség- és gyümölcs tárolásához árnyas, naptól védett hely kell, a főtéri parkolót pedig délelőtt nagyon éri a nap. Továbbá a tömegközlekedés és a gépkocsi-forgalom által okozott zaj és por miatt sem tartom megfelelőnek ezt a helyszínt – összegzett Molnár.

Gergely Balázs, az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács közép-erdélyi régióelnöke a *Szabadságtól* értesült a zöldséges piac kialakításának tervéről. Mint elmondta, a századfordulón Haller Károly polgármester és a városszépítő egyesület tevékenysége nyomán bontották le a templom körüli, oda nem illő épületeket, alakították ki a gyönyörű díszteret, számolták fel a piacot. – Úgy gondolom, hogy másfél évszázados visszalépésnek minősül, hogy egy ilyen terv egyáltalán szóba kerül, ha pedig életbe is léptetik, Kolozsvár legrepresentatívabb pontját egy zsidóvárrá alakítják, amely sem turisztikai, sem műemléki vagy bármilyen esztétikai szempontból nem vállalható – hangsúlyozta. – Nagyon elszomorító, ha mindez valóban így történik, és bízom benne, hogy az ügy nagyon gyorsan lekerül napirendről – jelentette ki a politikus.

### **Augusztus 3 2011**

Webkamerát helyezett el a Főter nyugati oldalán egy magántulajdonban levő ingatlanban az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács (EMNT) – számolt be a mai sajtótájékoztatón Szász Péter, a szervezet Kolozs megyei alelnöke.

Terveik szerint a Kolozsvári Magyar Napok kezdetéig további két kamerát hoznak működésbe, hogy teljes képet nyújthassanak a Mátyás-szoborcsoportról és az előtte levő térrészről. – Ami a Főtéren történik, jelzésértékű lehet, és hatással van mindannyiunkra.

Ezért úgy gondoltuk, hogy jó lenne közvetíteni, elérhetővé tenni minden ott zajló pozitív vagy negatív jellegű eseményt – emelte ki Szász Péter.

A [www.emnt.org](http://www.emnt.org) honlapon elérhető webkamera jelenleg alacsony sávszélességgel működik, azaz korlátozott számban tekinthetik meg az érdeklődők, így szükségszerű fejlesztéseket kell megvalósítaniuk. (4)

**Augusztus 3 2011 FEJLEMÉNY** - László Attila alpolgármester sem ért egyet a főtéri zöldség- és gyümölcspiaccal

Azzal kapcsolatban, hogy a Főtéren, pontosabban a **parkolóban zöldség- és gyümölcspiacot létesítenek**, László Attila kolozsvári alpolgármester elmondta: ő sem tartja alkalmasnak a Főteret a piac létesítésre. Egyáltalán nem tartom alkalmasnak erre a Főteret. Ki lehetne próbálni, ám szerintem a zöldség- és gyümölcspiacnak jobb helye lenne a Széchenyi téri parkolóban, ahol már volt erre precedens vagy a lakónegyedekben – vélte az alpolgármester

### **2011 Július 16 U keretbemutató a főtéren RJA**

Akárcsak a múlt évben, ezúttal is a Főtéren mutatta be keretét a Kolozsvári U FC labdarúgócsapata. Az eseményen nem történt rendbontás, de nem maradtak el a magyarokat és a helyi rivális CFR-t gyalázó rigmusok sem. A klub hip-hop koncerttel kedveskedett a szurkolóknak, a bukaresti Puya melegítette be a hangulatot a játékosok érkezése előtt. A focistákat név szerint szólították a színpadra, ahonnan labdákat rúgtak a mintegy háromezer személyt számláló közönség felé. A két sztár, Adrian Cristea és Claudiu Niculescu érkezésekor elszabadult a pokol, a szurkolók perceként keresztül ordítottak, és majdnem szétszedték őket. A játékosok bemutatása után díjazták az alakulat bajnok gyerekcsapatát, majd Szilágyi Zsoltot és Niculescut, mint az egyesület legrégebbi, illetve legjobb játékosát.

A rendezvény a Personal együttes koncertjével végződött, de előttük a színpadra lépett Alin Tișe megyei tanácselnök is, aki megígérte, hogy hamarosan átadhatja a műsor alatt a gyerekeknek játszóházat szerveztek, a felnőttek számára pedig egy mobil boltot, ahonnan megvehették a csapat mezének másolatát. Az eseményről készült felvételek megtekinthetők napilapunk honlapján ([www.szabadsag.ro](http://www.szabadsag.ro)). A Kolozsvári U FC az első mérkőzését idegenben játssza, a Mioveni-i SC otthonában, július 22-én, pénteken 22 órakor. Első otthoni mérkőzésüket változatlanul Medgyesen játsszák, Kolozsvárott majd csak ősszel, amikor befejezik az aréna építését. A sétatéri új stadiont, amely a Cluj Arena nevet fogja viselni.

### **Július 17 2011**

Tiltakozás újabb főtéri rendezvény ellen EMNT

A Kolozs Megyei EMNT sajtónyilatkozatot juttatott el szerkesztőségünkbe, amelyben a szervezet egy újabb, készülő főtéri rendezvény ellen tiltakozik:

Az Ursus sörfesztivál után újra rendbontó rendezvény szemtanúi lehetünk Kolozsvár főterén. A júniusi fesztiválon történekekért Sorin Apostu polgármester ugyan bocsánatot kért, de mint annyiszor, újra bebizonyosodott, hogy szavai nem jelentenek többet pusztá szemfényvesztésnél.

A szélsőséges és nacionalista megnyilvánulásairól elhíresült szurkolótábor összehívása Kolozsvár főterére nemcsak egy város történelmi belvárosába nem illő esemény, hanem zajával és a már korábról ismert megnyilvánulásaival a belváros biztonságát is veszélyezteti. A Kolozs megyei EMNT tiltakozását fejezi ki az U szurkolótábor főtéri rendezvénye ellen. Úgy gondoljuk, hogy a kulturált Európában az ilyen jellegű rendezvényeknek nem a város belvárosában, hanem a sportpályákon kellene lezajlaniuk.

### **2011 Julius 2** Apostu bocsánatot kért a sörfesztivál miatt

A tegnapi kolozsvári városi tanácsülés végén felszólaltak az RMDSZ képviselői, akik felháborodásuknak adtak hangot a június 25–26-i főtéri sörfesztivállal kapcsolatban: a Szent Mihály-templomban nem hallatszott a szentmise a koncert miatt, a közönség egyes tagjai pedig „vécének” használták a templomkertet. Csoma Botond felszólalása után Sorin Apostu polgármester elnézést kért az elmúlt hétfégi főtéri események miatt: a „szervezők munkája lejáratta a várost”, és intézkednek, hogy ehhez hasonló többé ne forduljon elő.

### **Julius 1** T Sz Cs Szoborra lépni tilos!

Nézegetve az elmúlt egy hónapban Kolozsvár főterén megrendezett grandiózus tömegeseményeinek képes összefoglalóit, forradalmi pillanatok jutnak az eszembe: szőlőfürtökben lógnak az emberek szimbolikus szobrokon, és a pillanat mámore átváltoztatja arcukat. A baj csak ott kezdődik, hogy a „forradalom” elmaradt és mindennek helyét a tunyaság mélabús közönye veszi át, ahol az értékrendek felborulnak és eltaposódnak.

Számos analógiát ismerünk mind a magyar, mind a román vagy a világtörténelemből, amikor nagy terek és emblemikus szobrok váltak egy-egy esemény csomópontjává és státuszszimbólumává: az 1848-as forradalmak Európában, a grandiózus temetések és a romanticizmus hőseinek szoboravatásai, az 1956-os magyar forradalom, de a 1989-es események is mind alkalmat adtak arra, hogy a szobrokra mászó tömeg kinyilvánítsa akaratát, magasra hágjon, és új értelmet adjon a művészeti alkotásnak valamint a köztereknek.

A kolozsvári Fadrusz-mű is számos alkalommal volt ilyen jellegű események színhelye, gondoljunk csak a 80'-as vagy kilencvenes években. Ezekben az esetekben a szobor átminősül művészeti alkotásból és köztéri díszítőelemből egy ideológiai eszközzé, szimbólummá, elvek és értékítéletek fokmérőjévé: a szoborra lépés ebben az esetben az elvi, ideológiai kisajátítást, a mitikus térfoglalást jelentette, a „miénk itt a tér” szellemében. Ez a jelenség akkor működhet és akkor indokolt, ha van apropója az eseménynek, és a szoborban ideológiai fegyvert látó, cselekvőképes társadalom létezik.

Az elmúlt egy hónap főtéri eseményei bebizonyították, hogy ugyan Kolozsvár igyekszik európaivá válni azzal, hogy kulturális és tömegrendezvényeket szervez, emiatt leállítja központjának forgalmát, és a teret átadja a tömegnek, de egyértelművé vált, hogy: ez a város nem az, aminek önmagát láttatja, és amit a magyar politikai valamint értelmiségi elit láttatni akar a maga megosztó módszereivel. Kolozsvár nem egy nyílt, multikulturális, európai város, amelyben az értékek kavalkádjában is meg lehet találni a harmóniát és a csendet. Kolozsvár lakossága (itt elsősorban a lakosság döntő többségét értem, akiknek városhoz kötődő történelmi gyökerei nem kötődnek a szoborhoz és ehhez a főtérhez) átváltozott az évek alatt, és ezen az egyre növekvő egyetemista és turista tömeg sem segít. A mai kolozsvári számára Mátyás szobra és a Főtér már nem tartalmazza – nem is tartalmazhatja – azt az ideológiai töltetet és üzenetet, amit egykoron. A korszellem új főtereket, új elveket szül, ahol a szoborra mászás és a fűtiprás már semmilyen szakrális aktust nem tartalmaz, egyszerűen részeg ifjak



és hétköznapi emberek portyázásának és hétfégi szórakozásának a blaszfémikus megnyilvánulásává lesz.

Azt tehát szinte lehetetlen megoldani, hogy a most felnövő román vagy magyar kolozsvári generáció, aki vizelni lépi át a templomkerítést vagy mászik nagy hévvel Mátyás lova felé, egykori ideológiákat lásson „a” szoborban és „a” Főtérben. Az igazi feladata a városvezetésnek az lenne, hogy az ideológiai „táblák harca” helyett inkább gyarapítsa a szobor előtti füves részt még egy táblával, amelyen több nyelven hirdetik: fűre és – ha úgy tetszik – szoborra lépni tilos!

Ez már nem ideológia, hanem neveltetés kérdése, amely európaivá válásunk első, de legfontosabb állomása. Ez a város – ahogy ez az ország – sem lesz soha fejlődőképes európai részemmé, amíg önmagát nem becsüli, ameddig mocskos viselkedésére büszke és elavult módszerekkel védi – legyen magyar, vagy román.

### **2011 Junius 29.**

NHD Mozart-muzsika a templomban – zajongás a Főtéren

A piarista templomban lépett fel szombat este a Visszhang-kórus, amely négy Mozart-művet adott elő. Sajnálatos módon a Visszhang-kórus koncertjével egy időben a Főtéren megtartott könnyűzenei esemény hangjai beszűrődtek a piarista templomba is, jócskán károsítva a komolyzene-rajongók koncertélményét. Erre a zavaró tényre Kovács Sándor főesperes is kitért köszöntő beszédében. Érdekesnek találtam a Visszhang-kórus mostani műsorát: két közismert, és két kevésbé (vagy egyáltalán nem) ismert Mozart-művet adtak elő. Közreműködött: Starmüller Éva (szoprán), Mányoki Mária (alt), Andrei Şofron (tenor) és Fodre Attila (basszus). A kamarazenekar hangversenymestere Vincze-Dallos Csilla volt, míg a karmesteri teendőket a Visszhang-kórus tehetséges fiatal (fizikus) karmestere, Molnár Botond látta el.

A második műsorszám, az *Ave verum corpus motetta* (KV618) előadásakor kiemelendők a kórus által megvalósított nagyívű zenei frázisok, az érthető szövegmondás – és természetesen a kristálytisza intonáció. Illesse dicséret mind a kórus tagjait, mind karnagyukat a szép előadásmódért. Talán a tempó egy árnyalatnyit gyorsabb lehetett volna.

Újabb kevésbé ismert mű következett: a *Sancta Maria, mater Dei graduál* (KV273), amely feltételezhetően egy több tételes offertórium részét képezte, ám csak ez az egy tétel készült el. A rövid terjedelmű mű gyors tempója és a hangtechnikai buktatói minden bizonnyal „megdolgoztatták” a kórus tagjait. Karmesterként Molnár Botond figyelmét főleg a kórusra összpontosította. Ez a tény valószínűleg ösztönzőleg hatott a kórustagokra is.

A koncert záró műsorszámának, a *Koronázási Misének* (KV317) az előadása közismertsége miatt is gondot okozhat. Minden elismerésem a Visszhang-kórus fiatal tagjainak és karnagyának. Ennek a műnek az előadása nagy kihívást jelent. Mozartnak eme miséjét leénekelni azonban nem csak kihívás, elhivatottság vagy ambíció kérdése. El tudom képzelni micsoda lelkesedéssel készültek a *Koronázási mise* előadására a kórus fiataljai; mekkora munkát fektettek bele mind az énekkari tagok, mind karmesterük. A Visszhang-kórus lelkes, zeneszerető egyetemi hallgatókból áll, azonban nem zenei téren részesülnek felsőfokú oktatásban. Teljesítményüket ennek ismeretében kell értékelni, előadásmódjuk tehát inkább muzikálisnak mondható. A három utolsó tételben viszont úgy tűnt: a kórus tagjainak hangkiépességét meghaladta ez a Mozart-mű, „kifulladtak”.

Talán ez az a pont, ahol meg kellene állni, és nehezebb művekkel nem kellene próbálkozni. Ez a mű túl nagy erőpróba egy amatőrökből álló kórusnak még akkor is, ha karnagyuk hozzáértése folytán már épp elég tapasztalatot szereztek a karéneklés csínját-bínját illetően. Főleg a férfiszólamok tagjaira rótt különösen nagy terhet ez a mise. Gondolom, Molnár Botond karnagy számára sem lehetett könnyű betanítani a kórusnak a Mozart-misé, összeszedni a zenekart, meggyőzni a szolistasokat, hogy lépjenek fel. Titáni munka – mondhatnánk. Most azonban bebizonyosodott, hogy Molnár ambíciózus fiatal karnagy, aki



még a lehetetlent is megkísérli. A szólisták teljesítménye sem volt ugyanolyan színvonalú. Starmüller Éva szopránja kis volumenű, kiművelt, kellemes hang, muzikálisan énekelte a Mozart-mise szoprán szólóját – de nem nevezhető kimondottan szólista hangnak. Az alt szólamot éneklő, sokrétű előadói tapasztalattal rendelkező Mányoki Mária számára sem okozhatott gondot szólamának tolmácsolása. Andrei Șofron pár év múlva jó Mozart-tenorrá válhat, de a tiszta intonációra nagyon kell ügyelnie. A hamis hangok rendkívül zavaróak tudnak lenni. Kellemes meglepetés volt Fodre Attila basszus, aki imponáló magbízottsággal, tisztán intonálva adta elő szólamát.

A kisebb hiányosságok, zavaró tényezők ellenére mind az előadók, mind a közönség elégedetten távozhatott. A Visszhang-kórus fiataljai elmondhatják, hogy repertoárjukon már egy Mozart-mise is megtalálható. A kórustagok igyekezete, kitartása követendő példa lehet még a profi zenészek számára is. A közönség pedig élvezhette a gyönyörű Mozart-muzsikát. Merthogy Mozart örök – a sörfesztiválok népszerűsége ellenére is.

### **2011 Junius 29.** Feljelentés a Főtér gyalázásáért

A Kolozs Megyei Ifjúsági Fórum (KIFOR) kolozsvári szervezete szerkesztőségünkhöz eljuttatott közleményében jogosan arra figyelmeztet, hogy „a kolozsvári Fótéren már semmi sem szent”.

Ugyanis a hétvégén megszervezett sörfesztivál alatt az emberek gátlástalanul jártak át a Szent Mihály-templom körüli kerten, átmászták a kerítést, mi több, nem csak sétálásra, „hanem mellékhelyiségként használták az egykori sírkertet.” Az esetről a KIFOR kolozsvári szervezete több fényképfelvételt is készített (ezeket, valamint a teljesen feldúlt térről készített további fotókat megtekinthetik a [www.szabadsag.ro](http://www.szabadsag.ro) riport rovatában), amelyeket még szombaton eljuttatott az RMDSZ képviselőinek és László Attila alpolgármesternek, hogy minél hamarabb befejeződjön a templomkert megcsúfolása.

### **2011. június 26.**

Valami búzlik: alkohol, közvécé és koncert a Fótéren

Újabb (sör)fesztivál a 2002-es tanácsi határozat dacára

### **KO PAM Focikk**

Sokak körében felháborodást keltett az újabb, Főtér elleni „atrocitás”: ma és holnap nagyméretű sörfesztiválra kerül sor a téren, annak ellenére, hogy egy 2002-es városi tanácsi határozat előírja, hogy a Fótéren csakis megemlékezéseket lehet tartani. Ez a határozat mint az utóbbi időben többször, ismét „feledésbe merült”. Az illető határozat László Attila alpolgármester szerint módosításra szorul, ugyanakkor megkülönböztetett figyelmet kell szentelni a Mátyás-szoborcsoport védelmére, amelyet a múlt heti Fagyaltfesztivál alkalmával többször is meggyaláztak. A katolikus egyház is tiltakozni fog a folyamatos „főtéri építőtelepek” miatt, Guttmann Szabolcs műépítész ugyanakkor az autósforgalom kiiktatásának fontosságát hangsúlyozza, és örül, hogy elkezdett működni a városközpont. Marius Nicoară nemzeti liberális szenátor szerint azért merülnek fel a főtéri gondok, mert a várost nem kolozsváriak irányítják.

Guttmann véleményét is kikertük. „Pozitívumnak tekintem, hogy végre elkezdett működni a városközpont. Igazán nagy eredmény lenne, ha az autósforgalom is kiszorulna a Fótérről” – nyilatkozta az építész. A tanácsi határozat józansága kapcsán – amely alapján a Fótéren nem szervezhetnek sörfesztivált – Guttmann kétkedően fogalmazott, véleménye szerint a határozatban foglaltak elsiklanak a lényeg mellett: „A Fótér nem a sör teszi tönkre, hanem az autók! Értsük meg, hogy a városközpont nem az autóké, és – bár ez talán kissé erősnek tűnhet – bármi, ami az autósforgalom kizárását szorgalmazza, az pozitívként hat. Miután az autók kiszorulnak a Fótérről, majd akkor kell nagyobb hangsúlyt fektetnünk arra, hogy milyen típusú rendezvény alkalmas a térhez, és melyik nem az.”

Kifejezetten a sörfesztivállal kapcsolatosan a műépítész megítélése alapján a koncertek

jelentik a főbb gondot, nem pedig az alkohol. „Jobb lenne, ha látnám is, mi történik pontosan a Főtéren – mondta a napokban Gyulaféheváron tartózkodó Guttman – A közcéék elmaradhatatlanok, benne vannak a pakliban. A meglétükkel nincs semmi baj, de fennakadást okozhat, ha nem megfelelő ponton helyezik el. Európában az sem kelt nagy megdöbbenést, ha templom közelében fogyasztanak alkoholt. Guttman szerint leginkább a koncertek adhatnak okot aggodalomra: a hangos zene nem kellemes a városlakóknak, és gondosan kell megválasztani az időpontot, hogy ne ütközzön a mise időpontjával. Figyelembe kell venni továbbá a fellépők előadói stílusát is.

Guttman nem titkolja, hogy már az átalakítások alkalmával számítottak hasonló rendezvényekre. Tapasztalatai szerint maga a városnapi rendezvény is sörfesztivállal egybekötve működik igazán.

Tiltakozni fog a katolikus egyház

Ellenkező a véleménye Boros János korábbi alpolgármesternek, a Szent Mihály-templom jelenlegi főgondnokának: „Normális körülmények között templom közelében ilyen fesztiválok nem csinálnak” – nyilatkozta. Felháborodásának adott hangot amiatt, hogy az utóbbi időben folyamatosan rendezvényeket szerveznek a Főtéren, amelyek zavarják az egyházi szertartásokat. Ugyanakkor tiltakozását fejezte ki azért is, hogy jelen esetben például közvetlenül a templom közelébe helyezték el több közcéét. „Ezek nincsenek ugyan a mi területünkön, de akkor is zavaróak” – mondta Boros János, aki szerint az elmúlt időszakban valóságos építőtepleppé változott a Főtér.

A főgondnok elmondása szerint tiltakozni szándékoznak a városházán a helyzet miatt, legkésőbb hétfőn juttatják el az illetékesekhez az erre vonatkozó beadványukat. Boros János közölte, hogy a rendezvények esetében nem kérik ki az egyház engedélyét, ők szokták közölni a kolozsvári alpolgármesterrel, hogy mikor vannak a misék.

A szoborcsoportért aggódik az RMDSZ

A sörfesztivál kapcsán az RMDSZ Kolozs megyei szervezete hivatalos kéréssel fordult a polgármesteri hivatalhoz, amelyben a Mátyás-szoborcsoport védelmének fontosságára hívja fel a figyelmet. „Kolozsvár Főtéren június 25-én és 26-án kerül sor az Ursus Evolution nevű sörfesztiválra. A rendezvény programjában különböző koncertek is szerepelnek, így a téren a különböző sörsátrak mellett egy színpad is felállításra kerül. A Kolozs megyei szervezet úgy véli, hogy az ingyenes programokra nagyszámú közönség látogat majd ki, ezért a Mátyás-szobor fokozott védelmet igényel – áll a kérésben. – Emellett fontos, hogy a színpad és a sörsátrak összeállítása, valamint a programok végén a szerkezetek szétbontása alkalmával is kiemelten figyeljenek a műemlékre”.

A kérés jogos, ugyanis az elmúlt héten szervezett többnapos fagyaltfesztivál keretében több kihágás is történt. Az erre vonatkozó panaszlevelét bizonyítékokkal együtt ugyancsak tegnap továbbította a megyei szervezet a városháza felé. Panaszlevelükben közlik, hogy a Mátyás-szoborcsoport védelme nem volt a megfelelő módon ellátva. „A rendezvényen részt vett a Kolozs megyei szervezet egyik munkatársa is, aki szemtanúja volt annak, hogy a kilátogatók közül többen felmászhattak a nevezetességre, valamint mozgatható elemeihez hozzá is nyúltak. Munkatársunk arra kérte a helyszínen tartózkodó őrt, hogy távolítsa el a Mátyás-szobron törvénytelenül tartózkodókat. Ez többszöri felszólítás ellenére sem történt meg” – áll a panaszlevelben.

Túlterhelt a Főtér

László Attila alpolgármester felülbírálná a 2002-es határozatot, mert az módosításra szorul – nyilatkozta lapunknak. „A köztérek átalakításának egyik célja az volt, hogy a különböző kulturális rendezvényeink számára helyet biztosítsunk. Ezen rendezvények sorába a sörfesztivál nem tartozik bele, de a koncertsorozat igen” – tudatta az alpolgármester.

A köztérek átalakítása nem csak a Főtéret érintette, hanem a Mátyás király szülőháza előtti teret, a Karolina-teret, de még a korábban számos nagyméretű rendezvényt vendégül látó sportcsarnok előtti teret is. Mivel az utóbbi helyszínen jelenleg bérletrendszer elvén kiadott

nehézgépjármű-parkoló működik, nem nyújt alkalmas helyszínt „népünnepélyeknek”. „Nincs ebben a pillanatban a Főtérhez hasonló méretű közterületünk. A sörfesztivál kapcsán nehéz tisztességes választ adni. Meg kell fontolnunk, hogy hogyan használjuk fel a főterünket, és azt a szempontot is figyelembe kell vennünk, hogy idén is gazdag programmal szeretnénk lebonyolítani a Kolozsvári Magyar Napokat, amelynek keretében a Főtérnek kiemelt szerepe lesz” – nyilatkozta László Attila.

Ugyanakkor az alpolgármester biztosít arról, hogy ígéretükhöz híven nem lesznek sörsátrak a magyar napok alkalmával: „A Kolozsvári Magyar Napok esetében is folynak a tárgyalások, de a gyalogosutcákat népesítjük be a sörgyártó sátraival, nem pedig a Főtérrel.”

„A népünnepélyek alkalmával megoldottuk a szobor védelmét, ugyanis rácsokkal vesszük körbe. Vannak esetek – mint a Fagyaltfesztén –, amikor elég erélyesen rá kellett szólni a fiatalokra, idősebbekre, de ezért vannak ott kollégáink, hogy végezzék a feladatukat” – mondta el László Attila a szoborcsoport védelmével kapcsolatban. Az egyházzal folyamatos az egyeztetés annak érdekében, hogy a rendezvények ne zavarják a templomi ceremóniákat, ugyanakkor az alpolgármester reméli, hogy a Bocskai/Avram Iancu téren is szerveznek még nagyobb rendezvényt a Főtér tehermentesítése érdekében. „Igyekszünk havonta legtöbb egyetlen nagyobb eseményt szervezni a Főtéren” – tette hozzá László Attila, megjegyezve, hogy a következő jelentős rendezvény a Kolozsvári Magyar Napok lesz.

Nicoară is ellenzi a főtéri sörfesztivált

A 2002-es tanácsi határozat vonatkozásában Marius Nicoară, a Nemzeti Liberális Párt (PNL) Kolozs megyei szenátora lapuknak elmondta: a szabadelvűek következetesek 9 évvel ezelőtti döntésükhöz, amikor ők is támogatták azt, hogy a Főtéren ne lehessen sörfesztiválokat, nagyszabású rendezvényeket szervezni.

„Álláspontunk változatlan: úgy gondoljuk, hogy Kolozsvár központjának meg kell őriznie jellegét, színvonalát. Itt semmiképp sem szabad olyan rendezvényeket szervezni, ahol sört fogyasztanak. Semmi kifogásom a sörfogyasztók ellen, de nem természetes, hogy az ilyen jellegű megnyilvánulásokra Kolozsvár történelmi központjában kerüljön sor” – fogalmazott a politikus.

A szenátor szerint a jelenlegi városvezetés nem tartja tiszteletben az imént említett történelmi, vallási, életteri értékeket. „Az hiszem, ez azért történik, mert azok, aki vezetik a várost, nem kolozsváriak” – tette hozzá.

### **2011 Junius 6** Fagyaltfesztivál a Főtéren IOB

Alighogy lezárult a TIFF filmfesztivál okozta felfordulás, a kolozsvári Főtér ismét zsibvásár színhelye lett: a polgármesteri hivatal másodízben rendezi meg ott a fagyaltfesztivált.

A 2010-es első rendezvényen mintegy 30 ezer látogató több mint 40 ezer adag jégkrém (többnyire vaníliás, csokoládés, eper- és erdei gyümölcsízű) vásárolt. Nyolc hazai termelő kínálja fagyalt- és süteménytermékeit vasárnapig, miközben a főleg fiatal látogatók számára zeneszó, vetélkedők, tombolahúzás nyújt további szórakozást. A gyermekeknek kiosztanak 5000 ingyenes fagyaltot, amelyet a termelők által az iskolákba eljuttatott utalványok felmutatásával igényelhetnek. Mindazok, akik a fesztivál ideje alatt fagyit vásárolnak a Főtéren, érdekeltjeivé válnak annak a nyereményjátéknak, amely során könyveket, görkoresolyát, illetve egy kerékpárt is kisorsolnak.

**2011 Junius 15** Második alkalommal rendezi meg a kolozsvári városháza a fagyaltfesztivált. 15-19 között KO

### **2011 Junius 3.** NHD Lesz-e Kolozsvár kulturális főváros?

Habár még nem dőlt el, hogy Kolozsvár pályázhat-e 2020-ban az Európa Kulturális Fővárosa címre, mind a helyi önkormányzat, mind pedig a civil szervezetek elkezdtek az erre való készülődést. Ezt bizonyítja az is, hogy a Kolozsvár 2020 Kezdeményezés, Kolozsvári

Polgármesteri Hivatal és A Soul of Europe Kezdeményezés egynapos konferenciát szervezett tegnap Kultúra.

Az esemény nem volt incidens-mentes: Răzvan Rotta üzletember azzal vádolta Hegedüs Csillát, Kelemen Hunor művelődésügyi miniszter tanácsadóját, hogy „megmérgezte a terem levegőjét”, amikor Hegedüs úgy vélte: törvénytelen a Mátyás-szoborhoz nemrég kihelyezett tábla.

A konferencián Rarița Zbranca, az AltArt Alapítvány és a Kolozsvár 2020. Kezdeményezés nevű civil szervezet tagja köszöntötte a résztvevőket, kiemelve: amennyiben Kolozsvár elnyeri az Európa Kulturális Fővárosa címet, az jótékonyan hatna a város fejlesztésére.

„Ha Kolozsvár elnyeri az Európa Kulturális Fővárosa címet, addig olyan arculatot kell teremtenie, amely nem sértő senkire. A Planwerk cég által a város Főterének átrendezésére vonatkozó terv még nem valósult meg teljesen. Nem kívánom Iorga munkásságát megkérdőjelezni. Úgy vélem: törvénytelenül helyezték el a Iorga-idézetes táblát. Remélem, 2020-ban nem kell azzal szembesülnünk, hogy nem tartják tiszteletben a törvényt” – mondta a folytatásban Hegedüs Csilla, Kelemen Hunor művelődésügyi miniszter tanácsosa.

Szalay Tamás, a Pécs 2010 Európa Kulturális Fővárosa kulturális igazgatója kitért a pécsi infrastruktúra fejlesztése érdekében megvalósított beruházásokra is. „Pécs új szlogenje: a kultúra városa” – összegzett végül Szalay.

Răzvan Rotta kolozsvári üzletember felháborodottságának adott hangot: Hegedüs Csilla a táblára vonatkozó megjegyzésével „megmérgezte a terem levegőjét”, és kifejtette: sértve érzi magát mint városlakó és mint a Kolozsvár 2020 Európa Kulturális Fővárosa Egyesület kezdeményezője is.

Florin Moroșan a városháza képviselőjében bemutatta az önkormányzat égisze alatt működő Cluj-Napoca 2020 Egyesület szerkezetét, majd Szakáts István, az AltArt Alapítvány és a Kolozsvár 2020 Kezdeményezés részéről óva intette a jelenlevőket attól, hogy túl szupracionálisan közelítsünk a kérdéshez. Fekete Emőke, a Kolozs Megyei Tanács alelnöke arról beszélt, hogy a tanács egy kulturális stratégia kidolgozásán fáradozik, amelynek célja, hogy megállapítsák a 2020-ig érvényes rövid- közép- és hosszú távú intézkedéseket, terveket. Vasile Pușcaș egyetemi tanár arra figyelmeztetett: ki kellene használni a város ökumenikus jellegét, az egyetemek által nyújtott potenciált.

A konferencia második részében Valeria Marcolin párizsi művelődésügyi szakember a kultúrának a város életére gyakorolt pozitív hatásáról értekezett. Tudor Giurgiu TIFF-elnöktől is több érdekes dolgot tudhattunk meg, például azt, hogy a mostani filmfesztiválra a Monostor erdő felőli részén, egy üres telken is lesz filmvetítés, hogy azok is közel kerüljenek a kultúrához, akik eddig még nem is hallottak a TIFF-ről.

Petrovici Norbert szociológus, egyetemi oktató egy nemrég befejezett és a városlakók „kulturális termékek fogyasztását” bemutató tanulmányról szólt, majd összegzésképpen Hegedüs Csilla kifejtette: Kolozsváron meg kell teremteni a kultúra iránti vágyat, úgy, ahogyan azt a TIFF csapata teszi.

### **2011 június 2 KHI**

Kolozsvári Magyar Napok 100 ezer euróból, főtéri sörstrak nélkül

A tavalyi rendezvény sikerén felbuzdulva még magasabbra tette a mércét a Kolozsvári Magyar Napok szervezőcsapata, és az idejéig, egyhetesre bővült rendezvénysorozatot 100 ezer eurós költségvetésből hozza tető alá – közölte Gergely Balázs, az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács (EMNT) közép-erdélyi régióelnöke a magyar napok néhány perccel ezelőtt véget ért sajtótájékoztatóján, amelyen felszólalt továbbá az EMNT Kolozs megyei elnöke, Csigi Levente, az RMDSZ részéről pedig Máté András Levente megyei elnök, valamint László Attila alpolgármester.

### **2011 majus 27**

KHI

Folyik a városnapok első napja – és a sör a Mátyás-szobor körül

Városi határozat tiltása ellenére is sörsátrak a Főtéren

Az időjárási viszonyoktól függetlenül gyülekeznek a fekete felhők a Főtér fölött: a Iorga-idézetet tartalmazó tábla mellett újabb illegális elemek kerültek a Mátyás-szobor, sőt a Szent Mihály-templom köré, mégpedig sörsátrak. Az első alkalommal megrendezett Kolozsvári Városnapok miatt a tetőfokára hágott a fesztiválhangulat, ezzel együtt pedig városi tanácsi határozaton is átgázoltak a szervezők. A döntés értelmében a Főtéren tilos sörsátrak felállítása. Hétfőig a templom melletti parkoló sem vehető igénybe, ugyanakkor forgalomkorlátozások nehezítik az autósok dolgát. Az egyhetes rendezvénysorozat keretében több magyar rendezvénnyel is találkozhatunk, ennek ellenére megtörténhet, hogy szegényesnek tűnik majd a magyar felhozatal – mondta Molnos Lajos RMDSZ-es városi tanácsos –, mert kevés volt az anyagi támogatottság, emellett pedig a szervezők a Kolozsvári Magyar Napokra hegyezik ki a főbb magyar arculatú rendezvényeket.

A magyar közintézmények és civil szervezetek többsége bekapcsolódott a május 27 – június 3. között zajló Kolozsvári Városnapokba. A mai nyitónap legjelentősebb magyar jellegű rendezvénye a városháza Unió (Memorandumului) utcai étkezdéjéhez, a Memo 10-hez kötődik, ahol a gasztronómiai napok sorozatának megnyitóját éppen a magyar konyha jellegzetességei képezhetik. Ugyancsak ma van a megnyitója a Civil Fesztnek, amelyet a várfal közelében található utcákban rendeznek. Kolozsvár magyar lakosaiként a Farkas utcai könyvvásáron találkozhatunk további magyar vonatkozásokkal. „Mindenholt ott leszünk: kézműves- és könyvvásáron, gasztronómiai napon, a Főtéren, a Karolina téren, a Farkas utcában, az operában. Ennek ellenére talán szegényesnek fog tűnni a magyar felhozatal, de figyelembe kell vennünk egyrészt azt, hogy csakis a támogatók pénzére alapozhattunk, másrészt pedig azt, hogy a Kolozsvári Magyar Napok rendezvénysorozata elsőbbséget élvez a kifejezetten magyar rendezvények tekintetében” – nyilatkozta Molnos Lajos RMDSZ-es városi tanácsos. Az első alkalommal rendezett városnapok segít majd a tanulságok levonásában, és felkészíti a magyar szervezőket a következő évre, hogy hatékonyabban „oszthassák el” a magyar napok és a városnapok fellépőit.

A Megasztár-nyertes Tolvai Renáta, valamint két versenytársa, Patai Anna és Giorgio június 1-jén, szerdán lép fel a főtéri nagyszínpadon 18 óra 30 perces kezdettel.

Tanácsi határozatot „csapolt pofon” a sör

A rendezvénysorozat – úgy tűnik – városi tanácsi határozatot semmibe véve alkalmas nyújtott városnapba bújtatott főtéri „sörfesztivál” lebonyolítására is. Az egyik fő támogató, az Ursus sörgyár a Főteret tegnap elborította a sörsátraival. A parkoló hétfőn felszabadul ugyan, de tegnap délután az RMDSZ-es tanácsosokat és a városháza sajtóirodáját is meglepte a sörsátrak otléte.

Molnos Lajos hívta fel a figyelmünket arra, hogy határozatot sért a „sörparádé”, László Attila alpolgármester pedig megerősítette Molnos kijelentését: az RMDSZ-es tanácsosok által kezdeményezett és korábban már elfogadott tanácsi határozat tiltja bizonyos jellegű rendezvények szervezését a Főtéren, és ebbe a körbe tartozik a sörsátrak felállítása is. Mint elmondta, magának is ki kell derítenie, hogy mi a magyarázat, és biztosított, hogy intézkedik az ügyben.

**2011 május 25** BT, PA BB

El kell távolítani a Iorga-idézetet tartalmazó táblát!

Szócs Géza: Brutális beavatkozás a szobor esztétikai terébe

A Mátyás király szoborcsoport elé kihelyezett vitatott tábla eltávolítását kérte Kelemen Hunor művelődési miniszter a Kolozsvári Polgármesteri Hivataltól, amely azonban tegnap azt állította, hogy törvényesen történt a Nicolae Iorga idézetét tartalmazó tábla elhelyezése.



Kelemen tegnap délután újabb közleményt bocsátott ki, amelyben ismételtén a tábla eltávolítására szólította fel az önkormányzatot, és csatolta azokat a dokumentumokat, amelyekből egyértelműen kiderül: az országos műemlékvédelmi bizottság csak a már korábban elhelyezett, négy nyelvű felirat elhelyezését hagyta jóvá. Kolozsi Tibor restaurátor is ugyanerről számolt be lapunknak, aki maga készítette el a táblát, és szereltette fel a szobor elé. Ez nem pontosan a tervrajzban szereplő helyre került, hanem kicsit odébb, a gyep enyhén baloldali részén. Ezt a helyzetet használták ki a Iorga-idézetet tartalmazó tábla kifüggesztői.

László Attila kolozsvári alpolgármester úgy nyilatkozott hétfőn, hogy engedély nélkül, törvénytelenül helyezték el azt a szobor talapzata előtti gyepre. Csakhogy a Kolozsvári Polgármesteri Hivatal sajtóosztálya kedden délelőtt közleményben azt állította, hogy az „építető cég” helyezte el hétvégén a táblát az emlékmű restaurálására a 2008. december 8-án kibocsátott 1237-es számú építkezési engedély alapján. A hivatal sajtóosztálya a közlemény mellé egy tervrajzot is csatolt, amely szerint a szobor fő alakja elé, tehát a gyepes rész kellős közepén egy tájékoztató táblát kell elhelyezni.

„A múlt hét végén a kivitelező által felszerelt plakett fontos tudnivalókat tartalmaz a szobor történetét illetően” – szögezi le a városháza. Ez egyébként kizárólag román nyelvű, és a fordításban így hangzik: „1932 – a szobor talapzatára feliratozzák a nagy történész Nicolae Iorga idézetét: «A csatában győzedelmes volt, csak saját nemzetétől szenvedett vereséget Moldvabányán, amikor a legyőzhetetlen Moldva ellen indult» 2010 – a szoborcsoport restaurálásakor megtartották a Fadrusz J. által elhelyezett feliratot, amely azon a munkán szerepelt, amellyel megnyerte az 1894-es versenyt: «Mathias Rex».

Kolozsi: megindokoltuk a változtatást

Az április eleji újraavatási ünnepség előtt elhelyezett négy nyelvű tábla román, magyar, angol és német nyelven írja le, hogy Fadrusz János alkotásáról van szó, és felidézi, hogy 1902-ben avatták fel a szobrot. Ezt a szoborhoz viszonyítva enyhén baloldali részen rakták ki a gyepen, vagyis eltértek az eredeti tervrajztól. Kolozsi Tibor képzőművész, az alkotás restaurátora lapunknak elmondta, hogy gyakorlati szempontok miatt módosították a tábla eredetileg meghatározott helyét, amiről hivatalos iratokat is készítettek, és megindokolták a változtatást. Szerinte a restaurálásakor használt acélállvány beton alapja már megvolt a munkálatok befejezésekor, ezért célszerűnek tartotta, hogy erre szereljék fel a táblát. Ellenkező esetben egy újabb alapot kellett volna önteni a tervrajz által eredetileg kijelölt helyre. Kolozsi szerint az emlékmű restaurálásának engedélyezésére vonatkozó dokumentumokban – amit a román művelődési minisztérium hagyott jóvá – pontos leírás van arról, hogy a tájékoztató táblának milyen szöveget kell tartalmaznia. Kolozsi szerint kizárt, hogy az általuk elkészített feliraton kívül egy másik tábla elhelyezésére vonatkozó tervek is szerepeltek volna a jóváhagyott dokumentumok között. A polgármesteri hivatal által elküldött tervrajz szerint egyébként a szobor előtt egyetlen táblának van kijelölve hely, nem pedig kettőnek.

A Kolozsi által elmondottakat tegnap délután megerősítette a szoborcsoport restaurálására vonatkozó projektből származó kivonat is, amely szerint a restaurálási tervnek része a tábla is. Pontos szerepel benne nem csak a tábla mérete, hanem a rajta szereplő szöveg is. Kelemen Hunor szerint ezért el kell távolítani a hétvégén elhelyezett táblát, hiszen az nem az engedélyezett szöveget tartalmazza.

Szabó Bálint, a restaurálás terveit készítő Utilitas Kft. vezetője cáfolta, hogy ők helyezték volna el a vitatott táblát. Szerinte a tervrajzban középen látható tábla csakis az a négy nyelvű felirat lehet, amit már az újraavatás előtt helyeztek el a restaurátorok. Hozzátette: csütörtökön az országos műemlékvédelmi bizottságnál tisztázzák a részleteket, és az Utilitas ez után közli az ügyel kapcsolatos hivatalos álláspontját.

Felül kell vizsgálni a PDL-vel a megállapodást

Az RMDSZ Kolozs megyei szervezete felháborítónak tartja, hogy a Mátyás-szoborcsoporthoz tartozó zöldövezet közepére elhelyezték a Iorga-idézetet tartalmazó bronztáblát. Az RMDSZ megyei szervezetének frissen megválasztott elnöke, Máté András Levente és Csoma Botond, az RMDSZ városi frakciójának vezetője tegnap szerkesztőségünkbe eljuttatott közleményükben leszögezik: sajnálatosnak tartják, hogy a PD-L-vel kötött helyi koalíció megállapodása ellenére erre a minősíthetetlen gesztusra sor került, egy magát multikulturálisként meghatározó, és Európa kulturális fővárosa címére pályázó településen.

„Kolozsvár egész magyarságának arcucsapása elleni tiltakozásunk jegyében minden politikai és jogi lehetőséget latba vetünk a bűncselekménynek minősülő provokációt elkövetők azonosítása érdekében. Felszólítjuk egyben a polgármestert, hogy azonnali hatállyal távolítsa el a jogtalanul elhelyezett, sértő táblát. Annál is inkább, hogy az építkezési engedélyt nem a Iorga-tábla kihelyezésére bocsátották ki, hanem a szoborcsoport restaurálására vonatkozó információk közlésére” – hangsúlyozzák. Az RMDSZ képviselői úgy vélik: mivel a kormánypárti polgármesternek tudomása volt a tábla elhelyezéséről, az RMDSZ és PD-L közötti együttműködés azonnali felülvizsgálatára van szükség.

Nyílt levélben tiltakozik az EMNT

Az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács (EMNT) nevében Gergely Balázs közép-erdélyi régióelnök és Csigi Levente, a Kolozs megyei szervezet elnöke nyílt levélben fordulnak Kolozsvár polgármesteri hivatalához, a rendőrségéhez és a csendőrségéhez. Ebben megütközéssel veszik tudomásul, hogy Mátyás király kolozsvári lovas szobrának talapzatán engedély nélkül újból elhelyeztek egy, a történelmi valóságot elferdítő és a magyarságot sértő feliratot tartalmazó bronztáblát, valamint hogy a város bejáratainál eltűntek az érkezőket románul, magyarul, németül, angolul és franciául üdvözlő, alig egy nappal korábban felszerelt feliratok.

„Mindezek a törvénysértések egyben nyilvánvaló provokációk, amelyek az 1990 márciusában Marosvásárhelyen kirobbant súlyos nemzetiségi zavargások kiváltó okait juttatják eszünkbe” – állapítják meg.

Véleményük szerint súlyosbítja a helyzetet az a körülmény, hogy az illetékes hatóságok az azonnali és határozott fellépés helyett tétlenül szemlélik az eseményeket, ezáltal hallgatólagosan járulva hozzá – akárcsak Marosvásárhely tragikus emlékezetű márciusán – a feszültség fokozásához és a helyzet elmérgesedéséhez. „Határozottan visszautasítjuk és elítéljük ezeket a cselekedeteket, és követeljük a Mátyás-szoborcsoport talapzata elé elhelyezett, a Iorga-idézetet tartalmazó bronztábla azonnali eltávolítását, a város bejáratainál az érkezőket üdvözlő ötnyelvű táblák visszahelyezését, valamint a két nyilvánvaló bűncselekmény elkövetőinek felderítését és felelősségre vonását” – szögezik le.

Nem távolítjuk el a feliratot!

A városháza képviselői Kelemen Hunor kérésére reagálva tegnap kijelentették: nem távolítják el a kifogásolt táblát, mert elhelyezése annak a restaurálási projektnek a része, amelyet a minisztérium hagyott jóvá. Oana Buzatu a *Mediafax*-nak megismételte, hogy a projektben szerepel az információs feliratot tartalmazó bronztábla. „Azt hiszem, hogy Kelemen Hunort nem tájékoztatták pontosan, mert a tervek haszonélvezője a kulturális minisztérium, és abban világosan ki van jelölve a plakett helye. A projektet a haszonélvező írta alá és pecsételte le” – érvelt. ...dobd vissza kenyérrrel!

A világhálón terjeng annak a békés ellenszegülésnek a terve, amelynek célja a Iorga-idézetet tartalmazó tábla virágokkal való eltakarása. „Hogy miért éppen virág? Mert békés; mert tiszteletet fejez ki Mátyás királlyal szemben, ugyanakkor pedig eltakarja a tendenciózus, lejárató Iorga-idézetet; mert nem létezik olyan törvény, mely tiltaná egy virágcsokor elhelyezését egy szobor talapzatán” – áll a kétnyelvű felhívásban.

Szócs Géza: Egyfajta szellemi és politikai rongálás történik

Az ügyben megkérdeztük Szócs Gézát, a Nemzeti Erőforrás Minisztérium kultúráért felelős államtitkárát, aki a *Szabadságnak* adott exkluzív nyilatkozatában elmondta: a magyar kormány, mint a Mátyás-szoborcsoport restaurálási munkálatainak társfinanszírozója elvárja, hogy ne kerüljön olyasmi a szoborra, amiről őt előzetesen nem tájékoztatták, és amivel aligha értene egyet, hiszen kontextusból kiragadott feliratról van szó.

Leszögezte ugyanakkor, hogy az eset miatt a magyar kormány egészen biztosan nem kívánja visszafizettetni a restaurálásra adott összegeket, hiszen Fadrusz János munkájának a megmentéséről volt szó, amikor anyagilag támogatták a műalkotás felújítását. „Sajnálatos viszont az, hogy brutális beavatkozás történik a szobor esztétikai terébe, amely legalább olyan ártalmas, mint a rozsdá száz év alatt elvégzett munkája, csak ez egyfajta szellemi és politikai rongálás” – hangsúlyozta a kulturális államtitkár.

Úgy vélte: „Egyetlen egy műtárgy esetében sem engedhető meg, hogy hozzátoldjunk valamit, még ha csak a talapzatára is, illetve többet akarjunk elmondani róla, mint amennyit a szobrász vagy a festő közölni akart. Hogy néznének ki a világ képtárai és múzeumai, ha az éppen hatalmon lévők a politikai érdekeknek megfelelően, kényük-kedvük szerint értelmeznék azokat az alkotásokat, amelyeket más korok művészei hagytak ránk” – mondta Szócs Géza, hozzáfűzve: a legbarbárabb és leggyermetegebb lépésnek tartja azt, hogy egy műtárgyba „behatoljanak” politikai üzenetekkel.

#### **2011 majus 24.**

BB PA, Ismét arcul csapták a kolozsvári magyarságot

Visszakerült a Mátyás-szoborhoz a Iorga-idézet, eltűntek az ötnyelvű köszöntő táblák

Egyetlen nap leforgása alatt váratlan övön aluli ütések érték a kolozsvári magyarságot. Elsőként a pénteken kihelyezett, ötnyelvű köszöntő táblák tűntek el szombatról vasárnapra virradóra a város három bejáratától, majd tegnap észrevettük: titkon visszakerült a Mátyás-szoborcsoporthoz az a Iorga-idézet, amelyről László Attila alpolgármester alig néhány napja úgy nyilatkozott lapunknak, hogy a tábla elhelyezése még esetleges opcióként sem merül fel, és a kérdést lezártak tekinti. Most azonban mégis ott van az idézet, igaz ugyan, hogy nem a szobor talapzatán, hanem az ahhoz tartozó zöldövezet közepén elhelyezett bronztáblán. Nem sokat árnyalja a tényeket az sem, hogy nem a Gheorghe Funar által 1992-ben elhelyezett plakett került vissza, hanem egy tájékoztató táblának álcázott felirat, amely azonban szóról szóra a Iorga-idézetet tartalmazza.

A kettős tábla-ügy kapcsán egyébként az egyik helyi román napilap portálja tegnap késő délután „bombaként” dobta be a hírt: titkos politikai egyezség született Kolozsváron, amelynek értelmében a Iorga-idézetért cserébe a magyarok megkapják a háromnyelvű helységnevtáblákat, bónuszként pedig az alpolgármesteri széket. László Attila cáfolta, Máté András kacsának nevezte a Ziua de Cluj értesüléseit.

Amint a Iorga-idézet („A csatában győzedelmes volt, csak saját nemzetétől szenvedett vereséget Moldvabányán, amikor a legyőzhetetlen Moldva ellen indult”) elhelyezésének híre terjedni kezdett, a magyar értelmiségiek valóságos zarándokhelyévé változott Kolozsvár főtere: mindenki a saját szemével akart meggyőződni arról, hogy a híresztelés nem alaposan megkésett április elsejei tréfa. Értesüléseink szerint megjelent a helyszínen Virgil Pop, a Kolozs Megyei Műemlékvédelmi Igazgatóság főtanácsosa is, aki a látottak után átírással kíván a polgármesteri hivatalhoz fordulni a tábla eltávolítása érdekében. Pop egyébként éppen a múlt héten fejtette ki a *Szabadságnak*, hogy műemlékvédelmi engedélyt csak konkrét terv alapján bocsátanak ki, illetve az 1992 november–decemberében, a Főtéren végzett átalakítási munkálatok – így a Gheorghe Funar által elhelyezett tábla is – törvénytelenek voltak. Mint elmondta, a megyei műemlékvédelmi igazgatósághoz nem érkezett kérvény, márpedig a tábla esetleges visszahelyezését a tulajdonosnak, ez esetben a

kolozsvári polgármesteri hivatalnak kell kérelmeznie az intézménytől. Hozzátette: a műemlékvédelmi engedély mellett a városháza által kibocsátandó építkezési engedély is szükséges a beavatkozáshoz.

László Attila az ügy kapcsán elmondta: engedély nélkül, ismeretlenek tették ki a táblát. Kolozsvár alpolgármestere rámutatott, hogy az A kategóriás műemlékként besorolt Mátyás-szoborcsoporton módosításokat csak a regionális vagy az országos műemlékvédelmi bizottság engedélyével lehet végrehajtani, de senki nem kérte ezektől a testületektől a jóváhagyást. László Attila sajnálatosnak nevezte a történeteket, ugyanakkor cáfolta a *Ziua de Cluj*-on értesüléseit, miszerint titkos paktum létezne a Iorga-idézet és a magyar nyelvű helységnévtáblák elhelyezését illetően.

A különböző helyszíneken általunk tapasztaltak szerint a táblákat meglehetősen szakszerűen távolították el. Az RMDSZ képviselői Kisbácsnál és Szászfenesen a pannókat pénteken este a meglévő helységnévtáblákra helyezték el, a Cluj-Napoca felirat alá. A tettesek innen szerelték le és vitték el azokat, de érdekes módon a román nyelvű helységnévtáblát sehol sem érte bántódás. A város erdőfeleki bejáratánál kirakott táblát fémből készült két tartórúddhoz rögzítették, amiket az elkövetők feltételezhetően vágókoronggal „szakítottak el” a talapzattól, és mindenestől, azaz a tartórúddakkal együtt tűntettek el a helyszínről. A város erdőfeleki és szászfenesi bejáratánál közvetlenül a pannók közelében térfigyelő kamerák léteznek, ezek egészen bizonyosan rögzíthették a történéseket, tehát az elkövetők is láthatók. Következésképpen a felvételek kulcsfontosságúak lehetnek az igazság kiderítése szempontjából, és akár bizonyítékként is szolgálhatnak az ügyben.

László Attila lapunknak elmondta: péntekről szombatra virradó éjszaka mind a három táblát őrizték, hogy megakadályozzák azok esetleges megrongálását és eltávolítását. A feliratok szombaton este még a helyükön voltak, vasárnap viszont kollégái már jelentették, hogy azok eltűntek. Kolozsvár alpolgármesterének közlése szerint azért is döntöttek úgy, hogy elsőként a köszöntő táblákat, és nem a háromnyelvű helységnévtáblákat helyezik el a város határainál, mert a korábbi példák alapján számítottak ezek „bántalmazására”.

A térfigyelő kamerák által rögzített felvételekről szólva László Attila elmondta: azokat nem tudta megtekinteni, mivel a két helyszínen található készülékek nem a helyi önkormányzathoz tartoznak. Hozzátette: telefonon felvették a kapcsolatot a kolozsvári rendőrséggel, és az ügy kivizsgálását kérték. Abban maradtak, hogy kedden, azaz a mai nap folyamán személyesen fognak találkozni a rendőrfelügyelőség vezetőivel a helyzet tisztázása érdekében, és valószínűleg feljelentést fognak tenni a rendőrségen az ügyben. Kolozsvár alpolgármestere hangsúlyozta: semmi különös nem tettek a köszöntő táblák kifüggesztésével, hiszen 2002 óta érvényes tanácsi határozat létezik a háromnyelvű helységnévtáblák elhelyezéséről is.

Máté András Levente, az RMDSZ megyei szervezetének frissen megválasztott elnöke lapunknak kifejtette: a Iorga-tábla kihelyezése valaki részéről provokáció, és mivel bűnténynek minősül, el kell induljon a tettes ellen a kivizsgálás. Tudomása szerint a feljelentés már megtörtént a műemlékvédelmi hatóságok részéről. Szerinte a tettesek azonosítása könnyű lesz, hiszen a Főtéren számos térfigyelő kamera van. Hozzátette: reméli, hogy nem a PDL áll az akció mögött.

Az ötnyelvű táblákat illetően Máté elmondta: amennyiben azok törvényes keretek között lettek kihelyezve, akkor szintén büntetés szabható ki az eltávolításuk miatt, rongálásért. Végül kijelentette: a titkos paktumról szóló sajtóhír kacsa, ha lett volna valamilyen egyezés, akkor arról László Attila korábbi megyei elnök szólt volna neki.

## **2011 május 20**

Újabb nacionalista retorika tárgya a Mátyás-szoborcsoport

**ZE**

## László Attila: Kolozsvár már nem szimbólumháború helyszíne

Virgil Pop lapunknak elmondta: a Nicolae Iorgának tulajdonított szövegből kiollózott, „A csatában győzedelmes volt, csak saját nemzetétől szenvedett vereséget Moldvabányán, amikor a legyőzhetetlen Moldva ellen indult” idézetet tartalmazó táblát először 1932-ben helyezték el a szoborcsoport talapzatán, a két világháború között Európa-szerte szárba szökkenő fasizmus és az államok közti feszültség által meghatározott sajátos keretek között. 1940-ben a feliratot a közhiedelem ellenére nem a bevonuló magyar hadsereg, hanem a távozó román közigazgatás képviselői távolították el – hangsúlyozta Virgil Pop, aki maga is közvetlenül birtokába jutott egy betűnek.

### Aberráns nacionalista retorika

Az építész kiemelte: a jelenlegi történelmi-politikai összefüggések már nem hasonlíthatók a harmincas évek világához. Úgy vélte, a Gheorghe Funar polgármester által 1992 december elsején törvénytelen módon újra elhelyezett feliratnak az újbóli visszakerülését szorgalmazók nagy valószínűséggel a nacionalista retorika élesztgetésére alapozó ellenzék politikai indíttatásainak eszközei. Ők a nacionál-kommunista múlt csökevényeinek erősítése által szándékoznak megnyerni a társadalom azon csekély szeletét, amely még érzékeny erre a típusú, aberráns retorikára.

Mint elmondta, a megyei műemlékvédelmi igazgatósághoz mindössze egy nyugalmazott kolozsvári katonatiszt megkeresése érkezett, aki ezt eredetileg a megyei kulturális és örökségvédelmi igazgatóságnak címezte, de nem kapott választ, így elküldte a kulturális és örökségvédelmi minisztériumnak is, amely a maga során továbbította a Kolozs Megyei Műemlékvédelmi Igazgatóságnak. Virgil Pop a *Szabadság* rendelkezésére bocsátotta az illetőnek küldött hivatalos válaszát is, amelyben összegzi: az 1992 november–decemberében a Főtéren végrehajtott átalakítások törvénytelenek voltak. Az Országos Műemlékvédelmi Bizottság 1992. December 22-én kelt, 7384-es számú átiratában elrendelte a felirat eltávolítását, az 1992. November 30-i állapothoz való visszatérést. A bizottság 1994. Március 10-én kelt átirata ismét emlékeztet a Főtéri beavatkozások törvénytelen mivoltára – részletezte válaszában a tanácsos, aki felhívta a beadvány megfogalmazójának figyelmét arra is, hogy az 1992-es beavatkozások törvénytelen volta egyéb jogérvényes irat híján mindmáig fennáll, a törvényes rendelkezéseknek megfelelően végzett és engedélyezett, 2010-es felújítási munkálatok eredményeként pedig megvalósult az eredeti, törvényes állapothoz való visszatérés.

Utólag kérték az engedélyt.

1992 december 22-i átiratában a Peter Derer által igazgatott Országos Műemlékvédelmi Bizottság felhívta a kolozsvári városi tanács figyelmét arra, hogy az engedélyezésre benyújtott dokumentációjukban felsorakoztatott munkálatokat már részlegesen (így a tábla elhelyezését is) megvalósították, engedély pedig utólagosan nem bocsátható ki, így a beavatkozások egyértelműen törvénybe ütköznek. Kijelentik továbbá, hogy Fadrusz János 1902-es szoborcsoportja rendkívüli értékű történelmi műemlék, amelynek megteremtője a talapzatot és a király lovas alakját összeillő egységben alkotta meg, a szoborra kiírt versenyben pedig a nyertes maketten a Mathias Rex felirat szerepelt. A Nicolae Iorga egyik diskurzusából átvett idézetet tartalmazó tábla konjunkturális jellegű beavatkozásként, más történelmi és törvénykezési összefüggésben került a szoborcsoport talapzatára – fogalmaz az átirat. Az okmány második részében a bizottság egyértelműen megtiltotta zászlótartó rudak elhelyezését a Főtéren, amely a szobor mellett több kiemelt értékű építészeti emlék védett helyszíne, így adott esetben csak mozgatható zászlótartók helyezhetők el a téren. Felszólítják továbbá a városi tanácsot, hogy alkalmazkodjon a fent említett szempontokhoz, és szabja meg a törvényszegők büntetését.

Mathias Rextől a Iorga-idézetig



Az építész röviden összegezte lapunknak a szoborcsoporton megjelent feliratok váltakozásának történetét is. 1894-ben Fadrusz János nyertes pályázatának makettjén a Mathias Rex felirat szerepelt, az 1900-as párizsi Világkiállításon bemutatott modellt pedig a Mathias Corvinus megjelöléssel látta el a művész, amint azt egy – a Központi Egyetemi Könyvtár (BCU) tulajdonában levő – metszet is tanúsítja. Leleplezésekor, 1902-ben, a szobron a Mátyás Király felirat és Magyarország címere szerepelt. 1919-ben a Matei Corvinul elnevezés került a talapzatra, amelyről a címert eltávolították. Az 1932-ben elhelyezett Iorga-idézetes táblát 1940-ben lebontották, helyére a Mátyás Királyunk felirat és a magyar címer került. 1945-ben ezt a helyi közigazgatás Mathias Rex-re módosította, a reneszánsz király közismert aláírásának is megfelelően. Az akkori, 1945-ös, a felirat módosítására összehívott ülésen egyébként bemutatták Fadrusz pályázati makettjét is, amelyet Mátyás király szülőházának padlásán fedezett fel Virgil Salvanu építész édesapja, aki abban az időben a városháza építész volt – magyarázta Virgil Pop, rendelkezésünkre bocsátva az 1992-ben kelt, a fentebbi információt közlő jegyzetét is. 1992-ben a Gheorghe Funar-adminisztráció a műemlékvédelem engedélye nélkül elhelyezte a kérdéses táblát, a munkálatok törvénytelenége a talapzat 2010-es lebontásáig fennmaradt – összegezte Virgil Pop.

A műemlékvédelmi tanácsos egyébként bemutatta Virgil Vătăşianu akadémikusnak az Országos Műemlékvédelmi Bizottsághoz címzett levelét is, amelyet vele gépettetett le. A román művészettörténész, aki köré, mondhatni, iskola szerveződött, felhívta a bizottság akkori elnöke, Aurelian Triscu figyelmét arra, hogy a Iorga-idézetet tartalmazó táblának nincs mit keresnie a talapzaton, mint ahogyan zászlótartó rudaknak sincs helyük a Főtéren. Állításait Vătăşianu egyszerűen arra a megfontolásra alapozta, hogy egy műalkotásnak a művész által elképzelt állapotban kell maradnia. Paradox módon, a polgármesteri hivatalnak nemrégiben címzett beadványt aláíró személyiségek között olyanok is akadnak, akik annak idején Vătăşianu diákjai voltak – tette hozzá Virgil Pop.

Opcióként sem merül fel a tábla

A tábla esetleges visszahelyezését a tulajdonosnak, ez esetben a kolozsvári polgármesteri hivatalnak kell kérelmeznie a területi műemlékvédelemtől, a végső engedélyezési fórum pedig az Országos Műemlékvédelmi Bizottság, amely adott esetben felül is bírálhatja a területi műemlékvédelmisek javaslatát, ennek viszont csekély a valószínűsége – magyarázta Virgil Pop. Hozzátette: a műemlékvédelmi engedély mellett a városháza által kibocsátandó építkezési engedély is szükséges az egyébként A kategóriás műemlékként besorolt Mátyás-szoborcsoporton végrehajtandó beavatkozáshoz – tette hozzá.

László Attila alpolgármester a *Szabadságnak* hangsúlyozta: a városháza tulajdonosként semmiképpen nem fogja kérelmezni az engedélyt a tábla elhelyezéséhez, Radu Moisin alpolgármester pedig valószínűleg elhamarkodta nyilatkozatát. Mint elmondta, a városházának meg kell hallgatnia a megfogalmazott véleményeket, de a tábla elhelyezése még esetleges opcióként sem merül fel, a kérdés lezárt, Kolozsvár pedig már nem szimbólumháború helyszíne.

Asztalos Lajos helytörténész lapunknak elmondta: Kolozsváron jelenleg is található még a történelmi hűségnek ellentmondó táblák, például a volt Biasini szállón, a vele szemben, rézsút elhelyezkedő egykori Diákotthonon, a volt Megyeháza épületének sarkán, Mátyás király szülőházán, a Baba Novac szobron.

**2011 április 14** Velemený, Gaal György

*Az „elbujtatott” Mátyás*

Még tíz nap sem telt el azóta, hogy április 2-án sok zászlóval, koszorúval, s még több szónoklattal végre „hivatalosan” is megtörtént a főtéri Mátyás-szobor felavatása. Két ország miniszterei rótták le tiszteletüket a nem kevés pénzzel helyreállított impozáns szoborcsoport előtt. Magáról az elhúzódó restaurálási műveletről, az abban részt vevőkről alig esett szó. Az eredmény azonban szívet-lelket gyönyörködtető. Nem csak az ünnepeket követően, hanem még a következő napokon is jöttek az idősebb-fiatalabb emberek, hogy megcsodálják

a csillogóan fehér talapzaton álló patinás bronz-alakokat. Sokan már elhaladtak előtte néhányszor a munkálatok novemberi befejezése óta, de csak most szakítottak maguknak időt arra, hogy szemügyre vegyék az eredményt. Talán új korában sem volt szebb a szoboregyüttes, jóformán csak a címer hiányzik róla. S persze, a környező díszter hiánya is sokaknak fáj.

*A Mátyás-szobrot egy díszterre tervezték, mi több, a teret úgy alakították díszterré, hogy minél jobban kiemelje a szobor fenséges hatását. Ez a szoborcsoport képes uralni egy egész teret. Csakhogy a díszter eltűnt a környezetéből. Lett helyette újra piactér, zsibvásár, felvonulási terület, szabadtéri koncertek, színpadok és sátrak színhelye. A restaurálás befejezése óta volt már itt karácsonyi vásár és műjégpálya, hosszasan átmeneti rendtelenség. Éppen a felavatás időpontjára szabadították fel a teret az oda nem illő ideiglenes építményektől.*

Eltelt a felavatás után tíz nap, s máris újra „használatba vették” a teret. Ezúttal Gaudeamus könyvvásár részére. A hosszú sátrat úgy húzták fel, hogy az a szoborcsoportot teljesen eltakarja. Most aztán egy hétig, beleértve a virágvasárnapot is, nem csodálhatjuk meg városunk díszét, a turista nem készíthet egyetlen épkézláb felvételt sem a szoborról. Mert a tért „használni” kell. S ilyenkor Mátyás fölöslegessé válik, sőt inkább zavarja a tér benépesítőit.

Közel húsz éves küzdelmet zárt le a felavatás a Mátyás-szobor történetében. Hiszen még sokan emlékezünk 1992. november 30-ra, amikor az új polgármester utasítására mesteremberek kezdtek vésni a szobor talapzatát, s csak rendre derült ki, hogy oda a Iorga-féle táblát fogják erősíteni, hogy azt másnap a polgármester felavathassa. Aztán jött a szoborzászlózás, a felirat-módosítás ötlete, az elköltöztetési terv, a tér felásása, az capitoliumi farkas-szobor, majd a Traianus-oszlopa térre állításának terve, sőt még a görögkeleti székesegyház oda helyezése is felmerült. Ezek – szerencsénkire – nem valósultak meg, csak a díszter veszett el. S maradt egy üvegkalitka a tér közepén néhány római kori kődarabbal a mélyben, amelyekre már senki sem tekint.

Véleményünk szerint, ha már – magyar közreműködéssel is – eltűnt a díszter a Mátyás-szobor körül, annyi tiszteletet adhatnánk a műalkotásnak, hogy az üvegkalitka és a szobor közti részt, bármilyen eseményről is legyen szó, mindig üresen hagyjuk. A turisták gyakran csak egy fél napot töltenek városunkban. Nem foszthatjuk meg őket a szobor látványától. De nekünk, kolozsváriaknak is erőt, bizalmat kölcsönöz, hogy Mátyás vitézei társaságában ránk tekint, őrzi a teret, a várost.

### **2011 április 13**

Heredi Zsolt, „Azé a tér, aki belakja...”

A nacionalista román politikusok és újságírók az esemény hangsúlyosan magyar jellegét kifogásolták, pontosabban, hogy kevés volt a román beszéd, a román zászló, ellenben volt sok magyar. A magyaroknak pedig egyik fő kifogása az volt, hogy miért nem a téren rendezték az ünnepi Ghymes koncertet. A két fő kifogást érdemes a címbeli mondás segítségével elemezni.

#### **Román hiányérzetek**

A románok esetében erre az eseményre vonatkoztatva ezúttal jogos volt a hiányérzet. Továbbvihetjük a gondolatot, hogy ez konkrétan abból is adódik, miszerint azé a történelmi személy, aki azt magáénak érzi. A románok számára ez az esemény nem volt esemény, Mátyás személyét nem érzik magukénak. Tulajdonképpen emiatt is volt magyar nemzeti ünnep jellege az egész rendezvénynek. Az igazsághoz hozzátartozik, hogy a szobrot a többségi lakosság a sajátjának is tekintheti olyanformán, mint Románia területén levő műalkotás, de a műalkotást ihlető Mátyást, vagyis a történelmi személyt és vezéreit nemigen van okuk magukénak érezni. Ezúttal azonban nem is a történelmi tények tisztázása a célom, megtették ezt a magyar történészek sokszor.

Mátyás románosítása, akárhogy is szépítjük, egy történelmi frusztráció eredménye, amely minden magyar pozitív történelmi személyt románosítani akar: ha már nem lehet tagadni fontosságát és történelmi nagyságát, hát akkor legyen román. Akárcsak Hunyadi János, Kinizsi, Bethlen, Dózsa és megannyi lefordított, románosított nevű erdélyi személyiség, akik összességükben Erdély magyar történelmének magyar jellegét is erősítik. A történészek átírhatják a Mátyás nevét, származását, ellenben attól még nem lesz népszerű a román tömegek körében. Amíg a román közbeszéd leragad annál, s csupán annyit tart fontosnak, hogy nagy király volt, meg ráadásul Magyarország királya – s állítják ők, hogy román léte – , addig azonban nem vonul be a román legendáriumba, nem lesz a népszerű mesék hőse, s így nem lesznek kíváncsiak a valós történelmi személyiség valós történelmi tetteire sem. Addig bizonyítani és tudni is csak azt kell, netán illik és érdemes, hogy román volt, s esetleg azt is, hogy egy csatában azért mégis megverték a románok. Pontosabban a moldovaiak, mert a román szó akkor még nem létezett. Ami szintén nem fedi a valóságot (a *Szabadság* oldalain is megjelent nemrég egy ezt bizonyító cikk, amelyben korabeli pontos adatokat dolgozott fel egy történész). Jellemző módon, a Szociáldemokrata Párt (PSD) nyilatkozatában a helyi szervezet elnöke, Remus Lăpușan városi tanácsos ezt a hülyeséget hirdető Iorga idézetes tábla hiányát kérte számon a restaurált szobron és fenyegetőzött, hogy amint hatalomra kerülnek, visszahelyezik a táblát.

Néhány frusztrált politikus még felemlgette a román jelleg hiányát, megpróbált politikai tőkét kovácsolni magának a sovíniszta indulatokból, de még román publicisták, fórumozók egy része is azzal válaszolt, hogy ugyan ki akadályozta meg őket vagy a román tömegeket abban, hogy kivonuljanak román zászlókkal ünnepelni? Senki. Csak egyszerűen nem érzik magukénak Mátyást, a román történetírásra rátelepedett politikai propaganda ellenérzéseket tudott szülni, pozitív elfogadást nem. Ilyen egyszerű. A Demokrata Liberális Párt képviselőjét, Mircia Giurgiut is zavarta a sok magyar zászló és egyes fordítások hiánya, ezt utólag nyilatkozta. Legfeljebb azt tapasztalhatta ő is, amit egy átlagmagyar, ha bármelyik román ünnepre téved. Azzal a különbséggel, hogy a hivatalos román ünnepeken egyáltalán nincs fordítás.

Szóval hiányérzetüket, frusztrációjukat illetően rossz helyen tapogatóznak a román nacionalisták: nem a román jelleg hiányával kellett volna bajlódniuk, hanem azt tudomásul venni, hogy Mátyás király hiányzik a román nemzeti panteonból, bármennyire is erőltetik románságát.

Magyar hiányérzetek: okok, pletykák

A magyarok, főleg a fiatalok azt kérték számon, hogy miért nem ünnepelhettek este is a Főtéren? Román együtteseknek szabad, magyaroknak nem? Minduntalan visszatérő, nem nyilvános kérdés volt, többek között a blog-szférában (például Kiss Olivér blogján – [www.koliver.wordpress.com](http://www.koliver.wordpress.com) –, ahol több kommentárt is lehetett olvasni.)

A Főtér átrendezésekor többen hangoztatták, még magyarok is, hogy rock-koncertet nem szabad tartani a Főtéren. Tetszik, nem tetszik, a Főteret azóta már átalakították, a külalak megváltoztatásával pedig a tér funkciója is megváltozott: díszteréből, reprezentatív főtérből, korzóból, parkosított pihenőtérből régészeti bemutatóhely lett, télen korcsolyapálya, időnként zsidvásár, könyvvásár, de mindenek előtt városi rendezvények helyszíne lett. Ilyenformán hatványozottan érvényes az, amit a tér átalakítása mellett érvelők hangoztattak: a tér azé, aki „belakja”, megtölti tartalommal. Ha ebből kivonjuk magunkat, akkor az „olyan-amilyen” térről mi magunk mondunk le. Ezen változtatni egyhamar most már nem lehet, de még „belakhatjuk” a teret, rendezvények helyszínéként mi is használhatjuk, ha már ez lett egyik fő funkciója.

A Kolozsvári Magyar Napokon a Beatrice koncertet szintén számúzték a Főtérről, az Apáczai líceum fogadta be udvarára. Elzártága miatt jóval kevesebben vettek részt rajta, mint amennyi nézőt-hallgatót vonzott volna főtéri rendezvényként. Nem lehet tudni, hogy a szoborcsoport újraavatása alkalmával miért nem koncertezhetett a Ghymes sem a Főtéren,

hivatalos verzió nincs, az említett blogon is csak találgatások jelentek meg. Hivatalos magyarázat híján pletykák, gyanúsítgatások terjedtek. Feltételezem, hogy nem a román polgármester vagy más román személy akadályozta meg, hiszen akkor már régen megnevezték volna a bűnöst, lenne kire ujjal mutatni, és lehetne mártíroskodni. Két változat lehetséges: vagy szervezési hiba volt, vagy kishitűség illetve gyávaság. Első esetben az EMNT, második esetben az RMDSZ térfelén van a labda valakinél. Vagy a szervezők tévedtek a hivatalos eljárásban, későn vagy nem megfelelően adtak le kérvényt (tény, hogy a reklámozás is elég későn indult), vagy egy(es) magyar (valószínűleg választott), döntéshelyzetben levő vezető(k) kishitűségből nem merték felvállalni, engedélyezni, engedélyeztetni azt, hogy egy nagy méretű magyar koncertet tartsanak a Főtéren, és ezáltal belakjuk a teret, szabadon ünnepeljünk.

Netán lehet egy harmadik, bár kevésbé valószínű változat is, ami nem jelenik meg a Kiss Olivér blogján levő kommentek közt sem: korlátoltságból, tudatlanságból, stílusa miatt nem engedték, nem akarták, mert nem ismerték a Ghymest, népszerűsége alapján rock-zenekarra számítottak, netán nem merték maguk ellen hangolni azokat, akik így gondolkoznak az együttesről vagy elítélően vélekednek a koncert Főtéren tartásáról. Mert voltak, akik korábban a sajtóban is azon meggyőződésüket hangoztatták, hogy rock-koncertnek nincs helye a Főtéren. A konzervatív, elsősorban az idősebb, s talán még befolyásos magyar generáció egy része valóban idegenkedik, irtózik e műfajtól. A Magyar Napokon egy rock-zenekarról volt szó, most meg egy enyhén rockos beütéseket is tartalmazó, de elsősorban magyar népzene alapuló, egyedi hangzásvilágú együttesről volt szó. A tiltakozó réteg, generáció általában nem is megy el ezekre a koncertekre, ezért nem az ő véleményük kellene mérvadó legyen, nem eszerint kellene helyszínt választani egy koncertnek.

Amennyiben kishitűségből, a Noua Dreaptă vagy egyéb hőzöngőktől való félelmükben nem merték felvállalni helyszínként a Főteret elkényelmesedett döntéshozó(k), akkor az illető(k) gyakorlatilag már feladtá(k) a Főteret. Ebben az esetben már nem a képviselt közösség érdekeit képviseli(k) az illető döntéshozó(k).

Ünneplés, önünneplés, PR

Hiányoltam, hogy nemigen jelent meg kritika magyar oldalon a szoboravatás programjáról, tartalmáról: ez a március 15-i ünnepekre emlékeztetett, és pont a hangulatbeli közös elem szúrta a szemet leginkább. Konkrétan az, hogy a politikusok önünneplésre rendezkedtek be. Emiatt sokan már egyre ritkábban, vagy egyáltalán nem mennek el az ilyen jellegű ünnepekre: egy kis emelvényen valakik mondják a se vége, se hossza szövegüket, amit egy idő után a tömeg iszonyúan un. Ráadásul az egyszerű emberek világától nagyon távol állnak az elhangzó szövegek. Az ünnepünk abban merül ki, hogy érezzük, jelen vagyunk, mint közösség: tömeget tudunk felmutatni, netán a közösségi jelenlét megjelenítésének további szimbolikus elemeit is felmutatjuk (népviselet, zászlók), és rég nem látott, itthon maradt vagy az ünnepre idelátogató ismerősökkel találkozunk. Érezzük, hogy jelen vagyunk makró és mikro szinten, ami nem rossz, de ennél több is lehetne egy nemzeti ünnep. Egyesek szervezeteik jelenlétét is igyekeznek kihangsúlyozni zászlaikkal, mintha egyúttal szervezetek névsorolvasása is zajlana az ünnep idején. Ezt a zászló alatt gyülekezők egy része büszkén, identitás- és csoportmegtartó tényezőként élük meg, mások pedig (kívülállók számára inkább zavaró) marketingfogásként, PR-ként. Továbbá vannak olyanok is, akik közömbösek, „zászlóimmunisok”.

Több is lehetne egy nemzeti ünnep a jelenlét felemelő érzésénél. Az ünnepi műsorok tartalma szintén lehetne felemelő, vagy legalábbis ünnepet sugárzó (mint például a Ghymes koncert, vagy a sajnos későn és csak egyszeri alkalomra meghirdetett, Szabók bátyájánál tartott rendezvények, vagy a szintén rövid idejű kiállítás – amelyeket az EMNT által összefogott, irányított civilek szerveztek).

A hivatalos szoboravatás elején, akár a március 15-i rendezvényeken, megpróbálunk figyelni,

majd a figyelem – a rossz hangosítás, majd a szövegek monotonitása miatt is – lankad, és a rég nem látott ismerősök kis csoportokba verődve csevegnek, miközben a szónokok egymásnak adják át a szót/mikrofont. Az életidegen szónoklatdömpingben elhangzó érdekes gondolatok is sokak számára elvesznek, mert alig figyelték a szövegeket. Mindez különösen akkor volt szembetűnő, amikor végre egy olyan esemény következett, amelynek valóban ott volt a helye, és amire tényleg kíváncsi volt a tömeg. A reneszánsz tánra gondolok, amit Mátyás korabeli zenére adtak elő korhű ruhákba öltözött nagyenyedi iskolások, és amire hirtelen felfigyeltek az emberek, sokan abbahagyták a halk csevegést és előbbre mentek, ágaskodtak, szorosabbra zárult az ünneplők gyűrűje, meghatványozódott az érdeklődés. Viszont sokan hiába ágaskodtak, nem láthattak semmit, mert színpad nem volt, amire a fiatal táncosok kiállhattak volna. Csak az első sorokban élvezhették a jelenetet, a hátsók csupán a zenét hallhatták. Hihetetlen, hogy egy ilyen eseményre, amelyre a két kormány és a helyi közigazgatás képviselői, a hazai magyar politikai elit hónapok óta készült, nem tudtak legalább egyméteres magas színpadot emeltetni. A csömört kiváltó politikai presztízsháború helyett hasznosabb lett volna egy kis színpadot bérelni, s a tömeg egy látvánnyal gazdagabb lett volna. Nyilván a szándék hiányzott, hisz bármelyik szónokló notabilitás akár a zsebéből is lazán kifizethette volna a színpad árát.

Ekkor vált világossá a presztízsháború tétje, illetve az önzetlenség, az őszinte ünnep hiánya. A főtéri eseményt szervező politikusok az önünneplésre, saját szónoklatukra rendezkedtek be, a tömegre csak mint a legitimitásukat visszaigazoló díszletre volt szükség. A *Transindex*en megjelent cikk is utal rá, hogy kissé PR, marketingeseménnyé degradálódott az esemény. RMDSZ-es zászlók hada volt, de a restaurátorokat például teljességgel mellőzték (egyetlen szónok, Szócs Géza említette a szobor restaurátorának, Kolozsi Tibornak a nevét). Egy akkora emelvény volt csupán, amire a szónokoló notabilitások kiállhattak, az igazi látványra, amire a tömeg valóban kíváncsi volt, arra nem szántak színpadot. Sőt, még időt sem. Hiszen sokkal pergősebb, tartalmasabb lett volna a műsor, ha az arányok is fordítottak lettek volna: a táncosok (és Mátyás korának hangulatát megidéző egyéb helyszíni előadások) töltötték volna ki az avatóünnepség körülbelül 99 százalékát, míg a fennmaradó egy százalékot a szónoklatok.

## **2011 aprilis 5.**

O. I. Bela Velemeny

Ezt a mindenki számára rokonszenves jelszót lobogtatta a szél április másodikán a felújított Mátyás király szoborcsoport újraavatási ünnepségén az egyik zászlón. A főmondat összetömörítette mindazt, amit a jelképes műalkotás és a mögötte tudott tömeg Kolozsváron és Erdély nagy részén az utóbbi évtizedekben átélt: másodrendűség, elhanyagoltság, kollektív ellenszenv, megsemmisítési próbálkozás után most reményteljes újjászületést tükröz.

A „hamvaiból” feltámasztott világhírű műalkotás, a maga összmagyar jelképi szerepében, immár fotogén állapotban fogadhatja a turistákat. Már csak ezért is afféle magyarok Kába-kövének kell tekinteni a továbbiakban, amelyet életében legalább egyszer, nemzetünk minden tagjának személyesen illik meglátogatnia. Kiváló alkalom erre az az anyaországban beinduló program, amely azt szorgalmazza, hogy minden ottani középiskolás diák, csoportos cserelátogatások révén, ismerje meg a határon túli magyarokat, mert az esetek zömében bizonyára lehet úgy tervezni, hogy a fiatalok útba ejthessék a kincses város Főterén álló Fadrusz-művet, és a közelében található más, a magyarság szempontjából történelmi és művészeti vonatkozásban jelentős látnivalókat. Gyakorlatilag az egész belvárosról van szó, amelynek műemlékei kötelezően ott szerepelnek minden turistairóda műsorfüzetében, de amelyeket a saját szakállukra érkezők csak hébe-hóba ismernek és keresnek fel. Ezért lenne fontos szervezett formában tudatosítani minden, nem az egykori kincses városban élő magyarban legendás Mátyás királyunk szellemiségének ápolását.

Az ünnepnapon Kolozsváron járt magyar kulturális államtitkár nyilvánosság előtt jelentette be: bár kormánya sosem tapasztalt anyagi nehézségekkel küzd, arra találnak pénzt, hogy



támogassanak egy, a huszonegyedik századi túlelektronizált ember fülének is jól hangzó programot. Arról van szó, hogy a gépkocsi navigációs rendszert (GPS) összekapcsolnák olyan adatbázissal, amely tájékoztatja az autó utasait az éppen közeledő erdélyi település magyar vonatkozású adatairól, látnivalóiról. Ehhez viszont először minden önkormányzatnak egységes szempontokhoz igazodó, hiteles adatokat tartalmazó honlapot kell elkészítenie. Ha az elképzelés megvalósul, akkor majd a nyugati irányból Kolozsvárra érkező autós Szászfenésen többek között arról szerezhet tudomást, hogy Főterünkön áll az igazság jelképe, amit nem szabad kikerülnie.

Addigra talán javulnak a parkolási feltételeink. Mert borúra derűt!

### **2011 április 4** Velemeny

Felvirágos Mátyás

LVR

Társalkodik és mocorog az ünneplő kolozsvári polgár, alig-alig hallom a szerényebb szavú szónoklatokat, és nem igazán tudom eldönteni, melyik az ok, melyik az okozat. Még jó, hogy a hivatalos tolmács óvatosan, tompítva a szónoklatok élet, ám annál ércesebb hangon összefoglal románul is, ad absurdum így megértem a mondanivalót, és az alkalmi fülelők sem hallhatják az üzenetet félre. Az ünneplők peremvidékén kisebb társaságban húzódik meg az esemény tulajdonképpeni főhőse, Mátyás-restaurátor.

Elképedek azon, hogy kerül az emelvénytől ilyen tisztos távolságra. Múlt év novemberében sikerült lencsevégre kapnom, amint az éppen Mikulás-csomagnak látszó Mátyás lovát „patkolja”. Nem futtában, mint a mesebeli kovácslegény, a teljesítmény azonban így is heroikus, Mátyás-legendáriumba való. Majd megírja, ha megírja, más.

Jut eszembe: nem hoztam fényképezőgépet. Sebaj, úgyis annyian örökítik meg a jeles alkalomra felkoszorúzott vitézeket, Felvirágos Mátyást, hogy az lesz a kivételes élmény, ha csak egyszeri és megismételhetetlen méltósággal kívánom az ünnep illatát magamba szívni. Megelégszem azzal, hogy alsó kameraállásból ugyan, de a vitézek szükségállapotát részleteiben is, az évekig tartó megújíthatóságot pedig szinte minden mozzanatában megörökíthettem. A paripa gyomrába nem sikerült bemásznom, üzenetet sem írtam az időkapuszulába, de fölkapaszkodtam egy kordokumentum erejéig a kupacban heverő (Csonka)Magyar Balázs és Szapolyai Pista páncéltárára. Gödörugró Mátyás, Rogyadozó Mátyás, Begarázsolt Mátyás, Hevederes Mátyás, Becsomagolt Mátyás – Valamennyi Mátyás panoptikumát őrzöm és mutogatom az arra kíváncsiaknak, fűzök hozzájuk „legendáriumot”, a mihez tartás végett. (A napokban éppen a Magyar Földrajzi Társaság magazinjában.) Kedvenceim az állványerdőből kikandikáló Kinizsi Palkó, mellén a száraz bokréta – valamely anyaországba szakadt hazánkfia végtisztessége –, vagy a szabályát veszejtett Báthory István és a mumifikált lovasszobor körül heverő, szét- és „leszerelt” vitézek...

### **2011 április 04**

Kantor Lajos, Velemeny, Tisztelt, közelből és távolból összegyűlt ünneplők!

Mátyás király és vezéreinek dicsőségéről, történelembe írt tetteiről sokat és sokan szólnak – ám arról kevesebb szó esik, hogy a bronzba öntött hősöknek, hírességeknek mit kellett, mit kell eltűnniük, elszenvedniük az évtizedek, netán évszázadok során. Jobbik eset, ha nem az történik, hogy talapatokról levéve raktárakba, netán olvasztóba kerülnek, átadva helyüket az utókor új hőseinek, bálványainak. Szerencsésebbek, akik – mint Fadrusz János Wesselényijével történt – évekre deszkakalodába kerülnek; onnan ugyanis lehetséges a napfényre kerülés.

A mi Mátyásunknak ehhez képest jobb sors jutott. Igaz, neki is el kellett viselnie, hogy gyalázkodó tábla értelmezze tetteit, és hozzá nem találó zászlóerdő ellensúlyozza a lovát biztosan megülő királyt. El kellett néznie, hogy feltúrják előtte a teret, más természetű történelmi bizonyítékok után kutatva a föld mélyében.

És most is el kell tűnnie beszédeinket, politikusokét, civilekét, türelmesen, a bódéktól erre az

alkalomra megtisztított téren.

Mit tettek, mit tehettek a kolozsváriak Mátyás királyért? Mindenekelőtt részt kívántak maguknak az áldozatos büszkeségből. A 21. századba érkezve, talán feltámadhat bennünk a remény, hogy ez a büszkeség – és akár az áldozatvállalás – ne csak a magyaroké legyen, Corvin Mátyás és a szoborcsoport ne ossza meg a város lakóit. Reménykedjünk, hogy többé nem kell idős és fiatal városlakóknak testükkel próbálni megvédeni a Mátyás előtti térséget, mint nem is olyan régen, a kilencvenes évek első felében – amikor aztán a magyarok mellett románok is vállalták a közös tiltakozást az ostoba, vak, gyűlöletkeltő városvezetés ártó szándékai ellen. Említenünk kell, hogy jó ideje fiatalok szerveződtek Kolozsvárt Mátyás és a reneszánsz emlékeinek ápolására, rendszeres népszerűsítésére.

Most, a méltóképpen felújított szoborcsoport harmadik avató ünnepségén – mert helybeli civil kezdeményezésre már lehetett részünk kettőben – annak a reményünknek adhatunk hangot, hogy amiképpen több mint egy évszázada a gyermek Szabó Dezső kezét fogva az édesanyja így figyelmeztette fiát: „Ez a világ legszebb tere, fiacskám”, és amiképpen mi, óvodás társunkkal, egymás kezét fogva, a negyvenes évek elején békésen bandukolhattunk, immár Fadrusz szoborműve, Mátyásék terén – úgy fogják a magukénak érezni és tisztelni Kolozsvár főterét, és a város nagy szülöttjének szobrát az új és új nemzedékek. Így és csakis így lehet majd Kolozsvár méltó az Európa kulturális fővárosa címre: ha bizonyítani tudjuk Európának, hogy ez a város úgy turistacsalogató, hogy közben a kolozsváriak – nemzetiségre, nyelvi különbségre tekintet nélkül – jól érzik magukat itt, Mátyás és a matematikus Bolyai János szülőhelyén, a Kis-Szamos partján.

### **2011 április 04** Velemeny UI

#### Jutalomünnep

Elégedett lehet, legalábbis részben, az Igazságos, hogy sikerült maga köré gyűjtenie az igazságot keresőket, az igazságosságban bízókat. Nem csak ünnepélyes külsővel, de ünneplő lélekkel jöttek el sokan, és nem csak kolozsváriak, hogy részesei lehessenek történelmi két órának – a Fadrusz János (mindig ámulatba ejtő) alkotásában megörökített bátorság, igazságosság, helytállás jutalomünnepének, a csodálatosan felújított Mátyás-szoborcsoport újraavatásának. Az ünnepelni vágyókkal megtelt a nagy tér, de nem ameddig a szem ellát. Milyen saját helyi rendezvénynek vagy eseménynek kell történnie ahhoz, hogy a „megnagyobbított” tér szűknek bizonyuljon a kolozsvári magyar közösség számára? Remélhetőleg olyannak semmi esetre és többet soha sem, mint a kilencvenes évek elején, amikor elkeseredett, a múltját, jelenét, de főleg jövőjét féltő lakosság a megcsúfoló, megsemmisítő rossz szándék ellen lepte el a térnek feladásra kiszemelt részét. Jogos volt a féltés és helyes az ellenálló-védő cselekvés, még akkor is, ha utána hosszú évekig ásatásnak álcázott csúfolkodó, feltúrt, turistakergető, közösségmegvető helyszínné alakította a Főteret. Helyesen cselekedtünk akkori féltésünkkel, mert tudtul adtuk, hogy vagyunk még sokan, akiknek számít és fontos, ami velünk történik, akik nyilvántartjuk, amit velünk-rajtunk elművelnek.

Ilyen, jó évtizedes előzmények után érthető a közösség örömmünnepe, amelyet akár jutalomnak is nevezhetünk, tekinthetünk. Mert jutalom volt ez az ünnep, sok minden és sok mindenki megjutalmazása, azoké, akik tették a dolgukat hosszú éveken át, a Nagy Király tanítása és szellemi hagyatéka szerint. Tette a dolgát a politikus, a szervező, de tette ugyanúgy az ünneplő közönség: idősek és fiatalok, gyermekes családok, diákok, zászlóvivők, díszruhában felvonulók – az a lelkes magyar közösség, amely megtölti tartalommal a keretet, gyakorlattal az elméletet. Ez az a közösség, amelyért az ünnepek is szólnak, hiszen nélkülük, nélkülünk üresek maradnak iskoláink, intézményeink, tereink és rendezvényeink. Ezért a közösségért érdemes megfogadni az ünnepi szónoklatok visszatérő üzenetét: nem csupán (román–magyar) együttélésére, hanem együttműködésre is szükségünk van, csak közösen leszünk képesek értékteremtő és megőrző cselekvésekre, alkotásokra. A szoborcsoport szombati hivatalos újraavatását megelőző két korábbi lakossági, közösségi „felavatás” bebizonyította, a magyar közösségen belül is elsődleges óhaj az együttműködés, a közös

cselekvés szükségessége, az összetartás és összetartozás érzésének megerősítése. Ezt az óhajt figyelembe nem venni több mint rövidlátás, ez már tévedés lenne, és előbb-utóbb a közösség „elvesztéséhez” vezetne, nem lennének, akik benépesítsék iskoláinkat, működtessék intézményeinket. Ami a maga során azt eredményezné, hogy még történelmi ünnepléseinken sem telne meg a nagy Főter, ameddig a szem ellát.

### **2011 április 04**

Mátyás királyt, a megmaradás és haladás jelképét ünnepeltük

Szoboravató a magyar–román összefogás jegyében Kolozsváron

Ünneplőbe öltözött embersereg özönlötte el Kolozsvár Főterét szombaton: a felújított Mátyás-szoborcsoportot hivatalos keretek között, a restaurálási munkálatokat anyagilag támogató magyar és román állam tisztségviselőinek jelenlétében avatták fel. Népviseletbe öltözött fiatalok, reneszánsz ruhás diákok, lelkes gyerekzenészek, hagyományápoló kórustagok, kolozsvári polgárok, az ország különböző részeiből összesereglett ünnepelni vágyó magyarok, politikusok, történelmi magyar egyházfők ajkáról csendült fel nemzeti imánk az „igazságos király” lovasszobrának tövében. Politikum, civil társadalom és történelmi egyházak képviselőinek ünnepi beszédei, fohásza a békés együttélés, a magyar–román együttműködés szükségességének és fontosságának, az egymás iránti kölcsönös tiszteletnek a jegyében hangzottak el.

Az avatóünnepségen Sorin Apostu polgármester köszöntötte elsőként az egybegyűlteket. – A Mátyás-szoborcsoportot, városunk szimbólumát a román és magyar kormány összefogásával sikerült restaurálni, ami az eredményes román–magyar együttműködés bizonyítéka – hangsúlyozta az előljáró. Hozzátette: a két kormány felismerte, hogy a város fejlesztése, európai metropolisszá válása előrelébb bármiféle mesterkelt versengésnél. – Városunknak és egész Romániának kiegyensúlyozottságra és fejlődésre van szüksége, mert minden állampolgárát megilleti a méltóságteljes élet és a jólét – mondta. Úgy érzem, hogy mára Kolozsvár olyan „várrá” vált, amelyben megteremtődött ez az egyensúly, és olyan európai várossá fejlődött, amelyre a harmónia és a tolerancia jellemző – jegyezte meg Apostu, és megköszönte a magyar államnak a szobor restaurálásához nyújtott támogatását.

– Sokan és sokáig vártuk ezt a pillanatot, amely mögött több esztendő munkája és két állam anyagi hozzájárulásán túlmenően a közös múlt megbecsülése és elismerése áll – mondta László Attila alpolgármester. – Mátyás király szoborcsoportja temérdek történelmi és közösségi eseménynek volt tanúja, volt közöttük negatív és pozitív kicsengésű is – jegyezte meg. – Ez a ködös, boszorkányüldözős korszak mára már véget ért, és nekünk büszkén fel kell tekintenünk városunk, történelmi központunk szimbólumára – fogalmazott az alpolgármester, aki köszönetét fejezte ki mindazoknak, akik esőben, szélben, hóban kitartó fizikai és szellemi munkával újracsiszolták, új alapokra helyezték a most már teljes pompájában álló szoborcsoportot.

„Mátyás király a kolozsváriaké, az erdélyieké, Európáé”

Kelemen Hunor RMDSZ-elnök, kulturális és örökségvédelmi miniszter szerint győzött az igazság, mert a kolozsvári és erdélyi magyarok seregeit 1992-től kezdődően Mátyás király szellemisége vezette. – Azért említem 1992-öt, mert akkor volt a városnak olyan polgármestere, aki számítani akarta a Mátyás-szobrot Kolozsvár főteréről – fejtette ki. – A kolozsvári, erdélyi magyarok, kolozsvári román értelmiségiek fölemelték szavukat, és megvédték Mátyást, megvédték azt a történelmi örökséget, amelyet itt Erdélyben mindannyian a magunkénak érzünk. Mert Mátyás király a kolozsváriaké, az erdélyieké, Európáé, a kereszténységé – hangsúlyozta Kelemen Hunor, aki szerint Mátyás annak az időszaknak volt a legnagyobb királya, amikor európai értelemben a reneszánsz értékek meghonosodtak. – Levonhatjuk a tanulságot: közösen, kitartással lesz erőnk a megvalósításokhoz, az eredmények eléréséhez – fogalmazott.

Az együttélés mellett együtt is kell működnünk. Semjén Zsolt a Magyar Köztársaság miniszterelnök-helyettese háromszoros jelképnek nevezte a Mátyás-szoborcsoportot. – Mátyás király személye a magyar megmaradás és élni akarás szimbóluma, hiszen ellentmondott császárnak, szultánnak. A megmaradás szimbóluma maga a szobor is, amely túlélte a Ceaușescu-féle rombolást és a Ceaușescu-epigonok rombolási kísérleteit. A szoborcsoport felújításának a története pedig a román–magyar együttműködés szükségességét jelképezi – tette hozzá. A miniszterelnök-helyettes szerint Magyarország látja, hogy az erdélyi magyarság boldogulása szoros összefüggésben van Románia sikerességével, de úgy véli: Romániának is látnia kell azt, hogy az erdélyi magyarság boldogulása szoros összefüggésben van országának sikerességével. – Ezért nekünk nem pusztán együtt kell élnünk, hanem együtt is kell működnünk – hangsúlyozta a politikus, majd felolvasta a *Művészet* című lap 1902-es, az emlékmű avatásához kapcsolódó egyik tudósítását.

Réthelyi Miklós, a magyar Nemzeti Erőforrás Minisztérium vezetője úgy értékelte: Kolozsváron a múlt nem mögöttünk, körülöttünk, hanem elsősorban bennünk van. – Az utazó, aki ide érkezik, olyan áhítattal keresi Mátyás király, Szenczi Molnár Albert, Apáczai Csere János emlékeit, ahogy Szendrei Júlia kereste a szabadságharc leverése után Petőfit – mondta. – A látogató menthetetlenül belekerül abba a szellemi erőtérbe, amit a város nagy szülőiteinek köszönhetünk – tette hozzá. – Az itt élő magyaroknak sikerült megőrizni identitásukat, városuk nem vesztette el arculatát, egyéniségét, csak mindenki másképp hívja: a magyarok Kolozsvárnak, román és szász barátaink Cluj-Napocának, illetve Klausenburgnak – mondta a miniszter. – Kós Károly szerint Kolozsvár nem fecsegő, nem hencegő város. Nincs is rá szüksége, mert a magyar történelmi emlékezet egyik szakrális helyszíne. Itt a Szent Mihály-templom és az előtte elterülő tér, és itt áll a magyar képzőművészet egyik csúcsteljesítménye, Fadrusz János Mátyás királyt ábrázoló lovasszobra, amelyet közel 110 évvel leleplezése után, számos történelmi sorsfordulatot követően, újra felavathatunk felújított formájában – hangsúlyozta Réthelyi. – Ahogyan a Mátyás-szobor a Szent Mihály-templom háttérének nélkül nem érvényesül, úgy magyarok nélkül sem lehet elképzelni ezt a jellegzetesen európai várost – mondta. – Az előttünk álló szobor a mellélalakokkal egy háromszöget zár be. Mit jelképez ez a képzeletbeli háromszög? – vetette fel a kérdést. – Az egyik szára a hitet a megmaradásban, a másik embertársaink szeretetét nemzeti hovatartozástól függetlenül, a harmadik pedig az erényes és egyben leleményes életet jelképezi, amellyel a kolozsváriak nem csak Erdély, de az egész Kárpát-medence magyarjainak például szolgálnak – mutatott rá a politikus.

Közös erővel a múlt kísérteteinek legyőzéséért

Sorin Apostu polgármester, László Attila alpolgármester, Kelemen Hunor kulturális és örökségvédelmi miniszter, az RMDSZ elnöke, Semjén Zsolt magyar miniszterelnök-helyettes, Réthelyi Miklós, nemzeti erőforrás miniszter szalagátvágással felavatták a szoborcsoportot, majd a köszöntő beszédek sorát Tőkés László, az európai parlament (EP) alelnöke, az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács (EMNT) elnöke folytatta. „Amíg az ő ereje, szíve, esze örökös sorsunk fölött, boldogulhatunk. Jólét, tudomány, művészet is lesz a békeben” – idézte a politikus Malonyai Dezső szavait. Kiemelte: a jóslat igaznak bizonyult, Mátyás király szobra és öröksége a jelenkorban, az egymást követő impériumváltások dűlásait és Gheorghe Funar „kolozsvári bíró” áldatlan tevékenységeit követően is él.

Megemlítette, hogy az ellenzéki pártszövetség mily módon kívánt politikai tőkét kovácsolni a március 15-e alkalmából elhangzott üzenetek félreértelmezéséből. Hangsúlyozta: a nacionál-kommunista múlt meg-megújuló vissztérési kísérleteivel és kísérteteivel közös erővel kell leszámolni. Példaként állította olyan forradalmárok alakját, mint Doina Cornea és Octavian Buracu, akik hasonló gondolkodásmódú társaikkal az igazságos Mátyás szellemében munkálkodtak a románok és magyarok közötti társadalmi béke megőrzésén.

Felhívta a figyelmet arra, hogy a hivatalosságok között jelen lévő Szócs Géza magyar

kulturális államtitkár már 1992-ben rámutatott a szobor és az erdélyi magyar közösség eltüntetésének szándékára. – Hadd hirdesse ez a messze világló esemény reménységünket, hogy végre valahára egyaránt jó lesz románoknak lenni Ștefan cel Mare országában, magyarnak lenni Mátyás hazájában, magyarnak, románoknak és száz nyelven beszélőnek, egyenrangú polgárnak lenni Európában – összegezte Tőkés László.

Kolozsvár városának különleges kulturális öröksége kiemelt jelentőséggel bír romániai és európai viszonylatban egyaránt – emelte ki köszöntő beszédében Vasile Timiș, a román kulturális és örökségvédelmi minisztérium államtitkára. Mint elmondta, Kolozsváron a sokszínűségben megvalósuló egység elve felelősségteljes módon érvényesül, egy európai városra valló módon. Örvendetes ténynek minősítette a magyar és a román kormány együttműködését a Mátyás-szoborcsoport felújításában. Mint elmondta, Európa történelme folyamán nemegyszer fordultak egymással szembe a térség népei, de a sikeresen megvalósult restaurálás ténye azt bizonyítja, hogy tud ember az emberért közösen dolgozni, küzdeni az egyensúly, az előrehaladás biztosítása érdekében.

Szócs Géza magyar kulturális államtitkár beszédében megköszönte Kolozsi Tibor szobrászművész-restaurátornak és csapatának a gondos és tankönyvi mintaananyagot szolgáló munkát, amelyet a szoborcsoport felújításával végeztek. Felidézte azt a pillanatot, amelyre Tőkés László is hivatkozott, amikor 1992 decemberében az erdélyi magyar politikai és egyházi vezetők részvételével körmenet indult a Szent Mihály-templomból, amelyet a téren összegyűlt tömeg ellenséges indulattal, gyanakvó, ugrásra kész figyelemmel követett. – A bicskák kinyíltak a zsebekben, a kés megállt a levegőben, mindenki érezte, hogy hajsza választ el bennünket egy újabb Marosvásárhelytől, egy újabb polgárháborútól. Ez szerencsére nem következett be, és ma már a régmúlt kódéba vész az a húsz évvel ezelőtti nap, és kissé valószínűtlennek is tűnik, amit a kolozsváriak nagyon nagy közös teljesítményének tartok – emelte ki Szócs Géza, felidézve 1985-ben írott, a bukások, megpróbáltatások sorát elszenvedő magyar nemzet szebb jövőjébe, a „mélyrepülésből” való „feltámadásába” vetett hitét összegző verssorait.

A Kolozsvár társaság elnöke, Kántor Lajos köszöntőjében felvetette a kérdést: mit tettek, mit tehettek a kolozsváriak Mátyás királyért? – Mindenek előtt részt kívántak maguknak az áldozatos büszkeségből. A XXI. századba érkezve feltámadhat bennünk a remény, hogy ez a büszkeség és akár az áldozatvállalás ne csak a magyaroké legyen, Corvin Mátyás és a szoborcsoport ne ossza meg a város lakóit – mondta. Mint kifejtette, Kolozsvár csakis úgy lehet méltó az Európa Kulturális Fővárosa címre, ha bizonyítani tudjuk Európának, hogy ez a város oly módon turistacsalogató, hogy közben a kolozsváriak nyelvi különbségre, nemzetiségre való tekintet nélkül jól érzik magukat Mátyás és Bolyai János szülővárosában.

Békés együttélésért fohászkodtak az egyházak vezetői

A köszöntő beszédek a magyar történelmi egyházak vezetői által megfogalmazott gondolatok, áldások követték. Jakubinyi György római katolikus gyulafehérvári érsek hangsúlyozta: vita folyt és folyik Mátyás származása, nemzetisége körül: volt már román, magyar, sőt kun is, de a tényeket nézve magyar király volt, a reneszánsz kiemelkedő uralkodója. Az érsek egységre szólította fel honfitársait. Mint elmondta, természetes, hogy a demokráciában mindenki a maga véleményét képviseli, de az erdélyi kisebbségi helyzet összefogásra kényszerít. – A magyar történelem során sokszor megéltük az „oszd meg és uralkodj” jeligét, amely mindig kárunkat okozta. Ma már össze kell fognia minden jóakarát embernek, aki azt akarja, hogy a magyarok Mátyás király örökségének szellemében, jogaik megtartásában, békében élhessenek a Kárpát-medencében és egész Európában – hangsúlyozta az érsek.

Pap Géza, az Erdélyi Református Egyházkerület püspöke köszönetet mondott Istennek, hogy a történelem viharai megőrizte a műalkotást, és hogy immár megújított formájában ünnepelhetjük. Fohászkodott, hogy a nagy király emlékezetéből erő, békesség és reménység áradhasson a közösségre.

– Isten tegye áldottá a helyet, ahol egymás iránti kölcsönös tiszteletadással telik meg



szívünk, hogy szeretetteljes igazsággal őrizzük nagy királyunk emlékét, hogy egyetértésben és békében, egymás értékeit tiszteletben tartva munkálkodjunk – mondta Bálint Benczédi Ferenc, az Erdélyi Unitárius Egyház püspöke.

Adorjáni Dezső Zoltán, a Romániai Evangélikus-Lutheránus Egyház püspöke hangsúlyozta: a felújított Mátyás-szoborcsoport ünnepi avatásának napja a lehetőségek, a megvalósult álmok, a testvéri közeledés napja. Hálát adott az építő munka eredményéért, Isten kegyelmébe ajánlotta a megújult emlékművet és a közösséget.

Az esemény zárómoza-nataként magyar és román politikum, civil társadalom és egyházak képviselői, a közösség tagjai a tiszteletadás koszorúit helyezték el a régi méltóságában magasló szoborcsoport előtt. Az ünnepi műsorban a nagyenyedi Bethlen Gábor kollégium diákjainak reneszánsz tánckara, a Csíkszentsimoni Ifjúsági Fúvószenekar és a hóstátiak nagymúltú énekkara, a Kolozsvári Református Bethlen Gábor Földész Dalkör működött közre, amelynek elődje 1902-ben is énekelt az emblematis szoborcsoport avató ünnepségén.

### **2011 április 02**

Ünnep a történelmi tudat és Kolozsvár-szellemiség jegyében

A felújított Mátyás-szoborcsoport hivatalos pecsétje ez az átadási ünnepség, hiszen restaurálása a magyar és a román kormány együttes hozzájárulása által valósult meg – mondta Murádin Jenő művészettörténész, hozzátéve: a korábbi átvételi kezdeményezések is egyértelmű jelzései voltak a ténynek, hogy mennyire türelmetlenül várta már ezt a mozzanatot Kolozsvár lakossága.

Húsz évvel ezelőtt a kolozsvári közösség nem is álmodhatott az emlék megújulásának lehetőségéről, hiszen ebben az időszakban még a szoborcsoport lebontásától való félelem körvonalazódott a köztudatban.

A mai napon új történelmi körülmények között, más politikai hangsúlyokkal, de megismétlődik ez az ünnep, amely mindannyiunké, hiszen a szoborcsoport a városé – hangsúlyozta Murádin Jenő. A művészettörténész elmondta: elismeréssel adózik a műemléket felújító Kolozsi Tibor szobrászművész-restaurátornak, aki hatalmas munkát végzett egy egyébként útépitésre szakosodott céggel. Kolozsi Tibor meglepve fedezte fel az aranyozás nyomait a király homlokát övező cserfakoszorún, majd Murádin Jenő javaslatára megtekintette a képzőművészeti múzeumban őrzött, gipszből készült, patinázott Mátyás-fejet, amelyet Fadrusz készített, és aranyfüst lemezekkel vont a koszorút, amely immár ismét régi pompájában díszelgethet a nagy reneszánsz uralkodó fején, az újdonság varázsával is szolgálva a mai szemlélőnek. A szoborrombolások, elmozdítások ideje lejárt, mi több, a művészettörténetírás historizmussal szembeni ellenérzése is átértékelődött, Kolozsvár reprezentatív köztéri szobra, emblematis jelképe pedig ismét régi pompájában uralja a város főterét – tette hozzá a művészettörténész.

Történelemtudatot erősít a szoborcsoport ünneplése

Remélhetőleg jelentős esemény helyszíne lesz Kolozsvár a mai napon. A felújított szoborcsoport avatása és az egész napos ünnepi rendezvénysorozat jó alkalmat kínál történelmi tudatunk megerősítésére. Ebben a tudatban méltó helyet kell kapnia nagy magyar királyunk alakjának, akárcsak Kolozsvár történelmi szerepének, amely a maga során az erdélyi tudat egyik tartóoszlopának tekinthető – összegezte Egyed Ákos történész.

Mint elmondta, a közös történelmi értékek kölcsönös tisztelete várhatóan körvonalazódik az ünnepi beszédek során. Kiemelte: a történelmi tudatok – hiszen különböző tudatok léteznek és élnek – tisztántartása, a zavarok oszlatása nagyon fontos, és jelentősége nem eléggé hangsúlyozható az együttélésben és az identitásélmény megélésében egyaránt.

Üdvözlendő és reménykeltő a szoborcsoport sikeres felújításának ünneplése: már az a tény, hogy az emlék megújult a helyén áll, igen fontos alakítója a történelmi tudatnak, és megfelelő hangsúlyt kölcsönözhet a „kolozsváriasságnak” – vélekedett Egyed Ákos.

Kovács Zsolt művészettörténész kiemelte: rendkívüli előrelépésnek tekinthető, hogy a Mátyás-szoborcsoport restaurálása sikeresen lezárult: az elmúlt évtizedekben nem volt egyértelmű, hogy a felújítás egyáltalán megvalósulhat, tekintve, hogy nem is olyan régen még a emlék elköltöztetésének, elmozdításának veszélyétől retteghettünk. Másrészt, a restaurálással, amely remélhetőleg biztosította azt, hogy Kolozsvár főterének büszkesége hosszú évtizedekig megfelelő állapotban maradjon, nemcsak a köztudatban élő, „igazságos” Mátyás, hanem azon uralkodó emlékének is adózunk, aki a reneszánsz történetének meghatározó szereplője, aki a korszak kutatói szerint kiemelt szerepet játszott a reneszánsz művészet és kultúra Alpokon túli elterjedésében – magyarázta Kovács Zsolt. Emlékeztetett arra is, hogy Mátyás király volt az, aki a régió első jelentős humanista könyvtárát létrehozta, amely a maga során meghatározó részét képezi a magyar művelődéstörténetnek.

A szoborcsoport felújítását támogató két állam magasrangú képviselőinek részvételében megrendezett avatási ünnepség egyértelműen jelzi Magyarország és Románia politikai kapcsolatainak rendeződését, a felismerést, hogy közös dolgainkért közösen kell cselekednünk – vélekedett Kovács Zsolt.

Lezárul a felújítás körüli évtizedes huzavona

A szobor felújításának gondolata már évekkel ezelőtt megfogalmazódott a város magyarságában. A helyi értelmiség – gondolok itt Kántor Lajosra, Kötő Józsefre, az EMKE-körül csoportosulóakra stb. – már többször felvetette a restaurálási munkálatok szükségességét. Az 1989-es rendszerváltást követő Funar-korszakban semmilyen karbantartási munkálatot nem végeztek a szakemberek, bár már akkor is időszerű lett volna. Ha jól számolok, közel tízéves időszak végére tehetünk ma pontot.

Az RMDSZ érdeme, hogy belobbizta a magyar–román közös kormányulések napirendi pontjai közé azt, hogy a szoborcsoportot fel kell újítani, és hogy ennek költségeit közösen állja a magyar és a román fél. A restauráláshoz szükséges dokumentáció összeállítási költségeit a kolozsvári önkormányzat vállalta. A restaurálási munkák során ért egy-két meglepetés. Amikor szétbontottuk a szobrot, akkor mérhettük fel igazán, hogy milyen állapotban volt. Most már hosszú ideig nem kell majd hozzányúlni. A kivitelezők is büszkék lehetnek a munkájukra: méltó módon újították fel az erdélyi magyar közösség eme jelentős szimbólumát. Remélem, mindezt ugyanígy látja a város román közössége is. Mivel a hóstátiak kórusa az 1902-es avatáson is énekelt, ezért most is felkértük őket. Nagyon boldog vagyok, hogy eljutottunk ideig, és a magyarországi politikusok is elfogadták az április 2-i dátumot avatási időpontként. Hosszú idő eltelt már a tavaly november végi műszaki átadás óta. A kolozsvári magyarság már többször jelezte, hogy minél hamarabb meg kellene tartani a hivatalos átadást is. Mind a kolozsvári önkormányzat, mind a román kulturális minisztérium megtette a kötelességét ebben az ügyben – nyilatkozta László Attila alpolgármester, a Kolozs megyei RMDSZ elnöke.

A Mátyás király-szoborcsoport felújításával rég várt és nagy elmaradást törleszt a román állam, azaz valamennyi illetékes hatóság. A szobor állapotának romlása miatt a felújítás halaszthatatlanná vált. A Kolozsi Tibor művész által vezetett csoport szenzációs munkát végzett, rendkívül gyorsan. Ha eddig a lakosok csalódottak voltak az avatás időpontja körüli huzavona miatt, akkor a mai nap ezt helyrehozza. Reménykedjünk, hogy a más városból ide látogatók számára is örök emlék marad a felújított szoborcsoport átadásának napja. Mind a hivatalos személyiségek, mind az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács által szervezett egész napos programok ezt a célt szolgálják – mondta lapunknak Gergely Balázs, az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács (EMNT) közép-erdélyi régióelnöke.

Korabeli kuriózumok a Röser Antikváriumban

Három, magángyűjteményből származó ritkaság tekinthető meg csak ma, a Mátyás-

szoborcsoport hivatalos újraavatása alkalmából, a Röser könyvesboltban. Az egyik vaskos kötet azt a jegyzőkönyvet tartalmazza, amelyet 1896. május 17-én Kolozsvár szabad királyi városának törvényhatósága által a Redutban megtartott, millenniumi ünnepi közgyűlésén vettek fel.

A másik keménykötésű kiadvány egy Márki Sándor történészprofesszor által szerkesztett, és a szobor felavatásakor 1902-ben megjelentetett Mátyás király emlékkönyv, amely azokat az igazságos király korából származó leleteket, történelmi emléktárgyakat veszi számba, amelyek az Erdélyi Múzeum-Egylet birtokába kerültek. A harmadik érdekesség pedig egy kerek kítűző, amit a Mátyás-szoborcsoport leleplezésének ünnepségén hordott a mellén annak büszke viselője.

A felújított Mátyás-szoborcsoport újraavató ünnepsége 14 órakor kezdődik Kolozsvár Főterén: Sorin Apostu és László Attila önkormányzati vezetők köszöntője után ünnepi beszédet mond Kelemen Hunor kulturális és örökségvédelmi miniszter, az RMDSZ elnöke.

A magyar kormány részéről felszólal Semjén Zsolt miniszterelnök-helyettes, Réthelyi Miklós, a Nemzeti Erőforrás Minisztériumának vezetője és Szócs Géza államtitkár. Részt vesz az átadáson Répás Zsuzsanna nemzetpolitikáért felelős helyettes államtitkár is.

Beszédet mond továbbá Tőkés László, az Európai Parlament alelnöke, az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács (EMNT) elnöke és Kántor Lajos, a Kolozsvár Társaság elnöke. Az erdélyi magyar történelmi egyházak vezetői áldást mondanak a szoboravatón, az ünnepi program során fellép a hóstáti kórus, és reneszánsz táncokat ad elő a nagyenyedi Bethlen Gábor Kollégium tánckara. Az ünnepséget koszorúzás zárja. Ezzel párhuzamosan az EMNT is ünnepi műsort szervez több kolozsvári civil szervezet bevonásával *Vivat Mathias* címmel.

### **2011 április 01**

Ünnepélyes szoboravatás szombaton

A felújított Mátyás-szoborcsoport újraavató ünnepsége 14 órakor kezdődik Kolozsvár Főterén: Sorin Apostu és László Attila önkormányzati vezetők köszöntője után ünnepi beszédet mond Emil Boc miniszterelnök (aki még nem igazolta vissza jelenlétét), Kelemen Hunor kulturális és örökségvédelmi miniszter, az RMDSZ elnöke.

### **2011 február 24**

Mátyás király születésnapja, a Kolozsvári Összefogás Napja?

Április 2-a az újabb – végre hivatalos – szoboravató időpontja

Mátyás király születésének évfordulóját ünnepelte tegnap délután Kolozsvár Főterén a szoborcsoportnál szép számban összegyűlt polgárság, amely úgymond felavatta a több hónapja hivatalos újraavatására váró, tavaly felújított emblematikus műemléket. A koszorúzással, majd a Himnusz eléneklésével záruló megemlékezésen Molnos Lajos városi tanácsos, illetve a római katolikus, az evangélikus-lutheránus és az unitárius egyház képviselői rövid méltatásokkal, fohászokkal emlékeztek a város nagy szülöttjére. Koszorút helyezett el ugyanakkor Kelemen Hunor kulturális és örökségvédelmi miniszter is, aki megerősítette: április 2-án sor kerül a világhírű Fadrusz-alkotás restaurálásának hivatalos átvételére, újraavatására. Mátyás király születésének 568. évfordulója alkalmából egyébként más rendezvényekre is sor került a kincses városban, így a kolozsvári magyarság is ünneplhetett.

Molnos Lajos RMDSZ-es kolozsvári városi tanácsos, az ünnepi megemlékezés, egyben a kolozsvári közösségnek címzett, az ünneplésre (Meg)hívó szó ötletgazdája az ünnepélyes zsoltáreneklést követő felvezető beszédében Mátyás király születésének évfordulója alkalmából közös kívánságként fogalmazta meg, hogy Mátyás király megszámlálhatatlan évig a kolozsvári magyar közösség szívében, tudatában, szobra pedig szülővárosa Főterén maradhasson.

„Ha kitarotok tanításomban, valóban tanítványaim lesztek, megismeritek az igazságot, és az igazság szabaddá tesz benneteket” – idézett ezt követően János evangéliumából Takó István

egyetemi lelkész, aki a római katolikus egyház képviselőjeként vett részt a megemlékezésen. Takó az „igazságos” uralkodóként elkönyvelt Mátyás király által képviselt szellemiséget példaként állította a közösség és annak vezetői elé. Kiemelte: emberi életünk legalapvetőbb vágya az igazság megismerése, a szabadság elnyerése. – „Meghalt Mátyás király, oda az igazság” – emlékeztetett a lelkész a népszerű mondásra, felvetve a kérdést: megmaradhatunk-e mindössze ennél a megállapításnál, amikor nagy királyunk emléke előtt tisztelgünk, aki hatalmát az igazság szolgálatába állította és azon szellemben gyakorolta, miszerint minden hatalom Istentől származik. Mint elmondta, a Mátyás király kőbe és bronzba zárt emléke előtt lerótt kegyelet csak úgy lehet őszinte, ha cselekedeteinkben ragaszkodunk az igazságosság általa képviselt eszményéhez, amely ugyanakkor szabaddá tehet bennünket. Végül azért fohászokodott, hogy a mai vezetők is ezen elvek és szempontok tudatában gyakorolják a rájuk bízott hatalmat.

Az evangélikus-lutheránus egyház képviseletében Kalit Eszter vezetőkért és közösségért fohászokodott: Isten segítségét kérte a hatalmi feladatok felelősségteljes teljesítéséhez, illetve ahhoz, hogy Kolozsvár közössége méltón őrizhesse Kolozsvár emlékét. Kijelentette: Mátyás király személyének nagysága századok után sem halványodott, a szoborcsoportban megörökített emléke városunk kincse, büszkesége. Rüszt Fogarasi Tibor lelképásztor az unitárius egyház megbízottjaként imájában hálát adott azért, hogy a magyar közösség megünnepelhette Mátyás király születésének évfordulóját. Köszönetet mondott ugyanakkor városunk nagy szülöttjéért, Fadrusz Jánosért, továbbá azokért – és azoknak –, akik adományaikkal, munkájukkal, hozzáállásukkal a műemlék felújítását támogatták.

Háromszor ennyien április 2-án?

Teljesen érthető a Mátyás király születésének évfordulója alkalmából szervezett tiszteletadó ünnepség – jelentette ki az eseményen résztvevő, majd a szoborcsoportnál koszorúját elhelyező Kelemen Hunor kulturális és örökségvédelmi miniszter. A politikus kijelentette: szerette volna, hogy február 23-a legyen a felújított szoborcsoport hivatalos átadásának időpontja, biztosnak tekinthető ellenben április másodika. „Bízom benne, hogy az elkövetkező száz évben nem szorul majd a szoborcsoport felújításra” – tette hozzá Kelemen Hunor. Molnos Lajos később lapunknak elmondta: a magát szép számban képviselő közösség ékes bizonyítéka a kolozsvári összefogás érvényesülésének. Bízunk abban, hogy a közösség jövő ilyenkor az általa javaslandó a Kolozsvári Magyar Összefogás napja keretében ünnepli majd meg a nagy király születését.

Gergely Balázs, az EMNT Közép-erdélyi régióelnöke szerint örömteli esemény volt a közös ünneplés. Hozzátette: bízunk abban, hogy április másodikán, a szoborcsoport hivatalos átvételekor háromszor ennyi résztvevő jelenik majd meg Kolozsvár Főterén, ezzel a mozzanattal is méltó módon átadva a műemléket az utókornak.

Tegnap egyébként több mint 300-an voltak jelen az ünneplésen, köztük Eckstein-Kovács Péter, az államfő kisebbségi ügyekért felelős tanácsosa. Mint elmondta, tősgyökeres kolozsváriként vett részt a megemlékező ünnepségen: „Kolozsvári vagyok, és egyértelmű, hogy minden kolozsvárinak szíve-csücske Mátyás király és ez a szoborcsoport” – fogalmazott a politikus, aki örvendetesnek minősítette aényt, hogy az emlék immár felújítva, egykori méltóságában díszelghet Kolozsvár főterén.

A koszorúzás ünnepi mozzanatát követően a rendezvény a magyar himnusz közös éneklésével zárult.

## **2011 február 11**

Csoma Botond Velemeny, Mátyás a politikai (kín)padon

A sok huzavona után végre teljes pompájában csodálhatjuk a felújított Mátyás-szobrot. Tekintve, hogy több évig bedeszkázva állt a téren, a Kolozsváron tanuló diákok közül sokan nem is láthatták a szobrot egyetemi éveik alatt. Úgy mentek el a kincses városból, hogy a főtéri deszkák emlékét is hordozták magukban, és csak találgathatták, hogy vajon mi is rejlik az állványok mögött.

Most, amikor a király impozáns alakja betölti a teret, Mátyás a rosszul értelmezett politikai pluralizmus által generált irracionalitás áldozata lett. Egy olyan erőterbe került, amelyet az erdélyi magyar politikai viszály szabdal szét, és amelyben hangsúlyos szerepet kapnak anyaországi tényezők is. Természetesen a felavatás dátuma körüli tragikomédiába illő kötélhúzásra gondolok.

A Mátyás-szoborcsoport egy igencsak pregnáns szimbólum, ennek következtében pedig a politikai legitimitációért folytatott harc középpontjába került, amelynek hevében – minden javaslatot le kell seperni, ami a politikai ellenfél részéről érkezik, még akkor is, ha az egybeesik egy korábbi saját javaslattal (az alábbiakban részletezem) – az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács (EMNT) elvetette a sulykot.

Kelemen Hunor kulturális miniszter először január 22-ét, a magyar kultúra napját javasolta a felavatásra. Ezt a magyar kormány nem fogadta el, és akkor következett a másik javaslat, február 23-a, a király születési dátuma, amely teljes mértékben illik ehhez az alkalomhoz. Ekkor indult be a lavina, egyből nagyon sokan féltetni kezdték a szobrot a Romániai Magyar Demokrata Szövetségtől (RMDSZ) és annak februári kongresszusától. Először Magyarországról jött a hír, hogy a felavatást mindenképpen a február 27-én sorra kerülő RMDSZ kongresszus után kellene megtartani, tehát február 23-a, a király születésnapja nem egy megfelelő dátum. Hát igen, még egy királyi születésnap is okozhat ilyen malórt, amennyiben RMDSZ kongresszus közelébe kerül, ha Szilágyi Erzsébet ezt tudta volna... Utána – ahogyan ezt megszokhattuk már az utóbbi hónapok politikai történései fényében – következtek az erdélyi borúlátó felhangok. Az EMNT Kolozs megyei vezetői a felavatás dátumának kapcsán RMDSZ kampányról és kirekesztésről beszéltek, és a zord február helyett, a sokkal alkalmasabb és mindenkit befogadó – nemcsak az RMDSZ-t vagy annak tagjait – márciusi hónapot javasolták, azt sugallván, hogy február az RMDSZ hónapja, március meg a mindenkié. Eközben természetesen elfeledkeztek arról, hogy egy pár hónappal ezelőtt az EMNT Kolozs megyei szervezete nyílt levelet juttatott el Kelemen Hunornak, Szócs Gézának és Sorin Apostunak, amelyben kérték, hogy a szobor felavatását február 23-ra időzítsék, ezzel is tisztelve Mátyás király emlékének. A következetességre viszont homály borul a politikai sárdobálás közben. Ebben az abszurd politikai drámában már csak arra vártam, hogy valaki megvádolja az RMDSZ-t azzal, hogy a kongresszus idejére el szeretné költöztetni a szobrot Nagyváradra.

Ezzel a hozzáállással sikerült teljesen kompromittálni az amúgy is sok szempontból kérdéses felavatás gondolatát. Ebben az esetben, korábbi írásokban, mások által kifejtett aggályokra gondolok: szükség van-e felavatásra, tekintve, hogy nem új szoborról van szó, illetve amennyiben igen, akkor az milyen legyen? Ennek az egész ügynek volt viszont egy pozitív hozadéka is: civil kezdeményezésnek köszönhetően, a kolozsváriak jelképesen birtokba vették a szobrot, és ezzel kiragadták Mátyást a politikai dimenzióból. Megmutatták azt, hogy egy közösség léte, nagyon sok vonatkozásban, szervesen elkülönül a politikumtól, főleg akkor, amikor ez utóbbi saját belterjes érdekeivel foglalkozik. Az ilyenszerű civil kezdeményezések nagy fontossággal bírnak egy olyan társadalmi berendezkedésben, ahol a demokratikus hagyományok nem rendelkeznek mély gyökerekkel.

## **2011 január 21**

ZE

Jelképesen leleplezték a Mátyás-szoborcsoportot (VIDEÓVAL, FOTÓRIPORTTAL)

Villámcsődülettel fejezte ki tiltakozását a civil társadalom

Villámgyülekezeti megnyilvánulással fejezte ki tiltakozását a Mátyás-szoborcsoport jelképes újraavatásával kapcsolatos huzavona miatt csütörtökön délután Kolozsvár főterén összegyűlt mintegy negyven-ötven résztvevő, akik a maguk módján újra felavatták a régi dicsőségében pompázó restaurált alkotást. Érvek és ellenérvek, szempontok és kívánalmak ütköznek már meglehetősen hosszú ideje az ünnepélyes szoboravatás időpontjáról szóló, többszereplős



párbeszédben. A kérdés immár hangsúlyos közvita tárgyává vált, így a politikai, diplomáciai szintéren zajló huzavona nem maradt visszhang nélkül a helyi közösség szintjén sem.

A Mátyás-szoborcsoport leleplezésére összegyűlt villámcsődület (flash mob) résztvevői a magukkal hozott fehér papírlapokat és vászondarabokat 16 óra 58 perckor arccal a szobor felé fordulva oly módon nyújtották ki, hogy az eltakarta látószögükből az alkotást. Két percen át mozdulatlanul tartották az arcuk elé emelt lapokat, majd engedték azokat lehullani, végül pedig hosszasan megtapsolták az immár felavatott szoborcsoportot.

A villámgyülekezetek jellegéből fakadóan a szervezők kiléte ismeretlen – jelentette ki Szakáts István, az AltArt Alapítvány elnöke, aki nem a civil szervezet vezetőjeként, hanem kizárólag magánszemélyként vett részt az eseményen. Amint azt lapunknak elmondta, a flash mob megszervezését a szobor újraavatása körül kavargó, már az abszurdum határát súroló bizonytalanság állapota váltotta ki. – A rendezvény a politikum orrára adott fricskaként szolgál, és tulajdonképpen a civil társadalom elégedetlenségének hangsúlyos kifejeződése – fejtette ki Szakáts István. Úgy vélte: László Attila alpolgármester meglehetősen politikai megérzésről tett tanúságot, amikor felvetette a szobor hirtelenszerű felavatásának lehetőségét.

A Mátyás-szoborcsoport újraavatásának legutóbb rögzített időpontja a január 22-i Magyar Kultúra Napja lett volna, de a Kelemen Hunor kulturális és örökségvédelmi miniszter által javasolt dátum nem felelt meg a magyar kormányoknak. Ezért a tárcavezető újabb lehetőségként február 23-át, Mátyás király születésének napját vetette fel, amelyet korábban az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács is javasolt. Ugyanakkor az EMNT és a Magyar Ifjúsági Tanács (MIT) február 23-ra kért területfoglalási engedélyt az önkormányzat visszautasította azzal az indoklással, hogy aznap a magyar Bálint-napnak megfelelő, Dragobete-ünnepség zajlik majd a Főtéren.

Gergely Balázs, az EMNT közép-erdélyi régióelnöke az alternatívaként felvetett február 27-i dátumról lapunknak korábban úgy nyilatkozott: az RMDSZ február 26-27-én zajló nagyváradi kongresszusa átpolitizálná az újraavatás eseményét. Véleménye szerint az úgyszintén általuk javasolt március 14-i időpont alkalmat szolgáltatna arra, hogy másnap Kolozsváron legyen a március 15-i erdélyi ünnepek központi rendezvényeinek helyszíne. Szócs Géza magyar kulturális államtitkár azon személyes véleményének adott hangot, miszerint az ünnepséget az RMDSZ-kongresszus után, azaz március folyamán kellene megtartani.

Kelemen Hunor sajtótanácsosa, Debreczeni Hajnal a *Szabadságnak* elmondta: sem a február 27-i, sem pedig a március 14-i dátumról nem esett szó a hivatalos román–magyar kommunikációban. Álláspontjuk szerint február 27-én teljes mértékben lehetetlen szoboravatást tartani, a kongresszusnak és a szoboravatónak pedig nincs köze egymáshoz.

A villámcsődületen László Attila alpolgármester is jelen volt, aki gratulált a szervezőknek a kezdeményezéshez, amelyet időszerűnek és helyénvalónak ítélt. V. Nándor, a flash mob résztvevője szerint az esemény szerepe nem annak vonzataiban, hanem a szobor jelentőségének hangsúlyozásában rejlik. Habár kevesellte a megjelent résztvevők számát, úgy vélte: nagyon jó, hogy megvalósult a kezdeményezés, amely pillanatot már mindenki türelmetlenül várt. – Amikor ténylegesen is újraavatják majd a szoborcsoportot, elmondhatjuk, hogy ez már megtörtént – hangsúlyozta. K. Sarolta szerint a flash moboknak századunkban növekvő a jelentősége, így valószínűleg ez a megnyilvánulás sem lesz eredménytelen. A rendfenntartó erők képviselői a résztvevőknek feltett, a rendezvény jellegére vonatkozó kérdésekre szorítkozva kísérték figyelemmel az eseményt.

**2011 január 19.** Peter Laszlo

Velemeny

A Mátyás-szoborcsoport és felavatása

Egy lehetséges interpretációs keret

Kolozsvár Főterén pár hete teljes fényében pompázik a restaurált Mátyás-szoborcsoport. Míg korábban arról folytak az aggódó találgatások, sikerül-e befejezni sikeresen a munkát, most újabb indokot „talált” „az izgalomra” „a kolozsvári magyar közösség”: mikor lesz a hivatalos „átadás”? Mindez egy kis „félelem” után, hogy nehogy december elsején történjék. Természetesen – mint mindég a Főtér esetében – a kérdés jelenleg sem a Mátyás-szoborcsoportról szól, bár mindenki arról beszél.

A történelmi kontextus. A pillanatnyi történelmi kontextusban a jelek szerint a Mátyás-szoborcsoport ügye nem képezi interetnikus viszonyrendszer részét. A poszt-funari időszakban a román többség elfogadta tényként, hogy Kolozsvár Főtere a történelmi Főtér (és nem az Avram Iancu tér), miközben a román nyilvános diskurzusokban azt egyre inkább deetnicizálta (ha már a szimbolikus térfoglalásnak nevezett küzdelmet a funari oldal végső soron elveszítette és/vagy feladta). Mindezt vélemény-kutatások egész sora támasztja alá. Ennek egyik nyilvánvaló jele volt az, hogy a restaurálás felelősségét a Polgármesteri Hivatal a magyar alpolgármester feladatkörébe utalta, mint technikai kérdés.

Az elmúlt évek lenyomata következtében a magyar közösség számottevő részében továbbra is természetszerűen jelen van az etnikai elem (ezt a médiadiskurzusok tartalomelemzéséből és mérésekből tudjuk), amit csak kiemel(t) a magyar kormány által nyújtott támogatás (többek között).

A politikai jelleg. Az átadás kétségtelenül politikai jellegű esemény. Ott politikusok vesznek részt, beszédeket mondanak, a közösség helyéről és szerepéről esik majd szó, Mátyás példájának árnyékában. Közösségi kérdéstről szólva, nem is lehet másképpen. Sőt, így szokás! A mindenkori erdélyi magyar politikum számára a restaurálás kétségtelenül siker – bár inkább a normalitás jele kellene hogy legyen. 1994-ben a kolozsváriak jó része (etnikumtól függetlenül) a szobrot okkal féltette. Ma nem csak szépen áll, hanem a funari tábla sincsen rajta! Emellett egyetlen okos politikus sem mehet el érzéketlenül (különösen azért, mert ez nem ment könnyen, mint ahogy a feliratok kérdése sem halad könnyen. Így jogos az is, hogy akik tetemes szerepet vállaltak mindebben, azok egy átadás alkalmával azt meg is jelenítsék).

A belmagyar kérdés. Továbbá – és ez teljesen újszerű elem – a Mátyás-szoborcsoport ügye pillanatnyilag nem a román–magyar, hanem a magyar–magyar belviszonyban nyer igazi politikai töltetet. Ki nem mondottan ugyan, de az RMDSZ és a majdani Tőkés párt közötti kapcsolat, valamint az RMDSZ-utódlás és a magyar kormány közötti bonyolult négyoldalú viszonyrendszer mentén bomlik ki mindez. Az átadás körüli „vita” jó mutató a kapcsolatokat tekintetében.

Hiszen a Főtér és a Mátyás-szobor olyan erős szimbólumok, amelyek legitimációs alap forrásai is, tehát komoly politikai tőkét és érveket adó objektumok, amelyek erős jelentéseket hordoznak nem csupán a kolozsvári, de az egész erdélyi magyarság körében. Úgy gondolom, hogy az „átadás-ügy” (bár azt senki sem vallja be, hogy ügy lenne) az erdélyi magyar összekuszálódó politikai viszonyok tükröképe, „kicsiben”, de hatalmas tétekkel. És amíg ezek a viszonyok nem kristályosodnak ki (kiemelten az RMDSZ–Fidesz kapcsolatára gondolok), addig az átadás is függőben marad(hat). Mindezt az RMDSZ-utódlás pedig csak tovább bonyolítja, hiszen a Fidesz könnyen akadályozhatja az átadást – az egyik finanszírozót képviseli, de valójában a maga érdekét érvényesíti, mert nem akar szimbolikus tőkét szolgálni az RMDSZ-nek, legalábbis most nem (inkább a Tőkés pártba „ruházna be” a jelek szerint).

Az alapkérdés: kell-e avatás, ha kell, akkor milyen?

Véleményem szerint a kérdés jogos. A szobor nem új, de facto leleplezni nem lehet. Egy „rendes” leleplezés nem szolgálta a román fél érdekeit (itt kizárólag a polgármesterre és pártjára gondolok), így a szobor a technikai átvétel után azonnal látható volt. Véleményem szerint a spontán átvétellel elvehető a kérdés politikai éle, és „összmagyar” lehetne a pártpolitikai helyett.

Ha a közösség szimbolikusan átveszi – vagyis magáénak érzi, ott szemlézi, gyakran a Főtéren tartózkodik –, akkor proaktív kommunikatív cselekvésével egyben azt is megüzeni a politikai osztálynak, hogy létezik, van: akikre oda kell figyelni.

### **2011 január 15.**

KO

Újra bizonytalan a Mátyás-szobor avatásának időpontja

Szócs Géza az RMDSZ kongresszus után ejtené meg az eseményt ovábbra is kérdéses, hogy mikor avatják fel hivatalosan a Kolozsvár főterén régi fényében pompázó Mátyás-szoborcsoportot. Eredetileg az újraavatást jövő szombatra, január 22-ére, a Magyar Kultúra Napjára időzítették, ám csütörtökön Magyarország bukaresti nagykövete Kelemen Hunor kulturális és örökségvédelmi minisztert arról tájékoztatta, hogy a magyar kormány számára mégsem megfelelő a tárcavezető által javasolt időpont. A műemlék hivatalos átadásának időpontja hosszú ideig bizonytalan volt, korábban több dátum is szóba került. Szócs Géza magyar kulturális államtitkár a Szabadságnak elmondta: személyes véleménye, hogy az eseményt az RMDSZ kongresszus után kellene megejteni.

Avatást Mátyás király születési évfordulóján...

Kelemen Hunor újabb időpontot javasolt a Mátyás-szoborcsoport felavatására azt követően, hogy csütörtökön Füzes Oszkárral, a Magyar Köztársaság bukaresti nagykövetével találkozott. A kulturális és örökségvédelmi miniszter csütörtök esti sajtóközleményében leszögezte, hogy amennyiben a január 22-i időpont nem megfelelő a magyar kormány számára, akkor azt javasolja: Mátyás király restaurált szobrát február 23-án, a magyar uralkodó születése napján avassák fel.

„Úgy vélem, mivel a felújítás közös erőfeszítéssel történt, ezért ünnepelnünk is együtt kell. Nagyon remélem, hogy az általam javasolt új időpont megfelel a magyar félnek, és hamarosan egyeztethetünk az ünnepi esemény részleteiről” – mondta Kelemen Hunor.

Debreczeni Hajnal, a miniszter sajtótanácsosa a *Szabadságnak* elmondta, hogy sem a február 27-i, sem pedig a március 14-i dátumról nem eshet szó a hivatalos román–magyar kommunikációban. Álláspontjuk szerint február 27-én teljes mértékben lehetetlen szoboravatót tartani. – Inkább viccesnek, mint komolynak gondoljuk ezt a felvetést. Nem értjük, hogy az RMDSZ kongresszusnak mi köze lehet a Mátyás-szoborcsoport avatásához. A szobor restaurálását a román és a magyar kormány fele-fele arányban finanszírozta, és úgy gondoljuk, hogy a közösen végzett munkát közösen kell megünnepelni. A kulturális minisztérium igyekezett olyan időpontokat találni, amelyek tartalommal bírnak, ezért javasoltuk január 22-ét, utána pedig február 23-át – fogalmazott a tanácsos.

... vagy március 14-én

Azzal kapcsolatban, hogy a magyar kormány egyetért-e a február 23-i időponttal, Szócs Géza, a magyar kormány kultúráért felelős államtitkára a *Szabadság* kérdésére elmondta: amíg nem születik világos kép arról, hogy ki mikor tartaná helyesnek a szoborcsoport újraavatását, addig ők is kivárnak. A kolozsvári származású költő emlékeztetett arra, hogy tudomása szerint a január 22-i és február 23-i dátum mellett más időpont is felmerült, mint például február 27-e és március 14-e. Véleménye szerint a műemlék újraavatását az RMDSZ február 26–27-i nagyváradi kongresszusa után kellene megejteni, így a március 14-i időpontot tekinti

megfelelőbbnek.

Nem méltó a korcsolyapályás helyszín

Gergely Balázs, az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács (EMNT) közép-erdélyi régióelnöke üdvözölte, hogy Kelemen Hunor végül is elfogadta az EMNT február 23-i dátumjavaslatát. Az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács (EMNT) Kolozs megyei szervezete még november folyamán nyílt levelet juttatott el Kelemen Hunor kulturális miniszterhez, Szócs Gézához, a Magyar Köztársaság kultúráért felelős államtitkárához, illetve Sorin Apostu kolozsvári polgármesterhez. Ebben azt indítványozták, hogy a restaurált szoborcsoport újraavatását 2011. február 23-án, Mátyás király születésének 568. évfordulóján tartsák. „Kérjük Önöket, hogy Mátyás király emlékének tisztelegve, a magyar és a román állam közös támogatásával felújított Mátyás-szoborcsoport avatását 2011. február 23-ra időzítsék” – olvasható a levélben.

Lapunk kérdésére az EMNT politikusa kifejtette: alapvetően nem a január 22-i időpont ellen van kifogásuk. Gergely Balázs szerint a Magyar Kultúra Napja messzemenően alkalmas lenne egy ilyen felemelő esemény megrendezésére, de az idő rövidsége és a megfelelő előkészületek hiánya óhatatlanul egy „összecsapott” rendezvényt eredményezne. Mindemellett úgy véli, hogy a Főtér jelenlegi állapota, a korcsolyapálya és a vásáros bódék miatt sem megfelelő arra, hogy az átadás méltó színhelye legyen.

Dragobete miatt nem jó február 23.

Az EMNT képviselője az egyébként semmilyen eseményhez nem kötődő február 27-i dátumot azért nem tartja megfelelőnek, mivel a Mátyás-szoborcsoport újraavatását az ebben az időszakban zajló RMDSZ-kongresszus átpolitizálná. Gergely Balázs szerint a szimbolikus alkalomhoz szimbolikus dátum illik, február 27-e pedig nem az. Elmondta: alternatívaként a március 14-i időpontot az EMNT felvetette mind az RMDSZ-nek, mind pedig a magyar kormánynak, hiszen az esemény alkalmat szolgáltat arra, hogy az újraavatás másnapján idén Kolozsváron tartsuk a március 15-i erdélyi ünnepek központi rendezvényét.

„A lényeg az, hogy a szobor újraavatása ne RMDSZ-es kampányrendezvény legyen, hanem mindenkét befogadó közös ünnep, a város történelmi hagyományainak és a kolozsvári magyar napok szellemiségének folytatásaként” – hangsúlyozta Gergely Balázs, felajánlva az EMNT segítségét a rendezvény előkészítéséhez és lebonyolításához.

Gergely Balázs ugyanakkor elmondta: az EMNT és a MIT február 23-ra, Mátyás király születésnapjának évfordulójára területfoglalási engedélyt kért a Kolozsvári Polgármesteri Hivataltól. Ezt azonban az önkormányzat visszautasította azzal az indoklással, hogy aznap a magyar Bálint-napnak megfelelő, Dragobete-ünnepségsorozat zajlik a Fótéren.

Hosszú bizonytalanságnak spontán avatás a vége?

„Az illetékeseknek be kellene már fejezniük az újraavatásról szóló vitát, ez a szobor a kolozsváriaké, s mindenki azt várja, hogy a november 27-i hivatalos átadás után mihamarabb megtörténjen az ünnepélyes újraavatás” – fakadt ki László Attila, Kolozsvár alpolgármestere. Az előjáró szerint a lehető leghamarabb meg kell tenni a szükséges lépéseket ahhoz, hogy az ünnepségre rövid időn belül sor kerülhessen.

„Nálam járt a kolozsvári magyar főkonzul, s azt mondta, hogy Magyarország európai uniós elnökségével kapcsolatosan rendkívül sok a teendő, az anyaországi politikusok le vannak kötve. Szerintem a februári időpont megfelelőbb lenne, a márciusit nem tartom jónak, ugyanis ott vannak az 1848-as magyar forradalom és szabadságharc kapcsolatos március 15-i rendezvények” – mondta az RMDSZ megyei elnöke, hozzáfűzve: jómagá karácsony első napját, azaz december 25-ét javasolta.

„Ha tovább folytatják a vitát, akkor nem kizárt, hogy a kolozsváriak spontánul megejtik az ünnepélyes felavatást” – fogalmazott félig viccesen László Attila.

Eckstein-Kovács Péter a kérdés kapcsán úgy vélekedett: a lényeg az, hogy a szobor áll, s a restaurálás a magyar–román együttműködés keretében valósult meg. A kisebbségi államfői tanácsos szerint éppen ezért az érintett felek egyeztetése alapján kell meghatározni az avatási időpontot.

„A Mátyás-szoborcsoport szabad és látható. Ezért úgy vélem, hogy nem indokolt sietni a szimbolikus újraavatással. A kölcsönösen egyeztetett időpont a megfelelő, még ha nem is azonnali” – szögezte le az RMDSZ elnökjelöltje.

### **2010 november 30**

KO

Teljes szépségében pompázik a Mátyás-szoborcsoport a Főtéren (FOTÓRIPORTTAL, VIDEÓKKAL)

Aranyozott babérkoszorú került a reneszánsz uralkodó fejére.

Igaz ugyan, hogy holmi bürokratikus akadály, apró formáság miatt tegnap elmaradt a tervezett hivatalos műszaki átadás, de a Mátyás-szoborcsoport ennek ellenére már teljes szépségében pompázik a Főtéren. Hétfőn a generálkivitelező, a Concefa Rt. hivatalosan befejezettnek nyilvánította a munkálatokat, s a műemléket átadta az önkormányzatnak. László Attila alpolgármestertől megtudtuk: a bukaresti művelődési tárca – a restaurálás társfinanszírozója – nem jelölte meg küldöttjét a műszaki átadásra, ezért a hivatalos irat még nem készült el, de ez semmiben nem gátolja a kolozsváriakat abban, hogy teljes szépségében csodálják Fadrusz János művészi alkotását, amelyről minden védőburkolat lekerült.

A restaurálási munka tulajdonképpen elkezdését követő egy év és egy hónap után immár teljes szépségében pompázik a Főtéren a Mátyás-szoborcsoport. Amint arról a *Szabadság* is tudósított, hétfőn került volna sor a hivatalos műszaki átadásra, amikor a generálkivitelező, a Concefa Rt. átadja az alkotást a megrendelőknek, vagyis a kulturális tárcák által képviselt magyar és román kormánynak. Viszont László Attila kolozsvári alpolgármester elmondása szerint a műszaki átadásnak e formasága egyelőre elmaradt, ugyanis az egyik művelődési minisztérium nem jelölte meg, hogy hivatalosan ki képviseli az intézményt az átadáson. Így Fadrusz János műalkotása egyelőre a kolozsvári önkormányzathoz „került”.

Az ilyen jellegű gubancok végig jellemezték a restaurálást, de hinnünk kell Kolozsi Tibor bronzrestaurátornak, aki azt állítja, az utóbbi időben felgyorsított munkamenet nem ment a minőség rovására. A szakember azt mondja, a sorozatos csúszások, a nem megfelelően ütemezett munkamenet ellenére elégedett, de hiányosságok is vannak.

– A *Szabadságon* és más média intézményeken keresztül a kolozsváriaknak és a világ közvéleményének volt tudomása a különböző restaurálási fázisokról. Úgy érzem, nyugodtabban tudtunk volna dolgozni, ha az újságírók nem bombáztak volna állandóan kérdésekkel – világította meg az érem másik oldalát Kolozsi, aki ugyanakkor elismerte, hogy a sajtó a közvélemény rendkívüli érdeklődése alapján cselekedett.

A bronzrestaurátor „nagyon drukolt” azért, hogy a fagyok előtt fejezzék be a restaurálást, s az időjárás viszonyoknak köszönhetően ez szerencsére sikerült.

– A restaurálási munkát megelőző kutatás alatt nem lehetett olyan eljárást alkalmazni, amellyel rongáltuk volna a szobrot. Adott pillanatban nem volt biztos, mikor kezdődik a restaurálás, milyen megoldásokat alkalmazunk és hogyan sikerül kivitelezni az elképzelést. Néhányszor az anyagi háttér biztosításával is gondok voltak, az állagfelmérés nagyrészt találgatás alapján történt, így voltak meglepetések – jegyezte meg.

– A meglepetésekre vonatkozó példaként Kolozsi a Mátyás király alakjában, a lóban és a bronzalakokban lévő csavarok kicserélését említette. Elmondása szerint a bronzdarabokat összefogó több mint ezer csavart kellett kicserélni.

Kolozsi arról számolt be, hogy néhány nappal ezelőtt tisztítás közben fedezték fel, hogy Mátyás király fején aranyozott a babérkoszorú. Murádin Jenő művészettörténész



mege erősítette, hogy a reneszánsz uralkodó szobrának a fején valóban aranyozott babérbokroszörű volt az 1902-es felavatáskor, ráadásul Mátyás király fejéről létezik egy másolat a Művészeti Múzeumban, s azon is aranyozva látható a korona. Ezért döntöttek annak aranyozása mellett.

– Hogy elégedett vagyok-e a munkával? Lehetett volna ráérősebben végezni a feladatot, s nem sűrgetve, hajsza alatt. Adott pillanatban tőlünk független okok miatt egymásra tevődtek a munkafolyamatok, nem megfelelően ütemeződött a munkamenet, így amikor a talapzaton dolgoztak, mi a bronzrészen éppen fényesítettünk, s nem örvendtünk a pornak.

Mindezek ellenére Kolozsi Tibor úgy gondolja, hogy sikerült minőségi munkát végezni. – Az idő dönti el, hogy jó munkát végeztünk-e vagy sem. Eredetileg azt mondtam, hogy ezer évig nem kell majd restaurálni, de mivel valamennyi bronzalak belső vázát nem sikerült rozsdamentesre cserélni, most azt állítom, hogy 500 évig nem lesz gond. Visszatettük a régi vázakat, letisztítottuk, lehorganyoztuk és bevontuk korrózió-ellenes szerekkel – mondta Kolozsi.

Ott jártunkkor érkezett meg az a tájékoztató tábla is, amelyet a szoborcsoport elé helyeznek el. Ezen az áll: Mátyás-király lovasszobra. Fadrusz János alkotása. Felavatták 1902. október 12-én.

### **2010 november 27**

Asztalos Lajos Velemeny Zászló, mint bizonyíték

Néhány éve a városvezetésnek az a „korszakalkotó” ötlete támadt, hogy a Főtér át kell alakítani, úgymond élettél kell megtölteni. Mint például Nagyszebenben. Vagyis bokrostól, fástól, mindenestől föl kell számolni a virágágyásokat, helyüket le kell kövezni, ahol azután ilyen-olyan rendezvényeket lehet majd tartani. Hiába ellenezte ezt az ostobaságot a város értelmes része, a tervet megvalósították. Szerencsére a Szent Mihály-templomot övező templomkerthez, az egykori temetőhöz nem nyúltak. Nem nyúlhattak, mert az egyházi tulajdon. Bár egyes tervek ezt is a lehető legkisebbre akarták zsugorítani.

A puszta tér most ott terpeszkedik nagy szürkén a templomtól délre. Annyi „haszon” van belőle - az is a városházának -, hogy egyik sarkában ősztől tavaszig műjégpályát működtetnek. A pálya megnyitásakor egy ideig baj van a korcsolyázókat szórakoztató hangos zenével, mert ez a templomba is behallszik. A felháborodás nyomán azután lehalkítják a muzsikaszót. Valószínűleg most is ez lesz a sorrend.

Az átalakítás tervében nem szerepelt a zászlórudak visszaállítása. Már meg is feledkeztünk róluk, mikor a városháza egyszerre csak bejelentette, zászlórudak márpedig lesznek. Mert feltétlenül lenniük kell a Főtéren. Képzeljük el, mi lenne nélkülük szegény térből. Illetékesék előbb a Mátyás-szobor elé akarták állítani, hadd gyönyörködjék a nagy király a zászlók lengedezésében. Az ötletet elvetették, de a tér nem maradt zászló-rudak nélkül. Még mit nem. Lázás töprengés után aztán a tér délnyugati sarkában állítottak föl három rudat. Na de „vigasztalódhatunk”, mert csak kilenc métereseket. Arról volt szó, hogy egy nemzeti szín, egy EU és egy atlanti szövetségi zászló leng rajtuk. Utóbbi végül elmaradt – elvégre ez nem katonai létesítmény. De akkor mi legyen helyette? Na, mi? Hát persze, hogy nemzeti. Ebből a sok is kevés. És azóta ez a három lengedez, feltéve, hogy legalább szellő fújdogál.

Nem messze, a Bocskai (A. Iancu) téren, a katonaszobor – s hogy a jövőendő lelkészek ne feledjék, hol is élnek, egyben a Protestáns Teológia – előtt már van egy országzászló. A biztonság kedvéért azonban a tér másik, déli felén is felállítottak egyet az Avram Iancu szobra elé, nehogy az ott sétálóknak hiányérzetük támadjon.

1990 előtt, mikor a román pártvezetés a Nyugat megnyerése érdekében „bátran” szembefordult a szovjetekkel, sok vicc kelt szárnyra. Mint ez: Díszszemlére sorakoznak a

katonák. Az amerikaiaknál egy katona, egy rakéta. A szovjeteknél ugyanígy. Franciáknál, briteknél egy katona, egy repülőgép. A németeknél egy katona, egy harckocsi. A románoknál egy katona, egy nemzeti zászló. Kérdik a román parancsnoktól, mire jó a sok zászló? Hát, mondja, arra, hogy lássuk, merről fúj a szél.

Fontos tehát erre felé ez a szerszám. A „széljárás” jelzésén túl, sőt előtte, nemzeti „tudaterősítő”. Az 1989 utáni események ezt igazolják. Az addig úgy-ahogy féken tartott sovíniszta szellemet kiszabadították a palackból. Fő zászlóvivője a Román Nemzeti Egységpárt volt, majd a Nagy-Románia Párt lett. De a többi párt sem akart lemaradni. 1992-ben megválasztott „polgármesterünk” tizenkét évig zászlóerdőbe, nemzetiszínbe borította a város utcáit, tereit. Ilyen színűre festette a köztéri padokat, kerítéseket, játszótérek játékeit, utcai szemetesládákat. Ilyen színű villanykörte-fűzésekkel nemzetisítette a főbb utcákat. Nemzetiszín golyóstollal „kedveskedett” az önkormányzati tanácsosoknak, a városháza tisztviselőinek. Sőt, részükre nemzetiszín egyenruhát szándékozott készíttetni. Ráadásul ilyen színekre akarta pingáltatni a városházát, hogy „a szemnyugtató színek alapján bárki könnyen rátaláljon”.

Ügyködéséért „világhíres” lett, s ezzel büszkélkedett is. Amikor a parkolást akadályozó járdaszéli rudakat is nemzetiszínűre festette, olyan „sikere” támadt, hogy csodát látni baszkföldi lap is ideküldte a tudósítóját. Nem sokkal bukása előtt egy külföldi újságíró megkérdezte tőle, nem vette észre, hogy a sok zászlótól úgy néz ki a város, mintha a román hadsereg a tegnapi szállta volna meg? A mondás szerint egy bolond százat csinál: a lobogózás hóbortjában számtalan település kelt versenyre városunkkal.

A 2004. évi helyhatósági választások után az új tanács és polgármester megritkította a zászlóerdőt, átfestette a köztéri padokat, szemetesládákat. De a Funar főterévé lett Bocskai téren, Avram Iancu szobra körül, s a közeli Szent György-laktanya előtt valamennyi maradt. Nehogy a hadsereg megsértődjék. Amikor az ország az Észak-atlanti Szövetség tagja lett, a város- és megyeházára, több középületre a nemzetiszínű mellé kitűzték a NATO-zászlót is.

Fura színfoltjai történetünknek a templomok. Funar és a kormány az akkor is súlyos gazdasági helyzetben odaadón támogatta a már-már nemzetinek minősített görögkeleti, ortodox egyházat. Ennek köszönhetően tucatnyi templomuk épült a városban. Amint felhúzták a falakat, nyomban kitűzték a nemzeti zászlót. Érdekes szokás. Számunkra. Mert a magyar lobogót csak kivételes ünnepkor, mint például 1940. augusztus 30-a, a második bécsi döntés után tűzték ki a visszatért észak-erdélyi települések magyar templomaira.

De a görög katolikusok sem akarnak lemaradni, ők is kitűzték templomaikra a nemzeti lobogót. Arra a kevésre, amit 1989 után visszakaptak, visszavettek. Mint például a makacszkodó görögkeleti testvéreiktől rohammal bevett Deák Ferenc utcai, 1924-ig római katolikus, minorita templomra. Rómával egyesülteként azonban a pápai sárga-fehérről sem feledkeztek meg.

Még Funar idején, az országnak az atlanti szövetségbe való felvétele előtt, a tagországok hadseregeinek képviselői Kolozsvárt tanácskoztak. Ez alkalommal a Bocskai (Avram Iancu) téren annyi zászlórudat állítottak, zászlót vontak fel, ahány tagországa van a szövetségnek. A találkozó után azonban öpolgármestersége, nehogy csorba essék a becsületén, valamennyit románra cseréltette.

2005-ben, majd 2006-ban, miután számítani lehetett arra, hogy Románia az Európai Unió tagja lesz, mind több középületen jelent meg a csillagos kék lobogó. 2007. január 1-je után a fő utcákon minden második villanyfán is.

A figyelmesebb szemlélő észreveheti, hogy noha előírás szerint az EU-zászlónak valamennyi középületen ott kell lennie, sok helyütt nincs. Románia ugye nem Magyarország, ahol 2004. május elsején, az EU-ba való felvétel napján, a határállomásokon bevonták a magyar zászlót, és csak jókora közfelháborodás után tűzték ki újból. De ne feledjük, hogy noha Funar már

hat éve nem a város polgármestere, s a két évvel ezelőtti parlamenti választásokon a szenátusból is kipottyant, „nagynemzeti” szelleme ma is belengi a várost. Talán ennek tulajdonítható, hogy a Tartományi Vasút-igazgatóság épületén egy nyeszlett EU-zászló mellett mintegy másfél tucat nemzeti díszleg. A Szent György-laktanyán és a hadsereg más épületein, mint a tiszti szálloda, sem NATO-, sem EU-lobogó nem lengedez. Ezek az intézmények talán egyiknek sem tagjai?

A főtéri magyar főkonzulátus homlokzatára megnyitásakor természetesen kitűzték a címeres magyar zászlót. Funar hiába prüszkölt, hogy ez Nagy-Magyarország zászlaja, hiába vétette le embereivel, mert csak ott maradt. Mit tett erre őkelme? A konzulátussal szomszédos két épület homlokzatára, hogy „többségben legyenek”, kitűzetett négy román zászlót! Noha bukása óta hat év telt el, az egyik most is odafönn, az eresz alatt árválkodik. A rendőrség épületén sincs EU-zászló. A Hadsereg házának nevezett, most ismét Tiszti kaszinó bejárata fölött ugyan ott van, de a tetején, akár a Szent György-laktanyán, csak egy hatalmas piros-sárga-kéket lenget a szél. Akár a Szent György (Béke) téri Diákművelődési Házon. És a Dózsa György utcai Központi Áruház előtt.

És mit ad Isten, az említett Bocskai téri zászlórudakon egy idő után változás, sőt visszaváltozás következett be. A Traian Bănescu felfüggesztése körüli hajcihőben az őt támogató, őrvongó tüntetés előtt, a nagy nemzeti felbuzdulásban valamennyi EU-zászlót nemzetire cserélték. Utóbb a nagy mellől is bevonták a csillagos kéket. Bukarestben a rendőrtiszti iskola bejárata előtti sétány két oldalán nemzetiszín zászlók sorfala fogadja a diákokat.

Rendes helyek fővárosában, az országház előtti oszlopra ünnepeken felvonják az országzászlót. Kolozsvárt három helyt is ott áll magas rúdján az országzászló. Inkább több legyen, mint kevesebb – így az illetékesek. Egyiket sem kell felvonni, mert állandóan ott vannak a magasban. Mire jó ez a sok zászló, azon- kívül, hogy azt a látszatot keltik, mintha minden nap ünnep lenne, illetve, hogy zászló-országgá teszik ezt a jobb sorsra érdemes országot? Ebben a cifranyomorúság gazdasági válságban először is a fölösleges kiadást növelik, másodsor pedig időnként ki kell cserélni őket, mert a sok lobogásban kifakulnak, elrongyolódnak. De ez láthatólag nem hatja meg a pénz kezelőit. Ha nincs, hát kölcsönkérünk...

Nos, rövid fejtörés után megvilágosodhatunk, egyetlen értelme van a nagy lobogtatásnak: a perdöntő bizonyíték, a helynevek hiányában, ezzel a színes látványossággal akarják bizonyítani a bizonyíthatatlan dák–román folytonossági mítoszt.

### **2010 október 13**

Már lengedeznek a főtéri zászlók

Ma egy hete jeleztük: bár az eredeti Főtér-rendezési projektben nem volt benne, zászlótartókat helyeznek el a Főtéren. Tegnap már a zászlók is lengedeztek: a 9 méteres rudakra két román és egy EU-s zászló került.

### **2010 október 12. Szimbólumháborúk**

BT Velemeny

Jelentős mértékben javultak a román–magyar kapcsolatok az elmúlt húsz évben, de egy dologban nem sikerült előrelépni, éspedig a változatlan erővel tomboló szimbólumháború tekintetében, amelynek logikájából csak nagyon keveseknek sikerült kitörniük.

Ez a háború jelenleg Székelyföldön és Kolozsváron egyaránt zajlik, és időnként egymást gerjesztik. A Kolozsvári Polgármesteri Hivatalnak a kincses város központjának felújítására irányuló tervéből végül csak nem maradhattak ki a Funar-korszakból ismert zászlórudak. A városközpont új arculatának megtervezői nyilvánvalóan nem számoltak ezzel az elemmel eredeti tervrajzaikban, hiszen nekik nem az volt a feladatuk, hogy politizáljanak. Viszont

utólag módosítaniuk kellett elképzeléseiket, mivel az elbírálóbizottság külön kérte a zászlórudak visszahelyezését. Nem a régi helyükre, a Mátyás király szoborcsoport mellé kerülnek vissza a rudak, de ez mit sem változtat azon a nyilvánvaló valóságon, hogy a Sorin Apostu által vezetett polgármesteri hivatal szellemiségében tetten érhető az ostobaságon kívül a fnari frusztráció is.

Románia már negyedik éve tagja az Európai Uniónak, Kolozsvár városvezetése azonban még mindig görcsösen szükségét érzi annak, hogy szimbolikus elemekkel bizonyítsa, ki az úr. Nemkülönben történik ez Székelyföldön, ahol a magyar többségű önkormányzatok és polgármesterek hektikusan reagálnak arra, ha egy helyi román szervezet vagy politikai párt közintézményre kítűz egy román zászlót.

Tény, hogy román és magyar politikusok közül sokan halálosan komolyan veszik a szimbólumháborút, arra a valóságra alapozva, hogy a választóik elég jelentős része érzékeny kérdésnek tekinti a nemzeti identitást kifejező jelképek használatát. A szimbólumháború zsigeri mélységekben gyökerezik, így hát nincs sok köze az észérvekhez. Annyiban viszont kapcsolódik hozzájuk, hogy a politikusok igen pontosan kiszámítják, egy zászlócirkusz vagy egy táblaügy mekkora mediatiszálást és ezáltal mekkora potenciális népszerűséget hoz a konyhájukra. Majd ennek függvényében dől el általában, hogy ezek az ügyek mekkora nyilvánosságot kapnak. De amúgy teljesen érzelmi viszonyulásról van szó, ami önmagában nem baj. A gond az, hogy ezek az érzelmi viszonyulások rendszerint kizárólagosságban nyilvánulnak meg.

Szimbólumháborút folytatni csak addig lehet, amíg az emberek nem ismerik fel azokat az értékeket, amelyek nemzetiségtől függetlenül egyetemes jellegűek. A Kolozsvári Polgármesteri Hivatal vezetői és kisebb-magasabb rangú beosztottjai mindaddig szükségesnek tartják majd zászlórudak felállítását a Főtéren, amíg nem látják be, hogy a történelmi városközpont önmagában elegendő értéket jelent ahhoz, hogy ne szoruljon semmilyen nemzeti jellegű díszítésre. Csak azért díszíteni zászlóval egy teret, hogy látványosan bizonyítsák Kolozsvár román múltját, nem kisebb frusztrációt jelent, mint az, amikor a székelyföldiek azt hiszik, hogy régiójuk sajátos, magyaros jellegét akkor fogja megőrizni, ha minél kevesebb román zászló lesz látható, és ezzel szemben magyar vonatkozású emlékművek és kopjafák tömkelege kerül a nyilvános térbe.

A valóság azonban sokkal mélyebben rejtőzik, és a befolyásolásához több önkritikára, magunkkal szembeni igényességre van szükség. Különben a valóság demográfiai, szociális, gazdasági és oktatási téren is véghezviszi azt a pusztítást, amit szimbólumháborúval soha nem lehet megfordítani. A kolozsvári magyarság semmit nem veszít azzal, hogy ismét kikerülnek a zászlótartó oszlopok a város Főterére. Ezek csak kiemelik azt a múltat, amiről egyesek azt gondolják ostoba módon, hogy el lehet rejteni vagy kicsinyíteni szimbólumháborúval.

### **2010 Október 07**

Hétfőn helyezik a Mátyás-szobrot az új talapzatra

A Concefa szerint november 20-án átadják a restaurált műemléket

A sorozatos és sokszor végeérhetetlennek tűnő huzavona után (amelyről lapunkban több ízben beszámoltunk) minden jel arra mutat, hogy célegyenesbe került a Mátyás-szoborcsoport restaurálása: már befejezték a bronz mellékalakok restaurálását, illetve a levegőbe emelt királyalak és lovának helyreállítását. Mi több, Benedek Zakariás, a generálkivitelező műszaki igazgatója a Szabadságnak azt nyilatkozta: jelenleg az utolsó simításokat végzik a talapzaton, amit hétfőre, október 11-ére be is fejeznek, és ugyanezen a napon sor kerül a Mátyás-szobornak az új talapzaton való elhelyezésére. Ugyanakkor a Concefa képviselője arról tájékoztatott, hogy a cég szempontjából akár november 20-án is sor kerülhetne a restaurált szobor leleplezésére.

A lapunk birtokában levő információk szerint Mátyás királyt és lovát már ma, október 7-én el

kellett volna helyezni az újjáépített piederstálon, ám a sorozatos akadályok miatt erre csak hétfőn, október 11-én kerül majd sor – tudtuk meg az illetékesektől.

A huzavona a munkálatok kezdeti pillanata óta jellemzője volt a restaurálási folyamatnak: hol a tervező, az Utilitas Kft. és a Kolozsvári Polgármesteri Hivatal között, hol a cég és a közintézmény vezetői, nevezetesen Szabó Bálint és László Attila között, hol pedig a generálkivitelező, azaz a Concefa Rt. és a bronzrestaurátor, Kolozsi Tibor között volt valamilyen fajta ellentét. Nagy Benjámint kőrestaurátor lapunknak néhányszor szintén elpanaszolta, hogy bizonyos okokból nem haladhat a munkával. Előbbi esetben (a tervező és alpolgármester között) súlyos és kibékíthetetlen személyes ellentétek nyomták rá a bélyeget a restaurálási munkálatokra, utóbbiban (Kolozsi versus Concefa) pedig anyagi vonzata volt a viszálynak. Ezek közül sajnos még egyik sem oldódott meg, mi több, elmélyült. Erre vezethető vissza az is, hogy legutóbb a *Szabadságnak* a kőrestaurátor nem nyilatkozhatott, megtiltotta neki a generálkivitelező. Pedig a közvélemény megfelelő és részletes tájékoztatása érdekében fontos lett volna azzal a szakemberrel beszélni, aki nap mint nap végzi a munkát, s minden kis részletét átlátja a restaurálási folyamatnak.

A Benedek Zakariástól, a Concefa Rt. műszaki igazgatójától, a projekt szövivőjétől kapott információk szerint Mátyás királyt és lovát hétfőn, október 11-én helyezik el az új talapzatra. „Szerdán feltettük az utolsó kősort, ma, csütörtökön beöntjük az utolsó réteg betont a talapzatba, s felszereljük azt a vasszerkezetet, amelyre hétfőn ráhelyezzük a lovat és a lovast. Azért kell várnunk, mert három nap alatt köt meg a beton. Az árkádok építéséhez kedden, október 12-én látunk hozzá” – mondta az igazgató.

A generálkivitelező képviselője hozzátette: a négy bronz alak restaurálása befejeződött, ezek készen állnak az elhelyezésre. Mátyás királyt és lovát megtakarították, kivéve azokat a helyeket, ahol jelenleg a tartókötelek találhatóak. „November 20-án, de legkésőbb 25-én átadjuk a restaurált szobrot. Minden feltétel adott arra, hogy ezt a határidőt betartsuk, s csúszás ne legyen. Ami az anyagi részét illeti a dolgoknak: csak akkor vagyunk hajlandók kitérni a részletekre, amikor átadtuk a restaurált szoborcsoportot. Csak annyit mondom el egyelőre, hogy nagy a különbség a kiírás és a munkavégzés között. Most nincs értelme a feszültségkeltésnek, mindenkinek a munka befejezésére kell összpontosítania. Mi mindent megteszünk, hogy hamar befejezzük a munkát, ugyanis jön a tél, s ha nem végeznénk, akkor elhalasztódna az átadás” – jegyezte meg Benedek Zakariás.

Az internetes fórumokon, blogokon, a szociális média különböző platformjain az a hír járja, hogy a restaurált szoborcsoportot a román nemzeti ünnepen, azaz december elsején leplezik le...

## **2010 október 06**

Kilenc méteres zászlótartók a Főtéren

KO

Megütközést jelentett tegnap sok járókelő számára, hogy a Főtérnek a dél-nyugati oldalán a Kolozsvári Polgármesteri Hivatal által megbízott cég zászlótartók elhelyezéséhez látott hozzá. Megtudtuk: a Szabadság rendelkezésére bocsátott, néhány évvel ezelőtt a Planwerk tervezői által készített főtéri látványterveken ezek a rudak azért nincsenek feltüntetve, mert utólag kérte őket az elbíráló bizottság. A városháza sajtóosztályának képviselői elmondták: a Ziegler Románia cég három darab 9 méter magas zászlótartó rudat helyez el a Főtér Rhédey-ház felőli oldalán. Ezzel kapcsolatban Eugen Pănescu, a Főtér átalakítási tervét végző Planwerk képviselője lapunknak elmondta: „Több javaslatot tettünk a bizottságnak, s szerintük a jelenlegi hely a legmegfelelőbb.

A zászlórudak elhelyezését utólag, vagyis az elbírálás második szakaszában külön kérte tőlünk a zsűriző bizottság. Hosszú ideig nem tudtuk, hova tegyük őket” – tudatta lapunkkal Eugen Pănescu. Elmondása szerint a testület annak a lehetőségét is felvetette, hogy a



zászlórudakat a Mátyás király szobra közvetlen közelében helyezték el. „Szerencsére sikerült meggyőznünk őket, hogy ez nem megfelelő megoldás” – jegyezte meg a Planwerk képviselője.

Pănescu arról is beszámolt, hogy a zsűrízés kezdetén a grémium mindenképpen központi helyet igyekezett találni a zászló-tartóknak. „A mostani 9 méteres tartók nem olyan magasak, mint a korábbiak, nem haladják meg a Főtérre már elhelyezett villanypóznák magasságát. A Funar-időszakban elhelyezettek 16 métereseek voltak. Sajnos elkerülhetetlen volt a zászlórudak elhelyezése. Mi több, az elején hat darabot kértek, aztán csak hármat, de a szobor mellé, s ha nem oda, akkor valahova középre. Így lett belőle egy szélső hely, a tér nyugati oldalán, a hajdani New York, jelenleg Continental szállodával szemben” – mondta a szakember, aki arról is beszámolt, hogy egyesek a Rhédey-ház közvetlen közelében akarták elhelyezni a zászlótartókat, de ezt elvetették, ugyanis túl közel lettek volna az épülethez. Lapunk arra kérte Guttman Szabolcs építész, aki tagja volt a zsűríző bizottságnak, kommentálja a zászlórudak elhelyezését. „Én nem kértem ezek elhelyezését a Főtéren. A kontextusra sem emlékeszem, amikor ez felmerült. Hogy a tér nyugati oldalán helyezik el őket? Legalább távol lesznek a szobortól” – jegyezte meg Guttman.

### **2010 szeptember 20**

Peter Laszlo

Kolozsvár Főtere: átverték bennünket?

Tavaly november elején adták át Kolozsvár felújított Főterének egy részét. Az átalakítás folyamata és az új arculat akkoriban nagy port kavart, nyilvános viták, kerekasztal-beszélgetések, állásfoglalások, illetve összmagyar tiltakozás kísérte.

Nos, tény, hogy a mai arculat funkcionális (egyre több ott a rendezvény, majdnem mindig vannak a téren különböző korecportokhoz tartozó kolozsváriak, turisták), az amúgy is sikeresnek mondható Kolozsvári Magyar Napok alkalmával lehetett ott rendezvényeket tartani, amelyeken nagyon sokan örömmel vettek részt. A tér átalakítása azonban befejezetlen, hiszen a kezdeti tervnek csupán egy részét valósították meg. E tekintetben két probléma merül fel, véleményem szerint.

Egyfelől, a Mátyás-szoborcsoport restaurálása sok tekintetben problémás, a megrendelő és a kivitelező máris egymást okolják az elhúzódnó munkálatok miatt. Ennek kapcsán mindazokhoz intézném a kérdést, akik a város ügyét hozzám hasonlóan szívükön viselik: van-e ebben a kérdésben a lakosságnak valamilyen felvállalható feladata? Gondolok itt bármire, ami az ügyet előre vinné: pénzgyűjtés, adakozás, illetve közösségi nyomásgyakorlás a kivitelezőre, megrendelőre, tájékoztatás, egyebek.

Másfelől pedig, talán ennél is problémásabb, hogy az újonnan kibővített parkoló eltér az eredeti Planwerk tervtől, amely szerint a tér nyugati és keleti oldalán gyalogosforgalmat kellene kialakítani. A parkoló léte azt jelezné, hogy a tervet valójában feladta a városháza? Habár a későbbiekben cáfolták, de a polgármester nyilatkozata szerint jelenleg így állna a helyzet. Ez esetben is marad a kérdés: van-e ebben az ügyben a lakosságnak valamilyen felvállalható feladata? Lehet-e ezt a kérdést annyiban hagyni? A cikket valójában vitaindítóknak szántam.

### **2010 szeptember 03. NHD**

Évekkel tolódhat ki a főtéri gyalogosövezet megvalósítása

László Attila jövő héten egyeztethet Sorin Apostuval az ügyben

Sorin Apostu polgármester a napokban bejelentette: a városháza lemond arról a korábbi elgondolásáról, hogy a Főtér keleti és nyugati oldalán gyalogos övezetet alakít ki. A városvezető a most kialakítás alatt lévő több mint 100 férőhelyes parkoló, illetve az autós

forgalom miatt nem kívánja megvalósítani a Planwerk cég által hozzávetőlegesen öt évvel ezelőtt kidolgozott Főtér-rendezési terv egészét. Eugen Pănescu, a Planwerk cég igazgatója lapunknak elmondta: meglepetéssel fogadta a városvezető új elképzelését. Ugyanakkor László Attila alpolgármesteri is úgy vélekedett: szükség van a gyalogosövezet kialakítására a Főtér keleti és nyugati oldalán. Az alpolgármester kérdésünkre kifejtette: szerinte nem valószínű, hogy a városháza véglegesen lemond annak megvalósításáról.

Sorin Apostu polgármester nemrég sajtótájékoztatóján jelentette be, hogy a városháza már nem kíván gyalogosövezetet kialakítani a Főtér keleti és nyugati oldalán, mivel „az elgondolás mára elvesztette aktualitását a városháza számára”. Az ügyben vélhetően az is közrejátsszik, hogy az érdekelt portugál cég lemondott a Széchenyi/M. Viteazul téri földalatti parkolóház megépítéséről (egy áthaladó fő vízvezeték miatt túlságosan csökkenteni kellett volna a létesítmény férőhelyeinek számát), a városvezetés pedig így más belvárosi parkolóhelyek kialakítására szorul. Erre a legkézenfekvőbb megoldás a korábbi főtéri parkoló kibővítése, és a keleti, valamint nyugati oldalon meglévő parkolóhelyek megtartása volt.

Mi valósult meg eddig a Planwerk-tervből?

A Főtér átrendezésére vonatkozó Planwerk-terv szerint a Főtér keleti és nyugati oldalát kockakővel kellett volna kirakni, és ott gyalogosövezet kapott volna helyet. Eddig a tervezőcég által elkészített tervből megvalósult a főtéri római-kori leletek üveggel való lefedése – az Iridium cég által 2009-ben befejezett munkálatok összértéke 400 000 lej volt – , valamint a Mátyás király-szoborcsoport előtti terület lekövezése és a szökőkutak kialakítása – ezekért 5,8 millió lejt fizetett ki a kolozsvári városháza az Iridium cégnek. Ezeket a munkálatokat egyébként a szoborcsoport restaurálása miatt még nem fejezték be teljesen.

Amikor tavaly ősszel a városháza megszervezte az új külsőt öltött Főtér átadását, azt ígérték: a Főtér-átrendezési projekt folytatódik, és miután átadják a forgalomnak az észak-erdélyi autópálya Torda–Gyalu közötti szakaszát, illetve az Erdőfelek és Apahida közötti terelőutat (ami a város tranzitforgalmának csökkenését eredményezi), akkor megvalósíthatóvá válik a Főtér keleti és nyugati oldalának gyalogosövezetté való kialakítása is.

Ezzel szemben most Sorin Apostu polgármester kijelentette: „Új, az eddiginél több férőhelyes parkolót alakítottunk ki. Ennek következtében a Planwerk cég által kidolgozott Főtér-rendezési tervek már nem időszerűek. A turistákat szállító buszok a Pénzügyi Igazgatóság, illetve a Botanikus Kert közelében lévő szabad területen parkolhatnak” – magyarázta nemrég a sajtónak a polgármester, majd hozzátette: soha nem volt szó a gépkocsiforgalom lezárásáról oly módon, hogy a Főtérről ne lehessen autóval megközelíteni a Szentegyház/I. Maniu utcát. „Az útlezárás megbénította volna a Főtéren a forgalmat. A Planwerk-terv már nem felel meg a város elvárásainak, így tehát nem megvalósítható” – összegzett a polgármester.

Pănescu: továbbra is fenntartjuk terveinket

Eugen Pănescu, a Planwerk cég igazgatója lapunknak elmondta: meglepetéssel vették tudomásul a polgármester kijelentését. „A városháza még nem keresett meg minket, hogy tudassa velünk ezt a módosítást. Mi készek vagyunk a tárgyalásra. Nincs semmilyen eszköz a kezünkben, hogy kényszerítsük a városvezetést az előzőleg elfogadott tervek megvalósítására. Csak annyit tehetünk, hogy fenntartjuk és támogatjuk a Főtér-rendezési tervek megvalósítását” magyarázta az igazgató. Pănescu nem zárta ki azt, hogy a főtéri új parkoló hasznos lehet, ám szerinte ez nem illik bele a városközpont képébe.

Szükség van a gyalogos övezetre

„Jómagam is csak a sajtóból értesültem a polgármester azon nyilatkozatáról, miszerint nem alakítanának ki gyalogos övezetet a Főtér keleti és nyugati oldalán úgy, ahogyan azt a Planwerk cég megtervezte évekkel ezelőtt” – nyilatkozta lapunknak László Attila alpolgármester. „Ahhoz, hogy ez megvalósuljon, módosítani kell a Körzeti Városrendezési

Tervet (PUZ-t). A PUZ ugyanis előírja, hogy a Főtér keleti és nyugati oldalán gyalogosövezetet alakít ki a városháza. A PUZ módosításához városi tanácsi határozat szükséges. Ilyesmiről eddig még nem is beszéltünk. Véleményem az, hogy a gyalogosövezet kialakítása anyagi okok miatt kitolódik, azaz egy későbbi időpontra halasztjuk annak megvalósítását” – mondta el László, hozzátéve: „A Kolozsvári Magyar Napok rendezvénysorozata is bebizonyította, hogy ott szükség van ott gyalogos övezetre. Leghamarabb a jövő héten tárgyalok Apostuval erről”. Mint elmondta, őt is bosszantja az, ahogyan a tér nyugati oldalán sokszor két-három sorban parkolnak a személygépkocsik. Csoma Botond városi tanácsost is meglepte Apostu nyilatkozata. „A legutolsó tanácsülésen fel sem vetődött ez a kérdés. Apostunak a sajtónak tett nyilatkozata azt bizonyítja, hogy nem veszi figyelembe a tanácsot, és önkényesen kíván dönteni a város egészét érintő, fontos kérdésekről. Ez számomra elfogadhatatlan. A következő tanácsülésen felhozom ezt a kérdést” – mondta el lapunknak a városi tanácsos.

### **2010 augusztus 24**

Pszichológiai gátakat zúztak szét a Kolozsvári Magyar Napok

Némelyek szabadságukról tértek haza a programok kedvéért

Bár számtalan emlékezetes pillanata volt a Kolozsvári Magyar Napok rendezvénysorozatának, a csúcstól sokak számára az István, a király rockopera vetítése jelentette – derül ki abból a gyors közvélemény-kutatásból, amelyet ismerősök és ismeretlenek bevonásával végeztünk. A koncertek is maradandó élményt jelentettek, de sokan értékelték a művészeti, kulturális programokat is, és a szervezők azon törekvését, hogy minden korosztály számára kínáljanak látni-, nézni-, hallgatnivalót az öt nap alatt. A hagyományteremtés szándéka, úgy tűnik, sikerült, hiszen Kolozsvár városi rangra való emelése és a Szent István-nap együttesen is kitűnő alkalom az ünneplésre, a szervezők pedig azt ígérik: jövőre is lesznek Kolozsvári Magyar Napok.

Az öt és fél hónap alatt szinte a semmiből előteremtett rendezvény talán még a kolozsváriak közönyét is legyőzte, és sikerült több ezres tömegeket mozgósítani.

### **2010. augusztus 24.**

Bár számtalan emlékezetes pillanata volt a Kolozsvári Magyar Napok rendezvénysorozatának, a csúcstól sokak számára az István, a király rockopera vetítése jelentette – derül ki abból a gyors közvélemény-kutatásból, amelyet ismerősök és ismeretlenek bevonásával végeztünk. A koncertek is maradandó élményt jelentettek, de sokan értékelték a művészeti, kulturális programokat is, és a szervezők azon törekvését, hogy minden korosztály számára kínáljanak látni-, nézni-, hallgatnivalót az öt nap alatt. A hagyományteremtés szándéka, úgy tűnik, sikerült, hiszen Kolozsvár városi rangra való emelése és a Szent István-nap együttesen is kitűnő alkalom az ünneplésre, a szervezők pedig azt ígérik: jövőre is lesznek Kolozsvári Magyar Napok.

Az öt és fél hónap alatt szinte a semmiből előteremtett rendezvény talán még a kolozsváriak közönyét is legyőzte, és sikerült több ezres tömegeket mozgósítani, a koncertek alatt megtelt a Főtér és az Apáczai-líceum udvara.

„Tabukat döntött le és húsz éve bennünk élő pszichológiai gátakat zúzott szét az elmúlt hét” – vont le az első Kolozsvári Magyar Napok vasárnap esti záróműsorán a rendezvény tanulságát Gergely Balázs főszerző, az EMNT közép-erdélyi régióelnöke.

Legszebb álmainkban sem képzeltük, hogy ennyire jól sikerül majd a rendezvény – értékelte lapunknak az elmúlt hónapok munkáját az ötletgazda-főszervező Gergely Balázs. – Több hónapi munkánk végre beérett, és sok esetben a gondviselés is besegített, gyönyörű volt az idő és az emberek fogékonynak bizonyultak a programokra. Bebizonyosodott, hogy lehet, sőt kell a nyári időszakban városnapokat szervezni, hiszen nem feltétlenül az egyetemistákra gondolunk, inkább arra, hogy olyan alkalmat teremtsünk, amelyre visszatérnek a városba az emberek – hangsúlyozta a főszervező, aki szerint az elmúlt öt napnak minden pillanata szenzációs volt, és megért minden fáradságot. – Minden önkéntes munkatársunk egybehangzóan állította ezt. Persze, már most is vannak ötleteink a jövőre nézve, most azonban a kiértékelés és a tanulságok levonásának időszaka következik. Meg kell várnunk, hogy leülepedjen az élmény – magyarázta Gergely Balázs, aki szerint visszaigazolódott, hogy van érdeklődés a magyar napok iránt.

Az ötnapos programsorozatot László Attila kolozsvári alpolgármester, a Kolozs megyei RMDSZ elnöke is sikeresnek értékelte, és reméli, hogy valamennyi résztvevő jól érezte magát, annak hogy hetekkel a kezdés előtt viszonylag sok kritika érte a szervezőket. – A kolozsvári magyarság ismét bebizonyította, hogy olyan közösség, amelynek tagjai örvideni tudnak egymásnak, a mellettük lévő ember érdekében is tudnak cselekedni. Összetartó közösség benyomását keltettük, hiszen napról napra egyre többen és bátrabban vettek részt a különböző rendezvényeken, nem csak a magyarok, de a románok is – hangsúlyozta az előljáró. Hozzátette: a tervek szerint a rendezvénysorozatnak az elkövetkező években is lesz folytatása. Szerencsésnek nevezte az idej helyzetet, lévén, hogy a magyarországi hosszú hétvégének köszönhetően a Kolozsvárról elszármazottak közül nagyon sokan haza tudtak jönni, és részt vehettek az értük, nekik is szervezett eseményeken. – Bízom abban, hogy a következő években egyre több személy írja be határidőnaplójába az augusztus huszadika körüli napokat, és hazalátogat Kolozsvárra – mondta.

S hogy szükség van-e bármiféle változtatásra a szervezést illetően? László Attila szerint a kiadók és a múzeumok sátrait a Farkas utcából a Múzeum tere lenne szerencsésebb átköltöztetni, ott ugyanis jóval nagyobb a gyalogosforgalom hét közben. Mint mondta, nagyobb hangsúlyt kell fektetni a kolozsvári magyar kulturális intézményekre, így a színházra és az operára, hogy azok is intenzíven bekapcsolódhassanak a programsorozatba. Megtudtuk: a városnézés, a kiállítás-megnyitók, a könyvbemutatók és a filmlap mellett a szombati és a vasárnapi rendezvények nyerték el leginkább az ő tetszését, kellemes meglepetést szerzett a Kalapos Jazz Band szombat esti koncertje és a zárór rendezvény, Vivaldi *Négy évszak* című zeneművének előadása.

A magyar napok attól lett olyan, amilyen, hogy a szervezők a szívüket-lelküket adták bele, mindenféle érdektől és számítástól mentesen. Hatalmas élményt jelentett ilyen emberekkel együtt dolgozni – mondta Zsigmond Ilka, a Donát Alapítvány elnöke, aki bevallotta: kicsit félt a kolozsváriak közönyétől. – Ezúttal azonban szó sem volt közönyről, a Donát Játékokon 60 gyermek vett részt, hatalmas lelkesedéssel, és a könyvünk sikere is nagyon meglepett, szinte ostromoltak érte – mesélte az elnök az élménypedagógia munkafüzet kapcsán, amelyet épp a rendezvényre időzítve adtak ki, és amely Kolozsvár múltjának egy részéhez kötődik: a gótikus középkort fedeztet fel a gyermekekkel játékos formában. Ugyanakkor Zsigmond Ilka kiemelte: számára a Hot Jazz Band és a vasárnap esti zárókoncert jelentette a legszebb élményt: – Varázslatos volt ezeknek a zenének a hatása a Főtéren – értékelte az elnök.

Rendkívül boldog vagyok, amiért megszervezték a Magyar Napokat. Nekem a péntek este jelentette a kiemelkedő élményt: Kolozsvár főterén, óriási magyar tömeggel együtt nézni az *István, a király* rockoperát. A dátumot is jónak találom, hiszen

augusztus 20-a a magyarság ünnepe, ezt mindenütt meg kell ünnepelni, ahol magyarok élnek – hangsúlyozta Kundi Enikő pszichológus, aki szerint teljesen természetes, hogy a város magyarságának napjai magukba foglalják ezt az ünnepet is. A gazdag program kapcsán a pszichológus kiemelte: jó ötletnek tartja, hogy a gyermekekre és az ifjakra is gondoltak, az előadások pedig változatos témákat öleltek fel. – Mindenképpen gondolnunk kell az ilyen jellegű rendezvények közösségmegtartó erejére. Sok ismerősünkkel csak ilyen alkalmakkor találkozunk, és ha ezek rendszeressé válnak, akkor összegyűlhetünk, láthatjuk a tömeget, ami megerősíthet minket magyarságunkban – összegezte Kundi Enikő, aki az Életfa Családsegítő Egyesület elnökeként a Báthori–Apor Szemináriumban a gyermekfoglalkozások egy részét is vezette. Gyerekek és rockerek is mulathattak

Évekkel ezelőtt volt már egy próbálkozás magyar napok szervezésére, de úgy tűnik, most jött el ennek az ideje – emlékezett vissza Zilahi Csaba, a Kolozsvári Rádió szerkesztője, aki szerint ilyenkor főként a tömegben kell hogy legyen a hangsúly. – Voltak kisebb lélegzetű rendezvények is a programban, a lényeg mégis az, hogy minél többen jelen legyenek. A koncerteket is úgy állították össze a szervezők, hogy minden korosztály találjon neki való zenét: gyermekek, rockerek és az idősebbek is jól szórakozhattak. Bár voltak fenntartásaim azzal kapcsolatban, hogy a rockkoncerteket az Apáczai-líceum udvarára tervezték, most azt mondom: jó volt ez így. Valóban meg kell hagyni a Főteret a nyugodtabb műfajoknak, a Hot Jazz Band például illett oda, a Filharmónia esetében pedig szerintem nagyon jót tett nekik a szabad tér, ezt máskor is lehetne gyakorolni. Ráadásul a *Négy évszak* közismert mű, nem is kell hozzá különösebben vajtfülnök lenni, jó reklám volt ez a szimfonikus zenének – értékelte a szerkesztő. Hozzátette: le a kalappal a szervezők előtt, akik remekül előkészítették a rendezvényt, és nagyon jó időpontot találtak hozzá. – Régóta szüksége volt már a magyarságnak arra, hogy ilyen szinten is jelen legyen a közéletben – emelte ki Zilahi Csaba.

Olyanok is voltak, akik a szabadságukat szakították meg a Kolozsvári Magyar Napok kedvéért: Tánczos Csilla és András játékgalmazók két gyermekükkel tértek haza, hogy részt vehessenek a rendezvényen:

Éppen Marosvásárhelyen voltunk, amikor a helyi rádióban hallottunk a magyar napokról. Gyorsan megnéztük a weboldalt, nagyon jónak találtuk a programot, és úgy döntöttünk, ebből nem szabad kimaradni – mesélik, hozzátéve, hogy főleg a koncertek vonzották őket, mivel a gyermekeik nagyon szeretik a zenét. Részt vettek a gyermekprogramokon és az íjászbemutatón is, és bár összességében nagyon jónak találták a rendezvényt, mégis kiemelték, hogy nem sikerült a város teljes magyarságát megmozgatni: a pénteki és szombati koncerteken nagyjából ugyanazokkal az emberekkel találkoztunk, vasárnap viszont már érzékelhető volt az idősebb korosztály jelenléte. A tömbházunkban azonban laknak olyan idősebb emberek, akik vagy nem hallottak a rendezvényről, vagy nem lehetett őket kimozdítani. Őket is meg kellene fogni valahogy – vélekedtek.

Elsősorban a fotó- és képzőművészeti kiállításokat értékelte Boér Boglár külkereskedelmi igazgató, valamint a Farkas utcában szombaton gyermekeknek szervezett városnézést: – Le a kalappal a Donát Alapítvány előtt, sokáig követtem a csapatot, és tényleg élvezhető volt, ahogyan bevonták a gyermekeket. No, és nagy élmény volt feljutni a Szent Mihály-templom tornyába! Miután a nagyvilág számos templomtornyát megmásztam, végre feljutottam a szülővárosoméba is! Ezenkívül ott voltam a Kalapos Jazz Band koncertjén és a vasárnapi néptánc gálán, mindkettő kitűnő volt.

Csatári Dóra 11. osztályos diáklány úgy vélekedett, hogy a hangulat sokkal jobb lett volna, ha többen részt vettek volna a Kolozsvári Magyar Napok rendezvényein. – Talán ezért is lenne jobb egy őszi időpont, hogy a nem kolozsvári diákok és



egyetemisták is itt lehessenek velünk – mondta.  
2010 augusztus 04 velemeney  
Szívügyem Kolozsvár!

János Zsigmond Unitárius Kollégium  
Polacsek Peter

A napokban, kincses városunk utcáin sétálva egy engem különösen jó érzéssel eltöltő jelenségre lettem figyelmes. Egy előttem haladó ember pólóján ezt írta: Szívügyem Kolozsvár! Abban a pillanatban arra gondoltam, hogy én is így érzek, ezzel a szóval tudom tökéletesen kifejezni azt, ahogy vonzódok ehhez a városhoz, hogy minden, ami itt történik, megérint.

Például fáj az, amilyen a főterünk új arculata. Mert szomorú, hogy nagy hűhóval átrendezték, mindenki őrzöngött, hogy hogyan lehet ezt hagyni, de egy hét után mindenki elfelejtette (a politikusok legalábbis), és a monarchia kori főtérből lett egy 21. századi, semmitmondó főtér. Éppen ezért még inkább örültem, hogy még vannak olyanok, akik ilyen pólókat hordanak, amit én is büszkén viselnék. Később utánaéztem és kiderült, hogy egy kampányszlogen volt 2008-ban. Engem ez egyáltalán nem érdekelt, én nem a politikai üzenetért hoztam fel ezt a példát. Viszont már kételkedni kezdtem benne, hogy az az ember tisztában van vele, hogy mit takar a pólóján található szöveg.

A szívügy kapcsán számos nyomasztó dolog is eszembe jutott. Azon töprengtem, a 21. század kincses Kolozsvárjában, vajon hány embernek szívügye még Kolozsvár? A válasz sajnos nem túl szívderítő. Az idős generációt a csüggedésig és a beletörődésig kínozza a kommunizmus, már nincs erejük a városukkal törődni. Olvassák az újságban a napi eseményeket, de igazából már nem a szívügyük. Vagy esetleg a kommunizmus hatására már úgy is gondolják, hogy nem kell változtatni a dolgokon, nem kell magyar Kolozsvár felirat a város bejáratainál található helységnévtáblára, az utódokban sem szükséges tudatosítani a kolozsvári magyar identitást. Persze azért akadnak kivételek, de sajnos általában ez a jellemző Kolozsvár magyarságára.

Sokan véglegesen kiköltöztek Magyarországra a 90-es években egy jobb élet reményében. Természetesen onnan messziről érdeklődnek a hazai hírek felől, aztán megcsóválják a fejüket és továbblépnek. Esetleg ünnepekkor hazajönnek, a kialakult helyzetről értekeznek az itthon hagyott szüleikkel, de azért nem tesznek semmit, hogy valami változzon. Vajon szívügyük-e még a város sorsa?

De akadnak azért pozitív példák. Például a március 15-ikei kolozsvári megemlékezés ilyen, az ezen való részvétel büszkeséggel kellene eltöltsön mindenkit. Élmény magyar dalokat énekelve végigvonulni a városban. A templomban elhangzó, sokunk számára unalmas beszédek nem, viszont a sok összegyűlt ember látványa hozzásegít a nemzeti öntudat megerősítéséhez.

A másik pozitív példa a Kolozsvári Magyar Napok megszervezése. Végre vannak olyanok, akik próbálnak valamit tenni azért, hogy legyen egy hangsúlyosabb magyar rendezvény ennek a városnak. A rendezvény egyedüli hátránya az időpont, de remélhetőleg így is sok ember ellátogat a programokra.

Igazából, ami a leglényegesebb szerintem Kolozsvár jövője szempontjából, azok mi vagyunk, fiatalok. Sok minden múlik azon, hogy hogyan nevelnek bennünket és ezt nem csak a családra értem. Engem arra tanítottak, hogy becsüljem meg Kolozsvár értékeit. Kisgyermek koromban sokat jártunk nagyapámmal a Kerekdomb felett található gyümölcsösbe, a kilátótorony mellé. Számomra ez hozzátartozik Kolozsvár szépségéhez, hogy csupán 50 méterre a várostól már eszméletlen tájakat lehet látni. Nem kell messzmenni, itt a kincs mellettünk. A gond az, hogy mostanában már egyre inkább beépítik ezeket a területeket is. Ahol régen kirándultunk, most már házak, kertek, kerítések állnak. Igen, ez az urbanizáció hátránya, mert tönkreteszi az érintetlen zöldövezeteket. Fokozottabban kellene tisztelnünk ezeket a kincseket, mert lehet, hogy pár év múlva már hűlt helyük lesz.

De mi van akkor, ha otthon nem tanítanak meg minket erre? Semmi probléma nincs. Ezért van az iskola, nem? Hogy megtanítsanak arra, amit otthon nem tudunk elsajátítani. Csak hát, kit érdekel ez? Sokkal fontosabb, hogy olyan információkkal tömjék a fejünket, amit soha az életben nem fogunk felhasználni. És így Kolozsvár fiatalságának nagy része elvágik innen, nem érdekli, mi történik itt, idegen környezetbe kerül, és nem érzi magáénak nemzete gondjait. Félig más nyelven, félig magyarul beszél, nem ismeri a magyar történelmét és még sorolhatnánk, stb. Belőle már soha nem lesz tisztességes magyar ember.

Ezekre a dolgokra kellene jobban összpontosítani, mert hiába lesznek Kolozsvári Magyar Napok, ha nem lesz közönsége a rendezvényeknek. Vagy hiába akarunk bármit is elérni, hiába akarunk magyar Kolozsvár helységnévtáblát, ha a magyar lakosság száma már alig éri el a 60 ezret, és ezután még kevesebb lesz. Nem egy másik nemzet a hibás azért, hogy mi fogyunk. Csak magunkat vádolhatjuk emiatt, mert már nem a szívügyünk Kolozsvár, nem szívügyünk a diákság sorsa, a jövő, inkább építünk karriert külföldön, majd csak lesz valahogy. És nem is az a legnagyobb baj, hogy kevesen vagyunk, hanem azon kevesek, akik magyarnak tartjuk magunkat, milyenek is vagyunk. Mit tudunk mi továbbadni? Minden azon múlik, hogy abból a szellemiségből, amit kaptál, mit tudsz továbbadni.

Van remény mindaddig, amíg egyetlen egy ember is szívügyének érzi megyeközpontunkat. Most a 21. században legalább megvan a lehetőség a változtatásra.

Próbáljunk meg a jövőre koncentrálni, és arra nevelni a fiatalságot, hogy sajátjának érezze a kolozsvári magyar szellemiséget. Legyen szívügyünk Kolozsvár, ne csak a pólón található szlogent népszerűsítsük büszkén, hanem tegyünk is valamit érte!

**2010 július 16** VIDEÓ - HORROR - Manele/rap/hip-hop a Főtéren!

**2009 december 09** Kevés magyar jellegű rendezvény a Főtéren decemberben

**2009 december 02** KO

Feszült hangulat a Főtéren

Már-már etnikai konfliktus alakult ki tegnap délután, amikor az Új Magyar Gárda Kulturális és Hagyományörző Mozgalom Győri Wass Albert zászlóalja székely szakaszának mintegy tíz képviselője tartott volna megemlékezést a Székely Hadosztályról. A résztvevők koszorút akartak elhelyezni Mátyás-király szobránál.

Mivel a Kolozsvári Polgármesteri Hivatal nem engedélyezte a megmozdulást, a rendőrök bekísérték a résztvevőket a rendőrségre, az incidensek elkerülése és igazoltatásuk végett. A Noua Dreaptă mintegy száz ellentüntetője ugyanis alig néhány méteres távolságra volt a Magyarország zászlaját illetve Árpád-sávós zászlót tartó Székely Gárda fiataljaitól. „Trianon, Trianon!” és „Ki a magyarokkal az orszagbol”.

Baricz László, az Új Magyar Gárda Székely Szakaszának képviselője a *Szabadságnak* elmondta: „Mi engedélyt kértünk a polgármesteri hivataltól a Székely hadosztály létrehozása 90. évfordulójának megemlékezésére. Hangsúlyozom, megemlékezésről lett volna szó: nem provokatív szándékkal jöttünk ide, békés, nyugodt megemlékezést szerettünk volna a Mátyás-szobornál. Erre nem kaptunk engedélyt. A törvények szerint a megemlékezésre nem kell engedély, ezért mi eljöttünk egy koszorúval, és ha lehetséges, megkoszorúzzuk a szobrot.”

A rendőrség bekísérte a Székely Gárda akciójának résztvevőit a rendőrségre, ugyanakkor igazoltatott és megbüntetett több személyt az ellentüntetők közül. A Székely Gárda meghiúsult megemlékezésével kapcsolatosan László Attila alpolgármester lapuknak elmondta: az akció előtt az illetékes szervek folyamatosan tájékoztatták a fejleményekről. „Nem tartom normális dolognak, hogy Kolozsvár ilyen akciók színtere legyen. Szerintem az illetékes szervek szakszerű módon jártak el” – nyilatkozta a tisztségviselő.

A magyar szélsőséges fiatalok megmozdulása mintegy válasz volt arra, hogy az Új Jobboldal (Noua Dreaptă) nevű szervezet Sepsiszentgyörgyön ünnepelte Románia nemzeti ünnepét. A

sepsiszentgyörgyi események komolyabb incidens nélkül zajlottak: a mintegy 150 román szélsőséges fiatal ünneplését közel félszáz 64 vármegyés magyar „követte” alig 50 méterről – a feleket csendőrök választották el. A sajtónak nyilatkozva a román szervezet képviselői kifejtették: azért mentek Sepsiszentgyörgyre, hogy kihangsúlyozzák: Székelyföld román föld, és az is marad mindörökké, menetelésük során ezt többször skandálták is. A 64 Vármegye nevű szervezet fiataljai éppen a fenti „szlogen” miatti nemtetszésüket kívánták kifejezni. „Nem keresünk konfliktusokat, de jelenlétünkkel jelezni kívánjuk, hogy mi is létezőnk. Éppen az Új Jobboldal sepsiszentgyörgyi jelenléte a provokáció” – nyilatkozta egyikük.

### **2009 november 27**

Vekov Karoly Velemeny Pótcselekvés? Nem, annál is rosszabb!

Ne áltassuk magunkat és főleg ne egymást! Kolozsvár egyik fő látványossága, a Főtér elveszett. Valakit, valakitket zavart ez a Főtér. A látványa ugyanis idegen volt számukra. És ezek nemcsak románok voltak, hanem magyarok is. Azok, illetve olyanok, akiknek nem nőtt szívéhez a Főtér, akik nem érezték sajátjuknak azt, ami mások gyermekkorának, kultúrájának felejthetetlen emléke. Létezik szimbólikus térfoglalás, léteztek/léteznek szándékok, ezek azonban nem mindig és kizárólag etnikai jellegűek, inkább művelődésbéli és ekként egyesek valóban azt akarták, hogy „pusztuljon”, azaz tűnjön el ez a kép. Kár, hogy nem volt, aki elmagyarázta volna román polgártársainknak, miért nem lenne szabad megváltoztatni a Főtér kinézetét. Kár, hogy nem volt, aki felemelte volna szavát és cselekedett volna idejében, hogy ne születhessen meg ez a XIX. századi, könyörtelenül vidéki piactér.

Az egykori, Szent Mihály-templomot körülvevő Főteret üzletek helyett, amelyeket jó száz évvel ezelőtt oly bölcsen és örömmel bontattak le a városatyák, kialakítva a majdani oly jellegzetes esztétikai képet, ahová Fadrusz megtervezte Mátyás szobrát, most újra bódék, de sokkal rondábbak csúfítják ezután. A mai városatyák a korcsolyapályát is a főtérre „álmodták” az egykori sétatéri tó helyett, sok pénzért, nehogy a pénzes gyerekeknek el kelljen gyalogolniuk, netán terepjárós szüleikkel elvánszorogniuk a Sétatérig. Így lassan, majd megérjük, hogy az egykori piactérből vásártér lesz, sok-sok csicsával, pántlikával és bóvlival, (aminek jegyében tovább lehet folytatni a város átkeresztelését is, teszem azt, Bâlcești-re. Bâlci=vásár, sokadalom). Ezután lehetne a Főtér az évi nagy vásár, netán a marhavásártér helyszíne is.

És erre a térre hívnak minket „magyar programra”, mármint hogy „jöhetek ti is”!

Az Isten szerelmére, ki veszi be ezt a ...balgaságot, és mit érünk mi egy kétórás nem szobára, hanem térre járással? Minek ez az önáltatás, és minek ez a naiv pótcselekvés? És főleg kinek?

Ebben a kavaros, nagyon összevissza világban, amikor óriási feszültségek gyűltek fel az emberekben, amikor egyesek megszavazzák a Főtér átalakítását, amikor mások hallgatnak akkor, amikor tiltakozniuk kellett volna, és történik még sok más minden, amikor tehát elrondították Közép-Európa egyik legszebb terét (ahová már itatókat is felszereltek), minek butítanak és néznek annyira „vásártérinek”, hogy kihívnak a térre 5-től 7-ig, de akár 4-től 6-ig, utóbbi esetben elfeledve, hogy illenék tudni, hogyan is kell viselkedni, mit is illő tenni egy templom mellett vagy tájékán, amit különben még szüleink, de napjaink kolozsvári polgárai közül is sokan tudtak és tudnak. Mi több, erről még a műemlékvédelmi törvény is szól! Ami ronda, az ronda, és ami fáj az 5-től 7-ig is fáj. Mert 5-től 7-ig sem a miénk a tér, amíg így néz ki, és nem is Kolozsváré, hanem másoké, idegeneké, akik nem élték meg és nem szerették ezt a várost.

Hogy lehet azt hinni, hogy ha mi is csiricsáréskodunk a Főtéren, akkor és attól az magyar lesz! Ez a buta önhittség és beképzeltség nem illik sem hozzánk, sem a Főtérhez. Legfeljebb, ha elvegyülnek egyesek a főnt említett vásárban, hihetik azt, hogy övék a tér.

A Főtér akkor lesz újra a miénk, kolozsváriaké – kivétel nélkül! – amikor helyreállítják. Ha

pedig nem, akkor pusztulni fog a tér, a Szobor, a Város, mert elkótyavetyélték. Nincs mit keresnünk és főleg rendezvényekkel az elcsúfított Főtéren! Legalább mi, ne adjuk ehhez a nevünket, hiszen sokkal hangulatosabb, és jó értelemben vett vásári hangulat van a Mátyás-ház környékén, ahol még nem kell szemlesütve járnunk.

### **2008 november 24** Velemeny id Nagy Laszlo

Levélbontó – Fürdőruhás Mona Lisa, avagy a Főtér és a csiricsaré

A városokban a lakossági igény tereket is létrehozott, különféle célok kielégítése érdekében. Elsősorban létrejött a kereskedelmi célú piactér, a tömegek gyűjtőhelye, fóruma, a keresztező közlekedést lehetővé tevő tér, a játszóterek, a pihenőparkok (Kolozsváron Sétatér elnevezéssel).

Gaál György kolozsvári kalauzából megtudtam, hogy a város főterét a városi tanács 1896-os határozata alapján díszterré kívánták alakítani, több európai város – elsősorban az akkori fővárosok – példája nyomán. A határozatot alátámasztotta az 500 éves nagyszerű Szent Mihály-templom megléte, valamint a Mátyás-szobor megrendelése céljából megtett lépések.

A téglalap alakú hatalmas tér már nagyrészt megvolt, egy-két igénytelenebb házat kellett helyettesíteni. megépültek a házak melletti 5 méter széles aszfaltos járdák, mellettük a teret körbevevő 12 méter széles gránitkövekkel borított szekérút. A közbeeső, még mindig tágas teret újabb, belső járdákkal vették körül: ezen belül volt a tér északi felén a nagybetűs Templom, déli részére tervezték a Szobrot. Lebontották a templomhoz ragasztott jelentéktelen házakat, majd apránként megtervezték a szobrot körülvevő teret: elköltöztették a templom melletti sírokat; a főbejáratot szabadon hagyva, templom körül kertet alakítottak ki, különlegesen szép, öntöttvas kerítésekkel vették körül, Pákei Lajos tervei alapján; a szobor helyét, távolságát a templomtól maga Fadrusz János jelölte ki, a szobor nagyságát, magasságát arányosították a háttér képező 20 méter magas templomfalhoz. Mivel a szobor talapzata egy stilizált várbástya, a szobor körüli tér macskakő burkolatot kapott, egy régi várudvarra emlékeztetve, ugyanakkor a siető gyalogosokat távol tartva. Ugyancsak a gyalogosoknak, rövidítés céljából, a tér déli részét két, egymást keresztező X alakot formáló járda osztotta négy részre. Az északi tágasabb teret a szobor foglalta el, a többi három részre pázsitot, virágokat terveztek. Ezt a zöld részt nem élősövényvel vették körül, hanem öntöttvas elemekből kialakított kerítéssel. Végül, hogy a szobrot szemlélő tekintet ne kalandozzon jobbra-balra, a szobrot övező „várudvar” mellett két, magasabb fából álló zöld falat hoztak létre. Szökőkutat a Sétatérre terveztek, a tér méltóságához nem illett a vidáman csörgedező vízesés, ilyen a fővárosi Hősök Teréhez sem illik.

Az elképzelt és megvalósult díszteret először 1914-ben rontották el, a délnyugati sarokba két négyemeletes palotát engedélyezve. Két emelet elég lett volna, ilyenek voltak az akkoriban emelt New York szálló és a keleti oldal kupolás (státus) palotái.

A román uralom alatt a tér déli oldalára helyezték – egy tengelyben a szoborral – a Rómától ajándékba kapott kapitoliumi farkas szobrát. Alacsony és kisebb lévén, nem sokat rontott a téren.

A kommunista idők kezdetén az X alakú járdák alsó szárai helyett egy szélesebb szalagot köveztek ki, szemben a mai Nemzeti Bank épületével. Ezen épület erkélyéről okították az összeterelt népet. Az elvtársakat zavarhatta, hogy szembe kellett nézniük a templommal és a királlyal, de a kikövezett tér is kicsi volt. Ezért lett a gyűlések új színhelye a mai Béke tér, ahová felépítették a stílustalan Diákművelődési Házat, ennek erkélye szolgált dísztribünként. Ez még Gh. Dej idejében, a hatvanas években épült. Később Ceaușescu még kísérletezett a Főtér keleti oldalával, szószéknak a Bánffy-palota erkélye szolgált, de nyomasztotta a templomtorony és annak keresztje. Ekkor lett a gyűlések újabb helyszíne a Széchenyi tér, ahová deszkákból emeltek tribünt. Később ide emelték az anti-Mátyás szobrot, háttérként a mozi épületének homorú fala szolgált, meg persze szökőkútról sem feledkeztek meg.

A régi Főtér egységes művészi alkotás volt, nem csak egy szép, különálló templom és szobor. A Mona Lisa festmény rendeltetése is a díszítés, az esztétikai élmény. Lehetne ezen is változtatni, reklámcélokra használni, például meghagyni a hölgy híres titokzatos mosolyát,



de átfesteni a ruházatát, esetleg fürdőruhává. Sikeresen lehetne, mondjuk kozmetikai cikkeket is reklámozni vele.

A művelt emberek általában tudják, hogy egy elismert műemléket vagy műemlék-együttest nem szabad megváltoztatni. Ha új rendeltetés merül fel, inkább máshol kell elkészíteni az eredeti megváltoztatott másolatát. Lehetne az új, csiricsaré rendeltetésű térnek más helyet keresni. Az eddigi főtér jelenlegi kősvataggá változtatása (noha a templomkert és ennek kerítése anakronizmusként látszik megmaradni, mert ez az egyház tulajdonában van) csak hangsúlyosodni fog, ha itt rendezvények segédkellékei (sörsátrak, manele színpadok, korcsolyapálya vagy épp uszoda) jelennek majd meg.

**2009 november 14** Tizenegy pont a magyarságért és a multikulturalizmusért ivatalosan is iktatták tegnap azt a dokumentumot, amelyet László Attila alpolgármester, az RMDSZ-es helyi tanácsosok és Czika Tihamér, az RMDSZ Szövetségi Képviselők Tanácsnak (SZKT) tagja nyújtott át Sorin Apostu polgármesternek. Az irat a kolozsvári magyarságnak azt a javaslatcsomagját tartalmazta, amelynek gyakorlatba ültetésével a kincses város multikulturalizmusa ténylegesen is láthatóvá válna. A tizenegy pontba foglalt javaslatok között szerepel többek között a háromnyelvű helységnévtábla és a műemlékeken elhelyezendő feliratok ügye, a városháza magyar nyelvű honlapjának az elkészítése, a Dsida utcanév kérdése, valamint a Főtéren szervezett eseményekről való előzetes konzultáció az RMDSZ-szel.

Miután a legutóbbi tanácsülésen Sorin Apostu polgármester elmondta, hogy várja a magyar közösség javaslatait a tényleges multikulturalitás elérése végett, az RMDSZ 11 pontban foglalta össze a kolozsvári magyarság igényeit. „A multikulturalizmus a kincses városban különösen fontos, mert több kultúra és etnikum él egymás mellett. Nagyon reméljük, hogy ezt a 11 pontot elfogadják, és ezentúl nem csak szóban, hanem tényekben is létezni fog a multikulturalizmus Kolozsváron” – mondta el lapunknak Csoma Botond RMDSZ-es tanácsos a lista átadása után. László Attila alpolgármester kifejtette: „Válaszoltunk a polgármester felhívására, benyújtottuk a magyar közösség javaslatait.”

Kezdjük a helységnévtáblával!

A beadvány első pontja a háromnyelvű helységnévtáblára vonatkozik: a javaslat szerzői kérik, hogy román, magyar és német nyelven írják ki a város nevét és az Üdvözljük Kolozsváron! feliratot a város öt fő bejáratához.

Csoma Botond elmondta: erre vonatkozóan létezik egy 2002-es városi tanácsi határozat, amit mindeddig nem ültettek gyakorlatba. Még Funar idején szavazta meg az akkori tanács a határozatot, és pénzüsszeget is elkülönített a háromnyelvű táblák elkészítésére és felállítására – mondta, hozzátéve: a törvény értelmében a polgármester dolga, hogy érvényt szerezzen a határozatnak, hiszen a tanácsi határozatokat a polgármesternek kell végrehajtania.

„A 11 pontban összefoglalt problémák között vannak régiek is, mint a 2002-es tanácsi határozat, de a sor újabbakkal folytatódik” – ecsetelte László Attila alpolgármester. Szerinte ezeket a helyi tanácsban, adminisztratív szinten meg lehet oldani. Hozzátette: 2002 óta egy kis idő eltelt, a tanácsi határozatokat pedig illik betartani. A határozat érvényes, senki sem támadhatja meg, az adminisztrációnak így kötelessége végrehajtani azt. Megtudtuk: Emil Boc polgármestersége alatt nem kerültek napirendre ezek a pontok, mindenki elfeledkezett róla: az RMDSZ-es tanácsosok többször szóvá tették, de mindig kitérő válaszokat kaptak.

„Úgy érzem, hogy tényleg eljött ennek az ideje” – szögezte le Csoma Botond, aki úgy vélte: bár a polgármester azt mondta, hogy nem voltak javaslatok a magyarok részéről, ez is csak félig állja meg a helyét. A város stratégiájában, amely a multikulturalitásra is kitér, olyan konkrét dolgok vannak felsorolva, amelyekkel gyakorlatba lehetne ültetni a multikulturalizmust. „De ne legyen az, hogy az RMDSZ frakció és a kolozsvári magyar



közösség nem jött javaslatokkal” – tette hozzá a lista átadása kapcsán. Ugyanakkor biztatónak tartotta a polgármester nyilatkozatát, aki a dokumentum átvételekor azt ígérte, hogy fel fogja olvasni azt a legközelebbi tanácsülésen, és megvitatják a pontokat. Csoma Botond így nagyon reméli, hogy ezekből a pontokból minél több megvalósul.

A magyarság másik fő kívánsága a műemlékeken elhelyezendő táblák háromnyelvűsége. Ez már májusban vitatéma volt, amikor a polgármester hallani sem akart erről. Az RMDSZ frakciója akkor egy átirattal fordult a kultuszminisztériumhoz, amelynek válasza egyértelmű volt: azokban a régiókban, ahol őshonos kisebbségek élnek, javallott azok nyelvén is feliratozni. Ezt Csoma Botond a legutóbbi tanácsülésen fel is vetette a polgármesternek, Apostu pedig azt válaszolta, hogy most már tisztában van a törvény előírásaival, és visszavonja korábbi kijelentéseit.

„A magyar nyelvű feliratoknak van gazdasági vonatkozása is, ugyanis a turisták többsége magyar. De elsősorban a morális és méltányossági vonatkozása fontos – tette hozzá az RMDSZ-es helyi tanácsos, a magyar nyelvű feliratok esetében Aranyosgyéres példáját említve, ahol a városi tanács megszavazta azt, hogy magyarul is írják ki a helység nevét, annak ellenére, hogy a magyar lakosság aránya 20 százaléknál kisebb. A törvény egyértelmű: 20 százalék felett kötelező kiírni a kisebbség nyelvén is a megnevezést. A 20 százalék alatti esetről a törvény nem rendelkezik, tehát nem tiltja. Ennek szellemében a tanács megszavazta a kétnyelvű helységnévtáblát, s bár az akkori prefektus, Călin Platon ezt megtámadta a közigazgatási bíróságon, a végleges döntés értelmében Aranyosgyéres neve magyarul is szerepelhet a város határán. Ezt az esetet precedensértékűnek tartja Kolozsvár esetében is. Ugyanakkor az Európai Tanácsnak a regionális és kisebbségi nyelvekre vonatkozó Chartája is a magyar nyelvű feliratok mellett szól, ugyanis javasolja, hogy a kisebbségi nyelveket használják a közszférában. Ennek az első lépése az, ha a kisebbség nyelvén is kiírják a város nevét.

„Apostu alapvetően jóindulatú”

A beadványban azt is kérték a polgármestertől, hogy a Főtéren tartandó rendezvények esetében előzetesen konzultáljon az RMDSZ-szel. László Attila elmondta, hogy a Főter-átadása kapcsán kialakult esetből okulva gondolták fontosnak egy ilyen pont beiktatását.

„Itt van a december, amikor különböző kulturális rendezvények lesznek. A magyar kultúrát is ki akarjuk vinni a Főtérré” – nyilatkozta az erre vonatkozó javaslat kapcsán Csoma Botond. László Attilától megtudtuk: a főtéri programjavaslatoknak a beküldési határideje november 26, a határidő lejártá után összeállítják a Főtéren tartandó decemberi kulturális rendezvények listáját. Ennek kapcsán az alpolgármester elmondta: mindig nyitottak voltak a párbeszédre, egyben reményét fejezte ki, hogy az elnökválasztás örült időszaka után sikerül érvényre juttatni ezeket a kéréseket, annál is inkább, hogy az elmúlt másfél évben születtek magyar eredmények: erre példa az 56-os emlékmű és a Márton Áron-szobor.

A beadványt a kolozsvári RMDSZ frakciója mellett Czika Tihamér, az RMDSZ Szövetségi Képviselők Tanácsnak (SZKT) tagja is szignálta. „Azért írtam alá én is ezt a dokumentumot, mert az alapváltozatot én fogalmaztam meg, illetve a hétfői flash-mob természetes folytatásának tekintem.” Az RMDSZ-es politikus úgy véli, hogy kellett egy kis nyomás, egy kis „sajtóhiszti” ahhoz, hogy ekkora politikai érdeklődést váltson ki az eset. Úgy látja, hogy Sorin Apostu alapvetően egy jóindulatú polgármester, és nyilatkozatai alapján Emil Bocnál nyitottabbnak tűnik. Hozzátette: már azt is eredménynek tartja, hogy a polgármester megígérte, hogy felolvassa és vitára bocsájtsa a javaslatokat a tanácsban. „Az utóbbi húsz évben ilyen csomag nem került a tanácsosok elé” – fogalmazott, kifejtve, hogy csupán egy-két olyan pont van benne, ami újdonságnak számíthat.

#### A BEADVÁNY 11 PONTJÁNAK RÖVIDÍTETT VÁLTOZATA

1. Helyezzenek ki háromnyelvű – román, magyar, német – helységnévtáblát a város határánál.
2. A város műemléképületeit jelző táblákon legyen magyar nyelvű felirat is.
3. Nyomtassanak hivatalos turisztikai tájékoztató-anyagokat, szórólapokat és térképeket magyarul is.

4. A polgármesteri hivatal által rendezett események plakátjaiból magyar nyelvűt is nyomtassanak.
5. A polgármesteri hivatal honlapjának legyen magyar változata is
6. A város új utcáinak elnevezésekor legyen tiszteletben tartva a város etnikai megoszlása, adják vissza a Dsida Jenő utcanévet.
7. A városháza által szervezett rendezvényekre hívjanak meg magyar együtteseket, előadókat is .
8. A téli ünnepek alkalmával a városközpontban sugározzanak magyar nyelvű karácsonyi zenét is.
9. Karácsonykor és húsvétkor a tömegközlekedési eszközökön magyar feliratú köszöntő is legyen.
10. A gyűlöletre szító, kétes értelmű emléktáblákat cseréljék le.
11. A főtéri események előkészítésekor a városháza konzultáljon a tanács magyar képviselőivel.

### **2009 november 13** Gergely Balazs Velemeny

#### Főtér és felelősség

Nem kell végigjárni Európát ahhoz, hogy megértsük: egységes európai kultúra, sem építészeti, sem más tekintetben nem létezik. Athén és Stockholm, Szicília és Skandinávia, egy dél-német kisváros és Párizs között ég és föld a különbség. Ettől függetlenül mindegyiknek megvan a saját jellegzetes bája, szépsége. Európa ettől színes, ettől érdekes. Ezért nevezzük divatos szóval multikulturálisnak. Kolozsvár a Főtér átalakításával pont a sajátos szépségéből veszített el valamit. Tegyük hozzá: nem visszafordíthatatlanul.

A vonat elment. Lezárult egy fejezet a kolozsvári Főtér történetében, s talán időszerű lenne megállni egy szóra, mérleget készíteni. Levonni a következtetéseket, és összegezni a tanulságokat, mert rengeteg tanulságot rejt magában mindaz, ami, és ahogy a Főtér átalakítása körül történt.

A kolozsvári Főtér a világ, s ezen belül a magyar kulturális örökség kiemelt jelentőségű része. Felbecsülhetetlen érték. Egyike azon szimbolikus és esztétikai értékeinknek, amelyek megőrzése és rendben tartása fokozott figyelmet, esetleges felújítása, netán átalakítása pedig maximális körültekintést, óvatosságot és hozzáértést követel.

Mindezek ellenére le kell szögeznünk, hogy a Főtér nem tabu. Ha a helyzet úgy kívánja, igenis hozzá lehet, sőt hozzá kell nyúlni, mint ahogy tették azt többször az utóbbi évszázad során. De csakis avatott kézzel, fokozott figyelmet szentelve az emberek ragaszkodására, érzelmi kötődéseire. Jelen esetben mindez elmaradt. Az elvégzett átalakítás eredménye közfelháborodást váltott ki Kolozsvár román és magyar lakosaiban egyaránt. Sajnos, erre szokás mondani, hogy késő bánat. Ne legyenek illúzióink, a csaknem hatmillió eurót felemésztő átrendezési munkálatok végeredményét évekig, évtizedekig nem fogják megváltoztatni. Román vélekedések szerint a jelenlegi városvezetésnek sikerült beköltöztetni Moldvát Kolozsvár szívébe. Avatott újságírók a jelenlegi teret Focșani-i, Vaslui-i főterek Erdélytől idegen képéhez hasonlítják.

A tiltakozások sora nem most kezdődött el. Gaal György, Asztalos Lajos és mások már évekkel ezelőtt felhívták a figyelmet arra, hogy rossz irányba mozdult a Főtér felújításának ügye. Sajnos, figyelmeztető írásaik süket fülekre találtak. Annak ellenére, hogy egyértelműen kitapintható volt a közösség túlnyomó részének álláspontja, megválasztott képviselőink figyelmen kívül hagyták azt, és saját ízlésük, szubjektív véleményük, politikai érdekeik, vagy egyszerűen gyengeségük alapján hallgatólagosan vagy tevőlegesen részt vettek abban, ami több mint mulasztás: közös értékünk rombolása.

A Főtérnek a századfordulón történt rendezése, piactérből díszterré történő átalakítása egy jól átgondolt, és a város polgárságának körében széles körű támogatottságnak örvendő kezdeményezés eredménye volt. Lényegét pontosan az jelentette, amit most teljes mértékben elvesztett. Csiricsáré, giccs, zsbivásár helyett felállították a Mátyás szobrot, a tér központi elemét, és körülötte, annak súlyát kiemelő, céltudatosan megtervezett zöldövezetet hoztak létre, amely ugyan átalakult az elmúlt száz év során, de a rendeltetését nem veszítette el. A mostani átalakítás alap gondolatának lényege, s egyben maga az eredmény pont az, amit akkor sikerült felszámolni. A korabeli lacikonyhák helyett sörsátrak, a templom körül lebontott házak helyett korcsolyapálya, a zsbivásár helyett termékbemutatók, sörfesztiválok helyszíne lesz a Főtér.

Persze lehet erre azt mondani, hogy ugyanúgy szubjektív szempont (rendszer) ez is, akár az átalakítóké. A különbség pusztán az, hogy egy meglévő, a lakosság által közkedvelt tér megváltoztatásához sokkal súlyosabb érvek kellenek, mint amelyekkel a városvezetés előrukkolt. Az „adjuk vissza a teret az embereknek” érv eleve hamis, mert ezt a teret még így, tudatosan elhanyagolt állapotában is magukénak érezték, szerették a város lakói, nemzetiségi hovatartozásuktól függetlenül. Az utóbbi hét reakciói is ezt támasztják alá.

A másik fő érv a középkori terek analógiáira épült, de több sebből vérzett: a főtér mai arculata a 19. században alakult ki, az épületek homlokzatai nem középkori jellegűek, így a „középkori jellegű” járószint kialakítása indokolatlan és erőltetett volt. Arról nem is beszélve, hogy az eredmény sokkal inkább modern, mint „antik” benyomást kelt a szemlélőben.

Talán a legbosszantóbbnak mégis az tűnik, hogy az illetékesek folyamatosan a „nyugati”, európai trendekre hivatkozva érveltek az átalakítás mellett. Mérhetetlen műveletlenség és/vagy céltudatos demagógia, manipuláció az ilyen típusú érvelés. Horgásznyelven etetésnek hívják. Nem kell végigjárni Európát ahhoz, hogy megértsük: egységes európai kultúra, sem építészeti, sem más tekintetben nem létezik. Athén és Stockholm, Szicília és Skandinávia, egy dél-német kisváros és Párizs között ég és föld a különbség. Ettől függetlenül mindegyiknek megvan a saját jellegzetes bája, szépsége. Európa ettől színes, ettől érdekes. Ezért nevezzük divatos szóval multikulturálisnak. Kolozsvár a Főtér átalakításával pont a sajátos szépségéből veszített el valamit. Tegyük hozzá: nem visszafordíthatatlanul.

A jelen írás kerete szűkös ahhoz, hogy az elvégzett munka minőségét is számba vegyük. Azt azonban nyugtázhathatjuk, hogy nem kell sokat keresgélni a hibákat, mert szembeszökőek.

Mindezek tudatában, megállapíthatjuk, hogy súlyos felelősség terheli mindazokat, akik az átalakítást ilyen szempontok alapján kezdeményezték, és végrehajtották. De felelősség terhel másokat is, mindazokat, akik hagyták mindezt megtörténni. Felelősek vagyunk mi, akik tudtuk, hogy mi készül, és beláthatjuk, nem tettünk meg mindent annak érdekében, hogy ne így történjen. Nem használtuk ki a figyelemfelkeltés, a tiltakozási formák rendelkezésünkre álló eszközeit. Felelősek azok is, akik nem tudtak ugyan a tervekről, s bár módjukban állt követni a közélet történéseit, mégsem tették. Csak akkor szereztek tudomást róla, amikor a visszafordíthatatlan valósággal szembesülnek. Felelősek a közösségünk képviselői is, akik részt vesznek a város vezetésében, de elmulasztották a széles körű konzultációt, majd a tiltakozás lehetőségét akkor, amikor annak ideje volt, és nem vették figyelembe a közösség túlnyomó többségének a véleményét. Fokozottan pedig azért, mert némelyikük mind a mai napig következetesen kiáll a „rossz” mundér becsülete mellett.

A jövőre nézve ismét egy keserű tanulság: megbízott képviselőink ilyen ügyekben konzultáljanak az illetékes intézményeinkkel – ne csak felületesen, hanem ténylegesen! –, és igyekezzenek valóban a magyar közösséget képviselni a döntéshozó testületekben. Elsőként általában ők jutnak az ilyen jellegű információk birtokába, de nem mindegy, hogy azt milyen erősséggel, hangsúllyal továbbítják a sajtó és a közösség felé.

A Főtér járószintjének átalakítása sokunkban azt az érzést kelti, hogy valamit megint elvesztettünk, hogy valamit újra, akaratunk ellenére, és beleegyezésünk nélkül elvettek

tőlünk, kolozsváriaktól, s tőlünk, magyaroktól. Érezhetően zavarban vagyunk, tehetetlennek és kiszolgáltatottnak érezzük magunkat a saját városunkban. Mégis úgy érzem, hogy a legyőzöttek csüggedése, a magunkba zárkózás, a tehetetlenség helyett a nehezebb utat kell választanunk. Legyen ez egy okkal több arra, hogy felelősséget vállaljunk, rájövünk arra, hogy a közösségnek indokolt esetben milyen ereje lehet. A Főtéren pedig ne leszegett fővel, lesütött szemmel, s muszájból járjunk át, mert akkor csak a kövezetet látjuk, azt, amit elrontottak. Emeljük fel a tekintetünket, nézzünk körül, és rájövünk arra, hogy a lényeg valójában nem változott, a Főtér továbbra is ott van körülöttünk, és a miénk!

Jó volt látni és részt venni kedd este a fiatalok kezdeményezésére létrejött megmozduláson. A teret továbbra is nekünk kell belakni, és határozottan ellenezni a különféle zsidóvárosok, fesztiválok ottani megszervezését. Ezt még nem késő megtenni! A Szent Mihály templomban zajló miséket, alkalmi hangversenyeket és más emelkedett hangulatú eseményeket, valamint a környék jobb időkhöz szokott lakóit az eddigiekben is oda nem illő módon és méltatlanul zavarta a főtéri hangos ricsaj, reklámhadjárat.

A Főtér most még befejezetlen. Ebben az átmeneti időszakban is biztosítani kell, hogy a Kolozsvárra kerülő magyar fiatalok is magukénak érezzék a teret. Az elmúlt hosszú hónapok alatt sajnos, kényszerből sokan elszoktunk e helyről. Most megnyitva s lecsupaszítva itt van előttünk, de továbbra is a miénk lehet. Tűzzük ki célul – a fiatalok kezdeményezésével összhangban –, hogy időről időre, hónapról hónapra oda szervezzünk bizonyos eseményeket, hogy újra belakjuk, és otthonossá tesszük a teret a kolozsvári magyar közösség számára. Ez még rajtunk múlik!

Zárszóként: Kolozsvár „Transilvaniae civitas primaria”: Erdély fővárosa. Ne hagyjuk, hogy máshonnan jött percpolitikusok – tizenöt percnyi plusz kampányfigyelemért cserébe – feláldozzák tereinket, utcáinkat. A Dsida Jenő utca nevének megváltoztatásával, a történelmi műemlékek magyar nyelvű feliratozásának elvetésével, a Főtér kiüresítésével nem csak a kolozsvári, erdélyi magyaroktól vesznek el valami pótolhatatlant – hanem Erdély sokszínűségét, a különböző kultúrák egymás mellett élését, egymás tiszteletét is tagadják.

Mindazt, amire a multikulturalitás örve alatt hivatkozni szoktak.

Mindazt, amire méltán lehetnének büszkék az erdélyi románok, magyarok, cigányok, valamint a maradék szászok és zsidók.

Mindazt, ami európai. Ami nélkül Kolozsvár már nem Erdély fővárosa. Még csak nem is város.

Hanem kampányfelület.

### **2009 november 12**

**RMDSZ:** Nem szavaztak a Főtér-felújítási tervről

A kolozsvári helyi tanács csak a Főtér felújítására fordítandó pénzüsszegegről szavazott – jelentette ki az RMDSZ-es frakció nevében lapunknak Csoma Botond városi tanácsos. „Az urbanisztikai törvények értelmében a felújítási tervről nem kellett szavaznia a tanácsnak, mivel a felújítási munkálatok nyomán nem változott meg a Főtér rendeltetése. A felújítási tervet egy, a városi tanácsnak alá nem rendelt, szakemberekből álló bizottság választotta ki” – magyarázta Csoma Botond, aki egyben nem tetszését fejezte ki annak kapcsán, hogy nem tűzték a tanácsülés napirendjére a látványterv megvitatásának és elfogadásának a kérdését.

### **2009 november 11.**

Szekely Kriszta

Foter Velemeny

Nehéz ma higgadt, érzelemmentes véleményt fűzni a Főtér-vitához. Különösen a botrányosra sikeredett felavatási ceremóniát követően nehéz: a választási kampányba lendült városvezetés akarva-akaratlanul többnyire visszaigazolta azoknak az aggodalmát, akik attól

tartottak, hogy modernizáció címszó alatt a Főtér kisajátítása, a kolozsvári magyarok mellőzése, a „magyar múlt” nyomainak eltörlése folytatódik.

Nem kívánok vitába szállni azokkal, akik kétkedve fogadnak minden további „kapavágást” a Főtéren. Hogyan is tehetném, hiszen az elmúlt 17 évben, a gyalázkodó Iorga-idézetnek a Mátyás szobor talapzatára kényszerítése óta a több alkalommal is hatalomra juttatott román nacionalisták rendszeresen feldúlták, csatatérré változtatták Kolozsvár főterét. A szemégtödrökké átlényegült régészeti kutatóárcok, a csakazértis trikolor zászlók, padok, kukák emléke még sokakban él, számukra sovány vigasz, hogy az új térrendezési elképzelések közt ezek a „dekoratív” elemek nem kaptak helyet, a mozdíthatatlannak tűnő zászlótartók most végre valahára eltűntek. Azok számára, akiknek a Főtér egykori arculata egy jobb világnak utolsó jelképes maradványát jelentette, egy olyan letűnt (képzletbeli?) világát, amelyet inkább a magukénak éreztek, amelyhez több közülük volt, amelyben magyarnak lenni mást jelentett, mint olcsó célpontot különböző választási kampányokban, a tér átalakítása veszteség.

Nem kívánok vitázni azokkal sem, akik szakmai érveket igyekeztek felsorakoztatni a Főtér új köntöse mellett. Nem sokan voltak ilyenek, úgy érzem, hogy a hozzáértők, szakmabeliek többsége inkább diszkréten másfelé fordította az idételt, akik pedig nyíltan vállalták másvéleményüket, azokat rendszerint ledorongolták. Az a magyar építész, akinek elnyerte tetszését a projekt, hiába számított kollégái bátorítására, avagy udvarias ellenérveire, ahogy az kulturált vitában szokás, ehelyett felháborodott válaszfélékben volt része, amiért egyáltalán képviselni mert ennyire más véleményt. Bár mindenképpen megkésett lett volna, a szakmai vita Főtér-ügyben sajnos elmaradt. Lehet, hogy a városháza csak ennyire képes Főtér-rendezés kapcsán, a magyar szakmai elitnek azonban még lehet határozott álláspontja arról, hogyan kellene, mit kellene, vagy legalábbis, hogy mit miért nem kellene a Főtéren.

Nem kívánom szóvá tenni azt a módozatot sem, ahogy a Főtér-projektet – legyen az jó, vagy rossz – egyáltalán átverték rajtunk. A szövetségeseink. Azt is csak halkán mondom, hogy az RMDSZ-tanácsosoknak nem a téren, kamerák előtt kellene tiltakozniuk, nekik mindenekelőtt a tanácsteremben a helyük, erre kaptak mandátumot, ott és akkor kellett volna ellenszegülniük, ha úgy érezték, a rendezési terv elfogadhatatlan. Úgy talán hitelesebb, hatásosabb lett volna. (Tisztelet persze a kivételnek.)

Akikhez igazából szólni kívánok, azok a kolozsváriak, akik az utóbbi napok eseményei hatására lélekben valahogy lemondtak a Főtérről. „Átadtuk a Főteret, átadtuk ezt is a románoknak!” – hallhattuk, olvashattuk több alkalommal. Nekik kívánom elmondani a következő történetet, amely még a „Főtér-átadás” előtt történt egy másik „stratégiai” helyen, a Szabók-bástyájánál, az itt berendezett múzeum megnyitásakor. Miközben sokan azon dohogtunk: lám, a magyar feliratot a bestye szervezők aljasul megspórolták, korosodó tanárforma úr fordult hozzánk. Csitított: valóban felháborító, hogy Kolozsváron még mindig ellenkezésbe ütközik a magyar feliratok kihelyezése, de lássuk be, ennek semmit se lenne szabad változtatnia a lényegen, ez a bástya akkor is a miénk! „Ezt semmiképp sem tudják elvenni tőlünk, akkor sem, ha soha nem olvashatjuk anyanyelvünkön az eligazító táblákat. Ameddig el tudjuk mondani magyarul műemlékeink történetét, ismerjük jelentőségüket, és fontosnak tartjuk, hogy gyermekeinkre is átörökítsük ezt a tudást, ezt a világot, addig az a miénk is marad!”, mondta meghatottan, meggyőzően.

Valahogy így van most ezzel a Főtérrel is. Ahogy a tanár úr mondaná: a tiltakozásnak mindenképpen helye van, mert mellőznek, megaláznak, mert továbbra sem veszik figyelembe véleményünket. De talán mégsem két virággrupp jelenlétén vagy hiányán fog múlni az, hogy továbbra is magunkénak érezzük ezt a teret, vagy elfordulunk tőle. A miénknek éreztük akkor is, amikor meggyalázták, feltúrták, ráakasztották pislákoló giccseiket, és olcsó sört meg vizeletet szárított fel a reggeli nap egy-egy bömbölő rendezvény után. Amikor undorodtunk átsétálni rajta, gyermekeinket pedig már rég nem engedjük önfeledten játszózni – mint mi



tettük egykor, boldog idők! – a cigarettacsikkokkal és egyéb szennyezett kavicsokon. A miénk volt és marad, mert amikor ma is körbe tekintünk, nem többé-kevésbé rogyadozó épületeket látunk csupán, hanem a Rhédey-palotát, a Wass Ottilia házat, a Bánffy-palotát – és még sorolhatnám – a maguk Kolozsvárhoz, Erdélyhez kapcsolódó történetével, történelmünkkel – mondhatná, mondja X tanár úr. Aki így látja, így érti, érzi Kolozsvár főterét, azé a tér, legyen az magyar, román, vagy más nemzetiségű. Számunkra nem lehet – a Kolozsvárból semmit sem értő, és ezért még vehemensebben ellene forduló Funarhoz, Apostuhoz hasonlóan – magyar–román kérdés a Főtér. Mi nem a románoktól, nem a nem-kolozsváriaktól féltjük a teret. (Igaza van fiatal kollégámnak, Kolozsvár polgárának lenni nem laccím, mint ahogy nem is etnikum kérdése.) Mi a csőcseléktől féltjük, a hangos, erőszakos, műveletlen csőcseléktől, amely – legalábbis ami engem illet – édes mindegy, milyen nyelven köpköd.

Ez a hely miénk most is, mondaná a tanár úr. (A tegnap este a Főtéren gyülekező fiatalok és idősök, lám, mindenképp hamarabb megértették ezt.) Új ruhástól, mindenestől. És azt is mondaná, hogy nem kétes ízlésű világítótestekben és szomorúan didergő fákban méri Kolozsvár főterének jelentőségét, nemzetiségét, „hovatartozását”. S talán még azt is mondaná a tanár úr – furcsa, nemzedékeken átöröklődő túlélési ösztön! – bár a lámpákra nincs semmi mentség, de a fák! Igazi, nagyranövő, terebélyes, szívós platánok cseperedhetnek belőlük!

### **2009 november 11**

Felelevenítették a Főtér egykori arcát

Tegnap este jelképesen ismét megelevenedett a kolozsvári Főtér ma már csak emlékekben élő képe.

A rendezvényt kezdeményező kolozsvári fiatalok – és nem csak! – arra tettek kísérletet, hogy szimbolikusan, „kezdeteles” eszközökkel, megjelenítsék a teret úgy, ahogy néhány héttel, hónappal ezelőtt láthattuk, ahogy az sokak szívéhez nőtt. Az egykori fákat, bokrokat, ösvényeket, padokat, virágokat, mindazt, ami nem is olyan rég a teret alkotta. A kellékek: néhány felirat, virágcsokor és a résztvevők több csoportra oszolva. Egyesek az egykori fás részeket, mások a két virággruppot, vagy épp a hiányzó padokat jelenítették meg. A téren „felállítottak” két helységnevtáblát is: a városvezetőnek szánt szemléltető eszközök egyike Szatmár felirattal a Sorin Apostu által „nem kolozsvári polgároknak”, „valami szatmáriaknak” nevezett elégedetlenkedőkre utalt, a másik Focşani felirattal a polgármester származási helye felé mutatta az irányt. A kezdeményezők azt szeretnék, hogy az ilyen jellegű rendezvényekkel „újranépesítsék” a felújított Főteret azokkal, akik elfogadhatatlannak tartják korábbi kedvenc helyük arculatának megváltoztatását. Még akkor is, ha az átalakítás lezajlott, és – egyelőre legalábbis – nincs esély ezen változtatni, a Főtér továbbra is fontos központja, találkozóhelye kell hogy maradjon a kolozsvári magyaroknak, az itt tanuló egyetemistáknak, hangzott el.

### **2009 november 11**

Vita a helyi tanácsban a kolozsvári Főtér átadásáról

Csoma Botond: a város magyar közössége sértve érzi magát

Annak ellenére, hogy a napirendi pontok között nem szerepelt, mégis a Főtér átadása vált a Kolozsvári Helyi Tanács tegnapi ülésének fő témájává. Múlt szerdán több RMDSZ-es városi tanácsos is részt vett azon a tiltakozáson, amelyet a város magyar lakossága szervezett, amiért a megnyitó rendezvényről hiányoztak a magyar vonatkozású programpontok. A tanácsülés elején Sorin Apostu polgármester bejárt egy telefonbeszélgetést, amivel bizonyítani akarta, hogy meghívta a magyar tanácsosokat a Főtér átadási ünnepségére. A telefonszólásból kikért hangfelvétel mellett a tanácsosoknak küldött sms-ek listáját is bemutatta. Csoma Botond RMDSZ-es tanácsos válaszában a magyar közösség sérelmének adott hangot, felszólalása vitát váltott ki.

Nem szokványos módon kezdődött a tegnapi tanácsülés: a napirendi pontok tárgyalása előtt Sorin Apostu polgármester bejátszott egy hangfelvételt, amellyel bizonyítani akarta, hogy meghívta a magyar városi tanácsosokat a Főtér múlt heti átadási ünnepségre. A polgármester „akcióját” senki sem kommentálta, a tanácsülés zavartalanul folytatódott.

A tanácsosok megszavazták az új állatmenhely létesítésének technikai és gazdasági mutatóit: a Közterület-fenntartó Vállalatnak (RADP) 280 000 lejít ítélték oda a menhely létesítésére – az összbefektetés becslések szerint 285 220 lej, áfa nélkül. A Bobálna utca 65. szám alatt ugyan létezik már egy állatmenhely, de az nem felel meg a célnak, az utóbbi időben pedig egyre súlyosabbá vált a helyzet, ugyanis nem volt elég hely az elhagyott állatok befogadására. A RADP ezért a Házsongárdi temetőben létesített szükség-ketreceket, és már azon gondolkoztak, hogy be sem fogják a kóbor állatokat.

### **2009 november 09 OIB**

Mesterkéltné metamorfózis

übörgő zene és tarka-barka reklámlepedők közepette alkalmi és mozgalmas sörfesztiválok, lacikonyhák, zsigvárok, bármi, ami pénzt hoz az önkormányzat bankszámlájára. Ez a jövőkép látszik több évnyi bizonytalankodás és építkezés múltán kirajzolódni a kolozsvári Főtér felújításának egynegyede befejeztével. Előre tudhattuk, sokan idejében meg is értettük, most mégis sorainkban a többség a felháborodottabb. Azok, akik a terveknek évekkel ezelőtti közvéleményes közönyösen hallgattak, magukra hagyva az akkori „berzenkedőket”. Pedig akkor még lehetett volna tenni valamit, esetleg kompromisszumosabb megoldásokat keresni találni, amelyek a sajátos és a nagyvilág által elismert kolozsvári főtéri történelmi hangulat megőrzésével tompíthatták volna a korszerűsítésnek nevezett globalizációs pénzhajhászt és a magyar gyökereknek a köztudatból való kiradírozási törekvését. De nem így történt, mert a belénk vert, félreértelmezett sztoicizmus és a félsz megakadályozta a kollektív fellépést. 1994. július 7-én még sikerült megmozdulnunk a funári önkény leglátványosabbnak bizonyuló megnyilvánulása, főterünk feldúlásával szemben, ezek vállalták akkor a fizikai és lelki szenvedést a karhatalommal és a tűző nappal szemben.

Azóta azonban mintha kopott volna önazonosságunk tudata, most már csak akkor kapjuk fel kétségbe a fejünket, amikor Fadrusz János remekműve elé a mesterien megkomponált üde, ízléses zöldövezet és sétálóhely helyébe siralmasan kopár, jellegtelen kősvatag kerül, melyen az avatást követő második napon már műjégpálya felszereléséhez láttak. Pedig idejében tudtuk, hogy mi készül.

A kész tények maradnak, a hajdani Főtér visszasírása senkinek sem használ, legfeljebb okulhatunk átváltozásából. Nehogy megérjük, hogy valamikor valakiknek még az jusson eszükbe, a főtéri műemléképületek elavult nézeteket képviselnek, hőszigetelő műanyaggal kell azokat bevonni, esetleg huszonegyedik századi modern beton-üveg kockaépületekkel kell felcserélni.

### **2009 november 10 Levelbonto**

Fenyak Magdolna

Amikor megláttam a Főteret, az első reakció a döbbenet volt, rögtön utána pedig az, hogy nyugodjak meg minden erőmmel, mert ez nem valóság, ez csak egy rossz álom, amiből mindjárt felébredek. Aztán lassan rájöttem, hogy nincs ébredés, mert ez a kietlen, pusztaság, holdbéli kőhalmaz a valóság, és akkor összeszorult torokkal próbáltam magam valahogy továbbvonszolni, tovább, el innen, hogy ne lássam ezt a szörnyű pusztítást, mert ezt nem lehet megérteni, nem lehet feldolgozni, nem lehet megnyugodni. Ki vagy kik tették ezt veled szép városom, drága Kolozsvár?!

Kevés városnak volt olyan érdekes, különlegesen szép tere, mint Kolozsvárnak, a szélén a szebbnél szebb szecessziós épületekkel, a Bánffy-palotával, a Szent Mihály-templommal, a

méltóságot és tiszteletet parancsoló Mátyás-szoborral. Jó volt nyáron megpihenni a mindig zöld fű, a sok színes virág mellett, a padokon, de az is felüdülést jelentett, amikor egyszerűen átmentél itt, kerülgetve a galambokat. Télen ünnepélyes hangulatot kölcsönzött a fenyőkre helyezett sok apró lámpa. Minek kellett eltűnnie ennek a sok szépségnek? Kinek az ötlete volt ez a rettenetes pusztítás? Mi a polgármestert magyarul városatyának is nevezzük. Milyen atyja ennek a városnak a mostani polgármester, aki hagyja kiirtani az összes növényzetet a térről, amikor nem győzik magyarázni szakértők a zöldövezet fontosságát? És egyáltalán: ilyen méretű és jellegű változtatásnál nem kellett volna megkérdezni Kolozsvár lakosságát is? Elvégre az adófizetők pénzéből finanszírozták ezt az otromba, hepehupás, selejtes szörnyűséget, ami egy sivár, szomorú, semmitmondó központtá alakította át a több mint százéves Főterünket. Végezetül: az RMDSZ-es tanácsosok hol voltak, amikor ezt a tervet megszavazták, miért nem figyelmeztették Kolozsvár lakosságát?

### **2009 november 10 Levelbonto Torok Dani Janos**

Levélbontó Multifunkcionális Mátyás-tér

Kíváncsiságotomtól hajtva, hogy láthassam az újonnan átadott főterünket, a központ felé autóztam csütörtök délután. A zsúfolt forgalom miatt elég lassan haladtam, s volt alkalmam az autóból is végignézni a látványt. A palánkok eltűnésével láthatóvá vált a remekmű. Kopár, puszta, üres tér. Nem ezt vártam volna. Nem ilyet érdemel Kolozsvár központja.

Keserű szájjal parkoltam le az autót, hogy közelebről is szemügyre vehessem az alkotást. Az volt az érzésem, hogy megint valamiből kihagytak bennünket, kolozsváriakat, megint mások döntöttek arról, hogy nekünk mi a jó. Megint illetéktelenek és kontárok nyomják le a torkunkon az elképzeléseiket. Zenei aláfestésként, vagy mint hab a tortán, a rádióból épp akkor hangzott fel a választási kampányszöveg, amely arra buzdított, hogy vegyünk részt az elnökválasztáson, mert csak így lehet beleszólásunk ügyeinkbe és életszínvonalunk alakulásába. Hát igen: ebbe a főtérrendezésbe is beleszólhattunk, vagy talán szólhattunk volna? Talán igen, talán nem.

Végigjárva a teret az volt az érzésem, hogy nem is Kolozsvár főterén járok, a jól ismert, patinás épületek által behatárolt téren, hanem egy ipari negyed parkjában. Az új rendezés által kialakított téren semmi nincs, ami bár egy kicsit is harmóniában lenne a környék építészeti stílusával és elemeivel. A környéket uraló gótikus és barokk épületek közt kakukktojásként hat a medencéket, padokat jellemző téglalap és kockaforma. Sehol egy kis harmónia a környezettel. Teljesen hiányzik a térről a zöld, a növényzet.

Gondoljuk csak el, még mielőtt a funári ásatások megbontották a tér egységét, mennyire harmonikusan illettek a képbe a teret átszelő járdák ívei. De ez már a múlté. Most a kockafejűeké a világ. Nem tudom, kik a tervezők, és ezek után nem is akarom tudni. A városra nézve azonban tragikus, hogy egy ilyen terv végigment egy szakemberekből álló bizottság előtt, és áldásukat adták rá. Gyanítom, hogy a bizottság nagy részét nem érdekelte, hogy milyen lesz majd a Főtér, ha a terv eljutott a kivitelezésig. De ezen már kár elmélkedni, egyedüli pozitívuma a dolognak, az, hogy végre betömték a gödröket.

Ami a tér déli oldalán lévő szökőkutakat illeti, hát egyiket sem merném szökőkútnak nevezni. Amikor az ember kútra gondol, egy jellegzetes kerek forma jut eszébe, általában egy kút kinézése. A téren azonban ilyent nem látni. Van hosszú lábmosó medence, majd folytatódik több spriccelővel, amit színes égők díszítenek, végül a Deák Ferenc utca felől bezárul az oldal, egy itató vályúhoz hasonló hosszanti medencével. Talán a lóra gondolt a tervező, hogy szomjas lesz és itatni kell. Mindenesetre a „medencék” tervezésénél biztosan a multifunkcionalitás volt a mérvadó. Látványos legyen és használható. Gondoljuk csak el: egy jövőbeni, „mánélével” és „miccsel” fűszerezett multikulturális rendezvényen milyen hasznosak lesznek majd ezek a víztárolók, ahol evés előtt a higiéniaát szolgáló kézmosást lehet végezni. Mivel a teret Egyesülés Térnek hívják, és nem a szoborhoz méltón Mátyás Térnek, még megérhetjük azt is, hogy táncos lábú előljáróink majd lábat is mosnak valamelyik spriccelőnél, egy körtánc után. Sőt, a fák, az árnyék hiánya a nyári kánikulában majd a

felhevült sétálókat és padokon megpihenőket is arra készítheti, hogy húsöljenek egyet, átsétálva a vízsugarakon.

Térjünk azonban az anyagiakra. Úgy vélem, a város és az adófizetők pénzéből elköltött 60 milliárd régi lej messze nem arányos az elvégzett munka értékével és minőségével. Lemaradtunk az Avram Iancu tértől is kinézetben, hiszen ott, a szobor kivételével, a tér összhangja kellemes és tetszetős a szemnek kerek szökőkútjával, a zöldövezettel és virágokkal. A felhangzó szimfonikus zene pedig méltón aláfesti a tér tekintélyét és méltóságát. Sajnos, a kolozsváriak Főterének csak egy ilyen posztmodernnek nevezett giccs jutott.

### **2009 november 06**

Kiss Oliver

Atadtuk

Szerdán átadtuk a Főteret. Átadtuk a több mint 80 százalékos román többségnek. Legalábbis így érzem. És egyre jobban érzem ennek a többségnek a rám gyakorolt nyomasztó hatását. Még a Funar-korszakban se érezte ennyire befolyását, jelenlétét. Akkor mintha többen lettünk volna, akkor az ellenfél pontosan körvonalazódott, kitapintható volt. Mintha jobban tudtunk volna védekezni. Tudtuk, mit akar Funar, hogyan akarja, s sokkal erősebb volt ellenállásunk is. Volt ugyan elfásultság, belenyugvás, úgyszólván mit-tennünk érzés, de más volt az „állaga”.

A jóhiszemű, tájékozott, művelt és világot járt románok elítélték a funári nacionalizmust, a magyarelles retorikát, az ortodox templomok, mellszobrok, feliratok, szobrok, emlékhelyek által elért szimbolikus térfoglalást. Az akadémiai világban, a civil szférában szimpatizáltak velünk, és rosszállották a funári túlkapásokat. A lakosság többi része csak akkor háborodott fel, amikor már a padokat és a szemetes kukákat is nemzeti színűre festette. Most mintha az értelmiségiek és a lakosság többsége is egyetértene Apostunak a magyarságot sértő (lásd a szerdai Főtér avatását) gesztusaival. A román sajtó csütörtöki reakciójából is ezt a következtetést vontam le. Nagy csalódás volt számomra a polgármesteri hivatal egyik vezető tisztségviselőjének a magatartása, pedig művelt, világot járt (ráadásul az egyik nyugat-európai országban élt néhány évig), tág látókörű, magyarul is beszélő hölgyről van szó. Értetlenül állt a magyar fiatalok tüntetése előtt. Hiába érveltem a magyar közösség fontosságáról, a reprezentatív, magyar vonatkozású programok hiányának sértő hatásáról. Azt állította, a jóhiszeműség vezérelte a polgármesteri hivatal vezetését a hivatalos program összeállításakor, nem akartak diszkriminálni, megkülönböztetni. A zene, a művészet univerzális nyelv, ki gondolta volna, hogy valaki tiltakozni fog ellenük. Mi több, állította, valamennyi magyar civil szervezetet és egyházat is meghívtak az átadó ünnepségre. Csak azt nem értette meg, hogy egy olyan rendezvényre invitálta őket, amelynek ők tulajdonképpen nem részesei.

A funári korszak után valóságos égi mannaként hatott Emil Boc européer hozzáállása, viszonyulása. Érződött a nyitás, a magyar közösségnek szóló gesztusok nyilvánvalóak voltak. Jó irányba fordultak a dolgok: a városházáról (egy szomorú kivétellel: Ionuț Țene, a protokollisztály munkatársa, a Vaszárda képviselője, a Sarmisegetuza Kulturális Alapítvány vezérégyénisége), eltávolították a funári politbüro hangadó képviselőit és szürke eminenciáit. Már Boc idején elkezdődött a Főtér átrendezése – de jó értelemben. Betömték a Főtér keleti részén lévő kutatóárkot, gazdasági szempontból is fellendülés volt észlelhető, amely elősegítette a többség és a kisebbség közti harmonikus együttélést is. Teli gyomorral kisebb mértékben zavarhatott bárkit, miért van kiírva magyarul vagy németül a település neve. De most minden az ellenkezőjére fordult, nemhogy pozitív gesztusok, hanem szándékos diszkriminációnak vagyunk kitéve a továbbra is PD-L-s, reflexeiben azonban a funári időkre emlékeztető városvezetés részéről.

Lehet, idővel mégis megszokjuk a Főtér új arculatát. De vajon hozzászokunk ahhoz, hogy így már nem a miénk?

### **2009 november 5 Volt egyszer egy fő tér**

Volt egyszer egy fő tér nevtelen

Szemügyre veszem a Főteret, megpróbálva elszakadni az érzelmi viszonyulástól, a személyes emlékektől, a megszokástól, az előkelőséggel járó történelmi régmúlt ismeretétől, az ízlésnek a hagyományokba való beágyazódásától. Szemügyre veszem a Főteret úgy, hogy nem gondolok arra, amit helytörténészek, többé-kevésbé ismert építészek, ilyen-olyan szakemberek, vagy a helyhez-helyzethez valamilyen formában kötődők, viszonyulók írtak róla az elmúlt időben. Úgy nézem a teret, mint egy akárki, átlagpolgár, átutazó, unalmában szemlélődő, a nagy világ eme kicsiny részén tartózkodó kíváncsi. Nézem a teret, és látom tisztán a templomot, teljes hatalmasságában, amint uralja a helyet, mellette a javításba szorított szoborcsoportot, az egymásmellettségbe összefüggő létesítmények körül pedig a térnek lazítást, szabadságot kölcsönző fenyőfákat.

Ezekon kívül hirtelen semmi egyéb nem tűnik fel, majd csak figyelmesebb szemlélődésre kerülnek látótérbe holmi alacsony ülőalkalmatosságok (a padot gondolatban mindig más formába öltöttem úgy, hogy egyből megértesse magát), és felpillantva kiderül, hogy a téren felállított szürke rudak nem holmi ismeretlen célú oszlopok, hanem lámpák. (Ez egy korábbi, átadás előtti próbavilágításkor lett világos, de akkor a „lámpák” olyannak tűntek, mintha csupán az építkezést világítanák meg ideiglenesen, és majd átadják helyüket a stílusosabb, mégiscsak egy nagyváros Főterét nem csak kivilágító, hanem díszítő lámpásainak, világítótesteinek.) Ennyit láttat a tér egy hirtelen kierőltetett, érzelemmentes szemlélődésre. Aztán újból szemügyre veszem a helyet, nézem, és nem látom a teret. Eltűnt a Főtér, átvette a helyét egy nagy, üres semmi. Nem áll a tekintet útjába egy térbeosztás, tarkítva bokrokkal, virágágyásokkal, nem kell elgondolni, melyik kis „mellékjáraton” lehet a tér másik felére kerülni, nem zavarja a szemet a legkisebb pompa vagy előkelőség sem, és teljességében szemlélhető a belvárost folyamként átszelő kocsirengeteg. Nincs Tér, ellenben van hely, és pillanatnyilag talán jobb nem belegondolni, hogy mi mindenre használhatják majd a helyet, amellyel tulajdonképpen elvették a Teret. Úgy érzem megloptak, megfosztottak valamitől, még ha nem is a régi Főtértől (mert elfogadom, hogy lehet változtatni, újítani a jobbítás szándékával), hanem attól, ami lehetett volna a város Fő tere, elkápráztatva múltjával, hagyományával.

A téren pedig majd sokszor átmegyünk úgy, mint eddig. Elmegyünk mellette felelősségünk tudatában vagy anélkül, és a tér marad. Olyannak, amilyen, megcsúfolva, lecsupaszítva, ízlés nélkül, pucéron. De sokak szerint új ruhában

### **2009 november 5 OK**

Apostu szerint „nem a város polgárai” tüntettek a Főtéren

A polgármester úgy véli: kampányrendezvényt szerveztek a magyar fiatalok

Csendben, méltóságteljesen tiltakozott tegnap a Főtéren a kincses város magyarsága az ellen, hogy a Kolozsvári Polgármesteri Hivatal egyetlen reprezentatív, magyar vonatkozású programpontot se iktatott be a központ hivatalos átadási ünnepségébe. A tüntetést kolozsvári magyar fiatalok kezdeményezték, közéjük tartozik Czika Tihamér és Gergely Balázs, akik, saját bevallásuk szerint „online gerilla módszerekkel” toborozták a tüntetőket. Sikerral, ugyanis tegnap délután két órakor több mint száz (mások szerint közel háromszáz) kolozsvári magyar polgár jelent meg a Mátyás-szoborcsoport előtt. Miközben Sorin Apostu polgármester és Florin Stamatian prefektus díszbeszédet mondott, a tiltakozók hátat fordítottak nekik. A városvezető állítása szerint igenis meghívták a magyar közösseg szereploit.

**2009 november 4** Néma tiltakozást szerveznek ma délután a kolozsvári magyar fiatalok



**2009 november 04** Az RMDSZ Kolozs megyei szervezete a leghatározottabban tiltakozik Sorin Apostu polgármester újabb, a kolozsvári magyarság múltját és jelenét semmibe vevő megnyilvánulása, nevezetesen Kolozsvár közpénzén – így a kolozsvári magyar adófizetők pénzén is – felújított Főterének szerdai ünnepélyes átadására szervezett program összeállítása ellen, amelyből a városi tanács RMDSZ frakciójának teljes mellőzése eredményeként, kiiktattak mindennemű multikulturális, illetve a Főtér magyar jellegére.

**2009 november 04** Kelemen Hunor: Sorin Apostunak nincs mit keresnie a város élén „Minősíthetetlen és a jóérzést is figyelmen kívül hagyja az, amit Sorin Apostu és a polgármesteri hivatal tesz, amikor a Főtér átadási ünnepségét úgy szervezi meg, hogy azt teljesen kisajátítja egy párt és egy szűk csoport érdekeinek.

Ez megint azt bizonyítja, hogy a kolozsvári polgármester nem képes képviselni a város magyar lakosságának az érdekeit, illetve az általuk képviselt értékeket” – nyilatkozta a Szabadságnak az RMDSZ ügyvezető elnöke és államfőjelöltje. Kelemen Hunor hangsúlyozta: Kolozsvár főterének arculatát nagymértékben meghatározta a magyar közösség munkája, a város központja a magyarság több száz éves jelenlétének a nyoma. „Ezt hagyja figyelmen kívül Sorin Apostu, aki ismét bebizonyította, hogy több éves kolozsvári tartózkodása alatt sem volt képes elsajátítani az együttélés szabályait, egymás történelmének, hagyományainak és kultúrájának a tiszteletét. Elfogadhatatlannak tartom azt, hogy egy ilyen akcióba a helyi polgármesteri hivatal is elkötelezi anélkül, hogy a kolozsvári magyarok képviseletét is biztosítaná. Egyszerűen megengedhetetlen az, hogy a „térfoglalást” magyar jelenlét nélkül hajtsa végre. Ezért azokat az interneten bejegyzett felhívásokat, amelyek bojkottra és civil tiltakozásra biztatják a város magyar lakosságát teljesen jogosnak tartom, értem s támogatom” – mondta Kelemen Hunor, hozzáfűzve: Sorin Apostunak nincs mit keresnie a polgármesteri hivatalban és a város élén. „Be fogja bizonyítani a történelem, hogy jelenléte a kincses város élén tévedése volt a történelemnek. Úgy fogjuk elfelejteni őt is, mint azokat az embereket, akik nem tudták tiszteletben tartani a kolozsvári magyarok történelmét, múltját és kultúráját” – vélekedett az RMDSZ politikusa.

**2009 november 03** Kelemen Hunor és László Attila elítéli a kolozsvári városvezetés holnapi téravató ünnepségének jellegét

Minősíthetetlen és a jóérzést is figyelmen kívül hagyja az, amit Sorin Apostu és a polgármesteri hivatal tesz, amikor a Főtér átadási ünnepségét úgy szervezi meg, hogy azt teljesen kisajátítja egy párt és egy szűk csoport érdekeinek. Ez megint azt bizonyítja, hogy a kolozsvári polgármester nem képes képviselni a város magyar lakosságának az érdekeit, illetve az általuk képviselt értékeket” – nyilatkozta a Szabadságnak Kelemen Hunor.

Hangsúlyozta: Kolozsvár főterének arculatát nagymértékben meghatározta a magyar közösség munkája, a város központja a magyarság több száz éves jelenlétének a nyoma.

- Ezt hagyja figyelmen kívül Sorin Apostu, aki ismét bebizonyította, hogy több éves kolozsvári tartózkodása alatt sem volt képes elsajátítani az együttélés szabályait, egymás történelmének, hagyományainak és kultúrájának a tiszteletét. Elfogadhatatlannak tartom azt, hogy egy ilyen akcióba a helyi polgármesteri hivatal is elkötelezi anélkül, hogy a kolozsvári magyarok képviseletét is biztosítaná. Egyszerűen megengedhetetlen az, hogy a „térfoglalást” magyar jelenlét nélkül hajtsa végre. Ezért azokat az interneten bejegyzett felhívásokat, amelyek bojkottra és civil tiltakozásra biztatják a város magyar lakosságát teljesen jogosnak tartom, értem s támogatom” – mondta Kelemen Hunor, hozzáfűzve: Sorin Apostunak nincs mit keresnie a polgármesteri hivatalban és a város élén.

- Be fogja bizonyítani a történelem, hogy jelenléte a kincses város élén tévedése volt a történelemnek. Úgy fogjuk elfelejteni őt is, mint azokat az embereket, akik nem tudták tiszteletben tartani a kolozsvári magyarok történelmét, múltját és kultúráját – vélekedett az RMDSZ politikusa. Ugyanakkor László Attila alpolgármester szerint párt- és kampányrendezvényről van szó. A kormánypártra utalva elmondta: a Főtér még távol áll a

teljes átalakítástól.

– Még nincs kész, de a PD-L már kampányrendezvényt szervez. Részleges átadásról beszélhetünk, még van tennivaló – nyilatkozta az RMDSZ-es alpolgármester. A kétnyelvű plakátok hiányát firtató kérdésünkre elmondta: ez is ékes példája annak, ahogyan a jelenlegi román városvezetés kezeli a kétnyelvűséget, a multikulturalitást.

Csak deklaratív módon támogatják ezeket az elveket. A rendezvény az itt élő kisebbségek tiszteletéről is tanúskodik – vélekedett László Attila.

### **2009 november 03** Civil tiltakozás a Főtér-avatás kapcsán

A kolozsvári magyar fiatalok egy része holnap civil tiltakozást szervez az átalakított Főtéren sorra kerülő átadási ünnepség magyar jellegű rendezvényeinek hiánya miatt - tudtuk meg Czika Tihamér kezdeményezőtől.

A szervezők által az internetes fórumokon, közösségi portálokon és társalgó programokon (Yahoo Messenger, stb.) terjesztett felhívás szövege így hangzik:

A kolozsvári magyar fiatalok egy része holnap civil tiltakozást szervez az átalakított Főtéren sorra kerülő átadási ünnepség magyar jellegű rendezvényeinek hiánya miatt - tudtuk meg Czika Tihamér kezdeményezőtől.

A szervezők által az internetes fórumokon, közösségi portálokon és társalgó programokon (Yahoo Messenger, stb.) terjesztett felhívás szövege így hangzik:

*"Úgy tűnik, az illetékesek nincsenek tisztában a Főtér történelmével, a város évszázados múltjával. A holnapi "avatás" annak a folyamatnak a vélt kiteljesedése, amelyet Gheorge Funar indított el a kilencvenes évek elején, és amelyet a Boc-Apostu páros zár le holnap délután. A szimbolikus térfoglalás lényege: megszüntetni, felszámolni a Főtér magyar jellegét, és mint „megújult” Piața Unirii-t átadni az új többségnek. A lebetonozott tér látványa sokunkban fájdalmat ébreszt majd, de a Főtér akkor is az marad, ami volt! Azért megyünk ki holnap, hogy mindezt a városvezetés tudomására hozzuk. Találkozunk holnap kettőkor a Mátyás szobor előtt!"* - áll a szerkesztőségünk által Sándor Krisztinától yahoo messengen kapott felhívásban.

Czika Tihamérnak, az akció kezdeményezőjének [a blogján](#) pedig ez a felhívás olvasható:

Kedves barátaim,

Holnap 14 órától felavatja a városháza Kolozsvár főterének új belső részét. Az avatóünnepségnek és különösen az esti zenés ünnepségnek semmiféle magyar jelleget nem adott a város vezetése. Nincsenek magyar beszélők, nincs magyar jellegű zenei fellépő, nem születtek magyar plakátok sem. Sorin Apostu gyakorlatilag nem hívta meg a kolozsvári magyarokat annak a főtéren az újbóli átadására amelyet az ő őseik is építettek. Néhányan úgy gondoljuk, hogy ez a rosszindulatú gesztus, éppen azzal a ténnyel kapcsolatban amely köztudottan nemcsak a kolozsvári, de a teljes erdélyi magyarság egyik fő szimbóluma, a legutolsó megnyílvánulása annak a magyarmellőző politikának amelyet a kolozsvári városvezetés évtizedek óta folytat. Csak az idén volt már a magyar nyelvet kihagyó műemlék táblák ügye, a Dsida utca ügye, és most ez.

Úgy érezzük ideje nyilvánosan is tiltakozni az ellen, hogy a kolozsvári városháza, igaz kevesebb cirkusszal, de gyakorlatilag tovább folytatja a Funar-korszak magyar lakosságot és a magyar örökséget mellőző politikáját.

Ha te sem értesz egyet ezzel, kérünk csatlakozz hozzánk holnap, szerdán, 14 órától a Főtéren. Csendes flashmob tiltakozásunkkal meg akarjuk mutatni a város vezetésének, hogy Kolozsvár főterét nem lehet a magyarok nélkül felavatni. A tiltakozás civil kezdeményezés, egyetlen konkrét politikai, íjfúsági és civil szervezet sem áll mögötte. Várunk minden kolozsvári magyart akinek fontos megmutatni azt, hogy ez a város egy kétnyelvű, multikulturális város, nemcsak a múltjában hanem a jelenében és a jövőjében

is. Szólj ismerőseidnek, és gyere ki holnap 2-től a Főtérrre

### **2009 október 31**

November 4-én átadják a Főteret – erősítette meg Sorin Apostu polgármester, hozzátéve: délután két órától lesz a hivatalos megnyitó, este hat órától pedig az ünnepi műsor. Ebben helyi klasszikus- és népzenei együttesek fognak fellépni, és a Pasărea Colibri együttes lesz a díszvendég. A munkálatok május 8-án kezdődtek, a felújítás 5,88 millió lejbe került. A modernizált térre nyolc dupla és kilenc normál méretű padot helyeztek, elkészült a modern szökőkút is, biciklitartókat szereltek fel, a tér közepére pedig egy karácsonyfátalpat tettek.

### **2009 október 13**

1902. október 12-én ünnepélyes keretek között avatták fel Kolozsvár főterén Fadrusz János leghíresebb alkotását, a Mátyás király emlékművet. A szoborbizottsághoz írt levelében a művész így fogalmaz: „A kolozsvári Mátyás-szoborban Magyarország fénykorát ábrázolom, amikor a magyar rettegve tisztelt és csodált nemzet volt Európa népei között”. Az emlékmű most állványok takarásában „ünnepelte” avatásának évfordulóját. (A korabeli felvételt Pillich László bocsátotta rendelkezésünkre.)

### **2009 augusztus 21**

Aggódnak a szakemberek a Mátyás-szobor stabilitása miatt

Bár a kolozsvári, az erdélyi és a nemzetközi magyar (és nem csak) közösség élénk érdeklődéssel követi a Mátyás-szobor restaurálási munkálatait, több szakértő pedig – valahányszor csak alkalma nyílt rá – aggodalmának adott hangot ezek minőségével kapcsolatban, a kivitelezők semmilyen megnyugtató hírrel nem szolgálnak. A Szabadság által megszerzett belső városházi dokumentum szerint a munkálatok továbbra is egy helyben topognak, mivel a szoborcsoport körül létrehozott építőtelepen még mindig megoldatlan a víz ellátás.

Július utolsó napjaiban a Mátyás-szobrot restauráló cég, a Concefa Rt. kolozsvári igazgatója, Claudiu Cioncan arról számolt be lapunknak, hogy már csak a polgármesteri hivatal utasítására várnak ahhoz, hogy elkezdhessék a restaurálási munkálatokat. Ugyanakkor azt mondta, hogy az önkormányzat illetékeseitől ígéretet kaptak arra, hogy rekordidő alatt megoldják az áramszolgáltatást és a közművesítést. Ezzel szemben eddig csak a Villamosművektől sikerült megszerezni az engedélyt, a vízszolgáltatás még mindig függőben. A mérnök akkor arról tájékoztatott, hogy egy-két héten belül elkezdődik a restaurálás. A nyilatkozat óta eltelt húsz nap, de az „első kapavágásra” még mindig nem került sor.

A *Szabadság* által megszerzett, néhány nappal ezelőtt megszerkesztett belső városházi dokumentum szerint az illetékesek megvitatták a szobrot jelenleg is körülvevő faállvány kérdését. Megállapodtak abban, hogy a restaurálási munkálatok során továbbra is hasznát veszik, tehát csak 2010 körül szolgáltatják vissza a tulajdonosnak, a tervezési munkálatokkal megbízott Utilitas Kft.-nek. A vízellátás továbbra is gondot okoz. Az iratcsomó szerint a szakemberek megvitatták annak lehetőségét, hogy a már létező – az építés alatt álló főtérré szökőkút számára létrehozott vagy a Szent Mihály-templomot ellátó – hálózatra csatlakozzanak. A kérdés függőben van.

A szakembereket aggasztja a talapzat és a szobor stabilitása. A dokumentumból kiderül: a nemrég végzett felmérések szerint mindkettő mozog. „Még nem fejeződtek be az injekciós eljárások, amelyek a stabilitást biztosítanák. A tervekben a mésszel történő injekciós eljárás szerepel, de szerintünk ez nem oldja meg az anyag teherbíró képessége miatt jelentkező problémákat” – áll a dokumentumban. A városháza szakemberei szerint inkább a folyékony üveggel történő rögzítési megoldás a járható út, „amely jobban oldaná meg a problémát.” Az irat szerint az alkalmazott megoldás kapcsán egyeztetnek a tervező Utilitas Kft. illetékesivel.

Minden jel arra mutat, hogy a mienktől teljesen eltérő elképzelésük lehet. Kell látnom a konkrét, részletes javaslatot, s csak azután nyilatkozhatok. Egy problémának több megoldási lehetősége lehet, elemeznünk kell a városháza javaslatát – nyilatkozta lapunknak Szabó Bálint, az Utilitas Kft. vezetője, aki egyébként augusztus eleji, a *Szabadságban* megjelent cikkében aggodalmát fejezte ki amiatt, hogy a munkálatokat végző Confeca Rt. szakemberei nem rendelkeznek a restauráláshoz szükséges minisztériumi minősítéssel. Szabó Bálint úgy véli, a kérdés az, hogy betartjuk-e a törvényeket vagy sem. Szerinte a kulturális tárcának kellene intézkednie az ügyben.

### **2009 augusztus 11**

Velemeny, nev nélkül

Mióta a Főtér feldúlása májusban elkezdődött, jó néhányan írtak róla. Egyesek bírálták az átalakítást. Ezekre sütötték az emellett kiállók a „negatív hozzáállás” – nevezzük jobb híján – bélyegét. E kiállók egy része még azt is kitalálta, hogy ezek a „negatívok” az öregek. Akik nem érik föl ésszel, milyen „nagyszerű” lesz ez a puszta, szürke tér. Voltak, akik egyenesen „magyar paranoiát” varrtak a tér arculatát védők nyakába.

De tegyük föl a kérdést, miért negatív a tér jó száz éves arculata melletti kiállítás? Akkor, amikor ez lényegében hagyományörzés. És ma világszerte erre törekednek. És miért pozitív a tér átalakítása melletti kiállítás? Talán ez a hagyományörzés? És miért „magyar paranoia” a minden szempontból összhangban levő tér arculata melletti kiállítás? Talán a Szent Mihály-templomot is el kellene tüntetni a „magyar paranoia” kezelése során?

Mint tudjuk, ezt a „nagyszerű” tervet, akarom mondani prodzsektet – mert majmoljuk csak ezeket a „kiváló” szavakat – meglehetősen suttyomban, hogy ne mondjam sunyi módon kezelték. A Bánffy-palotában évekkal ezelőtt rendezett kiállításról keveseknek volt tudomása. Azok is elutasították. Idén februárban a nagynak nemigen nevezhető Reményik Sándor Galériában hirdettek meg egy ismertetőt. Aki nem volt résen és nem követte az újságot, magára vessen. Mint „hozzáértőék” mondják, miért most tetszik háborogni, ott kellett volna, mert akkor... Ugyan bizony, csak nem gondolja valaki is komolyan, hogy ellenérvek elhangzása esetén nem kezdik el ezt a „korszakalkotó”, a város jövője szempontjából „alapvető” izét?

Divat, üzlet □ Ezt már évekkal ezelőtt elhatározták az illetékesek. De miért is? Hát azért, mert Szebenben már megvan. Meg aztán ez a divat. Pénz is van, nosza, akkor legyen nálunk is.

Ez egy szempontból hasonlít a 19. század végi utcaátkeresztelési divathoz. Az is járványként terjedt. Az eredmény pedig az lett, hogy az új utcanevek eltörölték a településeknek a századok során utcanevekben kialakult sajátos arculatát. Az addigi, a lakosság által, az utca valamilyen sajátossága alapján adott, századokig fönmaradt ún. beszélő nevek helyett, minden település utcáit ugyanazok, az utcával semmilyen kapcsolatban nem levő, ún. néma nevek árasztották el.

Kolozsvár sajátos arculatának egyik részét, a minden szempontból összhangban levő teret, most egy divatos kaptafára húzzák. És az ezért lelkesedők arra hivatkoznak, hogy ez számtalan városban így van. Arról viszont hallgatnak, hogy számtalan másban egyáltalán nem. Ez derül ki például *A száz legszebb tér a világon* című képeskönyvből, melyben Kolozsvár eddigi Főtere is helyet kapott.

A tér átalakítása a divat mellett üzlet is. De még mennyire. Azok, akik a terveket kidolgozták, szép kis summát markoltak föl. Azok is, akik a dülást végzik. Nemkülönben azok, akiknek az agyából ez a „lángeszű” elképzelés kipattant.

Macskakő, kockakő □ Egyik ifjú építésünk szerint az átalakított tér már csak azért is megérdemli az úgymond pozitív hozzáállást, mert aszongya, miután ugyanúgy, mint a

Mátyás király utcát, macskakővel kövezik ki, a fiatalok felszabadultan, keresztül-kasul száguldozhatnak rajta görkorcsolyájukkal, -deszkájukkal. Nos, kíséreljék csak meg! Már az első nekiiramodásnál felnyalják a „pozitívan” felújított tér kövezetét. Mert a macskakő, másképp krumplikő, másképp pityókaflaszter 'domború felületű terméskő'. Ember legyen a talpán, aki ezen a kövezeten görkorcsolyával, -deszkával száguldozik. Ilyennel volt kirakva a Főtérnek mondott Nagypiac, mielőtt a 19–20. század fordulóján el nem nyerte a mostani rombolás előtti virágágyásos, cserjés, fenyőfás arculatát. Különben macskakő borította az aszfaltos járdával övezett, a szobor talapzata körüli területet is. Az a kőféle, amivel a Mátyás király és a Klostrom utcát, valamint a Karolina teret, akár most a Fogoly utcát kirakták, kocka alakja miatt egyáltalán nem macska-, hanem kockakő. Amúgy ezen is, hogy k-val egyebet ne mondjak, „kiváló élvezet” lesz görkorcsolyázni. Na és persze gördeszkázni. A kockakő új, macska neve a jelek szerint – akár sok másé – Budapestről származik. Ott a forrás. Az ottani Thököly út kockaköveit a minap egyik tévémondó ugyanis macskakőként emlegette.

Az eddigi térrel szemben az „új” másik „óriási” előnye, hogy úgymond ezután „szabadon” körbe lehet járni a templomot. Nocsak, eddig ugyan bizony mi volt? Akadályverseny? Netán jegyet kellett váltani vagy vámot kellett fizetni a templom körüli sétához?

Nemzedékek „ellentéte” □A tér feldúlásához „pozitívok” kitalálták a nemzedéki ellentétet is. Azt, hogy a vén, maradi trotylik „negatívok”, mert görcsösen ragaszkodnak a tér eddigi arculatához. Ahelyett, hogy örvidenének a „nagyszerű megváltásnak”. Mert a téren lesz bömbölő, ablakrepszto hangverseny, amiért az ifjak odáig vannak. Örvidjenek a gyagya öregek is, hogy a fiatalság füstös lebuajok helyett itt tombolja ki ifjonti hevét. Nos, akik ezt állítják, úgy látszik, nem tájékozódta eléggé. Azok nevében beszélnek, akiknek a véleményéről mit sem hallottak.

Mikor a tér déli részét körbekerítették, a magyar ifjúsági szervezetek meg akarták akadályozni a munkálatok megkezdését. A Kelemen Lajos Múemlékvédő Társaság titkáráként két megbeszélésükön is részt vettem. Ekkor hozta föl egyikük a tér arculatának megórzése melletti érvként *A száz legszebb tér a világon* című képeskönyvet, amelyben a Főtér is szerepel. Eleinte nyilvános megbeszélést terveztek mindazokkal, akiktől az ötlet származik, akik kidolgozták a terveket és a múemlékvédőkkel, mert ugye, a tér arculata is múemlék. Sőt, a tavasszal született kormányhatározat értelmében tilos a települések arculatát megváltoztatni. De nálunk a törvény csak arra jó, hogy legyen mire hivatkozni. Miközben mindenki azt tesz, amit akar. A mostani miniszterelnök polgármestersége idején ki is jelentette: most mi vagyunk hatalmon, és azt csinálunk, amit akarunk.

Fölmerült, hogy a tiltakozók a munkagépekhez láncolják magukat, ugyanakkor kezükben virággal élőláncot alkotnak a kerítés mellett. Este pedig gyertyás élőláncot. És román–magyar nyelvű tiltakozó szöveget festenek a kerítésre. Mindezt a széleskörű figyelemkeltésre. Hogy mindenki láthassa, igenis lehet tenni a Főtér megmentéséért. A román ifjúsági szervezetekkel is fölvtették a kapcsolatot és – a „magyar paranoia” kitalálóinak cáfolatára – ők is egyetértettek a tér megórzésével, úgyszintén a múemlékek román, magyar, német feliratozásával.

Sajnos, a fiatalokat elkedvetlenítette egyes szakemberek hozzáállása, ezenkívül megkezdődött a vizsgaidőszak.

Mellékhatás □A kérdésnek mellékhatása is volt. Czika Tihamér megpályázta a Kolozs megyei RMDSZ kommunikációs alelnökségét. Amúgy mellékesen, magyarul, tájékoztatásügyi alelnökségét, de hát az RMDSZ is majmolja az idegen divatszavakat, ahelyett, hogy védené, idegen segítség nélkül rontja. Nos, a Megyei Küldöttek Tanácsa (MKT), ismerve az egyházi iskolákat kifogásoló szabadelvű nézeteit, továbbá a Főtér átalakítását ellenzőkre sütoött „magyar paranoia” bélyegét, megválasztását kétharmados



többséggel elutasította. Erre ő kijelentette, addig nincs helye a megyei RMDSZ vezetőségében, amíg az MKT „múltba tekintő”. A jelek szerint nem fogta föl, hogy az egyházi iskolák léte és a Főtér védelme nem múltba tekintés. Erdélyben századokig az egyházi iskolákban folyt a nevelés, komoly tudósok sora került ki ezekből az intézményekből, s ezt a hagyományt a kommunista parancsuralmi rendszer fojtotta meg. Most nem támadni, hanem támogatni kell, hogy ismét folytassa áldozatos tevékenységét. Végző soron épp az ő véleménye a múltba tekintő. A kommunista múltba.

Amint az ifjúsági szervezetek megbeszélésén az egyik fiatal mondta, a Főtér eddig *A száz legszebb tér a világon* című képeskönyvben szerepelt – de erről a nagy „átalakítóknak” nincs tudomása, hogy is lenne –, ezután azonban, magától értetődően, a száz „legszebb” pusztá, szürke tér címűben lesz benne. „Alkotói” legnagyobb dicsőségére.

**2009 július 08** Velemeny Ercsey R. F.

A Főtér-vita margójára

Bevallom, a tengerentúlról szemlélve a kolozsvári sajtóban folyó Főtér-vitát, vegyes érzéseim támadtak. A legnyomasztóbb talán a hiábavalóság gondolata volt, hiszen az egész cikkezéssel-felháborodásos menet akkor robbant ki, amikor már a fákat nyútták és a földet túrták, és így annyit használt (használhatott) mint halottnak a borogatás. Ebben csak az a figyelemreméltó, hogy a román demokrácia ezúttal is figyelmen kívül hagyta saját liturgiáját, a többségi döntés – pontosabban a tájékozott többségi döntés elvét.

Mert hát mit is mondhatnánk egy olyan helyzet kapcsán, ahol az RMDSZ-es tanácsosok egy része esküszik arra, hogy végigérvelt tudatos döntés volt, nyilvános vitákkal, részletekbe menő ismertetéssel, más részük viszont bevallja: csak a megszavazott pénzüsszegekről tud, egyébről halvány fogalma sincs. Mit tudhatott akkor a tervekről az utca embere?

Magánvéleményem, hogy egy ilyen horderejű kérdés (mert akár tetszik, akár nem, a Főtér nem pusztán egy tér a sok közül) megért volna, ha nem is egy népszavazást, de egy átfogó felmérést, közvélemény-kutatást. Tény, hogy azt is az átalakítás hívei döntötték volna el, mégpedig elsőprő fölénnyel. Egyrészt a román többségnek (tisztelet a kivételnek) nem szíve csücske az a hely, mert túlságosan is hangsúlyos benne az a magyar múlt és jelenlét, amit sokan közülük minden erejükkel letagadni igyekeznek.

Másrészt, a jövő Kolozsvárja a biciklis-gördeszkás egyetemista-gimnazista generációé, amely számára a térnek nincs semmilyen többlete, számára sokkal fontosabb az, amit az új terv ígér.

Ami azonban nagyon zavart a vita olvasása közben, az a hév volt, amellyel az idősebbeket, a megszokott régi, patinás térhez ragaszkodókat igyekeztek elhallgattatni, elmaradott káposztafejnek kikiáltani. Tény, hogy a jövő a változást óhajtó fiataloké, és még inkább tény, hogy azoké, akik itt élnek ebben a városban. De ne igyekezzünk már olyan türelmetlenül kisziszegni az életből az öregeket, várjuk ki a sorunkat. És ne akarjuk megtagadni az emlékezés fájdalmát azoktól, akiket az élet innen elűzött. Igazuk akár van, akár nincs, a kiáltás joga az övék.

Ezt az érti meg csak igazán, aki hosszabb-rövidebb időre eltávozik innen, és a nyugati jólét langyos tespedésében egyszer csak – ki tudja miért, talán egy dal, egy illat hatására – borzalmas hangon felsikolt lelkében Kolozsvár. Vagy aki hazalátogatva elzarándokolna – mondjuk – első randevújának helyszínére, és az ütött-kopott cukrászda helyén banképületet talál. Ez a haladás, ez így van rendjén, de vajon megtagadhatjuk-e tőle a jogot, hogy mindez fájjon neki?

Elvitathatjuk-e valakitől a jogát annak, hogy örökre rögzüljön benne a Donát negyedi kisutcák halkán koppanó csendje, az érett szőlőszemek idegborzoló illata, a Farkas-utcai hársfák árnyéka?

Igenis, magukhoz láncolhatnak ósdi terek, macskaköves utcák, és igenis, e sorok írójának is fáj a Főtér, akkor is, ha belátom: a nálam pár évvel fiatalabb generációnak (amelynek zavarba ejtő energiája mellett már csak rettentő közönye bosszant néha) valószínűleg az új tér tetszik

majd jobban, hogy nekik a régi tér patinája semmit, de egyáltalán semmit nem mond. Szakrális jellege nekünk minden, nekik semmi, hiszen ők a szakrális jelleg mibenlétét egyszerűen nem értik, nem érzékelik, sőt a kifejezés értelmével is gondjaik vannak: szekuláris világképükben nincs helye az ilyen átlényegüléseknek.

Tetszik, nem tetszik, a teret átengedtük, akarva-akaratlanul, féltudatosan az említett gördeszkás-biciklis-trancekultúrás és graffitis generációnak. De a feljajdulás jogát – egyelőre – fenntartjuk magunknak, és ennek alapján arra kérjük a türelemre amúgy képtelen utódokat: hallgassák még egy ideig türelemmel.

**2009 június 27** Nemeth Julia Velemeny Rendezni végre közös dolgainkat

Amikor tízegynéhány évvel ezelőtt először hallottam a Szent Mihály-templom körüli fák eltávolításának szükségességéről, úgy éreztem, mintha fejbe kólintottak volna. Annál is inkább, mert az ötlet egy általam ugyancsak nagyrabecsült, köztiszteletnek örvendő építésztől, műemlékvédelmi szakembertől származott. Aki akkor, a legvadabb, gödörösó funári időkben, román ember léteire becsülettel kiállt a valódi értékek védelmében, s befolyását is latba vetve lépett fel a Mátyás-szobor védelmében, emelte fel szavát a Főtér átalakítása, kutatóárkokkal való elcsúfítása miatt. Zöldimádó, meggyőződéses környezetvédőként hevesen tiltakoztam fölöttébb bizarrnak tűnő ötlete ellen, vitapartnerem azonban a szakember magabiztosságával és a városszerető polgár meggyőződésével replikázott, hogy végül – elkeseredésem láttán – udvarias mosoly kíséretében javasolja: váltsunk témát. Egyikünknek sem sikerült meggyőznie a másikat, de mindketten elgondolkodtunk a mondottakon, s a véleménykülönbség mit sem rontott jó ismerősi viszonyunkon. Mert vitatkozni kulturáltan is lehet, s a nézetek ütköztetése olykor nem várt eredménnyel is kecsegtethet.

A kolozsvári Főtér sorsa egyféleképpen, sajnos, már eldöntetett. A zöld helyett ígérkező „szürkülletben” azonban a fényt számomra az a véleménydömping jelenti, amely lapunk hasábjain nyer nyilvánosságot nap mint nap. S ami azt igazolja: ha pillanatnyilag csupán virtuálisan is, de miénk a tér. Szakembereké és laikusoké, öregeké és fiataloké, magyaroké és románoké. És még valamit igazol: az önös érdekeknek, az új idők megkövetelte hajszának még mindig nem sikerült teljesen kiölnie a kolozsváriakból a közös kincsek iránti érdeklődést, a megőrzésükre, ápolásukra fordított figyelmet, az ilyen irányú törekvést. Történjen az a múlt változtatások nélküli konzerválásának igényével, avagy az új idők új szeleinek hatására.

Jómagam következetes múltféltőként sem ellenezném a 21. századi technikai lehetőségek igénybevételével történő, a történelmi hűséghez igazodó felújításokat. De nem azért, mert Nyugaton ez a trendi. Hanem mert „rendezni végre közös dolgainkat”, kezelni a Funar-korszak ejtette sebeket létfontosságú. Elméletileg tehát nem ellenzem a Főtér-rendezést, annak módozatát viszont annál inkább. Azt az átkosból ismert praktikát, amely konkrétan vagy képletesen szólva, de mindig az éj leple alatt intézte el a kényes ügyeket. Mert valahogy így történt most is. Ki emlékezett már az évekkel ezelőtt a múzeumban meglöbögött, s akkor is ellenkezést kiváltott Főtér-módosító tervekre? A buldózerek pillanat alatt letaroltak mindent: zöldet és meglévő művészi értékeket, Károly Sándor saját kezűleg tervezett és kivitelezett lámpaoszlopait, üvegbúráit. Hogy aztán csöppnyi rést sem hagyva, átláthatatlan, tömör palánkok mögé rejtse a munkálatokat.

Netán az agyonhangoztatott transzparencia jegyében? Nehogy véletlenül valaki a sajtóbéli véleménynyilvánítást esetleg egy konkrétabbal is megtoldja?

A Deák Ferenc utca rendbetételekor még láthattuk a munkálatokat, szídtuk is a nagy felfordulást, az eredmény viszont, legalábbis számomra, kellemes meglepetést jelentett. Sőt, még az eltávolított fákat sem sajnáltam, hiszen azok egy előzetes és fölöttébb sajnálatos funári irtást követően, jellegükénél fogva teljesen oda nem illókként, az akkori polgármesteri ízléstelenséget illusztrálva szöktek szárba. Szívesen vettem tehát birtokba a felújított Deák Ferenc utcát, s ha valami zavar, az a két hatalmas, idétlen hirdetőoszlop, aminek posztmodernitása ellenére is fura látványa, remélhetőleg, a szakembereknek is szemet szúr

majd, s eltávolításuk sem fog különösebb gondot okozni. A Memorandisták szobra viszont erőteljesen begyökerezett a kolozsvári, főtéri talajba, bár másutt, teszem azt egy újonnan épült lakótelepi milióban még akár jól is mutathatna. Negatív értelemben ugyanis nem veheti fel a versenyt az Avram Iancu szoborral, de még a román katona emlékművével sem.

A templomkert fainak eltávolításáról tízegynéhány évvel ezelőtt hallottam először. Azóta magasságban még gyarapodtak ugyan, de merem remélni, hogy természetes halállal múlnak majd ki, hiszen a fák sem nőnek az égig. A tér tervezett új arculatába pedig, ha ebbe immár mindenképpen bele kell szoknunk, üdítőleg hathat majd a zöld sziget. Akár a nyugatiaktól eltérő, kolozsvári sajátosságként is. Merjük vállalni önmagunkat. Kincseinket. Szálegyenesen magasba törő fenyőfáink is azok. A Szent Mihály-templom szépsége egyedülálló, azt elhomályosítani amúgy sem lehet.

### **2009 június 24.**

Kiss Gabor Veleemeny Gátoljuk meg a fejlődést!

Nem egy hete folyik már a vita a Főtér átalakítása miatt. Újságok, blogok, rádiók számoltak be arról, hogy mi történik jelenleg a Főtéren, és arról is, hogy mi lesz. Megvizsgálták minden aspektusát. Magam is elég sokat foglalkoztam a témával.

Láttam a híres-nevezetes „Matyi-teret” az átalakítás előtt, és nem volt azzal a kinézettel semmi bajom. Igaz, hogy néha furcsa emberek üldögéltek a padokon, és biciklivel is nehezemre esett a köveken áttekerni. De azt a Főteret is szerettem. Találkozóhely volt abban a formájában is, onnan indultunk el az osztálytársakkal kávézni, néha pedig világmegváltó eszmecseréket folytattunk a korlátnak támaszkodva. A központ akkor is központ volt, azzal a sajátos kinézetével. Ha viszont egy várost megszokások alapján kéne fejleszteni vagy át alakítani, akkor hasznavehetetlen lenne minden egyes porcikája ennek a településnek. Miért fejlődünk egyáltalán, ha minden nagyobb változás tiltakozásba torkollik, petíciót írnak alá százak és ezrek, benyújtják és húzzák az időt? Most én is laikusként szólalok meg, de nem is akarok a szakemberek véleménye ellen tiltakozni. Hiszen a szakemberek azért vannak, hogy az egyes területeken jobbak legyenek, mint mások, akik valószínű, más területeken tudnak remekelni vagy véleményt mondani.

A szakemberek első és ütős érve az, hogy használható teret kapunk. Lehet majd filmvetítések alatt romantikusan összebújni, koncerteken részt venni, vagy akár kisebb versenyeket, rendezvényeket lebonyolítani. És miért ne! Használjuk a teret, ha már van, és szerintem az igaz ságos Mátyás nem fog rosszallóan nézni bennünket a lova hátáról. És mennyivel szebb kép tárul Mátyás elé, ha nem csak csöveseket lát sörözni és cigizni, hanem tömegek vonulnak fel előtte, és mondjuk így, közösségi életet élnek.

A civilek tiltakozásuknak adtak hangot amiatt, hogy az amúgy hozzáférhetetlen gyepet és a hat fát eltüntették a térről. Erről csak annyit, hogy a város zöldövezetét ezáltal nem érte nagy károsodás, főleg hogy negyvenhárom új fát fognak a tér széleire ültetni. Voltak, akik azzal válaszoltak vissza, hogy a Főtéren nem legelni járunk, ami amúgy igaz, mert eddig se azért jártunk, én pedig azzal érvelnék a zöldeknek, hogy összefüggő zöldövezeteket kell létrehozni. És ezt nem én mondtam először, hanem Csoma Botond városi tanácsos. Talán túlságosan megterhelő feladat ez a zöldeknek? Miért nincs összefüggő zöldövezet az Írisz-telepen, vagy más negyedekben, ahol tömbház tömbház mellett áll, és tíz fürmedvény után találunk csak egy-egy játszóteret, aminek a zöld része igencsak megcáfolható, mert a füvet kitapossák a virgonc gyerekek. A jelszó tehát: összefüggő zöldövezetek. Egy zöld százat csinál alapon össze lehetne fogni, és küzdeni azért, hogy legyen hova a gyerekeket kivinni játszani, vagy legyen hol az ifjú szerelmeseknek piknikezni. Ezt mindenesetre a főtéri zöldövezeten nem lehetett megtenni.

Kíváncsi vagyok, hogy hány egyetemista tudta eddig a Főteret kihasználni. Jelenlegi állapotában természetesen senki, de véleményem szerint azelőtt se sokan. Csak kiindulópont

volt a közeli kocsmákhoz. Az egyetlen olyan csoport, amely öt percnél hosszabban időzött „a ló farkánál”, a turisták csoportja volt, akik körbejárták a szobrot, fényképeztek, nézelődtek, valamint a már említett sörivők. Nem akarok elrohanni a palánkok mellett, nem akarok furcsa kinézetű emberekkel találkozni, én használni szeretném a Főtér!

### **2009 június 23** Velemény Bogdan Tibor

Megkövetem Czika Tihamért, amiért a Szabadságban megjelent cikkem (Főtéri bársonyos pogrom, június 17.) „kiütötte minden biztosítékát”. Őszintén mondom, C. T. egyetlen biztosítékára sem gondoltam, amikor aggodalommal írtam arról, hogy kétes értékű „modernizációs törekvések” áldozatává válhat a Főtér, amely éppen a 19. században megálmodott és kialakított formájában vált és maradt mindmáig a kincses város vitathatatlan szimbólumává (legyőzve az Avram Iancu szobor- és szökőkútparódia által uralt, a régi lepipálásának szándékával kialakított „új főtér” is).

De lám, C. T. már ennyiért is „nemzeti paranoiával”, rock-ellenességgel, „Kolozsvárért szenvedő” sirámmal, „idealisztikusan (és nem realistán) ábrázolt idők” visszahozásának szándékával, idősebbek ijesztgetésével vádol meg. (A *nemzeti paranoia esete a Főtérrel, Szabadság, június 20.*) holott éppen ő riogat azzal, hogy a „zöld köntösbe bújtatott nemzetféltő vélemények”, „a nosztalgiák”, „a megszokott erdélyi magyar modernizációellenesség” (az erdélyi magyarság tehát a transzilván tájak felvirágoztatását akadályozó, modernizációellenes visszahúzó tényező lenne?!) nyomán „az útjavítás is magyarelles tevékenységgé válik”. Hát bizony, Romániában akár az útjavításnak-építésnek is lehet magyarelles éle, amikor a hivatalos román politika a Brassó–Budapest észak-erdélyi autópálya helyett a Marosvásárhely–Iași sztráda építését szorgalmazza (mint például közlekedési tárcavezetőnk).

C. T. „övön aluli ütésként” értelmezi abbéli aggodalmamat, hogy az átalakított Főtér szotyolát, ropit, kólát, sört-bort-pálinkát, (drogot?) fogyasztó rock-rajongók táborává válik; szerinte ugyanis nem az általa beígért „nyugodt körülmények” közötti „fotózkodást”, kávézást erőteljesen megkérdőjelező nyilvános rendezvények és a nyomukban maradó szeméthalmaz, hanem a rock műfaja ellen van kifogásom.

Valójában ő üt övön alul, amikor felteszi a kérdést: a Főtér átrendezése kapcsán talán csak nem az „általában erőszakkal, mézárásokkal” végződő pogromokra célzok, intően hozzátéve: „Talán oda kellene figyelni a szóhasználatra néha”. Oda bizony, és nem néha, hanem mindig – és mindenkinek. C. T.-nek is, akinek figyelmét feltehetően elkerülték a „pogrom” szót megelőző „bársonyos” és „nyelvi-kulturális” jelzők. (Szándékos csúsztatással dehogyis vádolnám meg őt). Az már csak öv alatti kaparászás, miszerint csupán azért ért egyet velem abban, hogy „Kolozsvár új Főtérét is elsősorban a kolozsváriaknak” kell elfogadniuk, hogy megállapításomat nyomban ellenem fordítva főbekölnötsön a következtetésével: „Kolozsvár új főtérét tehát nem az innen elvándoroltaknak” kell magukénak éreznük.

C. T. magabiztosan kijelenti: rock-koncertek nem lesznek a Főtéren, mert senki sem akar itt „több ezer kilowattos hangfalakat dübörögtetni”. Csakhogy az átrendezési tervet minden ízében ismerő Asztalos Lajos szerint a zöldövezettől „fölszabadult” téren „a földbe mélyesztett aknák áramcsatlakozói lehetővé teszik emelvények, fényszórók, hang erősítők tetszőleges elhelyezését”. (*Szabadság, április 10.*) Sörfesztivál pedig még C. T. szerint is lesz, sőt, ettől lesz otthonos és vidám a Főtér, akárcsak német városközpontok az Oktoberfest idején. A Főtéren sörfesztivál ürügyén megrendezésre kerülő tivornyákat az Oktoberfesthez mérni – a civilizációs szintkülönbségek miatt – legalább olyan hiba, mint Romániát Németországhoz hasonlítani. (C. T. kérdésére, miszerint hány Oktoberfesten jártam, töredelmesen bevallom: egyen sem. De a sört azért szeretem...)

Nehezen hihetek C. T.-nak akkor is, amikor a rendezési terv általános elfogadottságáról beszél, hiszen ugyancsak Asztalos számol be arról, hogy a pályázatra beérkezett 14 tervezet

mindegyikét elutasították a Bánffy-palotában szervezett bemutatásukkor. Ez alkalommal többszáz látogató írta be a véleményező könyvbe, hogy nem ért egyet a tervezett átalakítással. A Kelemen Lajos Műemlékvédő Társaság által szervezett tanácskozáson az is kiderült, hogy a terv kapcsán nincs válasz olyan alapvető kérdésekre, mint a közlekedés helyzete a Főtér két oldalának lezárása után, hogy mit szólnak majd a lakók a nappali meg késő éjszakába nyúló rendezvényekhez, meg tekintetbe vették-e azt, hogy az egyházi tulajdonban lévő templomkert évszázadokig temető volt, „ellenőrzött megnyitásával” voltaképpen halottak fölött zajlik majd a hang orkános pezsgő élet?

C. T. olyan új Főteret ígér, „amelyet büszkén be lehet tenni egy turistacsalogató promóciós anyagba”. Miért, talán a mostaniért szégyenkezünk kellene? Vajon eddig is nem éppen a Szent-Mihály-templom, a Mátyás-szobor volt az igazi „turistacsalogató”, a város új főterét megtervező új urak minden erőszakos igyekezete ellenére?

A régmúlt időket nem lehet visszahozni, „az a magyar Kolozsvár, ami az időseink emlékeiben él, sosem fog visszatérni” – állapítja meg C. T. Nos, álljon itt a történész ítélete: „A múltat sem megszüntetni, sem felszámolni, és főleg megváltoztatni nem lehet. (...) Igen, tetszik, vagy nem tetszik, a város főtere képviseli a város múltját. És így van ez Kolozsvárott is.” (Vekov Károly: *Ilyen gazdagok vagyunk? Szabadság, május 9*).

„Belátható időn belül nem lesz magyar többségű Kolozsvár, sőt a demográfiai mutatók a jelenlegi arányunk további csökkenését jósolják” – érvel C. T. a Főtér átalakítása mellett. És mit mond a történész? „Kétségtelen, hogy egy város főtere akkor módosul, ha ezt a fejlődés megkívánja. Azonban Kolozsvár demográfiai átalakulása (ld. összetételének megváltoztatása) nem indokolja főterének megváltoztatását.(...) Ezt még a sokat emlegetett globalizáció sem követeli meg. (...) Miért kell drága pénzen szabvány főteret kitalálni oda, ahol már van, méghozzá szép főtér? Miért kell oda szökőkút, ahová az egyáltalán nem szükséges? Mert nem úgy tervezték meg sem a teret, sem a szobrot, hogy ott szökőkút legyen”. (Vekov Károly, u.o.).

C. T. szerint az idősebbekre akarok hatni, nyilván arra utalva ezzel, hogy a fiatalabbak már hozzá hasonlóan gondolkodnak. Csakhogy nem is olyan régen éppen a *Szabadságban* jelent meg (május 12.) az Országos Magyar Diákszövetség és a Kolozsvári Magyar Diákszövetséghez intézett felhívás „a főtéri rombolás elleni protestáció megszervezéséért”. C. T. arról ír, hogy a magyar értelmiségiek is áldásukat adták a tervre, ismét meglepődve arról, hogy a *Szabadság* említett számában Máté András parlamenti képviselő tiltakozott a főtéri munkálatok ellen: a történelmi központ radikális átalakítását rongálásnak tartva.

„A tér modernizálása a mi érdekünket szolgálja, hiszen a mi terünk lehet újra a város központja, miután évtizedekig feldarabolták, elhanyagolták, megcsúfolták” – írja C. T. A Kolozsvárt nem csak kiválóan ismerő, de szenvedélyesen szerető helytörténész, Gaál György azonban egészen másként látja-láttatja a Főtér jövőjét: „...megszületik az archaizáló modern tér: lesz rajta – az üvegszarkofágon kívül – szökőkút, görkorcsolyapálya, fesztiválterület, néhány fa, pad, bódé, söröző- és kávézóhely, s nagy-nagy laposság, amelyen a Mátyás-szobor – ha majd kibontakozik az állványok közül – elveszti monumentalitását. Egy több mint másfél évtizedes hadakozás e tér ellen „végre” győzelmet ülhet majd. (...) A jelenlegi tervek – úgy érezzük – csak az 1992-ben beindított folyamat «mérnökileg indokolt» befejezését képezik.” (*Búcsú a Főtértől, Szabadság, április 30.*). Nem nyugtat meg a Főtér átalakítására kiírt pályázatokat elbíráló bizottság tagja, Guttman Szabolcs, a kolozsvári átalakítások hívei által amolyan „bezzeg-gyerekként” idézett Nagyszében volt főépítésze sem, aki a *Szabadságnak* nyilatkozva (árpilis 29.) így fogalmazott: „ki kell próbálni a nyertesnek ítélt pályázatot, hiszen ezáltal lehetővé válik, hogy Kolozsvár központját valóban központnak, és ne egyszerű díszternek érezzük”. Vagyis kísérleteznünk kellene Kolozsvár patinás főterével, mintha „a próba” kudarca esetén vissza lehetne csinálni az egészet?!

C. T. meggyőződése, hogy „Kolozsvár főterének sétaterré változtatása nem a magyarok ellen történik”. Érdekes, ugyanezt mondja a város polgármestere is, akiről – a műemlékeken



elhelyezendő, a magyar (és a német) nyelvet teljességgel száműző táblákkal kapcsolatos elképzelése nyomán – már tudjuk, miként viszonyul a város magyar lakosságához, annak nyelvéhez, kultúrájához, múltjához. Sorin Apostu ilyen vonatkozásban csak stílus tekintetében különbözik Funartól: magyarellenessége kendőzöttebb, a fejlesztés „europeoid” köntösébe bujtatott. Miért hinnénk el hát neki, hogy nekünk, magyaroknak is jó lesz az az elképzelés, amelyet ő helyesel? A C. T. által ajánlott multikulturalitás kapcsán pedig elég, ha a „multikulturálissá” lett – pontosabban: tett – Babeş–Bolyai Egyetemre gondolunk, ahol még dohányozni is csak románul tilos...

**2009 június 20** Velemeny Czika Tíhamer  
A nemzeti paranoia esete a Főtérrel

Megdöbbenéssel olvasom én is, ahogy sokan a Szabadság hasábjain az utóbbi hetekben lezúduló Főtér-féltő cikkek sorozatát. Sokáig úgy éreztem, nem kellene hozzá szólni, de Bogdán Tibor cikke (Főtéri bársonyos pogrom, Szabadság, június 17.) kiütötte minden biztosítékom.

Kezdődött mindez zöld köntösbe bújtatott nemzetféltő véleményekkel, majd jöttek a nosztalgiai, a megszokott erdélyi magyar modernizációellenesség, és mindez beletorkollott a „magyarelles pogromba” és rock-koncerttől való félelembe. Ha ez így megy tovább, az útjavítás is magyarelles tevékenységgé válik, hiszen akár azt is mondhatjuk, hogy „román aszfalt” fedi majd le a „magyar sárt” Kolozsváron.

Kezdjük tehát az elején. Azt mondták egyesek, hogy az átrendezéssel a Főtér zöld-övezetét teszik tönkre. Elmaradt azonban néhány pontosítás. A Főtér lekövezésével igazából a létező zöldövezet csak egy részét számolják fel, a kisebbik részt. Valójában két kisebb, néhány fával ellátott zöld-szigetet simítottak le, amelyek a Mátyás-szobor két oldalán terültek el. A templom körüli sírkerthez nem nyúlt senki, és a templomot eltakaró nagy fákon kívül nem is fog.

Természetesen néhány fa eltűnése nem jó dolog egy zsúfolt városban, de kérдем én, ha összevetjük a Főtér európaiasításának ügyét néhány fa létevel, akkor melyik a fontosabb? Feltette-e valaki a kérdést, hány gótikus templommal ellátott európai főtér közepén van „fenyőerdő”? Erdő a történelmi főtéren? Azok, akik elítélik az átalakítást, vajon jártak-e Kölnben, Brémában, Antwerpenben, Milánóban, Brüsszelben? Vagy mondjak közelebbi példákat: Krakkóban, Prágában, Bécsben, Budapesten vagy éppen Szebenben és Brassóban? Vajon nem érdemli meg Kolozsvár is, hogy egy olyan főtère legyen végre, amelyet büszkén be lehet tenni egy turistacsalogató promóciós anyagba? Egy olyan főtère, ahol végre nyugodt körülmények között lehet fotózkodni, karácsonyi vásárt rendezni, vagy éppen a vendégünkkel kávézni? Nem érdemli meg a Mátyás-szobor és a Szent-Mihály templom, hogy teljes dicsőségében tündököljön, nem elbújtatva?

A műemlék-épületek nagy fák mögé rejtése valójában nemzeti sport Erdélyben, hiszen százával találunk olyan templomokat, kastélyokat, várakat, belvárosi műemlék épületeket, amelyeket otffelejtett, soha nem nyesett, hatalmas fák mögé bújtatunk. Kolozsváron különös tehetséggel rejtjük el a kíváncsi szemek elől nemcsak a Szent Mihály-templomot, hanem a kétágú református templomot, és több palotát is. Vajon nem érdeke egyházainknak, hogy műemlék épületeik a város díszei legyenek? Vajon nem látták a reformátusok például a nagyváradi vagy a debreceni kétágú barokk templom tiszta előtérrel, modern esti kivilágítással díszelgő példáit?

Ezekért is egyértelmű számomra, hogy ez a „zöld köntösbe” öltöztet ellenállás tulajdonképpen nem is a fákról vagy a zöldövezetről szól. Ez csak ugyanaz a nemzeti paranoia mint a többi, csak így eladhatóbb.

Ugyanaz a nemzeti paranoia ez, mint amelyről Bogdán Tibor beszélt tegnapelőtt megjelent cikkében, ahol egyenesen kisebbségellenes „pogromnak” nevezi a Főtér átalakítását. Jaj nekünk, ha ez már pogrom. A pogromok általában erőszakkal, mészárlásokkal végződnek.

Csak nem erre céloz? Talán oda kellene figyelni a szóhasználatra néha.

Bogdánnak az fáj, hogy a Főtéren esetleg rock-koncertek lesznek, neadjisten sörfesztiválok. Természetesen övön aluli ütésként belekeveri minden konzervatív olvasó rémálmát: „szotyolát, ropit, kólát, sört-bort-pálinkát, (drogot?) fogyasztó többezer rock-rajongó”. Először is nem értem, hogy pontosan mi a baj rock-koncerttel, vagy a rock rajongóval? Szerény emlékeim szerint már a második generáció nőtt fel Erdélyben is, akiknek a rockzene a szíve-lelke. A rock már évtizedek óta klasszikus érték. Jó eséllyel Kolozsvár lakosságának több mint fele nagyon szívesen eljönne rock-koncertekre. Írónk valószínűleg nem sok rock-koncerten járt, hiszen akkor tudná, hogy ilyen helyen szoty, ropi és kóla nem igazán van. Sör-bor-pálinka annál több, de azt hiszem, ezekből amúgy is bőven isznak egy belvárosban, korosztálytól, zenei ízléstől függetlenül. A drog felvetése egyenesen rosszindulatú, hiszen ennek az égvilágon semmi köze sincs a Főtér átrendezéséhez, csak jól lehet vele ijesztgetni – az idősebbeket, tegyük hozzá. Ahogy magának a rock-koncertnek sincs semmi köze az új Főtérhez. Hiszen senki sem akar, akarhat egy szűk, történelmi épületekkel zárt főtéren több ezer kilowattos hangfalakat felszerelni és dübörögtetni. Nincs hely nagyobb tömegeknek sem. És ha másért nem, az épületek épségéért. Nem szokás ez máshol sem Európában, erre általában stadionokat használnak. Kolozsváron van egy új stadion, és egy még újabb épp most kezd épülni. Megnyugodhat mindenki: nem a Főtéren lesznek a rock-koncertek. Kisebb színpadokról lehet szó, de azokkal nincs is baj.

A sörfesztiválokkal megint nehéz megérteni pontosan mi a baj, de kár is erről beszélni, hiszen minden bizonnyal azok sem ott lesznek megtartva. És ha ott is lennének néha, hadd legyen már ünnep is a téren, ne csak pöfékelő autók. Hadd lakják be az emberek a teret, hadd legyen végre otthonos és vidám. Németország több városában a főtereken tartott Oktoberfestnek nevezett sörfesztivál turistákat vonz, milliókat hoz a városoknak, és a hangulat szempontjából sem mindennapi élményt ad. Cikkírónk hány Oktoberfesten járt?

Egy mondattal mégis egyetérték Bogdán írásából: „Kolozsvár új Főterét is elsősorban a kolozsváriaknak – közöttük az itteni magyaroknak – kell elfogadniuk, magukénak érezniük”. Kolozsvár új főterét tehát nem az innen elvándoroltaknak, és még nem is a Házsongárdban nyugvó halottaknak kell magukénak érezniük, hanem nekünk, akik ma itt élünk, magyarok, románok, más nyelvűek – Kolozsvár lakosai.

A cikke vége fele kibújik a szög a zsákból, például ebben a mondatban (de nemcsak): „Ahol az idővel mind provokatívabbá váló új utcanevek csak okmányainkból szoríthatták ki az Attila utat, Hétvezér teret, Honvéd, Fürdő, Szentegyház, Magyar, Majális utcát, és ahol a Széchenyi-térre, esetleg a Kispiacra jártunk bevásárolni.” Valójában tehát nem is a Főtérről van szó, hanem ugyanarról a magyar többségű régi Kolozsvárért szenvedő sirámról, amelyet már megszokhattunk a Szabadság hasábjain megannyi cikkben. Tény és való, hogy a betelepítések és betonozások előtti magyar többségű Kolozsvár egy sokkal lakhatóbb, kedvesebb város volt (legalábbis nekünk, magyaroknak). Tény, hogy a kommunizmus utolsó három évtizede és a Funar korszak mérhetetlen kárt és fájdalmat okozott a város képének és kolozsvári magyarságnak egyaránt. De ugyanúgy tény az is, hogy ezt az átalakulást nem lehet visszafordítani. Nem fognak elmenni innen a betelepített románok (és magyarok) tízezrei, nem fogják lebontani a kommunista időkben épült negyedeket sem. Kolozsvárra még több ember fog beköltözni, még több negyed fog épülni, és még több üvegépület váltja majd fel az összedőlő, belváros-utáni kisházakat. Az a magyar Kolozsvár, ami az időseink emlékeiben él, sosem fog visszatérni. Ebbe már ideje lenne belenyugodni.

Nem a régmúlt, ma már idealisztikusan (és nem realistán) ábrázolt idők visszahozása a kihívás, hiszen az lehetetlen. Belátható időn belül nem lesz magyar többségű Kolozsvár, sőt a demográfiai mutatók a jelenlegi arányunk további csökkenését jósolják, ha nem változnak a jelenlegi trendek. Sokkal fontosabb az, hogy a kolozsvári magyarság ne forduljon el az új várostól, hanem cselekvő része legyen. Sokkal fontosabb, hogy kierőszakoljuk a város mai

képében és jelzészvilágában a multikulturalitás, a magyar nyelv és örökség nyílt felvállalását. Sokkal fontosabb, hogy megtaláljuk helyünket a modern Kolozsvárban, otthon érezzük magunkat abban, ami most van, 2009-ben. Nem a magunkba fordulás, a múlt siratása, a nemzeti frusztrációk az út, hanem az alkalmazkodás, a mai helyünk megkeresése. Saját magunk ellen dolgozunk, ha kimaradunk a változásokból. Saját magunkat iktatjuk ki Kolozsvár életéből. Inkább arra törekedjünk, hogy értékeinknek helyet biztosítsunk az új, félmilliósvárosban is. Hiszen erre van lehetőség, csak pozitív hozzáállás kell.

A tér modernizálása a mi érdekünket szolgálja, hiszen a mi terünk lehet újra a város központja, miután évtizedekig feldarabolták, elhanyagolták, megcsúfolták. Kolozsvár főterének sétatérre változtatása nem a magyarok ellen történik. Ezt a munkát támogatja a magyar alpolgármester, a magyar tanácsosok többsége, támogatják a kolozsvári magyar építészek, támogatja az értelmiség jó része, és nem utolsósorban az a katolikus egyház, amely temploma terét uralja. Támogatni fogja a magyar lakosság többsége is, amint leesnek azok a kordonok és meglátja mindenki, mekkora pozitív változás történt. A kolozsvári magyarság egyenes érdeke, hogy az ő örökségét hordozó és bemutató Főtér a város legfontosabb tere legyen, hogy a „magyar” tér a legszebb és legnagyobb tér legyen, hogy ha bárki idejön ne a szomszédos „román térrel” kezdje a látogatását, hanem a felújított Mátyás-szobrot, a fák közül kiszabadított gótikus remekművet, és a körülöttük lévő megszépített barokk és K und K palotákat, bérházakat fotózza.

A Főtér átalakítását megállítani nem tudjuk, nem is akarhatjuk. Akkor meg miért ne vegyük inkább újra birtokba és legyünk büszkék rá?

**2009 június 17** Bogdan Tibor Velemeny  
Főtéri bársonyos pogrom

Hitetlenkedve – ezért kétszer is és lassan – olvastam végig Maksay Katalin írását (Átalakul a tér, Szabadság, június 9.), amelyben a foglalkozására nézve műépítész szerző „a Főtér átalakításáról az elmúlt hetekben megjelent, zömében negatív hangvételű írások kiegyensúlyozására, árnyalására” törekszik. Távol áll tőlem, hogy laikusként a szak-emberrel perlekedjem – csupán néhány „emberi reflexiót” fogalmaznék meg –, no de M. K. azt ígéri, hogy Kolozsvár „rendezett Főterén” „nyugodt körülmények között találkozhatunk ismerőseinkkel, barátainkkal, emberhez méltó módon sétálhatunk a Szent Mihály-templom körül”. Nos, bevallom, bár majd’ négy évtizede csupán „Bukarestbe szakadt kolozsvári honfitársként” követem nyomon szülővárosom történéseit, de én mindig, „boldogult ifjúkoromban” és későbbi, ritka látogatásaim alkalmával is „nyugodt körülmények” között, „emberhez méltó módon” jártam be a Főtér hagyományos négyszögét, csodáltam meg ezredszerre is a régi jó öreg Főtér patinás épületeit; a Szent Mihály-templomot, amellyel a zászlóerdőt plántáltató, „kutatóárkot” ásató, ökológiai vécéket kihelyezett mostoha (város)atya sem bírt el, és a Mátyás-szobrot, amelyet csak hazug feliratos táblával volt képes megcsúfolni.

„A pap vagy a kis elsőáldozók hada” esetében pedig – a szerzótől eltérően – azt sem bánám, ha a plébániáról a templomba igyekezve továbbra is túlközlő autókkal kellene hadakozniuk, ha valóban ismét had(sereg)nyire szaporodna a számuk... És az sem boldogít, hogy ha elkészül az új Főtér, egy „kellemes hangú beszélgetésre nem kell Bécsbe, Rómába, Leuvenbe, Prágába, Telcre, Szebenbe (...) utaznunk”. Én speciel eddig sem azért ragaszkodtam a „rég, rongyos” Főtérhez, hogy ezzel ürügyet találjak a Bécsbe, Rómába stb. utazáshoz, aminthogy a „kellemes hangú beszélgetésre” alkalmat nyújtó új Főtér kialakítása esetében sem fosztanám meg magamat a bécsi stb. kiruccanástól. Egyébként, ha jól tudom, a rendezési terv nyomán a Főtér rock-koncertek, sörfesztiválok egyéb tömegrendezvények színhelye lesz. Már el is képzelem, milyen „kellemes hangulatú” csevegéseket folytathatok majd a Főtéren a rockerek muzsikája-üvöltözése közepette, amikor még a házsongárdi temető halottjai is (örök) álmatlanul forgolódnak a sírjukban (és nem csak az álomúzó harsogás miatt).

A „megszokottól nehéz a megválás” – írja M. K. Valóban. És nem könnyíti meg, ha az erőszakoltan és fölöslegesen történik. A szerző azzal érvel, hogy sok kolozsvári pozitív példaként hozza fel Szeben felújított központját, amihez én még hozzátenném: bizonyára sok szebeni is dicséri majd Kolozsvár átrendezett Főterét. Csakhogy – mutatis mutandis – valahogy úgy van ez, mint a kisebbségi sorssal: dicsérete csak akkor hiteles, ha maguk az érintettek teszik ezt, nem pedig mások (recte: a többségiek). Nos, Kolozsvár új Főterét is elsősorban a kolozsváriaknak – közöttük az itteni magyaroknak – kell elfogadniuk, magukénak érezniük, nem pedig a szebenieknek (galaciaknak stb). Furcsának találok, hogy szerzőnk jól érezte magát Szeben főterén egy-egy rendezvény másnapján „a kiürült téren egy kiállítóállvány vagy akár pódium láttán”. Nem kell túlságosan dús fantázia ahhoz, hogy elképzeljük, miként fest majd Kolozsvár Főtere egy-egy sörfesztivál nyomán, vagy a szotyolát, ropit, kólát, sört-bort-pálinkát, (drogot?) fogyasztó több ezer rock-rajongó szétszéledése után. És mekkora gyönyöre lesz majd papoknak-híveknek, ha a basszusgitar meg a dob ütemére rezegnek a Szent Mihály-templom festett, ólomberakásos üveglakalai.

M.K. a felújítási terv ellenzőit azzal vádolja, hogy mindennek a háttérben ellenségeskedést vélnek, ahelyett, hogy „aktuális, változtatható kérdésekkel” foglalkoznának. Kezdjük a bírálat végével. Ha a Kolozsvár emblémájává vált patinás Főtér arculatának gyökeres megváltoztatása nem időszerű kérdés, akkor mi tekinthető annak, legalábbis a városrendészet területén? Ami pedig az „ellenségeskedést” illeti, nos, öreg hiba lenne megfeledezni arról, hogy nem csak Funar gyűlölte a Főteret, amelynek – amint „elszólta magát” – minden köve a magyar múltat idézi, hanem nagyjából hasonlóan érez a mindenkori román hatalom bármely más képviselője is. Ne tegyünk úgy, mintha nem tudnánk, hogy az egyházi ingatlanok, az elkobzott magánjavak visszaszolgáltatását éppen az a román félelem késlelteti, miszerint az erdélyi városközpontok magyar kézbe kerülnének (vissza). Leképezve ezzel azt is, hogy ki építette, virágoztatta fel azokat egykoron, teremtett kultúrát a transzilván tájakon. Félő, hogy mindaz, amit most a Főtérrel tesznek, részét képezi az országos szinten beindult falmelléki magyarelles kampánynak, amely fölérhet akár egy bársonyos – nyelvi-kulturális – pogrommal.

M. K., helyesen, arra szólítja fel a sajtót, hogy a kincses város most készülő általános városrendezési terve kapcsán rendszeresen tájékoztassa „az energiával teli panaszkodókat” (? – szerző megj.), írjon ismertetőt a nyertes pályázatról, az elképzelésekről. Persze, ez a sajtó feladata is, de vajon elsősorban nem éppen a kulisszák mögé is bepillantó szakértőé, a műépítészé lenne? Ám M.K. az új városrendezési terv szükségességét vitathatatlanak tartja, mivel a város robbanásszerű fejlődését „az épületek elburjánzása” követte. Nem tudok róla, hogy a Főtéren „elburjánoztak” volna az épületek, legfeljebb a legújabb kor patinás emlékművei – lásd anyafarkas-szobor, Deák Ferenc utcai harangláb –, ám ezek minden bizonnyal a helyükön(?) maradnak. Abban viszont igaza van M. K.-nak, hogy a Békásban, a Rókadombon, a Bükkben valóban tobzódik a folyamat – no de akkor alkalmazzák ott az általános városrendezési tervet, és hagyják békében a Főteret.

Az egyenesen cinikusan hat, hogy az írása vége felé (ellen?)támadásba lendülve azt kifogásolja, hogy „közfelháborodást váltott ki most a Főtér felújítása, miközben az új adózási rendszert, szinte szó nélkül, csendben tűrjük”. Hogy kerül a csizma az asztalra? – kérdezhetnénk az eléggé el nem ítéhető módon arra buzdító megállapítás nyomán, hogy közvetlen, húsbavágó, mindennapi problémáink helyett vérbeli botcsinálta közgazdászként makrogazdasági kérdésekkel foglalkozunk.

Abban együtt bízhatunk M. K.-val, hogy a felújítás nyomán „eltűnnek a szövevényes kábelkötegek” a térről, a műemlékek homlokzatáról. Csakhogy ehhez nem szükséges gyökeresen megváltoztatni a Főtér arculatát, elegendő tanácsi rendelettel a föld alá bujtatni a kábeldzsungelt, ahogyan ezt más városokban, így Bukarestben is teszik. Az is öröndetes, hogy lekerülnek „a történelmünk egy szeletét hirdető narancssárga műanyag szemetes kosarak”. No de érdemes-e ennyiért tönkretenni a Kőváry László tudós történész, Haller

Károly polgármester, az író Petelei István és mások által 110 évvel ezelőtt megálmodott Főteret?

Még akkor is, ha szerzőnk kecsegtetése szerint az új Főtéren (az autók helyébe lépve) békésen sétálhatunk majd, „nem a fák mögé bújva, hanem nyíltan vállalva magyarságunkat”. Nem tudom, M. K. miként éli meg magyarságát, én azonban a kolozsvári fák árnyékába eddig is legfeljebb a tűző nap elől, és soha sem magyarságom elrejtése okán húzódtam be. Nehezen hiszem, hogy a román szempontok és ízlés szerint átrendezett Főtér visszahozná valaha is azt a Kolozsvárt, ahol a magyar klienseihez ízes magyarsággal forduló úriszabó (akihez – szüleim pillanatnyi anyagi helyzete szerint – kiengedni vagy bevétetni vittem el egy-egy kopott ruhadarabot), számomra csak Kurta bácsi volt, és mindmáig az is maradt, pedig már jól tudom, hogy becsületes neve Ioan Curta volt; ahol Virág utcai cimborám, Ikreszku Dani „Dan Icrăscuságáról” legfeljebb az árulkodott, hogy olyan mókásan ejtett ki egy-egy kacifántosabb magyar szót. Ahol az idővel mind provokatívabbá váló új utcanevek csak okmányainkból szoríthatták ki az Attila utat, Hétvezér teret, Honvéd, Fürdő, Szentegyház, Magyar, Majális utcát, és ahol a Széchenyi-térre, esetleg a Kispiacra jártunk bevásárolni. És ahol a Házsongárdi temető halottai is az élők történelmi igazságáról tettek hitet, kőbe, márványba, és „ércnél maradandóbban”: emberi szívbe-émlékezetbe vésett nevükkel. No persze azt is tudom, hogy ezt a Kolozsvárt a régi Főtér is legfeljebb ködlő-foszló emlékként idézhetné fel az egykorvolt kincses város letűnt, a mostanihoz pedig jóformán már semmi közöm: ha nagyritkán elvetődöm oda, idegen nyelvtől hangos idegen utcáin idegenül bolyongok.

De félre a nosztalgiával, hiszen szerzőnk máris harcra hív a jövő jegyében, hogy „a Főtér mentesüljön a különféle sátrak és kunyhók világától”. És hogy végre eljövend legyen a rock-koncertek, sörfesztiválok szép új világa?

Nos, tartsanak akár maradnak is, de én ebből nem kérek. Így soha sem fogok azért fohászolni, hogy óh, Maksay Katalin, jöjjön el a te Főtered!

### **2009 Juniuis 09** Maksay Katalin Velemeny

Átalakul a tér

A Főtér átalakításáról az elmúlt hetekben megjelent, zömében negatív hangvételű írások kiegyensúlyozása, árnyalása a céloom. Szólni szeretnék a „miért hagytuk, hogy így legyen?”, „pusztítás a Főtéren”, „meghalt a Főtér”, „posztmodern karikatúrák”, „ennyire gazdagok lennénk?” típusú túlzott, olykor drámai hangvételű, alaptalan kijelentések ellen a szépen felújított helyeket belakni vágyó még lelkes, fiatal és idős Kolozsváron élők nevében.

Vegyük számba a pozitívumokat is, most, amikor Főterünk felújítási tervének kivitelezése elkezdődött.

Eddig több erdélyi nagyváros sikeresen felújított központjában gyönyörködhettünk, köztük a szebenit, nagybányait, szatmárit említeném. Most az annyit ígért és halasztott munka végre kezdetét vette. Reményt kellene adnia, hogy ismét lesz Kolozsvárnak is rendezett Főtere, ahol nyugodt körülmények között találkozhatunk ismerőseinkkel, barátainkkal, emberhez méltó módon sétálhatunk a Szent Mihály-templom körül. Kedvünk szerint állhatunk meg egy-egy beszélgetésre bárhol a tér keleti és nyugati oldalán. A pap vagy a kis elsőáldozók hada kényelmesen sétálhat majd át a plébániáról a kikövezett téren a templomba, anélkül, hogy túlközlő autókkal kelljen hadakozniuk. A Bánffy-palotától a templomhoz nem kell futólépésben átsietnie (szabálytalankodnia) a kíváncsiskodónak, aki tisztelegve szemlélheti majd, akár a „mostani úttest közepéről” is a közép-kelet európai gótika egy kiemelkedő remekét, a Szent Mihály-templomot és Fadrusz János Mátyás király szobrát.

Átalakul a tér.

Jelenlegi formájában a tér szinte nem is a miénk, gyalogosoké, hanem nagyrészt az autósoké, meg az utóbbi időben a „régészeké”. Ezzel a felújítással viszont bizonyos történelmi szakasz nem kívánt állapota végre lezárul. Úgy is fogalmazhatnék, hogy a mostani terv egy funkciózavar átalakításáról szól, a Főtér megszűnik körbepalánkolt építőtelep és gépkocsi-



parkoló lenni. Véget ér a gyors, ellenőrizetlen fejlődési folyamat eredményezte átmeneti állapot, amelynek elburjánzását eddig nem fékezte meg semmi. Lassan megszabadul a 90-es évek terhe alól és ismét a miénk, kolozsvári polgároké lesz a Főtér, emberek találkozóhelye, a parkoló részeket is birtokba véve, nagyobb teret engedve át a városlakóknak, az erre látogatóknak.

A megszokottól nehéz a megválás. Változás során az ismeretlennel is szembe kell néznünk. Az ismeretek hiánya, a kételkedés, a bizalmatlanság félelmet, elégedetlenséget, felháborodást szülhet. Erre utalnak az elmúlt hetek cikkei, azonban bízom abban, hogy kevesebb rémképet keltő, viszont annál több megalapozott információra épülő írás fog megjelenni.

Vagyunk itt még sokan, akik étellel szeretnénk betölteni a Főteret, és azt sem bánjuk, hogy kirekesztik az autókat a központból (az Óvárban már sikerrel járt a folyamat, most a Főtéren a sor és remélhetőleg ezt majd a Farkas utca is követi). Vagyunk itt még olyanok, akik látni szeretnénk restaurált műemlékeinket kábelkötegek, reklámfeliratok, ízléstelen cégérek nélkül. Szívesen találkoznánk kedves ismerőseinkkel a Főtér egyik teraszvendéglőjén és vállalkoznánk egy-egy vasárnap délelőtti tejszínhabos kávé melletti beszélgetésre a Mátyás-szobor és Bánffy-palota látványában gyönyörködve. Érezni szeretnénk, hogy egy ilyen meghitt pillanatra, autómentes térre, kellemes hangulatú beszélgetésre nem kell Bécsbe, Rómába, Leuvenbe, Prágába, Telcre, Szebenbe – és még sorolhatnánk – utaznunk.

Gondoljunk arra, hogy amióta Szeben központját felújították, milyen sok kolozsvári példaként emlegeti, hogy mennyire kellemes, tiszta és rendezett. Mondják, jó látni a felújított műemléképületeket, érezni lehet, hogy nyugat-európai színvonalú, civilizált tereivel milyen emberivé vált a szász város. Engedjük, hogy Kolozsvárral is így legyen, adjunk esélyt és bizalmat annak a tervezőcsapatnak, akik Szeben Főterét is felújították, emberek találkozóhelyévé, kiállítások otthonává alakították át. Ily módon egészséges versenyhangulat alakulhat ki városaink között kulturális rendezvények szervezése terén is. Színvonalat emelő hatással van minden versengés a városok fejlődésében is, aminek Kolozsvár is része lehet. Visszatekintve az elmúlt évekre, be kell vallanom, sokkal jobban éreztem magam Szeben főterén egy-egy rendezvény alkalmával, sőt annak másnapján is a kiürült téren egy kiállítóállvány vagy akár egy pódium láttán, mint itthon, az évek óta tartó átmeneti állapotban.

Erre a tervre meghirdetett pályázatot írtak ki, bizottság döntött a nyertes pályamunkáról. 2006-ban, amikor a pályázat zajlott és megírtuk észrevételeinket, a kiírás hiányosságairól szóltunk, lényeges kérdésekre hívtuk fel a nyertes tervezők figyelmét, ami megjelent az újságban és amit időben eljuttattuk az önkormányzathoz is. Kevesen álltak mellénk. Akkor még lehetett volna befolyásolni a terv alakulását lakossági és szakmai fórumokon. Közben eltelt három év. Ezalatt elkészült az engedélyezett terv, ami elviekben nem változott a nyertes pályázathoz képest, csak a részleteket dolgozták ki. A panaszkodásnak, szakszerű tiltakozásnak – hogy megszűnik a Mátyás-szobor felállításakor készült térrendezési koncepció – akkor lett volna helye, amikor a tervezés zajlott. Most időfecsérlésnek tűnik. A jelenlegi kritika nem építő jellegű, inkább a megszokott siránkozás.

Meg kellene próbálni nem mindent kételkedve megközelíteni, nem mindennek a háttérben ellenségeskedést vélni és főként aktuális, változtatható kérdésekkel foglalkozni.

Azért, hogy ez a jelenség ne ismétlődjön meg, szeretném felhívni a jelen történéseire a figyelmet. Most készül Kolozsvár új Általános Városrendezési Terve (Plan Urbanistic General = PUG). Erről a folyamatról rendszeresen lehetne, kellene tájékoztatni a tiltakozni, véleményüket kinyilvánítani vágyókat. Az újságíró most szem előtt tarthatja, felhívhatja a lázadó olvasó figyelmét, kampányolhat az alakuló városképért szervezett lakossági fórumok hatékonyságáért, tudósíthat a viták időpontjairól, a hozzászólási lehetőségekről és tájékoztathatja az energiával teli panaszkodókat, hogy mikor állhatnak elő javaslatokkal, vagy bírálatokkal, vagy éppenséggel tiltakozásukat fogalmazhatják meg valamely hatóságnál

az engedélyeztetés különböző szakaszaiban. Ismertetőt kellene írni a nyertes pályázatról, az elképzelésekről. Közzé kellene tenni, hogy ez hol tekinthető meg, és nem utolsósorban ismertetni kellene a lakossággal a városrendezési terv különböző szakaszait. Szóljon idejében, akinek mondanivalója van és ne két év múltán, amikor alkalmazzák az új PUG-ot, ne akkor ébredjen fel hosszú téli álmából a város kritikus hajlamú polgára, és írja majd kétségbeesésében, hogy „pusztul” a... város.

A már így is nagyon megkésett, de most készülő új Általános Városrendezési Terv szükségessége nem vitatható. A város az elmúlt időben robbanásszerű fejlődésen ment keresztül. Ezt követte az épületek elburjánzása, a stratégia mentes városalakulás. Jelentősen növekedett a lakosság, az egy lakosra jutó autók száma, sőt a város beépített területe is. Gombamód szaporodtak el a kunyhók, paloták, az épületnek is alig nevezhető társasházak a Békásban, Rókadombon, a Bükkben. Ezek után még az a kérdés merül fel valakiben, hogy van-e pénz a Főtér felújítására vagy a PUG elkészítésére?

Már rég nagy szükség lett volna egy életképes városrendezési tervre, amely szabályozta vagy éppen megtiltotta volna ezeket a munkálatokat, és akkor ma talán nem egy kicsi sikátor vezetne például a Szent János kúthoz.

A PUG-ban szociológiai-, környezetvédelmi-, lakhatósági-, közlekedési-, közművesítési-tanulmányok sokasága alapján szakemberek csoportjai határozzák meg, stratégiában gondolkozva, a város fejlődési irányvonalait. Ezek hiányában is „fejlődött” a város, az önkormányzat urbanisztikai bizottsága lépten-nyomon új részleges (érdek-) városrendezési terveket fogadott el, ami az összefogó irányelv hiányában a ma látható urbanisztikai káoszt eredményezte. Keressük meg a problémák eredetét és azt orvosoljuk. A sajtóban (és nem csak) szinte mindennapi téma lehetne a város és a megyei főépítési állással kapcsolatos helyzet. Hosszú időn keresztül nem volt főépítésünk, de olyan időszak is volt, amikor megyei főépítésünk sem. Mi a magyarázata annak, hogy a főépítési állás betöltése kinevezéssel és nem meghirdetett pályázattal történik? Kulcsfontosságú kérdés ez Főterünk, városunk, megyénk arculatának alakulása szempontjából.

Közfelháborodást váltott ki most a Főtér felújítása, miközben az új adózási rendszert, szinte szó nélkül, csendben tűrjük, amely kisvállalkozók egész sorát szünteti meg és magyar közösségünket is komolyan érinti.

Örvendenünk kellene, hogy végre Kolozsvárnak is jut pénz. Ennél sokkal több is lehetne, ha nem központosított adózási rendszerünk lenne vagy nem azon töprengenénk, hogy jut-e erre vagy arra pénz ebben a válságos helyzetben. Inkább a lehetőségekkel kellene foglalkoznunk, hogy megyénk hogyan juthatna még több forráshoz, amit még okosabban és hatékonyabban költhetnénk el.

Bízom abban, hogy a felújítás során eltűnnek a szövevényes kábelkötegek nemcsak a térről, hanem az ott található műemlékek homlokzatairól is, az épületek közvetlen közelében homokba ágyazott kövek lesznek (megszüntetve a falnedvesedés egyik okát), lekerülnek a villanyoszlopok kortárs díszítőelemei, a történelmünk egy szeletét hirdető narancssárga műanyag szemetes kosarak. A parkolók helyére padok kerülnek, az autók helyébe sok-sok, kisbabáját sétáltató anyuka-apuka léphet, nem a fák mögé bújva, hanem nyíltan vállalva magyarságukat, belakva a mi Főterünket. Harcoljunk, hogy minél több magyar rendezvény szerveződjön a téren, a reklámok ellen, az engedély nélküli cégek vagy légkondicionálók ellen, hogy korcsolyapálya a Sétatéren vagy a kétágú templom mögött működjön, és a Főtér mentesüljön a különféle sátrak és kunyhók világától, kerüljön vissza minden a maga helyére.

### **2009 Május 12.**

Máté András parlamenti képviselő tiltakozik a Kolozsvár főterén végzett munkálatok ellen: a történelmi központ radikális átalakítását valamint a fák és bokrok kivágását rongálásnak tartja. „Kolozsvár esetében mindig is problémát jelentett a zöldövezet. Ahelyett, hogy az illetékesek igyekeznének növelni ezen területek számát, a meglévőt is felszámolják!” –

jelentette ki a képviselő. A kétnyelvű táblák kapcsán Máté András elmondta: „A magyar nyelvű feliratok hiányát barátságtalan gesztusnak tartom. Egy olyan, a multikulturalitására büszke város esetében, mint Kolozsvár, kihagyni a húsz százalékos kisebbség nyelvén szóló feliratozást a történelmi műemlékekről, ellentmond a szabad és nyitott kolozsvári szellemiségnek. Megtagadja mindazt, amit sikerült Funar után visszaadni a városnak.” Máté szerint nemcsak az emléktáblákra kellene felkerüljön a magyar nyelvű felirat, hanem illene betartani a választási ígéretek

### **2009 május 12 T Sz Csaba**

A Matyi tér velünk él!

Felhívás az OMDSZ és KMDSZ vezetőségéhez egy, a főtéri rombolás elleni protestáció megszervezéséért

Lusták vagyunk! Félszegek, ködbe burkolt mentalitással, egy fél évszázad „hallgass” szörnyű nagy némasága csavarja nyelvünket, kezünket tétlenségre. Nem kétség, hogy egy társadalom is ugyanúgy sebezhető, mint egyetlen személy. Egy közösségnek is van identitása, emlékezete, múltja, tervezett jövője, fái, emlékei, sétái, illata, találkái, szerelmei. A közösség is lüktet, a közösség is él. Mert emberekből épül fel. Egy közösség – függetlenül attól, hogy etnikailag mennyire változatos – kialakít magának egy világot, amelyben templom, bokor, fenyő, Fadrusz és Matyi több lesz, mint építészeti tér és tömeg egyébként mesterien összeállított és megtervezett harmóniája. Nekünk – és itt kis szociológiai optimizmussal merem állítani, hogy nem csak a magyaroknak – a Matyi tér több lett, mint „egy” tér. Identitásunk, Kolozsvárról kialakított képünk, beilleszkedésünk egyik építőköve, tartópillére, szentmihályos védőszentje. Az idősebbek nosztalgiája, a fiatalok élő jelene találkozik a padokon, a fák alatt, a szobor egyetemes szerelmestalálmánainak bűvöletében. Nem egy dicsőített múlt mementóját akarják ezek a sorok védeni most, hanem az esztétikát, a jóízlést, és ami a legfontosabb: emberi identitásunk egyik építőkövét. Emberi, hangsúlyozom. Emberi, mert templom van ott, emlék van ott, szépség van ott, és most minderre fittyet hányva túrnak gépek eurómilliós betonrengeteget a felsoroltakra. Posztmodern karikatúrát faragunk egy város szimbólumából? Látványterv kifüggesztése nélkül, az üvegkoporsó némaságához foghatóan álldogálunk és várunk, cikkeket írunk, panaszkodunk, tanárként még a ballagáson is a „magyar identitás csorbulásáról” beszélünk és szónokolunk. Párizsban már a Gavroche-ok felszedték volna a macskaköveket...

Mivel éppen az építészet, az esztétika és közös emlékezetünk egyik szimbólumát akarjuk megvédeni (nem konzerválni, nem kisajátítani, hanem megóvni) ezért a macskakövek a helyükön maradnak. De nem, nem fogunk ülni pesszimista magyar sajtót olvasva és várni a sült galambot, amit éppen a betonkeverő tép szét a gazos Fadrusz mellett.

Mint egyetemista, mint történészhallgató és leginkább mint ember, tisztelettel kérem az Országos Magyar Diákszövetség és a Kolozsvári Magyar Diákszövetség vezetőségét, hogy szervezzen egy felvonulást, néma megmozdulást a Főtér látványrombolása ellen.

Mert mienk itt a tér. Az ifjúságé. A mindenkori ifjúságé, az egyetemistáké, akik ezerszámra öntik el a várost és sokszor némán tűnnek el az évek útvesztőjében. Mindenki volt ifjú ebben a városban is. Mégis, mindenki néma és tehetetlen most. Miért?

Pedig tenni kell, mert a szavak csak csipnek, de nem ütnek. Élni kell, mert az életről gondolkodni még nem élet.

És Matyi tér kell, mert Matyi tér nélkül Kolozsvár nem Kolozsvár!

### **2009 május 09 Vekov Karoly velemény**

Ilyen gazdagok vagyunk?

Egy város főtere és főleg Kolozsvaré olyan, mint egy névjegykártya vagy egy flotta zászlóshajója: mindent elmond, ami lényeges, pars pro toto alapon képviseli az egészet, ez esetben Kolozsvárt, a mait és az egykorit, nemkülönben valamennyi lakosát, őshonost és

beszármazottat egyaránt.

Ha Szeben lehetett – és éppen azért lehetett – Európa kulturális fővárosa német jellegének le nem tagadásával, sőt hangoztatásával, ugyan bizony miért kell másként lennie ez Kolozsvár esetében? Szégyen, hogy egykor vegyesen magyar–szász, majd többségében magyar volt ez a város? Miért? A múltat sem megszüntetni, sem felszámolni és főleg megváltoztatni nem lehet. A közelmúlt ezt bebizonyította.

Igen, tetszik, vagy nem tetszik, a város főtere képviseli a város múltját. És így van ez Kolozsvárott is. Nem egyik vagy másik etnikum, hanem az egész város múltját. Ezért kötődnek Kolozsvárhoz igazi polgárai, ezért jönnek/térnek vissza az innen elszármazottak, vagy azok leszármazottai.

És a város múltjáért, nevezetességeiért jönnek a turisták is, nem kevesen. És megint nem csak egyfélék, teszem azt magyarok. Mert éppen a politikai rendszer-, majd polgármester-változás „emelte fel” a sorompókat, szinte mindenfelől érkeznek a külföldiek. És nem mindegy, hogy mit látnak, és mit mesélnek rólunk, a nálunk látottakról. Nem mindegy, milyen hírért viszik a városnak.

Az sem mindegy, hogy a város vezetősége ismeri-e a város múltját, mint ahogy az sem, hogy miként viszonyul hozzá. Éppen a műemlékek feliratozása kapcsán jó lett volna nem megfélemlíteni arról, hogy ez a város nem volt frankofón, mert németek lakták sokáig, és ma sem az. És arról sem kellett volna megfélemlíteni, hogy nem véletlenül nevezik és tartják Kolozsvárt nem csak Erdély, hanem az erdélyi magyarság fővárosának is. És ha feltenné valaki még ezután is a kérdést, hogy miért, hát lapozza fel a város történetéről szóló könyveket. Nem lehet érv a városvezetés részéről, hogy „a minisztérium” (!) határozza meg, mit és hogyan, a döntés a városi önkormányzattól függ. A kolozsvári románság jelentős része igenis tudja, hogy a hatvanas évekig Kolozsvár magyar város volt és tisztában van ennek jelentőségével. Kolozsvár jóérezésű román polgárai számolnak is a város magyar múltjával, de jelenével is, hivatkoznak is erre nemegyszer.

Kétségtelen, hogy egy város főtere akkor módosul, ha ezt a fejlődés megkívánja. Azonban Kolozsvár demográfiai átalakulása (ld. összetételének megváltoztatása) nem indokolja főterének megváltoztatását. A város lakossága megszaporodott ugyan, de beszármazott lakói elfogadták a várost úgy, ahogy van, hiszen azért jöttek ide. Ha pedig nem így volna, akkor ezt nyíltan is ki kellene jelenteniük azoknak, akik így gondolnák. Ami különben eléggé furcsa lenne a XXI. századi EU-s Románia esetében. Akik ugyanis ezt megtennék, olyan kizárólagosságról tennének tanúbizonyítást, ami teljesen idegen a több- vagy soknemzetiségű Erdély hagyományától, de Kolozsvárétól is. Itt ugyanis csak a kommunista rendszer idején számított zárt városnak Kolozsvár a magyarok számára, amikor folyamatosan felszámoltak mindent, ami a magyarságra utalt. Ez lenne a cél ma ott, ahol az 1950-es évek előtt sem lehetett ilyesmi? Kinek jó ez a nyelvi és főleg etnikai kizárólagosság és hazugság? Mert Kolozsvár fejlődésének semmi esetre sem!

Ha napjaink gazdasági válsága jelentős mértékben csökkenti a város anyagi forrásait, miért hoznak a városatyák ilyen döntéseket, mint például a Főtér arculatának megváltoztatása? Ezt még a sokat emlegetett globalizáció sem követeli meg. Mindazok, akik Európában főtérré, még hozzá szép főtérré rendelkeznek, óvják, védik azt. Miért kell drága pénzen szabvány főteret kitalálni oda, ahol már van, még hozzá szép főtér? Miért kell oda szökőkút, ahová az egyáltalán nem szükséges? Mert nem úgy tervezték meg sem a teret, sem a szobrot, hogy ott szökőkút legyen. Miért kell „agyonütni” a Mátyás-szobrot most egy szökőkúttal, tegnap egy felirattal, vagy ki tudja még mivel? Például „sétáló térrel”? A téren eddig is lehetett sétálni, és meg lehetett csodálni a szobrot más és más szögből addig, amíg nem telepítettek ugyanarra a tere bódékat, sátrakat, majd műjégpályát. Utóbbit akkor, amikor Kolozsváron, már réges-régen létezett korcsolyapálya – a Sétatéren! De hát odáig nehéz elmenni...Mi szükség van egy import ötletre, mert Kolozsvár számára ez az. Miért kell megváltoztatni a város főterét, emblémáját, miért hivatkoznak a nyugati példákra, amelyek nem léteznek, miért kell mindig

valamit vagy valakit majmolni? Minek ez a sok kitaláció?

A rendezés a Főtér esetében nem átalakítást, hanem helyreállítást és védelmet kellene hogy jelentsen, ha ... létezne nálunk műemlékvédelem és olyan törvény, amely ezt biztosítsa vagy olyanok, akik ezt szorgalmazzák, ha már megvédeni a megvédendőt nem tudták ?

És még egy elgondolkodtató tény. A Főtér átalakítása 20 millió euróba kerül. Ami 83 333 eurót jelent havonta. Két éven keresztül ennyi pénzt dob ki a város az ablakon akkor, amikor itt a gazdasági válság, és ezt a pénzt sokkal hasznosabb dolgokra lehetne fordítani. Populista módon mondhatnám, holott egyáltalán nem arról van szó, hogy inkább rászorulókra fordítanák ezt a pénzt – 100 euró kb. négy és félmillió lej! De azt is megkérdezhetem, miért nem próbálnak ennek a pénznek a segítségével munkahelyeket teremteni, vagy támogatást nyújtani a munkanélkülieknek? (A jóval többbe kerülő terelő utacról nem is beszélve.) A közhangulat és a város érdekei is inkább ezt kívánnák. Valóban a Főtér a városatyák gondja? Hogyan engedheti meg magának Kolozsvár városa ezt a luxust, mármint hogy ennyi pénzt „átépítse” (tönkretégye) a Főteret éppen most?

Válság ide vagy oda, még mindig nem késő megállni a lejtőn és jobban gazdálkodni – a mi pénzünkkel.

### **2009 majus 08** Nagy Karoly Velemeny

Pontosítás a Mátyás-szobor körül 1944 után történekről

Másokkal együtt engem is felháborít az, amit a „funarióták” modernizálás címén a Főtérrel el akarnak követni! Szégyen, hogy fásultságunk vagy gyávaságunk miatt ez alkalommal még csak meg sem próbáltunk tiltakozni a vandalizmus ellen, amikor talán még meg lehetett volna akadályozni. Amit azonban szintén meg kell tennünk, az az, hogy helyesen tájékoztassuk a közvéleményt arról is, ami a Mátyás szobor körül 1944 után történt.\*

Először is Kolozsvára 1944. október 11-én nem valamiféle szovjet–ukrán hadsereg, (ilyesmi még csak nem is létezett) hanem a II. ukrán front ezredei vonultak be, amelyet azért neveztek ukránnak, mert Ukrajna felszabadítására alakult. A Fótéren sem ezek, sőt még a 12-én bevonult román alakulatok sem vertek táborot. A szovjet városparancsnokság semmiféle szoborrombolási tervet nem forgathatott a fejében, hiszen védte a kultúrértékeket. Az egyetemi könyvtárat például szovjet őrség őrizte a garázdálkodó martalócoktól, akiknek többsége a város lumpenproletárjaiból és a városkörnyék „élelmes” gazdáiból került ki.

Az egyetlen dolog, amit a szovjet parancsnokságnak esetleg fel lehet róni, az az, hogy a templomkert déli oldalán, a kerítésen belül temette el azt az alezredest, akit szovjet katonaruhás martalócok lőttek le a Malom utcában, amikor egy tiszt járőr élén polgári lakosok védelmére kelt. (Ez nem jelenti azt, hogy a szovjet katonák angyalok voltak. Távolról sem, de ezen csak az csodálkozzon, aki nem tudja, hogy mi volt e katonák háta mögött.)

Az eltemetett alezredes holttestét később exhumálták, és a mai Avram Iancu szobor helyén álló tiszt emlékmű mellett temették el, együtt majd’ negyven tisztársával, akik a város környékén estek el. (Jellemző a „jó keresztény funariótákra”, hogy e katonák földi maradványait még csak át sem vitték a temetőbe, hanem egyszerűen leaszfaltozták a két tömegsírt).

A Mátyás-szobor körül valóban voltak incidensek, azonban 1945-ben ezeket az incidenseket nem szovjet katonák okozták, hanem a Ferdinánd egyetem diákjainak egy nagyobb csoportja. (Egyébként az első napok incidenseinek elmúltával a katonák nem léptek fel agresszíven a lakossággal szemben. Például egy szovjet járőr tette ártalmatlanná azt a vasgárdista tábori lelkészt, aki belelőtt a felvonuló dermatisták oszlopába, két munkást megölt, kettőt pedig megsebesített. Mindez 1945. augusztus 5-én történt, tehát a háború befejezte után.)

A Mátyás-szobor körüli incidensek 1945. január 24-én kezdődtek. Sovén román egyetemisták



nagy hujjogtatás és újságégetés közepette leverték a szoborról a „Mátyás király” feliratot és a „Regele Matias”-al helyettesítették. Másnap a bolyaisták visszaállították az eredetit. Ez többször megismétlődött. Ekkor adta ki Pogăceanu tartományi főispán az utasítást, és került fel a szobortalapzatra a „Mathias Rex” felirat. Csakhogy mindez nem 1944-ben, hanem 1945-ben történt.

A szovjet hadsereghez akkor is és most is sokféleképpen lehet viszonyulni. Lehet gyűlölni is. De nekünk, magyaroknak egy dolgról nem lenne szabad megfeledkezni. Ha 1944. október közepén Malinovszkij marsall a II. ukrán front főparancsnoka nem parancsolja ki Észak-Erdélyből a román adminisztrációt, a karhatalmat, a Maniu (pardon, „hazafias”) gárdák alakulatait, akkor a magyarelles atrocitások nem korlátozódtak volna Szárazajtára, Csíkszentdomokosra, Belényesre, Egeresre, és talán mi se íránk most ezekről a *Szabadság* hasábjain.

UI. Volt még egy 1947 utáni főtéri incidens. 1959. január 24-én a Babeş Egyetem diákjai tartottak tüntetést a Főtéren a fejedelemségek egyesülésének 100-ik évfordulója alkalmából. Teli torokkal harsogták „Le a magyarokkal!”, „Ki az országból az ellenséggel!” A karhatalom kijött, de nem avatkozott be. Azóta se tudjuk – még eltorzított formában sem – kik szervezték, kik álltak e súlyos provokáció mögött. Ha nem egyéb, ekkor már a Bolyai Egyetem felszámolásának a prelúdiuma zajlott!?

\*Gaal György: *Búcsú a Főtértől. Szabadság*, április 30.

**2009 május 08** Peter Laszlo Velemeny

Meghalt a Főtér?! Éljen a Főtér?!

A Főtér körbedeszakázása úgy tűnik, valamennyire felkavarta az állóvizeket. Hiszen a kilencvenes évek eleje-közepe óta (a „tábla-” és az „ásatás-ügy” óta) a városról, annak központi teréről érdembeli közvita nemigen volt. Jelenleg is csak a magyar nyelvű médiában jelentek meg tematizáló felvetések, többnyire elmarasztaló hangvételben, és erősen „lemaradva” az eseményektől.

A pállemezek látványa vitathatatlanul jelzi, hogy hamarosan itt valami meg fog változni, és a térrendezés egy másik szakaszába érkezett. Tény, hogy a Főtér arculata változásban van: nem lesz olyan, mint volt.

A valódi kérdés az, hogy ez a változás igazából mit is jelent majd. Hogy a változásnak mi lesz a pozitív és negatív hozadéka? És kiknek? Mit nyer és veszít vele a város népessége? Meg természetesen az, hogy milyen társadalmi változásfolyamatok vezettek a Főtér arculatának megváltoztatásához?

A kérdést tágabb társadalmi kontextusba kell belehelyezni, hiszen a mindenkori városok, lakosaik és a társadalmi folyamatok között szoros kapcsolat van. A városi tér sohasem, mint fizikai-geográfiai hely, hanem mint társadalmi tér releváns. A helyeknek társadalmi jelentése van, ismeretek, tudások, tradíciók, emlékek és jelentések tapadnak hozzá. Ilyen szempontból a terek a „fejekben”, az „agyakban” is vannak, nem csak adott koordináták mentén. A társadalom azonban (a benne zajló folyamatok révén) ezeket a jelentéseket a terekben beikódolja: a terek architektúrája kifejezi, leképezi az adott időben és térben érvényes viszonyrendszert. A társadalom már csak így működik; ha a társadalom változik, ha az „agyak” változnak, azok előbb-utóbb a terek módosulását is maga után vonják.

A kolozsvári Főtér arculata is így alakult ki a múlt század elején. Az akkor végbement magyar modernizációt (az ipari forradalmat, a nemzetállam kialakulását, a frissen megerősödött polgári réteg hatalmát) fejezte ki, kódolta bele szimbolikusan a Főtér architektúrájába. A tér a középben elhelyezett Mátyás szoborcsoporttal vált dísztérré, a magyar történelem iránti csodálat, az állampolgári alázat, a közösségi emlékezet fókuszává. A hely ezáltal egyértelmű jelentésű térré lett.

A folyamat a nyugati nagyvárosokban is így ment végbe, a nemzetek kialakulásának és a nemzetállami hatalom szimbolikus kifejezéseiként. Ebben a logikában a főterek a nemzet és tagjai közötti kapcsolat megélésének és megerősítésének az elsődleges színterei. Ezeket a tereket a polgárok nem használják másra, mint nemzeti identitásuk ismételt megélésére. A tér és egyén közötti viszony egyenlőtlen: a tér-egyen viszonya a hatalom-állampolgár kapcsolatát képezi le. Más szavakkal, a díszterek elsődleges funkciója az egyén államba és nemzetbe való integrációja. Ezért volt olyan fontos tétje a Főtér-kérdésnek a kilencvenes években, amit a szakma csak szimbolikus térfoglalásnak szokott nevezni. Az akkori nacionalista városvezetés azért akarta mindenáron lerombolni ezt a jelentésmezőt, mert nem egyezett a maga céljaival: nem volt román – egy olyan városban, ahol a lakosok elsősorban etnikai terminusokban tekintettek magukra.

Időközben sok minden módosult, és ez (fog) látszani a Fótéren. A változás a társadalomban és a „fejekben” már lezajlott, a Főtér ezeket csupán visszatükrözi.

Tömören azt mondhatjuk, a modern társadalom megszűnt, átalakult a globalizáció és a gazdasági szerkezetváltozás kontextusában. A társadalom „kilépett” a klasszikus állami keretből, majdnem minden nemzetközivé vált, a munkásosztály jószereivel megszűnt, illetve az egyéni és kollektív identitások is átalakultak a nemzetközi migráció és a gazdasági növekedés miatt. Vizsgálatok mutatják, hogy a kolozsvári népesség többsége már nem etnikai kategóriákban gondolkodik a városi terekről. Inkább az európaiság és a nyugattal való hasonlóság jelentése kapcsolódik hozzá, mintsem a „magyar” vagy „román” jelleg. Ezt a szakma de-etnicizálódásnak nevezi. Az állampolgárok túlnyomó többsége már nem kizárólag etnikai kategóriákban tekint magára, a más tagságok egyre fontosabbakká váltak (társadalmi státuszpozíció, foglalkozás, anyagi helyzet és fogyasztás-életmód függvényében).

A népesség közügyekhez való viszonya is radikális módosuláson esett keresztül. A kilencvenes évekre jellemző militáns, közügyekre odafigyelő „kritikai okoskodás” helyett a „kritikátlan fogyasztó” attitűd vált mára dominánssá, ami politikai passzivitással és alacsony hírfogyasztással jár.

Ebben a helyzetben jelenleg a Főtér ügye a kolozsváriak többsége számára a jelek szerint nem etnikai vonatkozású.

Amúgy a de-etnicizálás Nyugaton is végbement a posztmodernizáció következtében. Lásd Amsterdam, Bern, de Szeben példáját is. A posztmodern városra az jellemző, hogy a városi tereket a városban lakók mintegy „birtokba veszik”: nem csupán tisztelgésre és emlékezésre használják, nem egyszerűen „ott” vannak és „benné” közlekednek, hanem birtokba vették, használják – kiállításokra, eseményekre, pihenésre és nem utolsósorban a közösség többi tagjaival való kellemes időtöltésre. Ebben a modellben a tér-egyen viszonya egyenlő, a nyilvános teret „belakják”.

A társadalmi változás a tereknek más funkciót ad: az integrálás mellett előtérbe kerül a szabadidős funkció.

Ebben a helyzetben az igazi tét az, hogy a kolozsvári magyar közösség többsége a „fejekben” továbbra is őrizze meg azt a jelentést, ami az etnikai terminusokban meghatározott közösséghez való tartozás tudata.

A remélhetőleg szépen restaurált Mátyás és a szobrot körülvevő épületek továbbra is maradéktalanul ott lesznek, és erre intenek.

## **2009 május 08**

KO

Pusztítás a Fótéren: kivágták a fákat, kiásták az élősövényt

Hozzáálltak a tér teljes átalakítási munkálataihoz

Építőtelepi hangulat fogadta azokat, akik csütörtökön délelőtt a Fótéren jártak: a körbepalánkolt rész mögött az Iridium Kft. és a Rosal köztisztasági vállalat munkásai

hozzálattak a radikális átalakítási munkálatokhoz. Molnos Lajos városi tanácsos a Szabadságnak azt nyilatkozta: törvénytelennek tartja azt, hogy a Főtér átrendezési munkálataihoz anélkül láttak hozzá, hogy a városi tanács jóváhagyta volna őket. Ezzel szemben kollégája, Csoma Botond lapuknak megjegyezte: mindenki számára világos volt, hogy a Főtér átrendezési terve a fák kivágásáról és a zöldövezet megszüntetéséről szól. Ugyanezt állítják a tervet készítő Planwerk Kft. szakemberei is, akik hangsúlyozzák, hogy elképzelésüket láttamozta és jóváhagyta valamennyi illetékes helyi és országos bizottság. Mi több, a Planwerk szerint a Kolozsvári Városi Tanács is elfogadta a Főtér átrendezésére vonatkozó tervet, sőt, finanszírozta azt.

Különböző munkagépek, buldózerek, kotrógépek lettek úrrá a Főtéren: érkezett a pillanat a Planwerk által készített átfogó átrendezési terv életbe léptetésére. Csütörtökön a főtéri munkálatokkal megbízott Iridium Kft. a Rosal köztisztasági vállalat munkásait is segítségül hívta a fák kivágásához, az élősövények kiásásához és eltávolításához, a zöldövezet felszámolásához. Amikor tegnap László Attila alpolgármesternek megmutattuk a VideóSzabadság oldalára (<http://video.szabadsag.ro>) általunk feltöltött felvételeket, amelyeken az építőtelepet körülvevő palánkon túl kivágott fák és a kiásott sövények látszanak, a tisztségviselő csupán annyit mondott: benne volt a Főtér átrendezési tervében.

Ezt erősítette meg Eugen Pănescu, a terveket készítő Planwerk képviselője, a városi urbanisztikai bizottság tagja is. – A terveket már évekkel ezelőtt elkészítettük. A dokumentumokat elfogadta a helyi és az országos műemlékvédő bizottság, a városháza urbanisztikai bizottsága, a helyi és országos régészeti bizottság is. Hangsúlyozni szeretném, hogy a tervet és annak költségvetését a városi tanács is elfogadta. Ilyen esetekben a helyi döntéshozó testület nem csupán pénz odaítéléséről határoz, hanem azt is elemzi és elfogadja, amire az anyagi javakat fordítják – fogalmazott a szakember.

Pănescu elismerte, hogy a terv életbe léptetésének az első fázisa az átrendezési folyamat legkeményebb pillanata. – Korántsem akarom a pillanatot lekicsinyelni, de a Deák Ferenc utca esetében is ugyanez volt a helyzet. Világos, hogy a kezdeti fázisban a Főtér átrendezésének az elindítása eredményezi a legnagyobb sokkhatást – tette hozzá. Kiemelte: a Planwerk szakemberei majd folyamatosan figyelik, hogy a kivitelező betartja-e az általuk készített terveket.

Molnos Lajos RMDSZ-es kolozsvári városi tanácsos lapuknak elmondta: – Törvénytelennek tartom azt, hogy a Főtér átrendezési munkálataihoz anélkül láttak hozzá, hogy a városi tanács jóváhagyta volna az erre vonatkozó tervet, sőt, az is felháborító, hogy ezzel kapcsolatban a műemlékvédő-bizottságnak sem kérték ki a véleményét. Azt ugyan elfogadhatónak tartja, hogy néhány öreg fát kivágjanak a templom körül, hogy ezáltal az jobban látszódjon, azzal azonban messzemenően nem ért egyet, hogy a Főtérből betonklasztart alakítsanak. Megjegyezte: a kis bokrok és a fenyők kivágása révén a Főtér hangulata teljesen megváltozik. – Olyanok avatkoznak be a tér kinézetébe, akiknek Kolozsvárhoz semmiféle kötődésük nincs, sem a történelmét, sem a szellemiségét nem ismerik. A végleges tervet a városi tanács soha nem látta és nem is hagyta jóvá, ebbe mi nem tudunk beleszólni, a szökőkutakról ez idáig fogalmunk nem volt – értékelte Molnos. Hozzátette, hogy őt mindössze az vigasztalja, hogy „ezt a hülyeséget lehet korrigálni”, de szerinte kár Európa egyik legkomfortosabb főterét így módon elrontani.

Mint ismeretes, Guttman Szabolcs múlt héten a *Szabadságnak* elmondta: a Planwerk által elkészített projekttel is elégedett, mert ezáltal visszatér a tér multifunkcionalitása. – A 100 évvel ezelőtti díszter ma egyáltalán nem „működőképes”, az autós forgalom megnőtt, a zöldövezet túlbujrázott, gyakorlatilag sem a turista, sem pedig a városlakó nem tudja megközelíteni az emlékhelyeket. Jelenleg teljesen használhatatlan az a tér, amely a város többféle kulturális eseményének is otthont adhatna – mondta.

### **2009 május 07** Kollo Katalin Velemeny

Miért hagytuk, hogy így legyen?

Miénk volt a tér! Talán így fogalmazhatjuk át a népszerű Locomotiv GT számot mostantól fogva, látva a bedeszkázott kolozsvári Főteret, olvasva a radikális „átrendezésről” szóló híreket, no meg elképzelve, hogyan is fog kinézni a kolozsvári, de talán nem túlzok, ha azt mondom, az erdélyi magyarság szimbolikus tere: a közkedvelt „Matyi-tér”. S hogy ismét csak egy népszerű slágerből idézzek, talán sokak nevében teszem föl a címbeli kérdést: „miért hagytuk, hogy így legyen?”

Ismerősök, barátok körében ülve hangzott el a fenti kérdés a napokban is, szinte drámaian lezárva a spontán módon kialakult beszélgetést, s levegőben hagyva a reménytelenséget: ez a tér többé soha nem lesz már számunkra az a tér, ami volt. Történelmünk jelentős szelete semmisül meg a szemünk láttára, mi pedig nem teszünk-tettünk semmit, hogy ne történjen meg, hangzott a vád és önvád. Hol vannak a civil szervezetek, hol vannak a politikusok? Miért nem szerveztünk civil tiltakozást, a városi tanács RMDSZ-es tagjai miért fogadták el az átalakítási terveket ebben a formában, miért nem „harcoltak” a rendelkezésükre álló politikai eszközökkel, miért nem hívták fel a figyelmet, hogy veszélyben a Főtér arculata, záporoztak felém a kérdések, amelyekre, bevallom, nem tudtam kielégítő válaszokat adni. Mert hiába mondtam volna, hogy mi bizony idejében „szóltunk”, e rovat hasábjain magam és kollégáim sokszor „felemeltük a hangunkat”, figyelmeztettük a kolozsvári magyarságot, hogy mi készül. Mert sajnos, mi is csak ennyit tettünk, róttuk a szavakat, azt gondolva, hogy ennyi elég: mi megtettük a magunkét.

Persze nem azt állítom, hogy nincs szükség változásra, egyfajta átalakításra, átrendezésre, de féltő, hogy ennek az „arculatváltásnak” a gyökerei nem a korszerűsítési szándékban keresendők. És azt hiszem, ennek a „hátsó” szándéknak a riadalma hozta felszínre beszélgetőpartnereim lázadó kérdéseit is. Kolozsvári téridentitásunknak az elvesztése, illetve annak veszélye, hogy az átalakítás által kitörlik (vagy igyekeznek kitörölni) ittlétünk még meglévő nyomait, súlyosan ránk nehezedett ezen a koraesti beszélgetésen. Civil tiltakozás? Igen, lehetett volna, csak hogy mifelénk szinte nem létezik civil kurázi. Politikai eszközök? Igen, megoldás lehetett volna, talán, ha a városi tanácsosok nem a saját dolgaikkal lennének leginkább elfoglalva.

Most már nem tehetünk mást, mint reménykedni: nem forgatják ki a sarkából teljes egészében a „Matyi-teret”, s Kolozsvár főtere, akár mennyire is szeretnék azt hangsúlytalanná tenni, megmarad európainak, s kicsit magyarnak is. Különben nem szabadulhatunk soha a kérdés ránk nehezítő súlyától: miért hagytuk, hogy így legyen?

### **2009 április 30** Kiss Oliver

Kezdődik a Főtér átrendezése: körbepalánkolt építőtelep

A Planwerk szökőkutat, 50 centiméter mély medencét tervez

Átfogó, a városközpont kinézetét radikálisan átalakító munkálatok kezdődnek a Főtéren. A Kolozsvári Polgármesteri Hivatal évek óta tervezi a kincses város legfontosabb és turisztikai szempontból leglátványosabb terének átalakítását, helyrehozatalát. Mint ismeretes, Gheorghe Funar szélsőségesen nacionalista expolgármester 1992-ben kezdődött mandátumának elején a helyhatóság régészeti ásatásokat kezdeményezett, illetve teletűzdelte a Főteret román zászlókkal, később pedig a térre piros-sárga-kékre festett padok és szemeteskukák kerültek. Emil Boc megválasztását követően, a Főtér keleti oldalán lévő kutatóárkot betömték, a Mátyás-szobor előtt levőt pedig fémkerettel és üveglappal fedték le, a padokat újrafestették, a kukákat kicserélték.

A Kolozsvári Polgármesteri Hivatal eltökélt szándéka a Főtér radikális átalakítása. A köztudatban a főtéri üveglappal megthonosult és emlegetett, tavaly készült építmény (amely a Mátyás-szobor előtti régészeti leletek védelmét szolgálja) hivatalos átadásakor,

2008. november 28-án a *Szabadság* érdeklődésére az akkori polgármester, Emil Boc elmondta: a Főtér átfogó munkálatoknak néz elébe. A kutatóárkok kérdésének rendezését követően restaurálják a Mátyás-szobrot, továbbá szökőkutat helyeznek el a Nemzeti Bank kolozsvári fiókja előtti részen, és fákat ültetnek.

Az „üvegkoporsó” elsősorban a magyarok nemtetszését váltotta ki, de néhány hónap alatt mindenki elfogadta létezését. A helyhatóság vezető tisztségviselői szerint – akik akkor informális beszélgetést folytattak az újságírókkal – kezdetben a szökőkút is megütközést okoz majd, de idővel azt is megszokják a város lakói.

Nemrég Sorin Apostu polgármester arról biztosította a közvéleményt, hogy a kivitelező, az Iridium Kft. nem módosítja a Planwerk terveit. Utóbbi vállalat képviselőjétől, Tudor Pănescutól a *Szabadság* úgy értesült, hogy a Planwerk folyamatosan és figyelmesen követi a tervek szigorú betartását.

A tervek szerint a szökőkutat korszerű dizájn alapján tervezték. A körülbelül 50 centiméter mély medencét kőfalak veszik majd körül, amelyeken ülni lehet. A szökőkút parabola alakú, habzó vízsugarakat lövell ki – tudtuk meg a Planwerk tervezőitől. Az is kiderült, hogy napnyugta után a medencét és a vízsugarakat fehér színű villanyégőkkel világítják meg. Ezek fényhatását különleges alkalmakkor, így például koncertekkor vagy kulturális események alkalmával színes, inkoherens keskeny spektrumú fényt kibocsátó, LED típusú fényforrásokkal lehet helyettesíteni.

Az átalakítások során a Főtér jelentős részét sétálóövezetté alakítják, lezárják például az autóforgalom elől a tér nyugati és keleti oldalát. Az átalakítási munkálatok egyébként a tervek szerint mintegy két évet vesznek igénybe, költségei pedig becslések szerint elérhetik a 20 millió eurót.

### **2009 április 30**

Gaal György Velemeny

Búcsú a Főtértől

Napok óta nő és hosszabbodik a palánkfal a Főtér központi része körül. Rendre bekebelezi az úttest mentén az egész parkosított területet a templom egyik végétől a másikig, jó időre eltakarva a még mindig állványok ölelte Mátyás-szobrot is. Kedves polgártárs, vess még néhány pillantást erre a térre, jegyezd meg emlékezetedben összképét, felosztását, mert örökre meg kell válnod tőle. Ahogy körbeér a palánkvár, megindulnak a földgyaluk, eltüntetik a régi kontúrokat, kiirtják a csoportokat, fákat, sövényeket, s megszületik az archaizáló modern tér: lesz rajta – az üvegszarkofágon kívül – szökőkút, görkorcsolyapálya, fesztiváalterület, néhány fa, pad, bódé, söröző- és kávézóhely, s nagy-nagy laposság, amelyen a Mátyás-szobor – ha majd kibontakozik az állványok közül – elveszti monumentalitását. Egy több mint másfél évtizedes hadakozás e tér ellen „végre” győzelmet ülhet majd az őszi (?) felszenteléskor.

Nekünk, régi városlakóknak szent ez a tér, úgy, amint több mint 110 éve megálmodták, megtervezték, kiépítették. Kőváry László a tudós polgár és történész, Petelei István író, Nagy Lajos unitárius pap és tanár, Haller Károly polgármester, szépítő bizottsági elnök, s még hány jeles személyiség küzdött azért, hogy a templomot övező bódéktól megszabadított piactér díszterré váljék, rajta a város legnagyobb szülöttének szobrával. A díszter kialakítása a millennium idején 1896-ban kezdődött. Ekkor mérték ki az úttestet, a járdák vonalát, s két éven belül le is kövezték azokat. Még 1896 szeptemberében megtartják a Mátyás-szobor alapkövetését. Ezt megelőzően a művész faállványt tologatva választja ki, hol a legkedvezőbb a hely a szobor felállítására. Aztán Pákei Lajos építészen a sor: megtervezi a bástyafokos talapzatot, s a hozzá illő sétányokat. A szoborhoz a tér délkeleti és délnyugati sarkából két rézsútós sétány visz, mert ilyen irányból megközelítve a legmonumentálisabb a szobor összképe. Így aztán három háromszög alakú zöld terület jön létre, amelyeket



bokrokkal, díszfákkal, virágokkal ültethetnek be. A szobor körül azonban macskaköves-homokos díszudvar biztosítja az alakok közeli megtekintését, s egyben a szobor előtti ünnepek kibontakozását.

Az 1902. október 12-i országos visszhangú leleplezési ünnepség lényegében a tér múlt századfordulós rendezésének zárómozzanata volt. A tér hagyományos elnevezését (Nagypiac, Főtér) már a leleplezés előtt Mátyás király nevével cserélték fel.

Egy bő század alatt sokat látott a szobor és a tér. A táj történelmének minden mozzanata valahogy kapcsolódott e térhez is. És mindig – szinte észrevétlenül – valamilyen nyomot is hagyott rajta. De kialakított összhangja mégis megmaradt.

1918. december 22-én itt zajlott le az a 26 vármegye magyarságának képviselőit felsorakoztató népgyűlés (talán ötvenezer résztvevővel), amely a gyulafehérvári egyesületi határozatok ellen tiltakozott. Aztán alig két nap múlva, karácsony délutánján a bevonuló román királyi csapatok is e szobor előtt ültek diadalt, s ki is tűzték rá zászlajukat. Napok múlva már a szobor ledöntését fontolgatták. Végül megelégedtek csak a felirat és címer megváltoztatásával. 1919. május 27-én a román királyi pár is Kolozsvárra jött, megtekinteni az új tartomány fővárosát, s az elnéptelentett téren kis időre megállították kocsijukat, hogy szemügyre vegyék a szobrot meg a templomot. 1921-ben új nevet adtak a térnek: Egyesülés (Unirii) tere. Abban az esztendőben a szobor előtti háromszögű gruppa felállították a térfoglalás jelét, a római eredet szimbólumát, a capitoliumi anyafarkas-szobrot. 1932 decemberében még egy Iorga-idézzel ellátott bronztablát is helyeztek a Mátyás-szobor talapzatára, hogy a jámbor nézelődőt felvilágosítsák a király bűnéről.

1940 szeptemberétől vált igazán kegyhellyé a szobor. Már a visszatérési ünnepség keretében is, de minden jelentősebb esemény alkalmával sor került megkoszorúzására. Ezután itt tartották a március 15-i ünnepeket. Még 1940 őszén a tér beosztását kissé módosították: hogy a nagyobb felvonulásokhoz elegendő helyet biztosítsanak, a szobor elé egy széles bejárót építettek, s ennek során leszedték a farkas-szobrot. Az így létrejött sétány két oldalán a gruppa közepére utóbb – a háborús kívánalmaknak megfelelően – két nagy víztároló medencét hoztak létre. A tér, persze visszakapta a királlyal kapcsolatos nevét. A legnagyobb itteni ünnepekre 1943 márciusában került sor, amikor Mátyás király születésének félszázados évfordulójáról emlékeztek meg.

1944. október 11-e újabb sorsforduló a város történetében, s a bevonuló szovjet-ukrán csapatok is a tér közepén táboroznak le, felzászlózzák a szobrot, s némi biztatásra a ledöntésén is tanakodnak. Megint csak a felirat változtatása – ezúttal a semleges „MATHIAS REX”-re – enyhíti a feszültségeket. A tér új elnevezése 1945 novemberétől a „szabadság”-gal kapcsolatos, mint a legtöbb „felszabadított” városban.

Évtizedeken át a Szabadság tér a város díszje, a városi kertészet legfőbb gondja az itteni gruppa beültetése, karbantartása. A szobor körüli padokat is évente lefestik, s karácsony táján a szobor elé állítják fel az állandósított kis aknába a kivilágított „téli fát”. 1989. december 21-én megint történelmi események színhelye a tér: itt indul a helybéli tiltakozás, itt dördülnek el az első lövések, s ezután a szobor a győzelem jelképeivel telítődik, rámásznak, felzászlózzák.

1992-ben a díszter legszomorúbb korszaka kezdődik: az új polgármester rátapint, hogy a magyarok szívügye ez a tér a szoborral együtt. Politikáját úgy teheti látványossá, ha a teret rombolja. Először csak – újra – megtáblázza a Mátyás-szobor talapzatát. Ökumenikus istentisztelet, néma körmenet a tiltakozás jele. A szoborköltöztetés, új feliratozás rémhíre 1994. január 22-én ismét néma tüntetésre készíti a magyarságot. A tér sarkára irdatlan emlékmű épül, s közben a Bem-emléktábla vakolat-borítást kap. Nem elég: 1994 nyarán kezdődik a régészeti kutató-háború. Június 22-én a magyarság egyházi és politikai vezetői közösen tiltakoznak a tér feltúrása ellen, már-már robbanásig feszült a hangulat. Mindhiába.

Rendre az egész teret gödrökkel tarkítják, építőtepleppé teszik, amelyen már alig lehet közlekedni. Helyette a katedrális körüli, Avram Iancu szobrával megkoronázott térre próbálják áthelyezni a városközpontot – nem sok sikerrel. A városvezetésben történt hatalomváltás után is csak nagyon-nagyon lassacskán kerül sor a kutatóárkok betömésére, s végül – a néhány jelentéktelen lelet szemléltetésére – még üvegszarkofág is épül, ennek 2008 novemberi felavatásával zárul a gödör-história. Időközben rémhírek is terjengenek a térrel kapcsolatban: hol az új görögkeleti katedrális, hol Traianus-oszlopát szeretnék oda felépíteni. Jó ideig templomként szolgál a szobor előtti kövezett rész: a görög katolikusok itt tartják vasárnapi istentiszteleteiket 1998 márciusáig, amikor visszafoglalják a székesegyházukul szolgáló minorita templomot. A tér az utóbbi években is minduntalan oda nem illő rendezvényekkel, építményekkel tarkított. Legutóbb korcsolyapálya figyelmeztette a járóelőket, hogy ne számítsanak itt a régi képlet helyreállítására.

Már négy éve tudjuk – hiszen kiállításon is elénk tárták –, hogy átrendezik a teret. Az ottani véleményező könyvbe százak írták be, hogy nem értenek egyet a tervek kivitelezésével. Sem a zöld felület eltüntetése, sem az átmenő forgalom megtartása, sem pedig a tér új „berendezése” nem egyezik a polgárok elvárásával. A tervezők az európai nagyvárosok egy részének a térrendezését tekintették példának. Csakhogy azok patinás terei középkori homlokzatú házaktól övezettek. Nincs rajtuk egy megfelelő parkosítást igényelő monumentális szobor. Miért rossz az, amit a XIX. század végén kiterveltek? Ha az átrendezés megoldaná a közlekedés gondjait, még érthető volna a nagy igyekezet. A jelenlegi tervek – úgy érezzük – csak az 1992-ben beindított folyamat „mérnökileg indokolt” befejezését képezik. Már nincs tiltakozás, már csak szomorú beletörődéssel vesszük tudomásul, hogy búcsúznunk kell a város szent helyétől, a számunkra szimbólummá vált Főtértől. Polgártárs, vess egy búcsúpillantást a térre!

**2009 április 29** Ferenc Zsolt Interju  
Átalakuló Főtér

Beszélgetés Guttmann Szabolccsal, Nagyszeben volt főépítészével

– Ön részt vett abban a bizottságban, amely a kolozsvári Főtér átalakítására kiírt pályázatokat bírálta el. Hogy értékeli a nyertes Planwerk projektjét?

– A Főtér esetében a templom körüli, századfordulós elrendezés megtartásán volt a fő hangsúlyt, ezen elsősorban a Mátyás király szoborcsoport jelenlegi helyének megőrzését értem. Volt ugyanis olyan pályázat, amelynek készítői át akarták tenni a szoboregyüttest a templom északi oldalára, szerencsére azonban ezt a lehetőséget kizártuk. A szobor mellett ugyanakkor fontos a templomkert jelenlegi elhelyezésének megtartása is, igaz, a növényzet „újragondolásával”, a fák ugyanis túl magasak és eltakarják a templomot.

Azok a pályázatok voltak előnyben, amelyek megpróbálták egységesíteni a teret. A már meglévő értékek megjelenítésének egyszerű eleganciájáról van szó, gondolok itt például a régészeti elemek bemutatására, ami már részben el is készült. A tervek elbírálásának második fordulójában a szökőkutak rendszere még egyszerűbb, de multifunkcionális formában jelent meg. A főtéri szökőkút az Egyetemi Könyvesbolttal párhuzamosan kap helyet, és a térhatás érdekében elválasztja a gyalogos forgalmat az autóktól, a tér és a sétálóutca közös hangulata a kövezés rendszeréből adódik. A zsűrinek az is tetszett, hogy a terv egyfajta régies hangulatot tükrözött, ami a valóságban kicsit újabb hatású, gondoljunk csak a vágott kövekre és a lámpák kiválasztására. Ez volt az a döntő elem, ami eldöntötte a versenyt.

–Mennyire illeszkedik a terv a kolozsvári belváros hangulatához?

A projektet többek közt azért is dicsértem, mert ezáltal visszatér a tér multifunkcionalitása. A 100 évvel ezelőtti díszter ma egyáltalán nem „működőképes”, az autós forgalom megnőtt, a zöldövezet túlbujrázott, gyakorlatilag sem a turista, sem pedig a városlakó nem tudja megközelíteni az emlékhelyeket. Jelenleg teljesen használhatatlan az a tér, amely a város többféle kulturális eseményének is otthont adhatna. A nagyszebeni elrendezés, ezen belül

pedig a kövezés ebből a szempontból is példaértékű, fontos ugyanis, hogy a város fóruma legyen a központ. Akkor lenne még szerencsésebb, ha idővel a kétsávos út is elkerülné a központot. Úgy vélem, ki kell próbálni a nyertesnek ítélt pályázatot, hiszen ezáltal lehetővé válik, hogy Kolozsvár központját valóban központnak és ne egyszerű díszternek érezzük. Ha Kolozsvárt, Dést, vagy azokat a történelmi városközpontokat nézzük, amelyeken parkot alakítottak, azt mondhatjuk, hogy ez nem szerencsés állapot. Désen is a kolozsvárihoz hasonló típusú terv nyerte meg a pályázatot, és én abban reménykedem, hogy ha ezek csakugyan megvalósulnak, akkor sikerül kialakítani Erdély történelmi központjainak rendszerét, hiszen a szabadtéri kulturális előadásokhoz szükséges infrastruktúra valamennyi helyen adott lesz.

### **2009 április 23 KO**

Az Iridium Kft. munkatársai tegnap hozzáláttak a főtéri munkatelep rendezéséhez – tapasztalhattuk a helyszínen.

Mint ismeretes, ez a cég nyerte el a Főtér rendezésére a Kolozsvári Polgármesteri Hivatal által kiírt versenytárgyalást, s Sorin Apostu polgármester elmondása szerint a munkálatok május első napjaiban kezdődnek. A munkásoktól megtudtuk: a városházával, illetve a tervező céggel, a Planwerk Kft.-vel kötött megállapodás értelmében az Iridium mától hozzáláthat a munkatelep létrehozásához, megszervezéséhez. Amint arról a Szabadságban több ízben beszámoltunk, a Főtéren a hajdani régészeti ásatások közelében többek között korszerű szökőkút épül. Sorin Apostu arról tájékoztatta a sajtót, a Főtér rendezési munkálatai év végéig tartanak. Hangsúlyozta: a kivitelezés során szigorúan betartják a Planwerk terveit.

### **2009 április 10 Asztalos Lajos Velemeny**

Szemétre a minden szempontból összhangban levő Főtérről?

A középkori város egyik jellegzetessége a közepe táján kialakult piac és az ennek közepén vagy egyik végében, sarkában épült templom. Ez alól Kolozsvár sem volt kivétel. A honfoglalás után, a Kövespadon létesült kezdeti település lakói a Szamos és a Dél-Erdélyből a Szilágyságba, illetőleg a Királyhágó felől a Szamos völgyén vezető út nagy vonzerejű kereszteződése közelében telepedtek le. E település léte mellett szól például az, hogy az 1970-es évek elején, a főposta mögött, az új telefonközpont alapjának ásása közben XI–XII. századi, Árpád-kori magyar edénytöredékekre bukkantak. Hasonló leletek kerültek napfényre 2006 őszén, a Központi Áruház bővítési munkálatai kezdetén, a Forduló utca végén.

Ugyanígy az 1995 júliusában, a Ferenc-rendi klostrommal szemben folytatott ásatások során. Az itt feltárt első, XI–XII. századi rétegben néhány, az 1095 és 1116 között uralkodó Kálmán és az 1141 és 1162 között uralkodó II. Géza idejéből való magyar pénzérmét találtak. Ezen a helyen 1995 októberében, a római házak maradványai közt, XI–XII. századi fazekas kemencére, mellette halomnyi Árpád-kori edénytöredékekre bukkantak. Később, az ugyanitt talált újabb három érme arról tanúskodik, hogy a XII. században Kolozsvárnak ezen a részén életerős magyar helység létezett, amelyik egy ugyancsak magyar településre épült rá. Utóbbira a kemence körül előkerült XI. századi magyar edénytöredékből következtethetünk. A helyel-közzel felszínen maradt római kövek között, részben ezekből, a mai Szent Mihály előzményeként kezdték építeni a korai Kolozsvár első, azonos nevű templomát. Valószínű, hogy a templomtól délre alakult ki az első piac. Itt 1994-ben, a kiterőszakolt ásatások során több, tatárjárás előtti épület maradványa került felszínre. Ezeket, minthogy az ásatás célja más volt, eltüntették, úgymond kidobták „a magyar köveket a román földből”.

Az akkori Szent Mihály-templomtól északra temető feküdt. Különösen azután temetkeztek ide, hogy Szent Lászlónak az 1092. évi szabolcsi zsinaton hozott I. törvénye 25. fejezete kimondta: „Aki [...] nem a templom mellé temeti az ő halottjait, tizenkét napon át vezekeljen kenyéren és vizen, kalodába zárva”. Az egykori temető sírjainak egy részét, tizennégyet tárt föl 1943-ban Méri István, a Főtér északkeleti részén, az illemhely előtt. A négy női sírban

talált S-végű hajkarikák arról tanúskodnak, hogy ez a XI–XII. századi temető része volt. 1995-ben, a Mátyás király szülőháza előtt gázvezetéknek való árok ásása közben, a Főtéren feltárt 14 sírral azonos korú, S-végű hajkarikás női sírt talált. Ennek alapján megállapítható, hogy a főtéri temető a Méri István által feltárt részletnél jóval nagyobb volt, és az, hogy a XI. században, a XII. elején az Óvár nem létezett.

Milyen lehetett az első piac? Feltételezhetően nem volt nagyobb, mint a későbbi óvári. Kövezete, ha volt, valószínűleg a Szamosból került ki.

1241-ben, a tatárjáráskor ez a laza szerkezetű Kolozsvár legnagyobbbrészt elpusztult. Erre következtethetünk egy korabeli feljegyzésből: „Nota de invasione Tartarorum. ...in quodam castro quod dicitur Clusa cecidit infinita multitudo Vngarorum.” ‘...bizonyos Kluzsának nevezett várban a magyarok végtelen sokaságát mészárolták le.’

A tatárjárás után a meggyérült lakosság lassan tüntette el a pusztítás nyomait. 1270 után, amikor V. István szászokat és vendégeket telepített Kolozsvárra, fölpezsdült a település élete. Még így is csak arra futotta, hogy a térség tatárjárás előtti fontos településéhez viszonyítva egy kisebbet, a későbbi Óvárt kezdték építeni. Ennek közepén létrejött a település piaca, majd keleti sarkában felépült a templom.

Az új Kolozsvártól dél-délelre fekvő területen tartották a vásárokat. Amikor ezt kelet felé csak a Szilágyságba vezető út határolta, közepe táján a vásáros nép számára kápolnát, a Szent Jakabot emelték. 1316 után, miután Károly Róbert visszaadta Kolozsvár városi jogait, ennek szomszédságában, tőle észak-északnyugatra kezdték építeni a tatárjáráskor elpusztított Szent Mihály helyére az új szentegyházat.

A vásártér Zsigmond-kori, főleg macskaköves burkolatáról Méri István 1943. évi ásatása óta tudunk. Az ásatás tanúsága szerint a tér kövezetét a felgyült szemét és sár fölött később kétszer is felújították. Ezt javították, egészítették ki azután a következő századokban. A szenny- és az esővíz levezetését a tér minden oldalán kikövezett, kismélységű árokkal oldották meg. A tér kövezetét és csatornáit Veress Ferencnek a XIX. század második felében készült felvételei örökítették meg.

A közelgő török veszedelem és az Óváron kívüli Újváros körül még nem létező városfalak a várost arra késztette, hogy az épülő templom, a kápolna és a temető védelmére a XV. század legelején falat emeljenek. E köré hamarosan a vásáros és piaci népet kiszolgáló kenyér-, pecsenye-, percsütő, borkimérő bódék, mészárszék épült. 1886 és 1891 közötti lebontásukig el is látták feladatukat. Ekkor merült föl a piac megszüntetésének, Mátyás király szobra felállításának, a tér parkosításának, dísztérré alakításának terve. Az átalakítás 1902-ben, a szobor leleplezésével ért véget. Azóta a tér lényegében változatlan maradt.

A gépkocsiallomány az utóbbi években rohamosan gyarapodott. Az utcákat nem erre a mindent ellepő, mindent elsodró forgalomra tervezték. Egyre zsúfoltabb a város, különösen a belváros. Ezzel egyidejűleg mind kevesebb a parkolóhely. Sétáló utca is csak az utóbbi két évben, az Óvárban létesült.

Mintegy négy éve fölmerült a belváros átalakításának terve. Most maradjunk csak a Főtérnél. Az átalakítására meghirdetett pályázatra tizennégy tervet nyújtottak be. Valamennyit kiállították a Bánffy-palotában. Megtekintői lényegében mindegyiket elutasították. Az ellenzők különösen a zöldövezet, beleértve a templomkert és a szobor talapzata körüli csökkentésével, illetőleg a többi teljes felszámolásával nem értettek egyet. Hasonló véleményen volt a Szabadságban megjelent több írás szerzője is. A bíráló bizottság ennek ellenére négy pályázatot elfogadott, s ezek közül több mint két éve a Deák Ferenc utcában az első, a Planwerk tervét kezdték megvalósítani. A munkálatok „különlegessége” az volt, hogy az nem került a tanács elé, így senki nem szavazta meg. Most valószínűleg ugyan így következik a Főtér.

Keleti és nyugati során nem lesz gépkocsi-közlekedés. A tér déli felén teljesen felszámolják a

zöldövezetet, csak Mátyás király szobra körül és a templomkertben – de mindkettő kisebb méretben – marad meg. Az így „fölszabadult” területen különféle rendezvényeket, hangversenyeket tartanak, étterem- és cukrászda-teraszokat alakítanak ki, a földre mélyesztett aknák áramcsatlakozói lehetővé teszik emelvények, fényszórók, hangerősítők tetszőleges elhelyezését. A déli úttest mellett fasort ültetnek és több szökőkutat, emellett lábáztató pancsoló-félét létesítenek. Az útburkolattal egy szintben levő nyílásokból gejzírekhez hasonlóan tör majd elő a szökőkutak vize. A Szent Mihály-templomtól északra átalakítva, de megmarad a parkoló. Itt több társasgépkocsinak is helye lesz. Az Unió utcából visszahelyezik a tér északi oldalára a közszállítás mindkét megállóját.

Az elképzelés alapja az, hogy a tér dísztérré alakítása előtt itt századokig pezsgő élet zajlott a piacon, a heti és országos vásárokon. Tehát vissza kell térni a korábbi állapothoz. Persze nem az egykori macskakőburkolathoz, felszíni szennylé-levezetőkhöz, bűzlő állattetemekhez és szemétdombokhoz, a templomot kerítő fal melletti bódékhoz – bár ki tudja, lehet, az eredetiség kedvéért ennek is vannak hívei –, hanem a mai viszonyoknak megfelelőhöz.

Mindéz nagyon szépnek tűnik. Minthogy nem csak a Főtér és a Deák Ferenc utca, hanem a környéküket is érintő, a belváros jelentős részére kiható változtatásról van szó, óhatatlanul fölmerül néhány kérdés, melyekre a tervből nem kapunk választ. Ezek tisztázására a Kelemen Lajos Műemlékvédő Társaság három évvel ezelőtt tanácskozást rendezett, melyre meghívta a nyertes pályázat tervezőit is. A városi tanács részéről Pálffy Károly tanácsos volt jelen. A kötetlen beszélgetés során a terv részletei tisztázódtak ugyan, de az alapvető kérdések válasz nélkül maradtak:

1. Mi történik a közlekedéssel? A Főtér keleti és nyugati oldalának lezárásával ezután jókora kerülőt kell tennie mindenkinek, aki a Főtér déli részéről az északira, illetőleg aki erről a délre akar eljutni. Ezen kívül a két lezárandó úttesten naphosszat rengeteg gépkocsi vesztegel. Ezután hova állnak be? A környező utcákban járdán, úttesten máris annyi gépkocsi áll, hogy nemcsak kocsival, de gyalog is alig lehet közlekedni. A Bolyai utca déli részébe behajtani tilos, ez ha nem is sétáló, de gyalogosok számára fenntartott utca. A kocsik mégis behajtanak, rátülkölnek a gyalogjárókra. Ez arra int, hogy ezután még lehetlenebb helyzet alakul ki a Főtér körüli utcákban.
2. A belvárosi utcák jelenleg is zsúfoltak. Mind gyakrabban alakulnak ki dugók. Világos, a Főtér két oldalának lezárása beláthatatlan következményekkel jár. A Deák Ferenc utca északi oldalának úgynevezett – kipufogó gázos – sétáló utcává alakítása, a déli oldal két sávjának lépten-nyomon akadozó gépkocsiforgalma elgondolkoztathatja a terv minden áron való kivitelezőit.
3. Senki nem kérdezte meg az érintett helyen lakókat, mit szólnak az eljövendő nappali, a késő éjszakába nyúló rendezvényekhez? Amelyek hangereje az eddigiek ismeretében elviselhetetlen?
4. Tekintetbe vette-e valaki azt, hogy a tér közepén templom áll, amelyben a hívek nem a kint dübörgő hangerőszakra kíváncsiak?
5. Az egyház tulajdonában levő templomkert úgymond ellenőrzött megnyitásával azt, hogy ez évszázadokig temető volt, s itt egykor élt eleink hamvai nyugszanak? Akik fölött ezután hangorkános „pezsgő élet zajlik”?
6. Jelenleg a Főtér sarkából való kifordítása a legégetőbb gondja a városnak? Ráadásul az amúgy is kis zöldövezet felszámolásával a város szívében?

Világos, hogy az utóbbi időben a Főtéren, a templom előterében rendezett mindenféle vásár, a mind hatalmasabb sátrak felállítása azt szándékszik bizonyítani, hogy belehalunk, ha itt nem lesz vásártér. Ha így van, miért nem rendeznek efféléket a Széchenyi téren, Mihály vajda szobra előtt? Ahol nem áll több mint hatszáz éves csúcsíves templom, és hely is van bőven sátrak állítására.

A legjobb és egyben a legolcsóbb megoldás az, különösen most, az egyre súlyosbodó pénzügyi-gazdasági válság idején, hogy kisebb igazításokkal – pl. a templom jobb



érvényesülése végett a körülötte levő növényzet megritkításával –, *hagyjuk a Főteret abban az állapotában, melyben az 1900-as évek leg elején templommal, szoborral, épületekkel, zöldövezettel, tökéletes összhangban, kialakították!* Ne akarjuk minden áron felforgatni, megváltoztatni a belváros leglényegesebb részét! Ne akarjunk minden áron más városokat utánózni. Maradjon meg Kolozsvárnak ez a sajátos arca. A bukott zsarnoknak nem sikerült tapstérré alakítania a Főteret, ne változtassuk most sörfesztiváloktól meg más rendezvényektől bömbölő puszta térré!

Ha a terv megvalósításának kiküszöbölése másképp nem megy, tiltakozó aláírásokat gyűjtsünk, tiltakozzunk, mint ahogy azt a két Györgyfalvi-negyedbeli emeletes parkoló ellen az ott lakók tették. Ehhez joguk van.

De remélhetőleg, erre nem kerül sor, a városi tanács és a polgármesteri hivatal kellő bölcsességet fog tanúsítani.